

Cultuurhistorische panden en objecten in Gilze ± 1875 - 2000

Uitgebreide beschrijving van cultuur historische panden en objecten in Gilze

Drs. E.M. Dolne

Inhoudsopgave

Blz.	
3	inhoudsopgave
5	inleiding
7	beschrijving plangebied
12	criteriumlijst
15	Cultuurhistorische panden en objecten

Blz.			
15	Aalstraat 32	1998/2012	138 Nieuwstraat 13
17	Aalstraat 56	1998/2012	
19	Aalstraat 60	1998/2012	140 Nieuwstraat 21
22	Aalstraat 71-73	1998/2012	143 Nieuwstraat 27
24	Abdis van Thornstraat 11	1998/2012	145 Nieuwstraat 29
26	Abdis van Thornstraat 14	1998/2012	147 Nieuwstraat 31
28	2008 Akkerstraat 1	2008	149 Nieuwstraat 45
30	Alphenseweg 65	2008/2012	151 Nieuwstraat 53
34, 36	Boslaan 2 en 4	2008	154 Nieuwstraat 77
38, 40	Boslaan 10 en 12	2008	156 Nieuwstraat 97
42	Burg. van Mierlostraat 9	1998/2012	158, 160 Nieuwstraat 113 en 113 A
44	Burg. van Mierlostraat 14	1998/2012	162 Oranjestraat 8
			164 Oranjestraat 10
			166 Oranjestraat 12
			168 Oranjestraat 56
46	Geren 26 en 26 A t/m 26 D	2008	
			170 Oranjestraat 66
50	Kerkstraat 18-20 Mariakapel	1998/2012	173 Oranjestraat 80
52	Kerkstraat 3		2008
55	Kerkstraat 43	1998/2012	175 Oranjestraat 11
57	Kerkstraat 51	1998/2012	177 Oranjestraat 31
59	Kerkstraat 57	1998/2012	179 Oranjestraat 37
61	Kerkstraat 83-85	1998/2012	181 Oranjestraat 93
64	Kerkstraat 103	1998/2012	183 Oranjestraat 99
66	Kerkstraat 105	1998/2012	185 Oranjestraat 109
68	Kerkstraat 107	1998/2012	187 Burg. van Poppelstraat 15
70	Kerkstraat 109	1998/2012	189 Raadhuisstraat 2
72	Kerkstraat 116	1998/2012	191 Raadhuisstraat 4 en 6
78	Korte Wagenstraat 4	1998/2012	193 Raadhuisstraat 8
80	Korte Wagenstraat 8	1998/2012	195 Raadhuisstraat 10
82	Korte Wagenstraat 22	1998/2012	197 Raadhuisstraat 18
84	Lange wagenstraat 9	2008	199 Raadhuisstraat 20
86	Lange Wagenstraat 21	1998/2012	203 Raadhuisstraat 5
88	Meester Schrauwenstraat 5 t/m 27	2008	204 Raadhuisstraat 11
91	Meester Schrauwenstraat 8	2008	206 Raadhuisstraat 21
93, 95	Meierstraat 15 en 17	2008	208 Raadhuisstraat 23
97	Molenstraat 8	1998/2012	210 Ridderstraat 15
99	Molenstraat 31	1998/2012	212 Strijp 12
101	Molenstraat 35	1998/2012	215 Versterstraat 2
103	Molenstraat 57	1998/2012	217 Versterstraat 1
105	Nerhovensestraat 6 en 8	2008	219, 221, 223 Versterstraat 3,5 en 7
108	Nerhovensestraat 15	1998/2012	225 Versterstraat 11
110	Nerhovensestraat 18	2008	228 Weth. van den Wildenbergstraat 6
112	Nerhovensestraat 20	2008	
	Nieuwstraat 1/ Bissch. de Vetplein 1		230 Weth. van den Wildenbergstraat 13
			(voorheen Burg. Molstraat 1)
			2008
			232 Bisschop de Vetplein (Waterput)
			2008
114	Nieuwstraat 20	1998/2012	233 Bisschop de Vetplein 4
117	Nieuwstraat 22	1998/2012	
121	Nieuwstraat 50	2008	236 Bisschop de Vetplein 5
124	Nieuwstraat 56	1998/2012	1998/2012
127	Nieuwstraat 58	1998/2012	239 Bisschop de Vetplein 10
129	Nieuwstraat 72	1998/2012	1998/2012
131	Nieuwstraat 122	1998/2012	241 Bisschop de Vetplein 1 / Nieuwstraat 1
133	Nieuwstraat 156, 156 A, 156 B, 156 C, 156 D, 156 E, en Nerhovensestraat 11	2008/2012	244 Bisschop de Vetplein 9
			2008/2012
			247 Bisschop de Vetplein 13
			1998/2012

INLEIDING

1. Inleiding

Anno 1998 staat in Nederland de kwaliteit van de Voor U ligt de 2^e druk van de inventarisatie van de Cultuurhistorische belangrijke panden en objecten in Gilze binnen de bebouwde kom. Na de inventarisatie van de meest belangrijke panden uit de periode van 1850 – 1950 is de 2e druk aangevuld met cultuurhistorische belangrijke panden uit de periode 1950 – 2000. Tevens zijn waarnodig beschrijvingen object inhoudelijk aangepast door wijzingen die in de praktijkplaats vonden. De panden welke bescheven zijn in 1998 zijn aangepast in 2012 op de bouwgeschiednis na. In enkele gevallen werd een object gesloopt of zodanig is aangetast waarvan notie wordt gemaakt.

bebouwde omgeving meer dan ooit tevoren in de belangstelling van gemeentebestuurders en burgers. Hun belangen lopen deels parallel aan elkaar, deels zijn ze tegenstrijdig. Waar bestuurders zich het hoofd buigen over vernieuwing in en de modernisering van stads- en dorpscentra, probeert een deel van de burgers het oude karakter van diezelfde stads- en dorpskernen te behouden. Het is, met name na de Tweede Wereldoorlog, een politiek spel geworden waarin welvaart en welzijn tegen elkaar moeten worden afgewogen. Zo ook in de gemeente Gilze-Rijen. Het gemeentebestuur moet toekomstplannen maken en de voorwaarden scheppen om de leefbaarheid in de kernen te garanderen. Er moeten nieuwe winkels en huizen komen, terwijl allerlei voorzieningen, zoals de bereikbaarheid met de auto en de bus, de aandacht vragen.

Om nu de belangen van de burgerij en van het gemeentebestuur zo zorgvuldig mogelijk tegen elkaar af te wegen verdient het aanbeveling de kernen zo goed mogelijk te onderzoeken op de kwaliteit van de bebouwing. Eenmaal in kaart gebracht, kan het gemeentebestuur makkelijker handelen. Door een inventarisatierapport weet zij immers precies waar de meest waardevolle objecten in de bebouwing zijn te vinden en kan er rekening mee houden bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.

In de inventarisatie zijn die panden opgenomen die op grond van hun kunsthistorische kwaliteiten (stijl, vormgeving, materiaalgebruik, detaillering), planologische ligging (beeldbepalend karakter) en herinneringswaarde in de meest brede zin van het woord, een grote bijdrage leveren aan de identiteit en het dorpskarakter van Gilze.

Het zal de lezer opvallen dat veelvuldig de namen voorkomen van architecten die regelmatig in Gilze hebben gewerkt en daardoor een constante bijdrage aan de architectuurgeschiedenis van het dorp hebben

geleverd. Het verdient aanbeveling hun werk als een kostbaar bezit te koesteren. Zowel de burgerij, als het

gemeentebestuur heeft in deze een grote verantwoordelijkheid. Zonder verleden is het heden inhoudsloos. Zonder dorps historie blijft de bevolking verstoken van een welzijnsaspect waarop het krachtens een historisch bewustzijn van een “eigen thuis en identiteit” recht heeft. Het is in het belang van ieder lid van een dorpsgemeenschap afzonderlijk, maar vooral ook van haar bestuurders, met dit historisch bewustzijn zorgvuldig om te gaan. Ik hoop dat deze inventarisatie aan een en ander een bijdrage mag leveren.

Drs. E.M. Dolne,
Gilze-Rijen, februari 1998

2^e druk

Voor U ligt de 2^e druk van de inventarisatie van de Cultuurhistorische belangrijke panden en objecten in Gilze binnen de bebouwde kom. Na de inventarisatie van de meest belangrijke panden uit de periode van 1850 – 1950 is de 2e druk aangevuld met cultuurhistorische belangrijke panden en objecten uit de periode 1950 – 2000. Tevens zijn waarnodig beschrijvingen object inhoudelijk aangepast door wijzingen die in de praktijkplaats vonden. De panden welke bescheven zijn in 1998 zijn aangepast in 2012 op de bouwgeschiednis na.

Drs. E.M. Dolne,
Gilze-Rijen 2008 / 2012.

BESCHRIJVING PLANGEBIED

HET SPECIFIEKE KARAKTER VAN DE DORPSKERN VAN GILZE

De dorpskern van Gilze kent een specifiek karakter dat haar doet afwijken van de doorsnede dorpskernen in Noord-Brabant. In de kern van Gilze hebben wij niet te maken met een ruime marktplaats waaraan kerk en stadhuis zijn gelegen. Ter hoogte van het huidige Bisschop de Vetplein

Kerkstraat, richting Bisschop de Vetplein 1998

komen wegen uit vier windstreken tezamen. Vanuit het westen de Oranjestraat, vanuit het noorden de Nieuwstraat, vanuit het oosten de Raadhuisstraat en vanuit het zuiden de Kerkstraat. Bovendien kwam er voorheen ook nog de huidige Abdis van Thornstraat (voorheen Ridderstraat) vanuit het noordwesten op uit. Aan deze straten waren in het verleden en zijn nog steeds in het heden de belangrijkste voorzieningen te vinden. Het Bisschop de Vetplein vervult sedert mensenheugenis (voorheen onder de noemer van diverse andere namen) een kernfunctie als centrum in het stedenbouwkundig weefsel van Gilze. Zo was hier voorheen de halteplaats van de post- annex reiskoets in de vorm van het huidige café “de Tip”. De kerk lag aan de Kerkstraat, het stadhuis aan de Nieuwstraat. Het plein vormt een open plek in de bebouwing waar alle wegen samenkomen en waar heden de grootste verkeersafwikkeling binnen het dorp plaatsvindt. Wij hebben hier te maken met een situatie, die overeenkomt met die van de oude kern van het

voormalige dorp Ginneken (heden stadswijk binnen Breda). Het dorp is ontstaan aan een samenkomst van wegen. Die oude structuur is door de tijd heen, zoals nagenoeg overal wel het geval is, niet gewijzigd door de aanleg van een marktplaats. Een en ander is nog op heel bijzondere wijze aan het karakter van de dorpskern te zien, te weten aan de rooilijnen.

Wie door de Oranjestraat, Kerkstraat en Raadhuisstraat het Bisschop de Vetplein nadert ziet hoe deze straten naarmate men het plein nadert smaller worden. De huizen staan steeds dichterbij de rooilijnen en al is er al veel gewijzigd in dit opzicht de oude structuren zijn nog duidelijk herkenbaar.

In de Oranjestraat, Raadhuisstraat en Kerkstraat leidt dit tot een heel apart karakter van de straat. Kijkt men naar de dorpskern dan ziet men de huizen naar het einde van de straat toe steeds dichterbij elkaar komen, terwijl naar de andere zijde

de blik steeds ruimer wordt en grotere voortuinen voorkomen. En zo ontstaat de situatie dat wanneer men het dorp Gilze op afstand ziet men de toren van de kerk als centrum van de kern ervaart, terwijl wanneer men het dorp binnenrijdt dit centrum wordt gevormd door het Bisschop de Vetplein. Voor Gilze is dit specifieke karakter van de dorpskern zeer de moeite waard om te beschermen.

Kerkstraat, richting Bisschop de Vetplein 2012

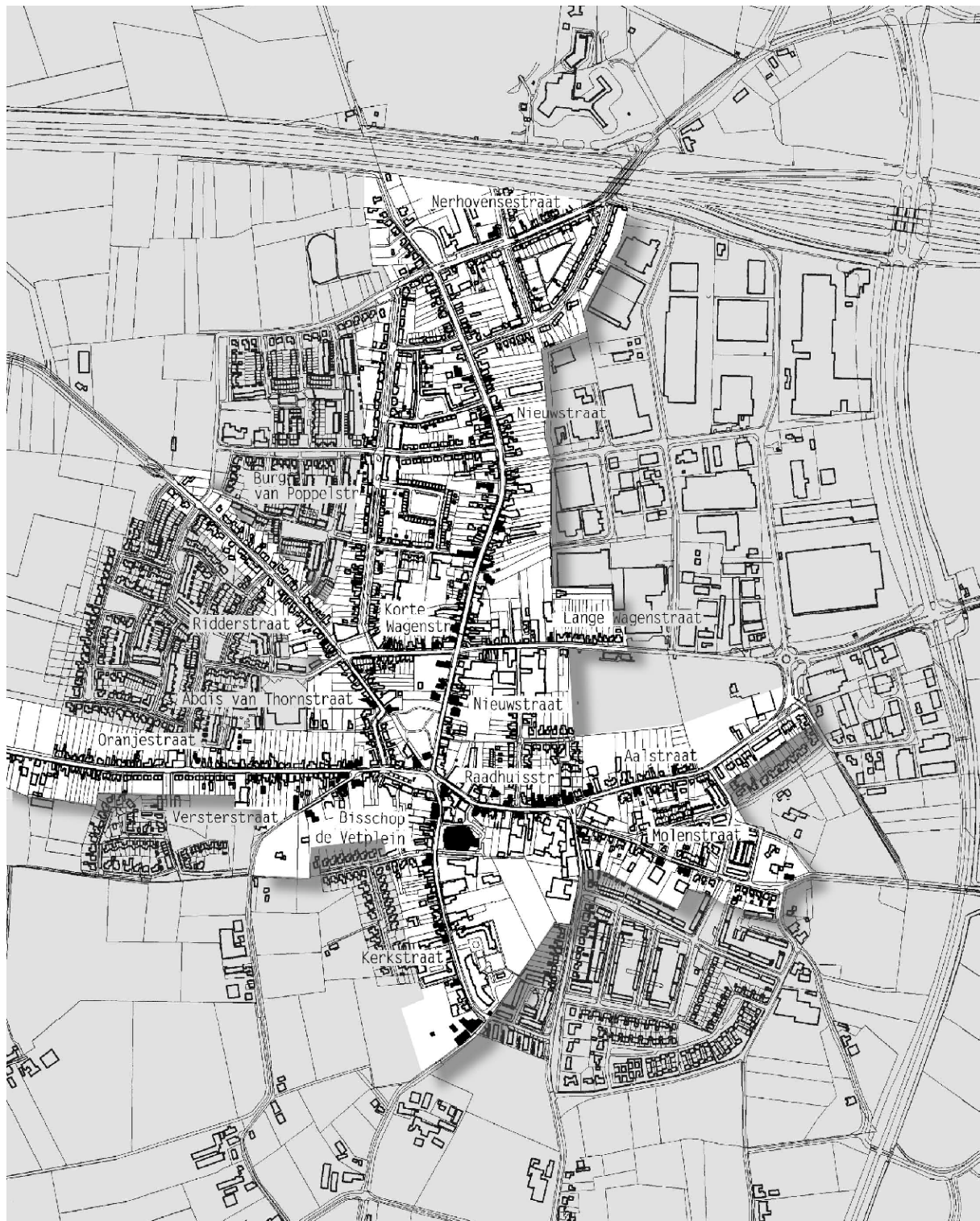
Oranjestraat, richting
Bisschop de Vetplein
2012

Raadhuisstraat, richting
Bisschop de Vetplein
2012

Nieuwstraat, richting
Bisschop de Vetplein 2012

CRITERIUMLIJST

CRITERIUMLIJST VOOR CULTUURHISTORISCHE PANDEN EN OBJECTEN

(geschikt voor plaatsing op gemeentelijke- of
rijksmonumentenlijst)

A. Architectonische criteria

1. Het object is een goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant en valt op door:
 - a. specifieke stijkenmerken;
 - b. totale uitvoering in stijl;
 - c. plaatselijke variant van stijl;
2. Het object is gaaf qua stijl en detaillering:
 - a. exterieur;
 - b. interieur.
3. Het object valt op door bijzondere of zeldzame detaillering in:
 - a. exterieur;
 - b. interieur.
4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
5. Het object vertegenwoordigt een unieke bouwtechniek wat betreft:
 - a. materiaalgebruik;
 - b. kleurgebruik.
6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van een architect, stedenbouwkundige of kunstenaar en neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis.
7. het object neemt binnen het oeuvre van een architect een belangrijke plaats in.

B. Planologische of stedenbouwkundige criteria

1. Het object is onderdeel van een nog bestaande, als eenheid geplande structuur, wijk of buurt.
2. Het object vormt een onderdeel van een historische stedenbouwkundige structuur of is een eigentijdse invulling binnen deze structuur.
3. Het object is van belang vanwege zijn ligging in een structuur.

C. Sociale en cultuurhistorische criteria

1. Aan het object zijn historische herinneringen

verbonden in de ruimste zin van het woord.

2. Het object is van betekenis voor de geschiedenis van de industrie.
3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale, militaire of economische geschiedenis.

Cuultuurhistorische panden en objecten

AALSTRAAT 32
(voor 1915 Laagstraat)

Typering:
Woonhuis

Kadasternummer:
Sectie K 2591 (voorheen Sectie L 1647)

Bouwgeschiedenis:

1924. Alhoewel het pand (om onbekende redenen) pas in 1927 gebouwd werd geeft een schetsontwerp van de architect A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze aan, dat de gevel al in 1924 werd ontworpen. Of er toen ook al een plattegrondplan was is niet duidelijk. (Met dank aan de familie Sprangers)

1927. Het object wordt in opdracht van de heer H.C. Sprangers gebouwd naar een ontwerp van de architect A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze. In het pand, dat de heer Sprangers verhuurd aan de weduwe mevrouw Timmermans-van Gils, wordt een kruidenierswinkeltje gevestigd. Bij de bouw wordt het oorspronkelijke ontwerp uit 1924 geheel gevolgd. (G.A. Gilze-Rijen, 1927-291)

1935. Het huis krijgt nieuwe sanitaire voorzieningen en ook de keuken wordt gemoderniseerd. De watertoevoer wordt vernieuwd (leidingen en afvoer inpandig). (G.A. Gilze-Rijen, 1935 ongenummerd.)

1950. In het huis moeten de gasleidingen worden vernieuwd. Besloten wordt van de gelegenheid gebruik te maken en de keuken anders in te delen. In opdracht van de familie Sprangers wordt het aanrecht verplaatst naar de andere (tuin)zijde. De verbouwingwerkzaamheden worden uitgevoerd door de timmerfabriek van de Gebr. Franken uit Zundert, terwijl de gas-, water- en elektriciteitswerkzaamheden worden uitgevoerd door de Fa. A. Beens uit Breda. (1. Oud Archief Verenigde Gemeentelijke Gasbedrijven Noord-Brabant, Afd.

Gilze-Rijen, 1951. 2. Doc. fam. Sprangers, Rek. Fa. A. Beens, 22-9-1952)

1972. In opdracht van A.J.M. van Hoek wordt op de begane grond de woonkamer vergroot met de aan de voorzijde gelegen slaapkamer. Door deze ingreep wordt de plattegrond van de begane grond gewijzigd. Op de verdieping wordt de achterzijde van het huis, tot dan toe in gebruik als zolder, ingericht als slaapkamer. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1972-218)

1978. Aan de noord-oostzijde van het huis wordt in opdracht van de heer A.J.M. van Hoek een venster bijgemaakt. (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd)

1991. In dit jaar wordt in opdracht van de heer J. van Hoek het woonhuis verbouwd en aan de noord-oost-zijde vergroot. Door de ingreep verandert de

plattegrond van het huis.

Het raam dat in 1978 werd aangebracht verdwijnt weer tijdens de verbouwing, terwijl in de nieuwe aanbouw een idem venster wordt aangebracht. Een aanvankelijk ingediend plan, dat er vanuit gaat de nieuwbouw geheel in dezelfde stijl als de bestaande bebouwing uit te voeren, wordt door de Welstandscommissie afgewezen. Van de zijde van de commissie wordt gesteld, dat er duidelijk verschil moet zijn tussen nieuw- en oudbouw. Naar aanleiding hiervan wordt het plan aangepast door de dakhelling en enkele detailleringen te wijzigen. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1991-34)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Muldenpannen. De uitbreiding aan de achterzijde telt een bouwlaag met een zadeldak belegd met vernieuwde Hollandse pannen (voorheen ook donkergrijze Muldenpannen).

Gevels: Opgetrokken van grijze betonsteen (geen kalkzandsteen) voorzien van een rode voeg.

Toepassing machinale rode verblendsteen in

speklagen, strek en siermetselwerk.
 Metselwerk: Kruisverband.
 Plattegrond: Onregelmatig rechthoekig.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch. Op begane grond drie vensterassen, op verdieping twee vensterassen. Ingangspartij in derde vensteras. Deurpartij met bovenlicht. Deur vernieuwd, glas in lood uit bovenlicht verdwenen. Deurpartij voorzien van terrazzo dorpel.

Twee hoge staande vensters met bovenlichten op begane grond en verdieping (kozijnen vernieuwd, glas-in-lood uit bovenlichten verdwenen). Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van terrazzo.

Deur- en vensterpoorten gettofd afgesloten.

Gevel staat op gecementeerde plint. Over gehele breedte gevel ter hoogte vensterbanken en wissel-dorpels speklagen van rode verblendsteen. Gevel bekroond met topgevel gevat tussen hoekpylonen met gecementeerde afdekking. Topgevel voorzien van gesloten balustrade tussen in pylonen uitlopende lisenen met gecementeerde afdekking. Op balustrade een kleine obelisk.

In topgevel staande ruit omrand door streklaag met vermelding van het bouwjaar van het pand: 1927.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een pand ge-

bouwd in de z.g. Overgangsstijl en bevat alle stijlkenmerken van deze bouwtrant.

Toelichting: De z.g. Overgangsstijl borduurt op eenvoudige wijze voort op de eclectische stijlen van de 19e eeuw. Architecten proberen in het eerste kwart van de 19e eeuw op allerlei mogelijke manieren nieuwe materialen en vormen uit. Uiteindelijk was het doel te komen tot een nieuwe vormentaal, maar niet in de laatste plaats, wilde men ook een “eigen architectuurstijl” of “eigen gezicht” ontwikkelen. Men herkent deze panden onmiddellijk. Nog voortbordurend op de tradities van de 19e eclectische woningbouw verschijnen huizen waarvan de architectuur beïnvloed wordt door bijvoorbeeld de Art-Nouveau (met name in de materialen en kleurenpatronen), door de architectuur van de architect H.P. Berlage (vormtaal en/of metselwerk) of andere binnelandse- of buitenlandse invloeden. In de gevel van Aalstraat 32 is de invloed van de Belgische Art-Nouveau duidelijk te zien in de vormentaal, maar de keuze van het materiaal (stenen van gegoten beton) is ingegeven door de presentatie van de dan hypermoderne bouwsteen van beton. De gevel is uitgevoerd in grijze betonsteen, hetgeen uniek is voor Gilze. In het dorp zijn verder geen objecten in deze bouwtrant en/of van deze bouwkwaliteit van dit te vinden. Om deze reden is het object van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is belangrijk voor het oeuvre van de architect

A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze(-Rijen).

Het object is door zijn uiterlijk en ligging straatbeeldbepalend.

AALSTRAAT 56
(voor 1915 Laagstraat)

Typering:

Voormalige hovenierswoning, heden woonhuis
(zonder opstallen).

Kadasternummer:

Sectie L 1843 (voorheen Sectie nr. K 1371)

Bouwgeschiedenis:

1924. Het object wordt gebouwd in opdracht van Jac. G. Haagh naar een ontwerp van de architecten (aannemer-timmerlieden) de Gebr. van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1924-65)

1929. Het object krijgt een rookkanaal toegevoegd dat is bestemd voor de keuken. (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd)

1931. Het pand krijgt inpandig sanitair, terwijl ook de waterleiding (aan- en afvoer) naar de keuken en een slaapkamer wordt vernieuwd.

1939. De gang wordt, na een verzakking door wateroverlast, voorzien van een nieuwe tegelvloer.

1948. Bij het object wordt in opdracht van de heer A. Haagh een open schuur gebouwd.

(G.A. Gilze-Rijen, 1948-34)

1950. In het kader van de aanleg van nieuwe gasleidingen worden in het pand de gasleidingen vernieuwd. (Oud Archief Verenigde Gemeentelijke Gasbedrijven Noord-Brabant, Afd. Gilze-Rijen, 1952)

1972. In opdracht van W.J. de Vet wordt de woning verbouwd. In de zuidelijke zijgevel worden twee vensters bijgemaakt t.b.v. een nieuwe slaapkamer op de zolder. Daartoe wordt aan de frontzijde een dakkapel gemaakt. In huis worden twee bedsteden verwijderd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1972-215)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt een bouwlaag en een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze kruispannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Metselwerk: Staandverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevels symmetrisch over vijf vensterassen.

Deurpartij in middelste vensteras. Deurpartij

voorzien van betonnen aantrede en bovenlicht.

Deurpartij in middelste vensteras. Deurpartij

voorzien van betonnen aantrede en bovenlicht.

Deur uit ca. 1930 in Art Décostijl.

Hoge staande vensters met vier panelen glas en in

bovenlichten kiepraam met twee panelen glas.

Oorspronkelijk T-type schuiframen. Houten

geklampte luiken. Houten kozijnen, vensterbanken

van gegoten beton en afgesloten met gemetselde strek. Op dakvlak boven ingangspartij kleine staande dakkapel met een gestoken zadeldak belegd met pannen.

Gevel staat op gepleisterde plint.

Gevel afgesloten met gladde gepleisterde fries met geprofileerde rand aan de onderzijde en bovenzijde een lijstgoot.

Flanken zijgevels afgedekt met een rollaag met zink.

Top zijgevels halfsteens uitgemetseld in vorm van tuit. Rollaag op tuiten halfsteen uitgemetseld.

Linkerzijgevel recht klein staand venster en links groot staand venster met bovenlicht. Op verdieping in top gevel twee nieuwe staande draalkiep

venstersvensters. Vensterbanken van gestoken tegels. Alle vensters voorzien van vierpanelen glas

Rechtergevel gecementeerd. Kleinstaand venster op begane grond en op verdieping een groot rttand

venster met in ieder vierpanelen glas

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing: Het object is een goed

voorbeeld van een hoveniershuis uit ca. 1900.

Vroeger stond achter het huis nog een houten

schuur voor de opslag van groenten en aardappelen. Bij het pand hoorde oorspronkelijk een groter stuk grond. In latere tijd, toen de grond achter het pand door verdeling en bebouwing kleiner van omvang werd, werd het pand steeds meer gebruikt als woonhuis. Het object is karakteristiek voor de leefwijze van vele Gilzenaren in de eerste helft van de 20e eeuw en zeer straatbeeldbepalend.

AALSTRAAT 60 Rijksmonument (voorheen Laagstraat)

Typering:

Woonhuis met bedrijfsruimte.

Kadasternummer:

Sectie L 1911

(voorheen vanaf 1832 Sectie K 264 en Sectie L 540, na 1940 Sectie K 1243)

Bouwgeschiedenis:

Opm. In het archief van Openbare Werken van Gilze-Rijen ontbreekt het origineel dossier over het pand.

1832 stond hier al een pand dat eigendom was van de heer J. de Wilde.

1901. In dit jaar wordt het object verkocht aan de heer J. Haagh.

1902. Het object wordt doorverkocht aan de landbouwer de heer H. Ermen.

(Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1903. Het bestaande object wordt afgebroken. Het nieuwe object wordt gebouwd in opdracht van H. Ermen naar het ontwerpplan van de aannemer/architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. Het wordt gebouwd door de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken. (Met dank aan familie v. Beijsterveldt)

Eerste gasaansluiting 8 augustus 1903 (Oud Archief Verenigde Gemeentelijke Gasbedrijven Noord-Brabant, Afd. Gilze-Rijen, 1903).

Tevens staat het bouwjaar van het pand in een cartouche in de topgevel.

1906. De schuur aan de achterzijde van het huis brand tot de grond toe af. Het woonhuis loopt geen schade op. Even wordt eraan gedacht tezamen met de schuur een soort karkooi te bouwen. Uiteindelijk wordt alleen de schuur meteen herbouwd.

1929. Het pand krijgt nieuwe (in pandig) sanitaire voorzieningen en een nieuw keuken interieur. De waterleidingtoe- en afvoer wordt in pandig aangelegd, terwijl ook een van de slaapkamers een fonteintje krijgt.

1941-1944. Omdat de echte pastorie naast de kerk gevorderd wordt door de Duitse Bezetter (Orts-Kommandant) zijn gedurende deze jaren enkele kamers van het huis ingebruik door mijnheer pastoor. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1948/1950. In deze periode wordt de woning t.g.v. de nieuwe woningnoodwet (Wederopbouwperiode) gesplitst. Het gesplitste gedeelte wordt verhuurd. Het bij behorende dossier in het archief van O.W. uit deze periode ontbreekt.

De woning wordt van de vertrekken aan de

westzijde afgescheiden zodat een zelfstandig woonhuis aan de oostzijde van het pand ontstaat. Tegelijkertijd worden ook aan de achterliggende schuur verbouwingswerkzaamheden verricht. Opm. Waaruit deze bestaan is niet bekend, maar uit mondelinge overlevering in het dorp Gilze kan men opmaken, dat in de schuur twee slaapkamers waren ingericht, hetgeen door de brandweer niet was toegestaan.

1950. In september van dit jaar worden in het kader van de vernieuwing van de gasleidingen in de Aalstraat de gasleidingen in huis vernieuwd. (Oud Archief Verenigde Gemeentelijke Gasbedrijven Noord-Brabant, Afd. Gilze-Rijen, 1950)

1976. De familie Ermen verkoopt het object aan de heer L.F. Arends.

1977. Het dubbel woonhuis wordt in opdracht van de heer L.F. Arends teruggebracht tot een woning. De oostelijk in het pand gelegen woning wordt opgeheven en bij de andere woning getrokken.

Door de ingreep wordt de plattegrond van het object grondig gewijzigd. Aan de oostzijde wordt de oude keuken verbouwd tot slaapkamer en badkamer. Ten oosten van de gang dwars door het midden van het huis ontstaat nu één grote kamer.

Aan de westzijde worden de oude kamers omgebouwd tot werkruimtes. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1977-309)

1980. Er wordt een plan ingediend om de schuur achter het huis te verbouwen tot kantoorruimte t.b.v. het Adviesbureau voor Bouwkosten L.F. Arends.

Tot dan toe was het bureau gevestigd op de zolder van het woonhuis. Het plan, naar het ontwerp van de architect L.F. Arends uit Gilze, wordt afgewezen. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1980-171)

1981. Voor de verbouwing van de schuur wordt een nieuw plan (idem architect) ingediend hetgeen wel mag worden uitgevoerd.

De plattegrond van de kantooruimte wordt veranderd, waardoor ook de gevelindeling moet worden gewijzigd. De dakpartij wordt in zijn geheel gedraaid, waardoor de dakschilden nu op het zuiden komen te liggen met als doel t.z.t te dienen voor het aanbrengen van zonnepanelen. (O.W. Gilze-Rijen, 1981-45)

Opm. De zonnepanelen zijn anno 1998 nog niet aangebracht.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze kruispannen en singles (Rubberoid) op de onderschilden.

Zowel aan noord als zuidzijde aanbouwen van

geringere hoogte idem over een bouwlaag en idem afgedekt met een Mansardekap hier in zijn geheel belegd met donkergrijze kruispannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing machinale gele baksteen in siermetselwerk, speklagen en fries. Gevel staat op stucwerk plint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Neo-rennaissance.

Beschrijving exterieur:

Voorgevel hoofdbouw symmetrisch over vijf vensterassen. Ingangspartij in middelste vensteras. Deurpartij met bovenlicht gevat tussen pilaster van rode baksteen. Oorspronkelijke paneeldeur vernieuwd in de oude stijl. In deurpoort terracotta tegel O.L. Vrouw en originele trekbel. Deurpartij gevat tussen gemetselde pilasters van rode baksteen.

Hoge staande vensters, T-type vensters met bovenlichten voorzien van glas-in-lood en schuifraam. Vensters voorzien van rolluiken. Vensterpoorten frontgevel rechtafgesloten. Vensterpoorten afgesloten met lateien in vorm hanekammen voorzien van hoekblokken en sluitsteenmotieven van stuc. Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton opgenomen in plinten over gehele breedte gevel. Op eerste verdieping balkonpartij voorzien van gietijzeren steunen en hekwerk van siersmeedijzer van de Fa. Braat uit Delft. Openslaande balkondeur met twee panelen glas en met bovenlicht (vernieuwd).

Middelste vensteras opgevat als middenrisaliet eindigend met een topgeveltje. Topgeveltje gedeeltelijk opnieuw opgemetseld. Topgevel voorzien van schouders, rechtoplopende flanken en topgevel bekroond door decoratief verwerkte tuit van siermetselwerk. Top afgedekt met dekplaat van

gegoten beton waarop windvaan van siersmeedwerk. In topgevel cartouche van gegoten beton waarop datum bouwjaar pand (was oorspronkelijk van stuc). Aansluiting op hoofdkap achter topgevel afgedekt met zinken zadeldakje. In dak op onder liggend dakvlak twee symmetrisch geplaatste zinken ovale dakkapeltjes (ossenoog) Gevel gevat tussen hoekpilasters van rode baksteen.

Gevel staat op plint van stuc. Speklagen van stuc ter hoogte van wissel- en bovendorpel. Gevel afgesloten met fries voorzien van siermetselwerk van gele baksteen in de vorm van meandermotief tussen geprofileerde banden van stucwerk. Het hoofdgebouw kent recht en links een terug liggende aanbouw. In

rechter en linker voorgevel aanbouw een staanvenster T-type.

Kleine zinken dakkapel in onderschid dak en tandlijst onder lijstgoot in beide gevels.

In linkerzijgevel van aanbouw rechts een ingangspartij met bovenlicht en geklampte houten deur. Na knik in gevel aanbouw twee staande vensters T-type en drie kleine getoogde liggend schuurvenstes met twee panelen glas. In hoedbouw op begane grond rechts net voor aanbouw smalstaand venster met bovenlicht ingevuld met glas-in-lood. Op verdieping rechts een staand venster met bovenlicht.

De gevelindeling van de aanbouw met Mansardekap aan de rechterzijde rechts een staand venster t-type en links een deurpoort. Op verdieping in hoofdbouw links een staand venster met bovenlicht.

Flanken zijgevels afgedekt met randen van gegoten beton. Op overgang gevel naar topgevel decoratie

in vorm krulmotieven van gegoten beton. Zijgevels bekroond door hoog opgemetselde schoorstenen

waarvan basis in vorm van trapsgewijs verbreedend muurvlak halfsteen is uitgemetseld. Overkragende rookrand van sier metselwerk. Lijstgoten hoofdbouw voorzien van gootklossen. Onder gootpartijen aanbouwen tandlijst van machinale rode baksteen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

J.M. Marijnen is een van de bekendste Bredase architecten. Hij behoort tot de grote architecten van de stad uit de tweede helft van de 19e eeuw. Op het uiterlijk van de 19e eeuwse schil, die op de voormalige vestinggronden rond de oude binnenstad van Breda vanaf ca. 1875 werd aangelegd, oefende Marijnen een grote invloed uit. Hij ontwierp talloze panden in eclectische en neostijlen. Marijnens bureau was daarom voor jonge architecten een geliefd "stageadres". Zo bezochten bijvoorbeeld van C. v. Beijsterveldt en leden van de architectenfamilie Botermans uit Gilze regelmatig het architectenkantoor van J.M. Marijnen. Zijn invloed is in de architectuur van een aantal panden die door hen zijn ontworpen duidelijk aan te wijzen. Soms werd de meester zelf gevraagd een object te ontwerpen zoals in het geval van het grote herenhuis Nieuwstraat 1. Aalstraat 60 is een goed voorbeeld van neo-renaïssancestijl. Karakteristiek voor de invloed van Marijnens vormentaal is de verwerking van het middenrisaliet met topgevel en het aanbrengen van de typische dakkapellen. "Marijnenvreemd" zijn de fries met siermetselwerk in meandermotief, de toepassing van het Mansardedaktype en het op deze wijze aanbrengen van een balkonpartij boven de ingangspartij. Een en ander doet erop wijzen dat de

architect van Beijsterveldt al bezig was met het maken van een eigen architectuurconcept. Het is ook mogelijk dat genoemde details werden uitgevoerd op speciaal verzoek van de opdrachtgever, hetgeen in deze tijd geen uitzondering is. De architectuur is gaaf bewaard gebleven. De ligging van het pand is belangrijk. De architectuur van het object is beeldbepalend voor het gedeelte van de Aalstraat waarin het ligt. Het object is van cultuurhistorisch belang.

AALSTRAAT 71-73 (voorheen Laagstraat)

Typering:

Twee woonhuizen (twee onder één kap).

rechts nr.71 en links nr.73

Kadasternummer:

Sectie K 1841

(voorheen Sectie nr. K 1811 en Sectie nr. K. 1832).

Bouwgeschiedenis:

1927. Het object wordt in opdracht van de weduwe M. Peeters gebouwd naar het ontwerpplan van de aannemer/timmerman/architect Adrianus Meeuwissen uit Bavel. Mevr. Peeters gaat in Aalstraat 73 wonen, Aalstraat 71 wordt bewoont door mejuffrouw M. Aarts. (G.A. Gilze-Rijen, dossiernummer 1927-352)

1950. Het object krijgt nieuwe elektriciteit- en gasleidingen. (Oud Archief Verenigde Gemeentelijke Gasbedrijven Noord-Brabant, Afd. Gilze-Rijen 1951)

1966. Aalstraat 73 wordt uitgebreid met een serre aan de achterzijde. (G.A. Gilze-Rijen, 1966-10)

1979. Aalstraat 73 wordt in opdracht van de heer A.J.M. Ansems opnieuw uitgebreid. De woning wordt gedeeltelijk verbouwd en aan de achterzijde uitgebreid met een berging en badkamer. De bestaande berging met W.C. en douche wordt in zijn geheel keuken.

De werkzaamheden worden uitgevoerd door het aannemers/timmerbedrijf Geerts uit Chaam. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1979-152)

1991. Aalstraat 73 wordt in opdracht van de heer H.C.M. Cornelissen vergroot. De lage dakpartij op uitbouw aan de achterzijde wordt verhoogd zodat onder de dakkap een slaapkamer kan worden

aangelegd.

Naar ontwerp van bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen (Met dank aan de heer Cornelissen, Gilze) (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1991-71)

Karakterisering:

Het object, twee woningen onder een kap, staat geheel vrij.

De objecten tellen een bouwlaag met een zolderverdieping onder een afgeplat dak. Aan oost-zijde zijschild van dak belegd met rubberroid (oorspronkelijk donkergrijze Tuiles-du-Nord-pannen), aan westzijde met rode Tuiles-du-Nord-pannen en aanbouwdonkergrijze Tuiles-du-Nord-pannen.

Gevel: Opgetrokken van rode machinale baksteen. Toepassing gele baksteen in plint gevel en speklagen,

van Granito in lateien.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Nr. 73

Beschrijving exterieur:

Gevel nr.71 en 73 symmetrisch.
Nr.71 en nr.73 in spiegel beeld
Ingangspartijen rechts met boven- en zijlichten met aan Art-Nouveau ontleende roedeverdeling gevuld met geel getrokken glas in ondiepe portieken.
Houten paneeldeuren met spionnen.
Zowel op begane grond links als op eerste verdieping twee hoge staande vensters, T-type schuiframen met bovenlichten. Bovenlichten uitgevoerd met aan Art-Nouveau ontleende roedeverdeling gevuld met geel getrokken glas aan de randen (enkele panelen glas vernieuwd).
Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van gegoten beton.

links nr.73 en rechts nr.71

Vensters hebben houten rolluiken.
Vensterpoorten afgesloten met lateien van granito voorzien van decoratief verwerkte verdiepte binnenvelden.
Ter hoogte van vensterbanken en bovendorpels spek-lagen van gele baksteen over gehele breedte gevel.
Gevel voorzien van hoog opgemetselde hoekpylonen en schoudertjes. Schuine gevel afgedekt met afdekplaat van beton.

Lijstgoot met gootklossen gevat tussen hoekpylonen. Hoekpylonen pyramidevormig afgemetseld.

Rechterzijgevel hoofdbouw nr.71 rechts staand venster iden verwerkt als in voorgevel.

In linkerzijgevel hoofdbouw nr.73 rechts twee staande venster iden verwerkt als in voorgevel.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Tuin:

Vermeldenswaard is de grote magnolia bij het huis.

Deze werd geplant een jaar na de bouw van het huis.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van middenstandswoningen voor de gegoede burgerij, twee onder een kap, uit ca. 1920.

De architectuur is op een enkel detail na (bijvoorbeeld de vernieuwing van dakpannen aan de oostzijde) gaaf bewaard gebleven.

Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect Adrianus Meeuwissen uit Bavel. Van deze aannemer/timmerman/architect zijn nagenoeg alle werken inmiddels

gesloopt.

Het object is mede beeldbepalend voor de Aalstraat.

ABDIS VAN THORNSTRAAT 11 (Voor 1952 Ridderstraat)

Kadasternummer:

Sectie L 109 (voorheen Sectie K 1226)

Typering:

Voormalige boerderij, heden woonhuis met aan gebouwde garage.

Bouwgeschiedenis:

Het object kwam in twee perioden tot stand.

Het kadaster geeft niet precies aan wanneer de nieuwe boerderij kwam i.p.v. de kleinere die hier stond. Het object werd in opdracht van de heer W. Coppens, schilder, gebouwd in ca. 1890 gebouwd door de timmerman/aannemer A. Kerkhofs uit Ginneken.

1894-96. In deze tijd wordt het oude stalgedeelte aan de noordzijde vervangen door een schilderswerkplaats. (Met dank aan J. de Vet) Gedurende de jaren dertig is de werkplaats in gebruik door Michiel Aarts, een schoenmaker.

1954. Tot 1954 blijft het object nagenoeg ongewijzigd. In dat jaar geeft de weduwe mevrouw M.L. van Hoek-Klaassen de opdracht de boerderij te verbouwen. In de zuidelijke (links) zuidgevel wordt een smal, staand venster aangebracht (slaapkamer). Architect onbekend. (G.A. Gilze-Rijen, 1954-38)

1975. In opdracht van de heer W.C. van Hoek wordt inpandig een muur met schoorsteenpartij gesloopt waardoor aan de voorzijde van het huis één grote woonkamer ontstaat. Aan de noordzijde van de frontgevel wordt de grote rondboogpoort van de werkplaats dichtgemetseld en vervangen door een venster. In de noordelijke zijgevel worden eveneens nieuwe vensters aangebracht (6 panelen glas).

Op dak wordt de schoorsteen opnieuw opgemetseld. De werkzaamheden vinden plaats naar een ontwerp van de architect C. van Beijsterveld uit Gilze. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1975-151)

Datum onbekend. Aan de westzijde (achtergevel) wordt het zuidelijk geveldeel (opkamer) vernieuwd. (Van deze verbouwing is geen dossier in het archief van O.W. Gilze-Rijen aanwezig)

1991. In opdracht van de heer J.A.M. van Hoek wordt aan de noordzijde van het pand een dubbele garage met berging aangebouwd. De aanbouw vindt plaats naar het ontwerpplan van de architect Ir. A. Leijten uit Oosterhout. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1991-183)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevel: opgetrokken van rode baksteen. Zijgevels opgetrokken van lichtere rode-bruine baksteen. Op plaats voormalige staldeuren in frontgevel toepassing rood-bruine baksteen. Toepassing van

stuc in fries en plint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch.

Aan voorgevel woongedeelte. Geveldeel telt drie vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij tot woning. Deurpartij (vernieuwd) met bovenlicht waarin levensboom met omlijsting van stucwerk in de vorm van pilasters met verdiepte velden en hoofdstel. Links van deur terracotta tegel van O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand.

Links en rechts van deur een hoge staande vensters. Oorspronkelijke schuiframen met bovenlichten T-type. Vernieuwd heden bovenlicht met twee panelen glas en benedenlicht met vierpanelen glas. Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton.

Gevel staat op gestucte plint, gevel afgesloten door gladde fries van stuc aan onderzijde voorzien van geprofileerde stuclijst. Gevel stalgedeelte iets terug liggend afgesloten met een fries van siermetselwerk in de vorm van muizentanden met een staand venster in oude staldeur idem uitgevoerd als andere vensters in voorgevel. Vensterpoorten afgesloten met gemetselde strek. .

Linkerzijgevel: Links staand venster met bovenlicht

met twee panelen glas en benedenlicht met vierpanelen glas. Rechts in gevel smal staand venster met bovenlicht. Bovenlicht een paneel glas en onderlicht twee panelen glas. In topgevel een staand venster met bovenlicht, idem uitgevoerd als in voorgevel. In rechterzijgevel midden in een staand venster met bovenlicht. Bovenlicht met twee panelen glas en benedenlicht met vierpanelen glas. Op verdieping boven venster begane grond staand venster, idem uitgevoerd. In top klein segmetsvormig luik. Achtergevel soberder uitgevoerd. Diverse typen vensters (zes en vier panelen glas) en deurpartijen. Toppen zijgevels voorzien van kleine tuit, halverwege halfsteens verjongend. De door de dakpartij getrokken zijgevels afgekt met zinken kap. Lijstgoot met neuslijst. Diverse bouwsporen in de zijgevels wijzen op een herhaaldelijke wijziging daarvan. Schoorsteen op dak opnieuw opgemetseld in 1975.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een ouderwetse hovenierswoning midden in het dorp. Het land dat erbij hoorde is inmiddels bebouwd, maar de hovenierswoning is voor een groot gedeelte nog oorspronkelijk. Zoals bij zovele hovenierswoningen en boerderijen in dorpen als Gilze-Rijen is bij de ombouw tot woning een concessie gedaan aan de vormgeving van het stalgedeelte. De poort werd hier geheel dichtgebouwd en voorzien van een venster.

Beter ware het geweest dat hier een houten raamframe in de rondboogpoort was geplaatst met behoud van de oude staldeuren.

Het object is belangrijk vanwege zijn ligging in de straat. Tezamen met Abdis van Thornstraat 14 draagt het pand in grote mate bij aan de typisch ouderwetse dorps sfeer die vroeger voor heel Gilze gegolden moet hebben.

Het object is van belang voor het oeuvre van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale (boeren) geschiedenis van Gilze(-Rijen)

ABDIS VAN THORNSTRAAT 14 (Voor 1952 Ridderstraat)

Kadasternummer:

Sectie L 1858 (voorheen Sectie L 513,
Sectie L 1121, en Sectie K 1738)

Typering:

Woonhuis, voorheen
hoveniershuis/winkel/tandartspraktijk.

Bouwgeschiedenis:

1900-01. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer H. Volders als hoveniersbedrijf/bakkerij naar het ontwerpplan van de architect C. van Beijsteveldt uit Gilze. 1952. Het object wordt in opdracht van de heer G. Volders van echte hovenierswoning gewijzigd in een woonhuis. Daartoe wordt de zuidelijke zijgevel gewijzigd. Op de begane grond wordt de

woonkamer vergroot met de achtergelegen slaapkamer. In de zijgevel wordt i.p.v. het kleine slaapkamer raam dat er zat een groot staand venster met zes panelen glas aangebracht. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het Aannemingsbedrijf Koks uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1952-19)

1986. Het pand wordt in opdracht van de heer A. Aarts verbouwd. Naast het huis verrijst een, in stijl geheel aan het object aangepaste, nieuwe vrijstaande garage op de plaats van de oude schuur. Meest opvallende wijziging wordt uitgevoerd in de frontgevel. De oude winkelvensters van de bakkeswinkel aan de zuidzijde worden vervangen door twee vensters met een opvallende indeling (beneden 3 panelen glas, bovenlicht 2 panelen glas). In de noordelijke zijgevel op de begane grond wordt een venster en een deurpartij vervangen door twee kleine venstertjes (W.C en douche). De kleine aanbouw tegen de zuidelijke achterzijde

van het object (bakoven) wordt afgebroken. In plaats daarvan komen er openslaande tuindeuren. Tijdens de verbouwing worden de kozijnen in de frontgevel vernieuwd, alsmede een hoog, staand venster (keuken) en een deurpartij in de zuidzijde van de achtergevel (bijkeuken). Inpandig wordt de oude spreekkamer (linksvoor) gewijzigd in een slaapkamer. Linksachter wordt de bijkeuken en enkele kasten verwijderd om plaats te maken voor een nieuwe W.C. en douche. De bestaande keuken wordt iets kleiner, terwijl de bestaande hal veel kleiner wordt. Aan de zuidzijde (rechts) wordt een grote woonkamer gecreëerd. Op de zolderverdieping worden zowel aan de zuid- als aan de noordzijde twee slaapkamers aangelegd, terwijl ertussenin de trap uitkomt op de zolder, een overloop met badkamer en een C.V. ruimte worden aangelegd. (Archief O.W. Gemeente Gilze-Rijen, 1986-297)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze kruispannen.
Gevels: Frontgevel rode baksteen, zij- en achtergevel rood-bruine baksteen.
Metselwerk: Kruisverband.
Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Frontgevel symmetrisch over vijf vensterassen. In middelste vensterassen ingangspartij. Houten paneel deur (vernieuwt) met bovenlicht waarin levensboom. Hoge staande vensters. Aan de linkerkant twee met schuiframen en bovenlichten. In onderlicht twee staande panelen glas. Aan de rechterzijde voormalige winkelvensters voorzien van nieuwe kozijnen met schuiframen (1986). Onder drie staande panelen glas, bovenlicht in twee panelen uitgevoerd. Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton. Vensterpoorten segmentvormig afgesloten. Eerste vier vensterassen deur- en vensterpoorten voorzien van hanekammen, laatste vensterpoort gewone strek. Gevel staat op plint van gegoten beton. Gevel afgesloten door stucwerk fries voorzien van decoratieve motieven. Boven de deurpartij een liggende wieber, boven de oude winkel vensterpartijen een X en boven vensters woning een rondje. Boven muurdammen fraai uitgevoerde muurankers van gietijzer. Lijstgoot met neuslijst. Frontplank goot versierd

met tandlijst.

Zijgevel links op begane grond links twee kleine staande vensters voor wc en douche en op verdieping staand venster met bovenlicht.

Rechterzijgevel op begane grond een tweedeligvenster met bovenlichten en op verdieping twee staande vensters. Onderdopel kozijnenop begane grond verwerkt als vensterbank en op verdieping gestoken hard gebakken vensterbanktegels.

Op verdiepinghoogte zijgevels vier rechte muurankers, langs flanken topgevels zeven rechte muurankers. Topgevels afgedekt met rollaag van rode baksteen.

Voor het huis langs ligt een stoep gelegd van rode baksteen in visgraatmotief. Stoep afgezet met sierpalen van gegoten beton.

Rijen).

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een voormalig hoveniershuis/winkelhuis dat door de tijd heen zijn functie verloor en werd herbestemd tot woonhuis.

De bouwtrant van het object is zeer verzorgd. Uit de architectuurdetails is op te maken dat een van de architecten Botermans voor het ontwerp getekend heeft. Als zodanig is het object belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

Het object is stedenbouwkundig belangrijk voor Gilde(-Rijen). Samen met Abdis van Thorn 11 straalt het pand in belangrijke mate bij aan de typische dorps sfeer zoals het gehele dorp Gilde die vroeger gehad moet hebben.

Als overblijfsel van een voormalig woonhuis met bakkerswinkel vormt het een belangrijk aspect van de sociaal-economische geschiedenis van Gilze(-

AKKERSTRAAT 1, Huis Laagland

Kadastrummer: Sectie I nummer 1242

Typering: Villa (algemeen: vrijstaand woonhuis)

Bouwgeschiedenis:

1913. Op de locatie werd in 1913 in opdracht van de heer H.A. Ermen een boerderijhuis met stal en schuur gebouwd (arch. A.L.B. Botermans), dat in 1923 werd verbouwd tot woonhuis en tijdens het bombardement op het vliegveld werd verwoest. (Dossier 1913-1449, dossier 1923-11 (doos 1921-1922-1923), Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1954. Het huis wordt gebouwd in 1954 in opdracht van C. de Jong, directeur van de NV Stoomschoenfabrieken te Gilze, naar het ontwerpplan van Ir. J.J. Margry uit Breda. (Dossier 1954-140, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1960. Het woonhuis wordt verbouwd. Aan het huis wordt een serre gebouwd. (Dossier 1960-66, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) Dossier ontbreekt in archief O.W.

1980. Aan het huis wordt, in opdracht van mevrouw C.W.J. Hennekam-Turlings, aan de bergruimte/bijkeuken een garage gebouwd. Het plan wordt in gediend door de heer M.D.A.M.

Hennekam, de vergunning wordt verleend op 3 maart 1980. De garage, type Hormann is getekend door H.C.C. Bink, 26 november 1979. Kosten F. 6000,-. (Dossier 1980-36, Archief O.W. gemeente

Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het hoofdlichaam van het object (woonhuisgedeelte) telt twee bouwlagen onder een zadeldak, de noordvleugel (bijkeuken met garage) een bouwlaag onder een schilddak. Beide daken zijn belegd met donkergrijze Hollandse pannen. Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Metselwerk: Wild metselverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Gevels alle a-symmetrisch. Ingangspartij in noordgevel woonhuis, aangelegd in oksel woonhuis noordvleugel. Ingangspartij bestaat uit uitgebouwd portaal met lessenaarsdak belegd met donkergrijze Hollandse pannen. Oorspronkelijke deur bewaard. Vroeger portaal open, nu portaal gesloten met voordeur en glasramen. Vloer portaal voorzien van bakstenen vloer gelegd in visgraatmotief. Naast flanken portaal gemetselde

bloembakken.

Deur voorzien van groot paneel glas met siersmeedwerk ervoor. In noordgevel rechts naast ingangsparij tweedelig op verdieping twee- en driedelig kozijn. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van donkerbruine tegels en eenvoudige rechte gemetselde strek.

Op verdiepinghoogte in gesmede sierletters naam huis: Laagland

In westelijke zijgevel (langs Akkerstraat) op begane grond rechts in gevel tweedelig venster idem aan noordgevel. Onder dit venster siermetselwerk van baksteen.

Op verdieping balkonpartij met openslaande deuren. Balkon voorzien van smeedijzeren leuning. Top zijgevel voorzien van uitgemetselde schouderstukjes. Geheel boven in topgevel klein venster met een paneel glas voor verlichting zolder. Dak uitgevoerd in overstek.

Zuidgevel wordt gedomineerd door grote uitgebouwde schoorsteenpartij. Schoorsteenpartij taps toelopend en voorzien van rookrand in vorm rollaag. Op begane grond schuifpui met tuindeuren en tweedelig venster. Op verdieping op regelmatige afstand van elkaar drie tweedelige vensters. Alle vensters idem aan noordgevel.

Oostelijke zijgevel op begane grond voorzien van openslaande tuindeuren. Op verdieping groot balkon ondersteund door ronde ijzeren paal. Smeedijzeren leuning. Bovenzijde gevel idem aan westelijke zijgevel.

Langs lang zijden woonhuis zinken goten met ijzeren steunen.

Vleugel noordzijde (westzijde): a-symmetrisch voorzien van vier kleine vierkante venstertjes met een paneel glas en dubbele houten garagedeuren. Houten kozijnen en vensterbanken van donkerbruine gestoken tegels. Garagedeuren geklampt en voorzien van ijzeren beslag. Deurpoort garage voorzien van betonnen latei.

Oostzijde en korte noordzijde van noordvleugel geheel blind uitgevoerd.

Zinken goten met ijzeren steunen.

Beschrijving exterieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect Ir. W. Vermeer uit Rotterdam.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect Ir. W. Vermeer een belangrijke plaats in. Algemeen wordt erkend dat het object tot de drie mooiste scheppingen van de architect hoort.

Het object is van belang vanwege zijn ligging. Het domineert met zijn volume en vormtaal nadrukkelijk de Akkerstraat.

C.1. Aan het object zijn historische herinneringen verbonden in de ruimste zin van het woord. Op de locatie van het huis lag een boerderij die in 1913 werd gebouwd en door oorlogshandelingen werd verwoest.

C.3. Als voormalige directeurswoning vertegenwoordigt het object een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

**ALPHENSEWEG 65,
Voormalige Huishoud- Nijverheidsschool
“St. Maria”.**

Kadasternummer: Sectie K nummer 2225 en Sectie K nummer 1919, voorheen Sectie K nummer 1425

Typering: Voormalige R.K. Huishoudschool “St. Maria”, heden woning/kantoor/werkplaats en atelier/cursusruimte van de architect Huub van Laarhoven en zijn vrouw.

Bouwgeschiedenis:

1950. Het object werd in 1950 in opdracht van het Bestuur van de Vereniging R.K. Huishoud- en Industrieschool “St. Maria” uit Gilze naar een ontwerp van het Architectenbureau Siebers en van Dael uit Breda gebouwd.

Aannemer is J. Gillis & Zn. uit Rijen. (Dossier 1950-96, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1963. De Huishoudschool wordt in opdracht van het schoolbestuur verbouwd. Aan de achterzijde van de school worden klaslokalen en een verbindingsgang. De werkzaamheden worden uitgevoerd door aannemer J. Gillis & Zn. uit Rijen naar een ontwerp van het Architectenbureau Siebers & van Dael uit Breda. (Dossier 1963-88, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1965. In opdracht van het schoolbestuur wordt de school opnieuw verbouwd. De ontvangsthal wordt verkleind door het bouwen tegen de westwand aan het binnenplein van een keuken en een administratiekamer. (Dossier 1965-273, Archief

uitgebreid nu, opnieuw aan de achterzijde (noord-westen) met een gymnastieklokaal, douches en verkleedruimtes en een overblijflokaal daarboven. De werkzaamheden worden opnieuw verricht door aannemer J. Gillis & Zn. uit Rijen. De ontwerpplannen begonnen door het architectenbureau Siebers & van Dael uit Breda worden uiteindelijk, na het zich terugtrekken uit het architectenbureau door de heer A. Siebers vanwege ziekte, gepresenteerd op 25 februari 1970 door de architecten van Dael en Ruys uit Ulvenhout/Breda. (Dossier 1970-28a, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1994/95. Het schoolgebouw komt leeg te staan. Gezocht wordt naar een herbestemming van de gebouwen.

1996. Achter de school wordt in opdracht van H. van Laarhoven Combinatie Bouw B.V. een overkapping gebouwd in de tuin voor het opslaan en onderbrengen van allerlei goederen. (Dossier B 1996-193, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1997. De school wordt in eigen beheer door het architectenbureau H. van Laarhoven Combinatie Bouw B.V. uit Gilze verbouwd tot woning, kantoor, werkplaats en cursusruimte. (Dossier 1997-115, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen).

Karakterisering:

Het object ligt geheel vrij.

Het object telt deels een, deels (gedeelte aansluitend op gymzaal met douches en overblijflokaal erboven) twee bouwlagen. Het gehele object telt een zolderverdieping die is

O.W. gemeente Gilze-Rijen)
1970. De school wordt voor de tweede keer

afgedekt met schilddaken belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen met hoekpijnen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.
Toepassing van pleisterwerk in fries
Metselwerk: Onregelmatig klezoren/kettingverband verband.
Plattegrond: Onregelmatig. Opm. Het object kent een vierkante binnentuin (ontstaan door de aanbouw van een nieuwe vleugel in 1970 aan de H-vormige plattegrond van toen) die in het gebouw is gelegen zoals een pandhof in een middeleeuws klooster.
Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl, in nieuwbouwgedeelte 1970 invloeden Typisch Jaren vijftig stijl.

Beschrijving exterieur:

De frontgevel met entree tot het voormalige schoolgebouw is gelegen aan de Alphenseweg 65. Op het pad naar de ingang heeft de architect een op een ovale plattegrond gebaseerd kunstwerk tot stand gebracht gevormd uit tegels van de oude binnenplaats. Daarbij zijn de paaltjes van gegoten beton met kettingen ertussen die voor de ingang stonden en de vooruitgeschoven zijvleugels met elkaar verbonden verdwenen.

De ingangspartij wordt gekenmerkt door een bordes van baksteen waarop een typisch jaren 50 portiek van betonnen palen afgedekt met een plat dakje van beton. Drie aantreden van baksteen naar bordes. Ingangspartij met dubbele houten deuren en bovenlichten met vier panelenglas. Per deur tweepanelen met zes glas panelen. Hardstenen dorpel, deurpoort recht afgesloten.
Frontgevel symmetrisch uitgevoerd. Links en rechts naast ingangspartij twee staande kruisvensters. In vooruitgeschoven voorgevels van zijvleugels drie staande kruisvensters. Houtenkozijnen, gestoken vensterbanken van bruine tegels en vensterpoorten recht afgesloten door gepleisterde fries.

Linkergevel noordveugel straatzijde. Vanaf links drie staande tweedelige vensters met onderlichten, rechte deurpoort m zes staande smalle panelen glas

Rechtergevel noordvleugel. Vanaf links drie staande tweedelige vensters met onderlichten

gekoppeld met anderhalfsteens muurdam. Deurkozijn met twee bovenlichten en twee openslaande deuren. Per deur tweepanelen met zes glas panelen. Hardstenen dorpel, deurpoort recht afgesloten.

Vier staande tweedelige vensters met onderlichten
Deurkozijn met twee bovenlichten en twee openslaande deuren. Per deur tweepanelen met zes glas panelen. Hardstenen dorpel, deurpoort recht afgesloten. Drie staande tweedelige vensters met onderlichten

Houtenkozijnen, gestoken vensterbanken van bruine tegels en vensterpoorten recht afgesloten door gepleisterde fries.

Achtergevel schoolgebouw rechts en links in vooruitgeschoven delen van de vleugels. Vier staande kruis vensters.

In terugliggend deel links een deurpoort en en rechts onder fries zes staande kruisvensters. Per drie gekoppel met twee steens muurdam.

Linkerzijgevel (zuid vleugel)

Vanaf links twee kleine staande vensters, een maal drie gekoppelde staande kruisvensters, brede muurdam, een maal drie staande gekoppelde

kruisvensters, een klein staand venster en een maal driegekoppelde staande kruisvensters. Kruisvensters zijn gescheiden door tweesteens muurdam.

Rechtergevel zuidvleugel straatzijde vier kleine staande vensters

Patio in school diverse driedelige vensters met onderlichten gekoppeld met muurdammen en openslaande deuren.

Alle gevels houten kozijnen en afgesloten door gepleisterde fries.
Zinken goten.
Hoog opgemetselde schoorstenen met betonnen rookranden.

Oude gymzaal.

Voorgevel links platte aanbouw met luifel welke de verbinding vormt met oude hoofdbouw school. Onder luifelingspoort met smalle zijlichten en dubbeldeuren met tweepanelen glas per deur. In hoofdbouw gymzaal op begane grond links een deur en rechts vier tweedelige liggende vensters met daarboven vier tweedelige vensters met onderlichten tot aan terugliggende fries.

Rechtergevel vanaf links vijf tweedelige liggende vensters met daarboven vijf tweedelige vensters met onderlichten tot aan terugliggende fries.

Links platte aanbouw voor gymtoestellen met

blindegevels met daarboven in hoofdbouw zeven driedelige vensters.

Achtergevel links op begane grond een gesloten deurpoort.

Linkergevel zuidzijde. Zeven hoge staande vensters onder gepleisterde fries met getrapte H-kozijnen. Linker en rechter deel kozijn drie staande panelen glas (twee groten en onder een kleine), in midden verspringen t.a.v. zijpanelen 1/2, een groot en twee 1/2 paneel glas. Rechts vijf tweedelige vensters. Vensterbanken ontbreken hier.

Beschrijving interieur:

In het interieur vallen twee architectuurdetails op. In de hal en aansluitende gangen lambriseringen van rode baksteen gemetseld in onregelmatig klezorenverband. In het gehele gebouw zijn de muren en plafonds wit gestuct en kan men de constructie van het object middels de plafondbalken waarnemen. Dit geeft het interieur het specifieke karakter dat het heden heeft.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl en, het 1970 gedeelte, van de Typisch Jaren vijftig stijl en bevat alle specifieke stijlkenmerken van genoemde bouwstijlen.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en detaillering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architecten Siebers en van Dael. De uitbreiding van 1970 is een goed voorbeeld van het werk van de architecten van Dael en Ruys.

Met name het oorspronkelijke in Traditionele

Delftse Schoolstijl ontworpen 1950 gedeelte van het object neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

BOSLAAN 2

Kadastrummer: Sectie I nummer 1507 en 1538, voorheen Sectie I nummer 1293.

Typering: Twee middenstandswoningen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van H.J. Broenen uit Wouw naar het ontwerp van de Bredase architect A. Waskowsky. (Dossier 1939-33, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1962. In opdracht van de Coop. Stoomzuivelfabriek "De Goede Verwachting" en L. Klaassens uit Gilze wordt nummer 2 wordt verbouwd. Aan de achterzijde van het pand wordt de bijkeuken verbouwd tot keuken, terwijl de oude keuken als uitbreiding van de woonkamer in gebruik wordt genomen. Het zadeldak met pannen over de oude uitbouw verdwijnt, terwijl in de zijgevel een groot venster wordt gemaakt voor de nieuwe huiskamer. Op het platte dak wordt een balkon aangelegd met openslaande deuren vanuit de slaapkamer en een gemetselde balustrade. De werkzaamheden vinden plaats naar de ontwerptekening van de architect/aannemingsbedrijf Gebr. Van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1962-169, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1999. Naast het object wordt in eigen beheer een garage gebouwd. (Dossier 1999-171, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object van 2 middenstandswoningen onder een kap ligt geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van donkerrode baksteen.

Metselverband: Kettingverband.

Plattegrond: Gehele object onregelmatige rechthoek, per object idem.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel nummer 2:

A-symmetrisch. Links in gevel ingangspartij tot object in ondiep portaal. Vloer portaal voorzien van grijze tegels met wit middenveld. Voordeur met tweepanelen glas afgedekt met smeedijzeren hekwerk vernieuwd. Deurpoort voorzien van hardstenen dorpel, deurpoort afgesloten met segmentvormige boog gemetseld in strekverband. In bovenlicht oorspronkelijk glas-in-lood in vorm

staande ruit, heden gewoon glas. Links van deurpoort klein staand venster voor wc. Rechts in gevel driezijdige rechthoekige erker afgedekt met koperen schilddakje. Houten kozijnen. Rondom een staand, een liggend en een staand venster. Alle met een panelen glas. Gestoken vensterbanken van lichtbruine tegels. Op verdieping boven deurpaertij een staand venster (vernieuwd). en boven erker tweedelig venster Vensterpoorten afgesloten met hanekam in strekverband. Zinken goot op ijzeren gootsteunen. Rechterzijgevel voorzien van twee tweedelige staande vensters en twee kleine smalle staande vensters in topgevel. Dakpartij als overstek met klossen verwerkt.

Achtergevel: Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van A. Waskowsky en neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze (Zie tevens A.7.)

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect A. Waskowsky een belangrijke plaats in. De stijlontwikkeling van A. Waskowsky is via de panden Boslaan 10-12 (begin 1939), Nerhovestraat 6-8 (april 1939) en Boslaan 2-4 (juni 1939) goed te volgen (Zie tevens aldaar).1.

Het object vormt een onderdeel van de bebouwing aan de Boslaan die in zijn geheel is gepland en gebouwd in 1939.

C.3. Het object bestaande uit twee middenstandswoningen vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

BOSLAAN 4

Kadastrummer: Sectie I nummer 1507 en 1538, voorheen Sectie I nummer 1293.

Typering: Twee middenstandswoningen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van H.J. Broenen uit Wouw naar het ontwerp van de Bredase architect A. Waskowsky. (Dossier 1939-33, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1982. In dit jaar wil de bewoner G.C.M. Stevens nummer 2 voorzien van een nieuwe dakkapel met lessenaarsdakje. Tevens wordt gehonoreerd de aanvraag tot verbouwing van het woonhuis. Ook hier wordt in navolging van nummer 2 in 1962 de bijkeuken verbouwd tot keuken en de oude keuken bij de woonkamer getrokken. Op de verdieping wordt een slaapkamer verbouwd tot badkamer, terwijl op de zolder een slaapkamer wordt bijgemaakt. Alle werkzaamheden vinden plaats naar het ontwerpplan van de architect H. van Laarhoven uit Gilze. (Dossier 1982-119, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1992. In eigen beheer wordt bij het object een garage gebouwd. (Dossier 1992, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object van 2 middenstandswoningen onder een kap ligt geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. Gevels: Opgetrokken van donkerrode baksteen. Metselverband: Kettingverband. Plattegrond: Gehele object onregelmatige rechthoek, per object idem.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

A-symmetrisch. Recht in gevel ingangspartij tot object in ondiep portaal. Vloer portaal tje voorzien van grijze tegels met wit middenveld. Voordeur met vierpanelen glas. Deurpoort voorzien van hardstenen dorpel, deurpoort afgesloten met segmentvormige boog gemetseld in strekverband. In bovenlicht oorspronkelijk glas-in-lood in vorm staande ruit, heden gewoon glas. Rechts van

deurpoort klein staand venster voor wc.

Links in gevel driezijdige rechthoekige erker afgedekt met koperen schilddakje. Houten kozijnen. Rondom een staand, een liggend en een staand venster. Alle met een panelen glas.

Gestoken vensterbanken van bruine tegels.

Op verdieping boven deurpaartij een staand venster en boven erker tweedelig venster (vernieuwd).

Vensterpoorten afgesloten met hanekam in strekverband.

Zinken goot op ijzeren gootsteunen.

Linkerzijgevel voorzien van twee staande vensters en twee kleine staande vensters in topgevel.

Dakpartij als overstek met klossen verwerkt.

Dakkapel met lessenaarsdakje afgedekt met pannen en twee tweedelige vensters met tussen stuk.

Achtergevel: Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van A. Waskowsky en neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze (Zie tevens A.7.)

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect A. Waskowsky een belangrijke plaats in. De stijl ontwikkeling van A. Waskowsky is via de panden Boslaan 10-12 (begin 1939), Nerhovensestraat 6-8 (april 1939) en Boslaan 2-4 (juni 1939) goed te volgen (Zie tevens aldaar).1.

Het object vormt een onderdeel van de bebouwing

an de Boslaan die in zijn geheel is gepland en
gebouwd in 1939.

C.3. Het object bestaande uit twee
middenstandswoningen vertegenwoordigt een
aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

BOSLAAN 10

Kadasternummer: Sectie I nummer 636 en Sectie I nummer 707

Typering: Twee middenstandswoningen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer H.J. Broenen uit Wouw naar het ontwerpplan van de Bredase architect A. Waskowsky. Aanvraag 9 januari 1939, bouwvergunning B & W gemeente Gilze-Rijen 10 januari 1939. (Dossier 1939-1, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1983. Naast het object wordt in eigen beheer een garage gebouwd alsmede een gemetselde afscheiding. (Dossier 1983-240, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen, plinten woningen van donkerrode baksteen.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch. Ingangspartij tot woonhuis links in gevel. Oorspronkelijke deur vernieuwt.

Deurpartij in ondiepe portiek. Vloer ondiepe portiek belegd met grijze en witte tegels. Granito dorpel.

Deurpoort afgesloten met segmentboog gemetseld in strekverband. Bovenlicht deurpartij gevuld met glas-in-lood waarin in sponning motief zonnestrallen. Links naast deur staand toiletraampje. Gestoken vensterbankje van zwarte tegels, vensterpoortje toiletraam afgesloten met strek.

Rechts in gevel rechthoekig driezijdige erker. Erker afgedekt met koperen schilddakje. Zijkanten en middendeel alle een paneel glas. Vensterbanken van gestoken zwarte tegels.

Op eerste verdieping links staand openslaand venster met een paneel glas, rechts tweedelig kozijn waarvan linker gedeelte

openslaand. Alle kozijnen van hout. Vensterbanken van gestoken zwarte tegels. Vensterpoorten recht afgesloten met hanekam in strekverband.

Zinken mastgoot.

Zijgevel: Op begane grond venster met tweedelig kozijn. Per raam vier panelen glas. Houten kozijn, In top rechterzijgevel twee smalle staande vensters en op begane grond een staaand venster.

Achtergevel: niet van toepassing (verbouwingen 1983, vernieuwde kozijnen)

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, is een goed

voorbeeld van de Interbellumstijl en valt op door de specifieke kenmerken daarvan.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2. Het object is gaaf qua stijl en detaillering.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A. Waskowsky uit Breda en neemt binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen een belangrijke plaats in.

A.7. Het object neemt binnen het werk van de architect A. Waskowsky een belangrijke plaats in. Interessant is in dit opzicht een vergelijking te maken met de objecten Nerhovensestraat 6-8 uit april 1939 en Boslaan 2-4 uit juni 1939. (Zie tevens aldaar) In het ontwerp Boslaan 10-12 laat de architect zien langzaam van de Interbellumstijl over te gaan naar de Traditioneel Delftse Schoolstijl.

B.1. Het object maakt onderdeel uit van de bebouwing aan de Boslaan die in zijn geheel architectuur van rond 1939 bevat.

C.3. Het object bestaat uit twee middenstandswoningen onder een kap. Als zodanig vormen de twee woningen een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen waarin dit type woonhuis een bijzondere rol speelt in de dorpsbebouwing.

BOSLAAN 12

Kadasternummer: Sectie I nummer 636 en Sectie I nummer 707

Typering: Twee middenstandswoningen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer H.J. Broenen uit Wouw naar het ontwerpplan van de Bredase architect A. Waskowsky. Aanvraag 9 januari 1939, bouwvergunning B & W gemeente Gilze-Rijen 10 januari 1939. (Dossier 1939-1, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1975. In de berging, gelegen achter in de uitbouw van het object, wordt in opdracht van de heer W.P. Hamers uit Gilze een douche aangelegd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar de plannen van en door het Bouwbedrijf A.A. Vermeulen B.V. uit Gilze. (Dossier 1975-340, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen, plinten woningen van donkerrode baksteen.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch. Ingangspartij tot woonhuis rechts in gevel. Oorspronkelijke deur vernieuwt. Deurpartij in ondiepe portiek. Vloer ondiepe portiek belegd met grijze en witte tegels. Granito dorpel. Deurpoort afgesloten met segmentboog gemetseld in strekverband. Bovenlicht deurpartij gevuld met glas-in-lood waarin in sponning motief zonnestrallen. Rechts naast deur staand toiletraampje. Gestoken vensterbankje van zwarte tegels, vensterpoortje toiletraam afgesloten met strek.

Links in gevel rechthoekig driezijdige erker. Erker afgedekt met koperen schilddakje. Zijkanten en middendeel alle een paneel glas. Vensterbanken van gestoken zwarte tegels.

Op eerste verdieping Rechts staand openslaand venster met een paneel glas, links

tweedelig kozijn waarvan linker gedeelte openslaand. Alle kozijnen van hout. Vensterbanken van gestoken zwarte tegels. Vensterpoorten recht afgesloten met hanekam in strekverband.

Zinken mastgoot.

Linkerzijgevel: Op begane grond venster staand venster. Houten kozijn, In top rechterzijgevel twee smalle staande vensters en op begane grond een staaand venster.

Achtergevel: niet van toepassing

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object, bestaande uit twee middenstandswoningen onder een kap, is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl en valt op door de specifieke kenmerken daarvan.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2. Het object is gaaf qua stijl en detaillering.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A. Waskowsky uit Breda en neemt binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen een belangrijke plaats in.

A.7. Het object neemt binnen het werk van de architect A. Waskowsky een belangrijke plaats in. Interessant is in dit opzicht een vergelijking te maken met de objecten Nerhovensestraat 6-8 uit april 1939 en Boslaan 2-4 uit juni 1939. (Zie tevens aldaar) In het ontwerp Boslaan 10-12 laat de architect zien langzaam van de Interbellumstijl over te gaan naar de Traditioneel Delftse Schoolstijl.

B.1. Het object maakt onderdeel uit van de bebouwing aan de Boslaan die in zijn geheel architectuur van rond 1939 bevat.

C.3. Het object bestaat uit twee middenstandswoningen onder een kap. Als zodanig vormen de twee woningen een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen waarin dit type woonhuis een bijzondere rol speelt in de dorpsbebouwing.

BURGEMEESTER VAN MIERLOSTRAAT 9

Kadastrummer: Sectie K nummer 2042

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1955. Het woonhuis wordt gebouwd in opdracht van C.C.J. Willemse uit Gilze naar een ontwerp van J. Backx jr. uit Alphen. (Dossier 1955-38, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1966. Bij het object wordt een garage gebouwd. De garage wordt er een van het type Ermes van Geel. Ze wordt gebouwd voor F. 5544,-. (Dossier 1966-47, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1976. De bestaande garage wordt vergroot tot een kantoorruimte met magazijn. ((Dossier 1976-279, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1977. De ingediende plannen tot vergroten van de bestaande garage zijn achterhaald en worden bijgesteld. Naast het bestaande ontwerp wordt voor en rechts van de garage nog een uitbreiding toegevoegd. De uitbreiding voor het bestaande halletje voor de kantoorruimte betekent dat het oude halletje bij de kantoorruimte wordt getrokken. De uitbreiding naast de kantoorruimte met nieuwe voorhal bestaat uit een ommuurde open binnenplaatsje naast de voorhal van de verbouwde garage voor het houden van beregenings- en bestendigheidspoeven terwijl voor dit plaatsje vooruit geschoven naar de straatzijde een magazijn wordt aangebouwd. De plannen worden uitgevoerd door Avangs Bouwbedrijf uit Gilze. (1977-388, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

2003. De daken van alle bijgebouwen worden gefatsoeneerd en met elkaar in overeenstemming gebracht.

(Dossier 2003-166, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak belegd met donkergrijze Hollandse pannen en pironnes op hoeken.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen. Gegoten beton in deuromlijsting.

Metselwerk: Vlaamsverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel object a-symmetrisch over vier vensterassen. Op begane grond eerste twee

vensterassen in beslag genomen door groot liggend venster. Driedelig kozijn. In midden een groot paneel glas, zijdelen kozijn ieder twee panelen glas. Gestoken vensterbank van natuursteen, vensterpoort afgesloten met rechte gemetselde

strek.

In derde vensteras ingangspartij tot woonhuis. Oorspronkelijke houten deur bewaard gebleven. Deurpoort omrand met lijst van gegoten beton aan bovenzijde geprofileerd. Hardstenen dorpel. Bovendorpel deurpartij en bovenlicht segmentvormig. Bovenlicht gevuld met glas-in-lood in vorm staande ruit. Links langs deurpartij smeedijzeren lantaarn. Voor deurpartij aantrede van rode tegels.

Rechts van deur brievenbus van gegoten beton. In vierde vensteras groot staand venster. Kozijn met vier panelen glas. Gestoken vensterbank van natuursteen en vensterpoort afgesloten met gemetselde strek.

Op de eerste etage vier vensters. In eerste, tweede en vierde vensteras idem vierkante vensters met vier panelen glas. Gestoken vensterbanken van natuursteen en vensterpoorten afgesloten met gemetselde strek.

In derde vensteras boven deurpartij hoog staand venster gevuld met glas-in-lood in vorm staande ruit.

Gevel afgesloten door fries van siermetselwerk bestaande uit een vlechtwerkmotief van rode baksteen gevat tussen halfsteens uitgemetselde rollagen.

Lijstgoot aangebracht op muurplaat.

Op nokeinden schilddak hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookranden.

Linkerzijgevel: Op begane grond getoogd venster gevuld met glas-in-lood in vorm staande ruit en rest gevel idem behandeld als front- en rechterzijgevel..

Rechtergevel : Op begane grond groot venster met driedelig houten kozijn. In midden een groot paneel glas, zijdelen kozijn ieder twee panelen glas. Fries behandeld als frontgevel, rest gevel. In aanbouw links ingangspartij met lijst van gegoten beton en rechts een deurpartij.

Achtergevel: Links in achtergevel uitbouw bijkeuken en berging. Op platdak uitbouw bijkeuken/berging dakterras met driedelig kozijn slaapkamer met terrasdeuren. Op begane grond rechts driedelig houten kozijn met tuindeuren, op verdieping twee staande vensters. Kozijnen met vier panelen glas. Achtergevel inclusief plint en fries idem verwerkt als overige gevels.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl en bevat alle specifieke stijlkenmerken van deze bouwtrant.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect J. Backx jr. uit Alphen en neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

A.7. Het object neemt binnen het werk van J. Backx uit Alphen een belangrijke plaats in. In het algemeen wordt er vanuit gegaan dat het object Burgemeester van Mierlostraat 9 te Gilze tot zijn allerbelangrijkste scheppingen hoort.

B.1. Het object is onderdeel van de bebouwing van de Burgemeester van Mierlostraat die in zijn geheel in de jaren 50 tot stand kwam en vormt daarbinnen het belangrijkste object.

C.3. Het object vertegenwoordigt als gegoede middenstandswoning een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

BURGEMEESTER VAN MIERLOSTRAAT 14 (Alleen frontgevel)

Kadasternummer: Sectie nummer L 580, was voorheen Sectie K 1477.

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1913. Het object wordt in opdracht van de heer A. van Riel gebouwd naar het ontwerpplan van de architect A. van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1913/14-19, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1915. Aan de achterzijde van het object wordt een potstal met schuur gebouwd. Het heeft deels een zadeldak (aan de zijde van de woning) een schilddak. (Dossier 1916-23, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1958. Het object wordt verbouwd. Aan de achterzijde van het pand wordt de oude potstal met schuur verbouwd. Het schilddak einde wordt gewijzigd in een zadelsak dat direct aansluit op de hoofdkap van het huis. De werkzaamheden vinden plaats naar het ontwerp van de architect Fr.W. van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1958-90, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1978. Het huis wordt zowel op de begane grond als op de verdieping verbouwd. De plattegrond wordt gewijzigd, de zijgevels en achtergevel gewijzigd en/of in hun geheel opnieuw opgemetseld. Alleen de frontgevel blijft oorspronkelijk bewaard. Ook deze keer vinden de werkzaamheden plaats naar het ontwerp van de architect Fr.W. van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1978-172, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag en een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Muldenpannen.

Gevel: Opgetrokken van rode baksteen. Toepassing gele baksteen en pleisterwerk in decoratie gevel.

Metselwerk: Staandverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over drie vensterassen. In midden toegangspartij tot object. Deur met bovenlicht. Oorspronkelijke houten paneeldeur bewaart gebleven. Kozijn bovenlicht telt acht panelen glas gevuld met groen getrokken glas. Hardstenen dorpel, deurpoort afgesloten met segmentboogvormige strek. Strek van siermetselwerk van gele en rode baksteen voorzien

van sluitsteenmotief. Rechts naast deurpartij terracotta tegel van Maria Altijd durende Bijstand. Links en rechts van ingangspartij in eerste en derde vensteras hoge staande vensters, T-type schuiframen met bovenlichten. Kozijnen bovenlichten tellen vier grotere en vier kleinere panelen glas voorzien van groen getrokken glas. In bovenlicht zit klepraam met de vier kleine panelen glas. Gestoken vensterbanken van groene geglaazuurde baksteen, vensterpoorten idem als

deurpoort afgesloten met een segmentboogvormige strek van siermetselwerk van gele en rode baksteen voorzien van een sluitsteenmotief.

Gevel staat op gepleisterde plint. Ter hoogte vensterbanken en bovendorpels speklagen over gehele breedte gevel van gele baksteen. Gevel afgesloten met decoratieve fries van siermetselwerk van gele en rode baksteen in vorm binnenvelden omrandt door gele steen.

Fries gevat tussen kraallijst van rode (Belgische) baksteen aan onderzijde en geprofileerde staande rode (Belgische) baksteen in vorm staande strekken.

Lijstgoot met neuslijn.

Op nokeinden dakpartij fraai opgemetselde schoorstenen van rode baksteen voorzien van decoratief metselwerk van gele baksteen halverwege schoorstenen en in rookrand.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering:

Al gaat het alleen om de frontgevel, deze is zo zeldzaam en gaaf bewaard gebleven dat ze een belangrijke plaats in de architectuurgeschiedenis van Gilze inneemt.

- A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de eclectische stijl en valt op door alle specifieke stijlkenmerken van deze bouwtrant.
- A.1.b. Het object, de frontgevel van Burgemeester van Mierlostraat 14, valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van A. van Beijsterveldt. Onder de vier architecten van deze familie die in Gilze werkzaam waren is A. van Beijsterveldt wel de meest decoratieve en “schilderachtige” in zijn architectuurontwerpen.
- A.7. Van de architect A. van Beijsterveldt is niet zo heel veel meer bewaard gebleven. Om deze en om hierboven genoemde redenen neemt het object een belangrijke plaats in binnen het oeuvre van de architect.
- B.2. Het object is een onderdeel van de historische bebouwing van de Burgemeester van Mierlostraat en is een geheel eigentijdse invulling binnen deze bebouwing.
- C.3. Het object is het type van een aardige hoveniers- later rentenierswoning. Het vertegenwoordigt als zodanig een bijzonder aspect van de sociale geschiedenis van Gilze.

GEEREN 26 en 26A t/m 26D (voor heen Molenstraat)

Kadasternummer: Sectie K 3005, voorheen Sectie 553

Typering: Voormalig stellingmolen met graanpakhuis en machinekamer/woning Jacques Aarts van Bavel, heden in molen een woning en in graanpakhuis vier wooneenheden.

Bouwgeschiedenis:

1913 de stellingmolen wordt gebouwd. De molen kreeg in deze tijd een dijklichaam van ca 3.00 meter. Vanaf dit dijklichaam kon men de stelling draaien en de molen op de wind zetten. De ingangspartij bestond in deze tijd uit een klassieke rondboogpoort met achterliggend gang met tongewelf tot aan de basis van het molenlichaam. De klassieke gedrukte rondboogpoort bevatte grote houten geklampte deuren. Vederen gegevens ontbreken in archief.

1935. Het graanpakhuis/woning pand werd in opdracht van de heer J. Aarts gebouwd in 1935 naar het ontwerpplan van de architect Ir. W. Vermeer uit Rotterdam. Het werk werd uitgevoerd door aannemer Fa. J. van de Berg & Zn uit Gilze. De oude molen ernaast uit 1913 brandde, inclusief het naastliggende molenhuis en een machinekamer, in de nacht van 10 mei 1935 grotendeels af. In feite bleef alleen de molenromp over. Deze werd weer opgebouwd nu echter zonder molenkop, wieden en maalgerei De molen werd niet meer gerestaureerd. De maalderij, voorheen in de molen, wordt

verplaatst naar een nieuw gebouwde graanpakhuis/woning aan de zuidzijde van het object. De molen zelf wordt vanaf deze tijd gebruikt als graan-meel opslagplaats en de graanpakhuis als maalderij. De molenberg rond de voet van de romp wordt afgegraven. In plaats daarvan werd aan de westzijde van de molen machinekamer gebouwd.

Het object werd in praktijk iets anders uitgevoerd dan op de bouwtekening staat aangegeven. Met name de plattegrond verschilt door een andere indeling van het object in een woonhuis en werkkamer, met aan de westzijde van huis en molenromp een aparte motorkamer met magazijn. (Dossier 1935-57, O.W. gemeente Gilze-Rijen.) 1978. Op aanvraag van de heer J. Vromans wordt het bestaande molen verbouwd tot woning. De vergunning van B & w te mogen verbouwen is gedateerd 2 augustus

1978. Het bestaande graan woning wordt gewijzigd zowel op de begane grond als op de verdieping. De werkzaamheden vinden plaats naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (Dossier 1978-248, O.W. Gemeente Gilze-Rijen)

2002. Het object (graanmaalderij/woning Geeren 26 wordt verbouwd tot 4 wooneenheden te weten Geeren 26A, B, C, D. (Ontbreken verdere gegevens. Dossier ontbreekt in archief O.W. Gilze-Rijen)

Literatuur: Mulder nummer 25, jan. 1988. Heemkring Molenheide. P. 58.

Karakterisering:

Het object staat gedeeltelijk vrij, deels is het Molen telt vijf bouwlagen met daar tegen aangebouwd de zuidzijdede voormalige graanmaaldery/woning en aan de westzijde de

voormalige machinekamer. Deze beide tellen twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met rode keramische pannen. Gevels: opgetrokken van donkerrode baksteen. Toepassing van granito in decoratieve lateien in graanpakhuis/woning.

Metselwerk: molen kruisverband, voormalig graanpakhuis/woning en machinekamer kettingverband.

Plattegrond: rechthoekig.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Molen:

De molen brandde af in 1935. Alleen de basis met het onderste gedeelte van de molenromp bleven bestaan. De molenromp wordt weer opgebouwd in kruisverband.

De vraag was nu: Wordt de molen weer in oorspronkelijke staat opgebouwd?

De molen werd opnieuw opgebouwd, nu echter zonder molenkop, wieken en maalgerei.

De maalderij, voorheen in de molen, wordt verplaatst naar een nieuw gebouwde maalderij aan de zuidzijde van het object. De molen zelf wordt vanaf deze tijd gebruikt als graan-meel opslagplaats. De molenberg rond de voet van de romp wordt afgegraven. In 1978 wordt vervolgens de molen in gebruik genomen als woning.

Op begane grond is de oorspronkelijke doorgang onder in de molenromp gemetseld en daarin wordt de nieuwe rondboog ingang tot de molen aangebracht met aan beide zijde een opgeklampte deuren. Rechts van deze ingangspoort in oude romp nieuwe twee staande rond boog vensters met op geklampte luiken. Helaas is in de raampartijen geen roede-verdeling aangebracht.

Op eerste verdieping geklampte rondboogpoort oostzijde. Deze kwam vroeg uit op de molenberg.

In overige deel gevel twee klein staande rondboogramen met bovenlichten en luiken.

Vier rondboogramen met bovenlichten en luiken op tweede verdieping.

De derde verdieping bezit twee kleine staande rondboogvensters met luiken.

In molen kop nog zichtbare sporen aanwezig van de molenkop met wieken

Maalderij /woning

Frontgevel symmetrisch over vijf vensterassen.

Ingang tot object in derde vensteras. Voorheen grote boogpoort met houten openslaande deuren dicht gezet met houten kozijn. Midden in deur met in bovenste helft een paneel glas. Zij- en bovenlichten. Hardstenen dorpel. Boogpoort afgesloten met segmentboog in vorm rollaag.

In eerste, tweede, vierde en vijfde vensteras hoge staande vensters met bovenlichten. Houten kozijnen. Gestoken vensterbanken van rode baksteen, vensterpoorten afgesloten met latei van granito.

Stalen buitentrapp met balkon naar verdieping.

Deurpartij van balkon met een paneelglas. Rechts en links twee staande vensters met bovenlicht. Gestoken vensterbanken van rode baksteen, vensterpoorten afgesloten met latei van granito. Op verdiepinghoogte vier muurankers. Eenvoudige zinken mastgoot met ijzerensteunen. Zijgevels: Oostelijke zijgevel op begane grond drie, op verdieping eveneens drie hoge staande vensters. In hoogte idem aan vensters in frontgevel. Middelste vensters breder uitgevoerd. Westelijke zijgevel met uitzondering van begane grond. Dak aan beide zijde als overstek uitgevoerd.

maakte van 1913 tot 2002 deel uit van het molencomplex.
C..3. Het object vertegenwoordigt als voormalig molencomplex een aspect van de sociale en industriële geschiedenis van Gilze.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivatie tot plaatsing:

- A.1.a. De Object (maaldery /woning) is een mooi voorbeeld van de Interbellumstijl.
- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect Ir. W. Vermeer uit Rotterdam.
- A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect een belangrijke plaats in. Het behoort tot de z.g. “sobere” periode van de architect waarin hij zoveel mogelijk afzag van detaillering.
- C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord. Het object

KERKSTRAAT TUSSEN 18 EN 20 ongenummerd Mariakapel

Kadasternummer:
Sectie L 338

Typering:
Wegkapel.

Bouwgeschiedenis:

Nabij de oude boerderij uit 1614 die hier stond en dienst deed als pastorie voor de schuilkerk in de 17e Zeeuwse schuur achter Kerkstraat 33, werd in 1937 een kleine kapel gebouwd. Op 2 juli 1946 brandde de boerderij af en werden de restanten, inclusief kapelletje, afgebroken en opgeruimd. In 1948 werd een nieuw Mariakapelletje gebouwd, mede uit dankbaarheid dat het nabij liggende verzorgingshuis niet door oorlogshandelingen werd getroffen.

Het Mariabeeldje werd gemaakt door de Bredase kunstenaar Hein Koreman. Sinds 1948 is de wegkapel onveranderd gebleven. (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
Het object is opgetrokken van imitatie handvorm rode baksteen.
Het is afgedekt met een zadeldak, belegd met donkergrijze Hollandse pannen.
Het dak wordt bekroond door een smeedijzeren sierkruis.
Metselwerk: Halfsteensband.

Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Het kapelletje is ca. 80 cm. diep. De basis loopt taps toe, terwijl het middengedeelte onder de nis eensteens is uitgemetseld. Halverwege de nis is het metselwerk op zijn smalst. Vanaf hier is de top trapsgewijs uitgemetseld in de vorm van schouderdjes.

Boven de rondboog van de nis eindigt de gevel in de vorm van topgevel. De flanken van de topgevel zijn gecementeerd en over de gehele diepte van de kapel wordt het zadeldakje afgedekt met donkergrijze Hollandse pannen.

De top van de topgevel wordt bekroond door een smeedijzeren kruis.

De vloer van de nis is bedekt met groot formaat rode tegels. Terracotta Mariabeeld. Nis afgesloten met rondboog gemetseld in strekverband.

Aan de voet van het kapelletje is een stoepje aangelegd voor het plaatsen van bloempotten etc. De rand bestaat uit een streklaag van rode baksteen, terwijl het binnenveld is gevuld met vier rode tegels, idem aan die in de nis voor het Mariabeeld.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van een wegkapelletje in Traditioneel Delfts Schoolstijl en is het enige in zijn soort op het grond gebied van

Gilze-Rijen.

Het object is voor Gilze-Rijen van groot cultuurhistorisch belang. De kapel herinnert enerzijds aan de oude schuurkerk (achter Kerkstraat 33) en pastorie die hier stonden, anderzijds aan de Tweede Wereldoorlog als dank dat, ondanks de grote schade die de oorlog bracht, de Gilzenaren de oorlog goed mochten doorkomen.

KERKSTRAAT 33 Schuur (Rijksmonument)
(Voorheen Gilze no. A 149 en Alphenseweg 1)

Kadasternummer:

Sectie L 2607 (voorheen Sectie K 1216,
K 1592 en K. 1215)

Typering:

Boerderij/woonhuis met schuur.

Bouwgeschiedenis:

Woonhuis/boerderij:

1922. In opdracht van de weduwe C. Hoevenaars wordt de oude bestaande boerderij uit 1647 (en latere tijd) afgebroken en vervangen door een nieuw woonhuis/boerderij. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze. Het oorspronkelijke plan moet op verschillende details worden gewijzigd. Met name de indeling van de voorgevel en de ligging worden gewijzigd. De ligging was oorspronkelijk noord-zuid (langs de Alphenseweg), deze wordt nu oost-west. (G.A. Gilze-Rijen, 1922-19 en 1922-24)

1925-1927. Naar het ontwerp van de architect A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze wordt in opdracht van de weduwe C. Hoevenaars aan het pand een nieuwe bergplaats en stal gebouwd. De bestaande stal aan de achterzijde wordt uitgebreid met een deel voor de koeien (inclusief voorvloer voor het voeren van de dieren), aansluitend wordt een mestgoot aangelegd en tenslotte een varkensstal. (G.A. Gilze-Rijen, 1936-56)

Ook in dit jaar wordt aan de zuidwestzijde van de boerderij een glazen kas gebouwd voor de teelt van groenten.

1936. Ten z.w. van de hoeve wordt in opdracht van de weduwe C. Hoevenaars naar het ontwerp van A.P. Botermans-Sprangers een hooiberg gebouwd (kosten F. 360,-). (G.A. Gilze-Rijen, 1936-56)

1949. De kinderen Hoevenaars laten het stalgedeelte van de boerderij ingrijpend verbouwen en uitbreiden. Omdat voor vergroting van de stal niet genoeg ruimte beschikbaar is moet eerst de oude schuur naar het zuiden worden verplaatst. (Voor werkzaamheden aan de oude schuur zie: schuur) Na de verplaatsing van de oude schuur wordt het stalgedeelte uitgebreid. De stal krijgt een nieuwe staanplaats voor de koeien. Een gierkelder met put en aansluitend een varkensstal. (G.A. Gilze-Rijen, 1949-63)

In latere tijd worden wel allerlei kleine verbouwingen aan het woonhuis/boerderij uitgevoerd. Zo worden bijvoorbeeld de huiskamer en achterkamer doorgebroken en krijgt deze kamer een nieuwe bakstenen schouw. Deze verbouwingen hebben echter geen afbreuk gedaan aan het monumentale karakter van de belangrijkste delen die hier worden beschreven, te weten de boerderij/woonhuis en de schuur. (Hiervan op O.W. geen bouwdoSSIERS beschikbaar)

Schuur: Rijksmonument

1647. De schuur wordt gebouwd achter de dan bestaande boerderij aan de Alphenseweg. De bouwdatum van

de schuur staat in de oostelijke zijgevel aangegeven.

In 1762 wordt de eerste schuurkerk van Gilze, gelegen aan de weg die heden Abdis van Thornstraat heet, getroffen door brand. De schuur achter Kerkstraat 33 wordt vanaf die tijd gebruikt als schuurkerk.

Na de vrijheid van godsdienst en de wederingebruikneming van de katholieke kerk in het centrum wordt de schuur gewoon weer landbouwschuur bij de boerderij waarachter ze staat. De schuur heeft in de periode na 1800 steeds dezelfde bestemming en ondergaat geen wijzigingen meer.

1949. De kinderen Hoevenaars laten de oude landbouwschuur vernieuwen. De schuur wordt tevens naar het zuiden opgeschoven om de stal te kunnen uitbreiden en een brede doorgang achter de boerderij te garanderen. De kosten van de verplaatsing en wederopbouw bedragen F. 14.000,- (Zie: Bouwgeschiedenis 1949). De werkzaamheden worden uitgevoerd door de architect J.A. Jacobs uit Alphen. Bij de wederopbouw wordt het gehele oude gebint ongewijzigd (telmerken op idem plaats) gehandhaafd. (G.A. Gilze-Rijen, 1949-63)

Karakterisering:

Woonhuis/boerderij: Het object staat geheel vrij. Het object telt een bouwlaag met een zolderetage onder een Mansarde dak gecombineerd met een schilddak belegd met leien. Bovengedeelte dak in ruitlegging, aan onderzijde leien in fantasiepatroon. In voorgevel twee symmetrisch aan gebrachte dakkapellen en aan de zijgevels een dakkapel. Deze zijn afgedekt met pannen. Aan gebouwde schuur met zadeldak belegd met pannen waaraan een aanbouw met lessenaarsdak met golfplaten. Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing gele baksteen in decoratie.

Metselwerk: Staand verband.
Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: Neo-rennaissance.

Schuur: Het object staat geheel vrij. De schuur heeft zijgevels deels van rode baksteen in wildverband en deels zijn gevels gepotdekseld. Schilddak afgedekt met riet. Origineel gebint in interieur.

Beschrijving exterieur:

Woonhuis/boerderij:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij in ondiepe portiek. Houten paneel deur met bovenlicht. Middelste vensteras opgevat als middenrisaliet bekroond met topgeveltje. Topgeveltje heeft schouder tjes. Flanken topgeveltje gecementeerd. Op topgeveltje dennenappel. Hoge staande vensters, T-type schuiframen met bovenlichten. Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton. Strekken voorzien van sluitstenen van gegoten beton. Onder vensters gecementeerde binnenvelden.

Gevel staat op gecementeerde plint. In gevel gecementeerde speklagen op hoogte wisseldorpels en bovenlateien. Gevel afgesloten door fries met geprofileerde onderlijst en binnenvelden voorzien van siermetselwerk uit gele en rode baksteen. Gevel gevat tussen hoekpilasters.

Voor de gevel langs loop een "stenen mat" gelegd in honingraatmotief van afwisselend zwarte en witte tegels afgezet met een rand van rode baksteen.

Zijgevels en achtergevel idem behandelt als voorgevel, hier echter voorzien gladde fries van rode baksteen. Zijgevel woning aan de Alphensebaan drie hoge staande schuifvensters met bovenlicht. Lijstgoten.

Aan oostzijde hoog opgemetselde schoorsteen met uitgemetselde top.

Gevel aangebouwde schuur grote schuurdeur dichtgemetseld overige ramen en deuren openingen zijn nog origineel.

Schuur: Rijksmonument

Geveldelen uitgevoerd in potdeksel afgewisseld met geveldelen van handvorm baksteen met aan de bovenzijde stroomlagen en lage schoren. In zuid gevel jaartal 1647 gemetseld Schilddak gedekt met riet.

De schuur ligt achter de boerderij aan de Alphen-seweg.

De kas:

De kas werd gebouwd in 1925 door de Belgische firma Mathy, Liège/Xendesse (naam op ijzeren spant bij ingang).

De kas heeft een gecementeerde bakstenen basis. De ijzeren spanten in de kas hebben de vorm van Philibert-bogen (gedrukte spitsbogen).

In het exterieur heeft de kas een zadeldakvorm (acht panelen glas hoog) met waterslabben van twee panelen glas hoog aan de uiteinden.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering toe plaatsing:

De schuur is reeds rijksmonument.

Van alle andere gebouwen komen het woonhuis (1922), de glazen kas (1925) en de hooiberg (1936) en in aanmerking voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst (hierboven beschreven).

Het woonhuis:

A.1.a. Het woonhuis is een mooi voorbeeld van de eclectische stijl uit het begin van de eeuw. In deze tijd komt het vaker voor dat men een woonhuis/boerderij bouwt in plaats van specifiek een boerderij. Het woongedeelte wordt dan gebouwd met een representatieve voorgevel en in het interieur met een mooie kamer, alsof het gaat om een ouderwetse heerboer. Vanwege de representativiteit als woonhuis moest het pand ook een kwartslag gedraaid worden. De oude boerderij lag langs de zandweg naar Alphen. De gevel kwam nu aan de Kerkstraat. Door dit alles heeft het object ook een stedenbouwkundig belang gekregen.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in

het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6.a. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A.P. Botermans-Sprangers uit Gilze.

A.6.b. Het object neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze en Rijen

B.2. Het object maakt onderdeel uit van een cluster gebouwen. Het gehele complex aan gebouwen heeft, mede door het gebruik van de schuur als schuurkerk, een grote cultuurhistorische waarde. Bovendien laat het de grote veranderingen door de tijd heen zien waarmee de landbouw te maken heeft gehad (verbouwingen, aanpassingen, hooiberg en

glazen kas). Het object vormt een geheel eigentijdse invulling binnen de groep gebouwen.

B.3. Het object is van belang vanwege zijn ligging. Het is ter plaatse zeer beeldbepalend.

Opmerking:

De glazen kas:

De glazen kas is bijzonder.

Waren er voorheen een aantal van deze kassen in de provincie Noord-Brabant, tegenwoordig zijn er nog maar enkele. De kas is heden nog in redelijk goede staat en verdient behouden te blijven.

KERKSTRAAT 43

Kadasternummer:

Sectie L 345 (voorheen Sectie K 1591)

Typering: Villa

Bouwgeschiedenis:

1932. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer C. Jacobs naar het ontwerp van de architect J.A. Jacobs uit Alphen. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-646)

1949/1953. Het pand wordt inwendig gewijzigd. Er komt nieuw sanitair en ook de keuken wordt gemoderniseerd. Wellicht hangt een en ander samen met

de komst van een nieuwe riolering, maar gegevens hierover ontbreken. (In het Gemeente Archief is van deze wijzigingen geen bouwdoos aanwezig) In latere tijd bleef het object nagenoeg ongewijzigd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage deels onder een mansardekap, deels onder een mansarde/schilddak. Daken belegd met donkergrijze Romaanse pannen. Gevels: Opgetrokken van machinale bruin-gele baksteen en voorzien van plint van machinale rode baksteen.

Metselwerk: Staand verband.

Plattegrond: Rechthoekig,

Stijl: Amsterdamse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Zijgevel noordzijde:

Gevel a-symmetrisch. Ingangspartij aan noordzijde. Ingangspartij met juk zijlichten met twee panelen met glas-in-lood, betonnen luifel en houten paneeldeur. Naast voordeur gemetselde brievenbus met siermetselwerk en veelkleurige Mariategel. Noordelijke zijgevel op hoekvenster na geheel

gesloten. Tweedelig venster met boven lichten. Links smal ladervenster en rechts een paneel glas. Bovenlichten een breed venster links en een smal ladervenster rechts. Bovenlichten en ladervensters glas-in-lood

Frontgevel:

Frontgevel aan straat a-symmetrisch.

Aan zuidzijde (links) driezijdige rechthoekig erker over een bouwlaag met op eerste verdieping groot balkon. Erker voorzien van liggend houten kozijn met groot middenpaneel glas, smalle laddervensters aan de zijkanten en een driedelig ongelijk verdeelde bovenlichten. Middelste boven licht smal met

ladervenster. Laddervensters en bovenlichten gevuld met glas-in-loodramen in Art-Décostijl. Balkon op eerste verdieping voorzien van open gewerkte gemetselde balustrade siermetselwerk van rode baksteen. Tussen balkon en venster erker beton vloer, in zicht uitgevoerd als latei. Balkon afgedekt met betonnen afdekplaat. Balkon half inpandig voorzien van een grote rondboog gemetseld in strekverband (koppenverband). Groot kozijn naar slaapkamer met openslaande deuren met zes panelen glas per deur en aan beide zijde smal ladervenster. In alle kozijnen vensterbanken verwerkt in de onderdorpel. De vensters zijn afgesloten met uitstekende betonlatei.

Zuidelijk deel gevel afgesloten met topgevel waarin klein staand venster. Flanken topgevel afgedekt met haakpannen waaronder rand siermetselwerk.

Aan noordzijde (rechts) op begane grond groot liggend hoekraam met laddervenster rechts. In bovenlicht rechts smal ladervenster en links breed venster Laddervensters en bovenlichten gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Op eerste verdieping tweedelig kozijn met ongelijkmatig verdeelde bovenlichten en onderlichten. Bovenlicht links smal en rechts breed. Onderlicht rechts smal ladervenster en links een paneelglas. Laddervensters en bovenlichten gevuld met glas-in-lood. Al het glas-in-lood in Art-Décostijl

Overige gevels idem behandelt als frontgevel en noordelijke zijgevel.

Diverse typen vensters en deuren alle deels voorzien van laddervensters.

In de zuidgevel rechts openslaande deuren met smalle zijlichten en links staand tweedelig venster met bovenlichten. Een deel van frontgevel, noordelijke zijgevel, een deel van de westgevel en zuidelijkgevel overhangende lijstgoten met een rand siermetselwerk daaronder .

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van de Amsterdamse Schoolstijl uitgevoerd door een lokale architect. Het object bevat alle kenmerken van deze bouwtrant en is in goede staat bewaard gebleven.

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect. Binnen het oeuvre van de architect J.A. Jacobs is het object een van de mooiste woonhuizen die hij heeft ontworpen.

Het object is gaaf bewaard gebleven (exterieur, ladderventers en glas-inloodramen).

Het object is belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze (-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

KERKSTRAAT 51 **(Voorheen Kerkstraat 51-53)**

Kadasternummer:

Sectie L 2404 (voorheen Sectie K 1214, K 1332 en K 2217)

Typering:

Woonhuis (rentenierswoning) goede middenklasse)

Bouwgeschiedenis:

1907. Het object wordt gebouwd in opdracht van de weduwe J.B. Rubbens naar het ontwerp van de architect (aannemer/timmerman) C. van Beijsterveldt uit Gilze. Achter het huis komt een aanbouw die als stal wordt gebruikt. Tevens wordt achter in de tuin een stenen gebouwtje (Sectie K 1211) weggezet, dat door de weduwe als looiertje voor haar twee zonen wordt gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1907/08-30)

1914/1916. Het object krijgt in pandig een toilet en ook het keukeninterieur wordt aangepast. Het huis krijgt nieuwe water-, gas- en elektriciteit voorzieningen (leidingen, wastafels, etc.).

1922. Een verzoek om de looiertje achter in de tuin uit te breiden wordt afgewezen. Wanneer de looiertje wil uitbreiden moet er elders nieuwbouw gepleegd worden. (Met dank aan de heer P. Rompa)

1936. Het woonhuis wordt in opdracht van de familie Rubbens gewijzigd. Op de zolderverdieping wordt naar het ontwerp van de architect C.P. Schellekens uit Dongen een logeerkamer en een meidenkamer ingericht. In het exterieur wordt de ingreep zichtbaar doordat boven de deur de oorspronkelijk ontworpen doortrekking van de gevel in een dakkapel met topgevel wordt uitgevoerd. (G.A. Gilze-Rijen, 1936-30)

1950. In opdracht van de familie Rubbens wordt de woning gesplitst t.b.v. de huisvestingsnood. In de zijgevel wordt daartoe een deur gemaakt en in pandig een nieuwe trap naar de verdieping. (Met dank aan J. de Vet)

1964. In opdracht van de heer G.J. van Poppel wordt de woning grondig verbouwd. De zuidelijke zijgevel en de kozijnen van het pand zijn versleten. Ze worden vervangen. De zuidelijke zijgevel wordt in zijn geheel vervangen en van nieuwe vensters voorzien, terwijl in de noordelijke zijgevel, naast vervanging van de bestaande kozijnen, een nieuw klein venster (verlichting vliering) in de topgevel wordt aangebracht. De ingangspartij die gemaakt werd in 1950 voor een afgescheiden woning wordt weer dichtgemetseld.

In pandig wordt de woning weer één geheel. De trap oude trapruimte wordt bij de kamer getrokken.

Omdat in het huis een open haard wordt gebouwd wordt tegen de noordelijke zijgevel tevens een die in 1950 werd aangelegd verdwijnt weer. De schoorsteen gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1964-274)

1986. In opdracht van de heer J. Hapers wordt het pand aan de achterzijde flink uitgebreid. Er komt een garage en een hobbyruimte. De heer J. Hapers zorgt zelf voor het ontwerp van de nieuwbouw. Voor de nieuwbouw moet het oude Kerkstraat 53, een voormalig arbeidershuisje, worden afgebroken. (Archief O.W. gem. Gilze-Rijen, 1986-121)

1990. Het bedrijfsgedeelte wordt in opdracht van de heer J.A.P. Hapers opnieuw uitgebreid. De magazijnruimte wordt vergroot, er komt een kantoor/kantine en een fietsenwerkplaats. Het voormalige straatnummer Kerkstraat 53 (van het voormalige arbeidershuisje), gaat over op het nieuwe bedrijfsgedeelte. (Archief O.W. Gem. Gilze-Rijen, 1990-89)

1994. In opdracht van de heer J.A.P. Hapers wordt een nieuwe stenen erfafscheiding rond het pand gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1994-35)

1995. Het bedrijfsgedeelte wordt in opdracht van de heer J. Hapers nogmaals uitgebreid. Het magazijn wordt vergroot, alsmede wordt achter het pand een carport gebouwd. Ook deze keer ontwerpt J. Hapers zelf de uitbreiding.

(Archief O.W. Gem. Gilze-Rijen, 1995-114)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap belegd met donkerrijze kruispannen en in onderdak leien in

rens- of schubbendeckking.
Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen.
Toepassing natuursteen in vensterbanken, toepassing van stuc in gevelplint en decoratie.
Metselwerk: Kruisverband.
Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: Neo-rennaissance

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen.
Middelste vensteras met ingangspartij opgevat als midden-risalië doorlopend in stenen dakkapel met

topgevel. Ingangspartij in ondiepe portiek. Houten paneel deur met smeedijzeren hekwerk en bovenlicht gevuld met glas-in-lood. Basis topgevel versierd met stucwerk. Flanken topgevel afgedekt met blokken van gegotenbeton, trapsgewijs oplopend in gevel en top bekroond met piron. Hoge staande getoogd vensters, T-type schuiframen met bovenlichten en houten rolluiken. Houten kozijnen.

Deur en vensterpoorten afgesloten met gemetselde strek en hoek en sluitsteen van gegotenbeton. Natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over de gehele breedte van de gevel. Gevel staat op gepleisterde plint. Gevel voorzien van speklagen van stuc en van verdiepte gevelvelden versierd met stucwerk onder vensters. Gevel afgesloten met gladde fries van schoonmetselwerk waarvan onderzijde aangegeven door geprofileerde lijst van stuc. Gevel gevat tussen hoekrisalieten. Speklagen gevel lopen door over hoekrisalieten. Muurdelen middenrisalië en hoekrisalieten tevens versier met piramides van stuk.

Lijstgoot met neuslijst.

Op dak in onderschild links en rechts een zinken dakkapellen (ossenoog) met sierwerk.

Pand met hoek en deurrisalieten met opgetrokken middenpartij met ornament.

Op de begane grond in rechterzijgevel rechts een smal getoogd hoog staand venster met bovenlicht en links een staand getoogd hoog venster, T-type schuiframen met bovenlichten. Op verdieping staand venster met bovenlicht T-type. In nok klein staand venster.

Gevel linkerzijde op begane grond recht en links staande vensters en op verdieping midden in gevel een gedoogd staand venster.

Zijgevels door dak getrokken en afgedekt met betonnen afdekplaten. Links op dak in nok schoorsteen.

Vanwege gaafheid, cultuurhistorisch belang.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van de neo-rennaissancestijl in Gilze. De architect C. van Beijsterveldt was twee jaar in de leer bij de Bredase architect J.M. Marijnen die ook in Gilze panden ontwierp. Dit is te zien aan zijn ontwerp. De gevel is met zijn indeling en decoratie een echte "Marijnen-gevel".

De eigen inbreng begint met het Mansarde dak en de decoratie onder de vensters.

Het object heeft een grote esthetische waarde voor de Kerkstraat en is gaaf bewaard.

Het object is om bovenstaande reden belangrijk binnen het oeuvre van de architect C. van Beijsterveldt en voor de bouwgeschiedenis van Gilze.

Het object vertegenwoordigt een typische rentenierswoning van iemand uit de betere middenklasse van Gilze, die oorspronkelijk nog wel in zijn achtertuin keuterboertje speelde. De woning is alsoo danig te vergelijken met idem huizen in Breda-Ginneken (Ginnekenweg), Breda-Princenhage (Liesboschlaan) en Breda-Ulvenhout (Kerkstraat).

KERKSTRAAT 57

Kadasternummer:

Sectie L 979 (voorheen Sectie K 1982)

Typering:

Woonhuis (rentenierswoning eenvoudige boerenstand)

Bouwgeschiedenis:

1910. Het object wordt gebouwd in opdracht van de familie Hoevenaars-de Hoon naar het ontwerp van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken (Breda). In het gemeentearchief van Gilze-Rijen ontbreken de oorspronkelijke bouwtekening en de bouwvergunning. (Met dank aan J. Kerkhofs, Rotterdam) 1926/27. Het object krijgt (op het toilet na) een aansluiting op de buitenriolering. In het huis wordt een nieuwe waterleiding aangelegd, de oude pomp in huis verdwijnt. Door deze werkzaamheden moet het interieur van de keuken worden aangepast.

1967. De zolderverdieping wordt verbouwd. In opdracht van de heer J.B.F. Paulussen wordt een extra slaapkamer ingericht. Om die reden ook wordt op het dak boven de ingangspartij een dakkapel aangelegd. (G.A. Gilze-Rijen, 1967-130)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt een bouwlaag met een zolderetage onder een zadeldak belegd met donkergrijze Oud Hollandse pannen.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Metselwerk: Staand verband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ---

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over drie vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij. Ingangspartij bestaat uit eenvoudige paneeldeur met bovenlicht. Links en rechts hoge staande vensters, schuiframen en bovenlichten met twee paneelen glas (oorspronkelijk T-type, heden gewijzigd). Luiken van vensters ontbreken.

Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton. Gevel staat op gepleisterde plint. Gevel afgesloten met fries van stuc met binnenvelden omrand door geprofileerde lijsten.

Op dak dakkapel met lessenaardak afgedekt met donkergrijze Oud Hollandse pannen en twee vensters beide met openslaande ramen.

Linkerzijgevel in topgevel staat getoogd venster met schuifraam en bovenlicht met twee panelen glas en rechte steekankers.

In rechterzijgevel rechts smal staand venster met bovenlicht links een tweedelig venster met bovenlichten met aan beide zijde een klein smal liggend venster.

Op verdieping twee staand getoogd venster met schuifraam en bovenlicht met twee panelen glas en rechte steekankers.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een eenvoudige rentenierswoning van de boerenstand (vergelijk met Kerkstraat 51). Het woonhuis was oorspronkelijk evenzeer boerderij als woonhuis. Achter het huis werd uitgebreid op akkergrond verbouwd. Door de tijd is dat langzaam verdwenen. De gevel, waarin de geklampte planken luiken van de ramen node worden gemist, is eenvoudig zoals al dit soort woningen bescheiden en eenvoudig waren uitgevoerd.

Het object is belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is een goed voorbeeld van het werk van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken.

Het object is straatbeeldtyperend en beeldbepalend.

KERKSTRAAT 83-85

Kadasternummer:

Sectie L 2057 (voorheen Sectie K 1453)

Typering:

Herenhuis met aanbouw en bijgebouw.

Bouwgeschiedenis:

1866/72. Het landarbeidershuisje achter de laagbouw van Kerkstraat 83-85 (eenlaags woonhuis) wordt gebouwd door de timmerman/aannemer Piet Beljaars uit Alphen. Het huisje staat dan nog bij de oude boerderij die hier tot 1898 stond.

1898. Het object wordt gebouwd in opdracht van de steenfabrikant de heer J. Botermans uit Gilze (1) naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Evenals de architect C. van Beijsterveldt is A.L. Botermans twee jaar in de leer geweest bij de architect J.M. Marijnen te Breda. Aan het ontwerp is een en ander duidelijk waar te nemen (algehele vormgeving, detaillering, etc.)

1902. Ten zuiden van het huis wordt in opdracht van de heer J. Botermans ten behoeve van een toonzaal/verkooppunt een aanbouw gerealiseerd eveneens ontworpen door de architect A.L. Botermans. Botermans voert het ontwerp zoveel mogelijk uit in dezelfde bouwtrant als het woonhuis.

Het nieuwe object en het woonhuis krijgen in dit jaar elektriciteit, hetgeen voor die tijd heel bijzonder is. Het pand is het eerste in de Kerkstraat dat (tezamen met de pastorie en kerk) op het elektriciteitsnet wordt aangesloten. (Oud-Archief Verenigde Elektriciteitsbedrijven provincie Noord-Brabant, Afdeling Gilze, 1902-1903)

1913/1914. In deze periode laat de heer J. Botermans op eigen kosten een aansluiting op de riolering maken. Voor een deel van het huis blijft echter blijft de oude beerput in de tuin in gebruik (toilet personeel achterhuis). Tegelijk met de aanleg van de elektriciteitsleidingen wordt ook de waterleiding doorgetrokken naar de bovenverdieping. Enkele slaapkamers worden voorzien van, voor die tijd heel lux, wasbakken. (Met dank aan mevrouw A. Stramer, Tilburg). (1)

1928. Inpandig vinden modernisering plaats. Het pand krijgt een bibliotheek/rook- annex ontspanningskamer, het interieur van de keuken wordt gemoderniseerd, de waskeuken wordt een echte bijkeuken met wateraansluiting en een nieuw toilet voor het personeel. Het kamertje voor de dienstbode (boven in huis) wordt uitgebreid en voorzien van een kleine dakkapel en in het pand komt een boiler waardoor op de slaapkamers nieuwe wasbakken met warm- en koudwaterkranen kunnen worden aangelegd. (Met dank aan mevrouw A. Stramer, Tilburg)

1960. In opdracht van de Stichting Katholieke Kring uit

Gilze (2) wordt het herenhuis verbouwd.

Ook de bijgebouwen worden verbouwd. Bij deze verbouwing gaat een deel van het oorspronkelijke interieur verloren. Meest ingrijpende deel van de verbouwing bestaat eruit dat de grote trap aan de noordzijde verplaatst wordt naar de achterzijde (westzijde) van het pand. Hierdoor wijzigt de plattegrond van de begane grond en de eerste verdieping.

De verbouwing geschiedt naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1960-196)

1988. Het bijgebouwen (schuur) wordt gesloopt in 1988 om plaats te maken voor de nieuwbouw van de bejaardensoos "t Trefpunt". Ook alle andere activiteiten die plaatsvinden in de bijgebouwen worden overgeplaatst naar elders. Het grote statige herenhuis wordt vanaf dat moment weer gewoon woonhuis. Inpandig is door de aanwezigheid van de Stichting Katholieke Kring nogal wat schade aangebracht aan het interieur. Deze wordt nu stap voor stap hersteld.

Noten: 1. J. Botermans (1848-1921) bezat een steenfabriek aan de Alphenseweg. Hij was de zoon van Frans Botermans uit Gilze.

2. De Stichting Katholieke Kring huurde het object en gebruikte het als gemeenschapshuis. In het pand werd vergaderd, men kon er muzieklessen nemen, er werden bijeenkomsten georganiseerd, terwijl in de bijgebouwen (heden verdwenen) de bejaardenbond huisde en de jeugdbeweging zijn onderkomen had. Deze situatie duurde tot 1988. (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

3. Mevrouw A. Stramer (1898-1998) was van 1914 tot aan haar huwelijk in 1926 dienstbode bij de familie J. Botermans.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Kerkstraat 85 telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een Mansardedak met midden in een klein platte dak. Mansardekap belegt met natuursteen leien in maasdekking. Kerkstraat 83 telt

een bouwlaag met een zolderetage onder een schilddak met platdak, met idem dakbedekking als no. 85.

Gevens: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing van natuursteen in gevelplint en geveldecoratie, toepassing van veelkleurige baksteen in fries.

Metselwerk: Voorgevels staandverband. Zij en achtergevels kruisverband.

Plattegrond: Zowel Kerkstraat 83 als 85 bezitten een nagenoeg vierkante plattegrond. Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel Kerkstraat 85 symmetrisch over vijf vensterassen.

Middelste vensteras met ingangspartij gevat tussen lisenen en bekroond met topgevel afgedekt met steekkap met zadeldak met leien. Ingangspartij in ondiepe nis. Dubbele houten paneeldeur met bovenlicht.

Op begane grond links en rechts van ingangspartij twee hoge staande licht getoogde vensters, (T-type van oorsprong) schuiframen met bovenlichten.

Op eerste verdieping vijf licht getoogde T-type vensters met openslaande ramen en bovenlichten. Vensterpoorten licht getoogd.

Basis topgevel voorzien van schoulers. Flanken topgevel afgedekt met natuursteen. Onder flanken topgevel lopen natuurstenen blokken trapsgewijs op. Topgevel vlak beëindigd met vierkant middenzuiltje afgedekt met natuursteen. In topgevel zolder rondboogvenster, met openslaande ramen en rondboog bovenlicht. Onder dit venster siermetselwerk van rode baksteen in de vorm van

druppelmotief in verdiept veld.

Alle hoge staande vensters hebben houten kozijnen en natuurstenen vensterbanken. Vensterpoorten afgesloten met hanekammen met sluitsteenmotief van natuursteen (vorm platte diamant) en met een laag strekenlaag van donkeren baksteen. Onder

vensters verdiepte gevelvelden met siermetselwerk van rode baksteen in de vorm van druppelmotief in verdiept veld. Verdiepte gevelvelden onder verdiepingsramen worden aan de onderzijde afgesloten met profielstenen welke doorlopen over de gehele gevel en loopt door in fries van nr.83.

Gevel staat op hoge plint van natuursteen.

Zowel op begane grond als op de eerste verdieping op hoogte wisseldorpel kozijn een brede speklaag van natuursteen. Op verdiepingshoogte lijst van bakstenen profielsteen over gehele breedte gevel waarop een speklaag van twee lagen en onder de lijst een laag donkeren steen in

strekke verband. Gevel afgesloten met fries met siermetselwerk van gele, donkergrijze en rode baksteen op baksteen profielstenen rand. Gevel gevat tussen hoekpilasters. Ter hoogte fries (bovenzijde hoekpilasters) piramides van natuursteen.

Op dakpartij aan frontzijde en achterzijde twee en aan noord- en zuidzijde een dakkapel met spitse tentdakjes belegd met natuursteenleien in maasdekking en bekroond met zinken bolpironnen. Gevel Kerkstraat 83 (oorspronkelijk winkel/toonzaaltje) symmetrisch over drie vensterassen. Heden middelste vensteras ook venster (voorheen deurpartij). Gevel Kerkstraat 83 idem behandelt maar soberder dan die van Kerkstraat 85 met uitzondering van natuursteen speklaag ter hoogte van wisseldorpel kozijn. Speklaag van donker baksteen bij bovendorpels vensters.

Linkerzijdegevel door dak getrokken en afgedekt met

natuursteen afdekplaat en hoekblokken.
Begane grondlicht getoogde deur partij met
bovenlicht en Klein staand venster met glas in lood
rechts. Verdieping Twee lichtgetoogde T- vensters
met openslaande ramen
Zijgevel recht geheel blind uitgevoerd.
Achtergevel op begane grond links schuifdeur met
driedelig bovenlicht, midden in klein staand venster
en rechts staand venster. Op eerste verdieping drie
licht getoogde T-type vensters met openslaande
ramen en bovenlichten..
In dakvlak dakkapel met getoogd dak en driedelig
venster.
De fries loopt in sobere uitvoering door langs het
gehele gebouw.
Beide panden hebben een geprofileerde bakgoot.
Deze goot wordt ook ondersteund door
profielstenen van baksteen.
Aan noordzijde nog een deel van de oude tuinmuur
met verdiepte gevelvelden en siermetselwerk
bewaard gebleven.

Beschrijving interieur:

niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een zeer mooi voorbeeld van een groot
en statig herenhuis in eclectische stijl van een
lokale (steen)fabrikant. Het monumentale pand
bevat alle kenmerken van de eclectische bouwtrant
(deur- en vensterpartijen, decoratie, algehele
vormgeving) en heeft bovendien een meerwaarde in
de zuidelijke aanbouw, de voormalige
winkeltoonzaal, waarin de fabrikant zijn waren
tentoonstelde voor belangstellenden.
Het object is van belang voor de kern van Gilze
vanwege zijn prominente ligging in het dorpsbeeld.
Door deze ligging is het object zeer beeldbepalend
voor het dorp.
Het object heeft een grote herinneringswaarde voor
Gilze-Rijen. Het werd gebouwd en ontworpen door
leden van de familie Botermans.
Het object vertegenwoordigt als zodanig, naast het
belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-
Rijen, een aspect van de sociale- en economische
geschiedenis van Gilze-Rijen.

KERKSTRAAT 103

Kadasternummer:

Sectie L 2470 (voorheen Sectie K 1828)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1932. Op de bouwlocatie stond oorspronkelijk nabij de straat een grote houten bouwloods/werkplaats met een wagenmakerij erachter. Deze wordt in juni 1932 in opdracht van de heer H. Donders verplaatst naar zijn huidige locatie achter het huidige pand. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-668) Aan de straatzijde wordt in opdracht van dezelfde heer H. Donders een woonhuis gebouwd naar het ontwerp van de architect A.J.C. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-675)

1939. In opdracht van de heer A.C. van de Reijt wordt naast de houten loods een tennisbaan aangelegd. De tennisbaan krijgt een zelfstandige exploitatie. (G.A. Gilze-Rijen, 1939-18)

1952. In opdracht van de heer H. Donders wordt een nieuwe bergplaats gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1952-91)

Door de tijd heen wordt de werkplaats diverse malen uitgebreid (G.A. Gilze-Rijen, 1952-91, 1968-191 en 1973-74). Aan het woonhuis veranderde door de tijd niets.

Karakterisering:

Het huis staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een zadeldak belegd met rode (verbeterde) Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van bruingele en in plint gele machinale baksteen. Toepassing machinale rode baksteen in rollagen.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Ingangspartij in voorgevel in ondiepe portiek.

Paneeldeur met zijlichten en bovenlichten gevuld met glas-in-loodramen in Art-Décostijl. Portiek afgesloten met betonnen luifeltje ondersteund door pilaster aan beide zijde.

Aan noordzijde voorgevel op begane grond in pandig gelegen driezijdige erker met afgeschuinde zijden en bovenlichten gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Houten kozijnen, gemetselde vensterbanken in de vorm van rollagen.

Erker afgedekt met betonrendakje.

Op eerste verdieping drie staande vensters met openslaande ramen gescheiden door anderhalfsteens muurdammen van

Gele baksteen. Kozijnen van deze vensters bevatten ladderramen.

Vensterpoorten afgesloten met doorlopend uitstekende betonlatei en vensterbanken van gestoken zwarte tegels

In topgevel twee staande strookvensters gescheiden door steens muurdam met uitgemetselde gele strek,

idem met ladderramen. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van zwarte tegels en afgesloten met doorlopend uitstekende betonlatei.

De topgevel is langs de flanken versiert met siermetselwerk van rode baksteen, terwijl het topje van de topgevel, waar de siermetseling langs de flanken bij elkaar komt, halfsteens is uitgemetseld met gele steen.

In terug liggende gevel over twee bouwlagen plat afgedekt zit een deur met bovenlicht met glas-in-lood waarboven openslaande ramen met laddervenster.

Rechtergevel en linkerzijde een driezijdige erker met staand vensters met bovenlichten met glas-in-lood, rest blind uitgevoerd.

Linker zijgevel op begane grond en verdieping klein staand venster openslaand ladderraam.

Gestoken vensterbanken van zwarte tegels en

afgesloten met uitstekende betonlatei
Achtergevel soberder uitgevoerd dan frontgevel,
maar wel idem behandeld. Houten kozijnen,
gestoken vensterbanken van zwarte tegels en
afgesloten met uitstekende betonlatei.
Rechterzijgevel rechts staand venster met
bovenlicht met glas-in-lood. Houten kozijnen,
gestoken vensterbanken van zwarte tegels en
afgesloten met uitstekende betonlatei
Op dak aan noordzijde hoog opgemetselde schoor-
steen.
Gehele gebouw staan op een gele bakstenen plint.
Overhangende lijstgoten.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van de
Interbellumstijl in Gilze.

Met name twee architecten hebben deze stijl in
Gilze gepresenteerd, te weten A. Aarts en A.J.C.
Botermans. Kerkstraat 103 is van de architect
A.J.C. Botermans, Kerkstraat 105, gelegen aan de
andere zijde van de poort naar de boowloods/werk-
plaats is ontworpen door de architect A. Aarts.
Het object is door zijn stijlzuiverheid en gaafheid
een belangrijk object binnen het oeuvre van de
architect en de architectuurgeschiedenis van Gilze-
Rijen.

Het object is tezamen met Kerkstraat 105 in hoge
mate beeldbepalend voor het dorpsgezicht ter
plaatse.

**Toelichting op de architectuurstijlen van
A.J.C. Botermans en A. Aarts.**

A.J.C. Botermans en A. Aarts hebben t.a.v. de
Interbellumstijl beiden een aparte vormentaal
ontwikkeld. A.J.C. Botermans bleef doorgaans
dichter bij de vormentaal van de Amsterdamse
Schoolstijl dan A. Aarts. Een ander verschil tussen
beiden is dat A.J.C. Botermans vaak lichtrode of
(bruin-)gele baksteen gebruikt, terwijl A. Aarts
meestal donkerrode baksteen toepast. Hierdoor is
de uitstraling van hun architectuurobjecten totaal
verschillend.

Een derde verschil tussen beiden betreft de
uitvoering van het totaalontwerp. Waar Botermans
een neiging vertoont naar symmetrische ontwerpen
met een grote aandacht voor het detail (meestal
siermetselwerk) heeft Aarts een voorkeur voor a-
symmetrie en verrassende volumeopbouw,
waardoor het totaal van het ontwerp op de
voorgond komt te staan.

KERKSTRAAT 105

Kadasternummer:

Sectie L 863 (voorheen Sectie K 1828)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

Op de locatie stond een 19e eeuws huis. Tezamen

met Kerkstraat 107 vormde het pand lange tijd een eenheid. Kerkstraat 107 was vanaf ca. 1865 een herberg, Kerkstraat 105 werd toen als woonhuis bij de herberg gebruikt.

1909. De herberg wordt verbouwd tot café, het woonhuis (no. 105) wordt verbouwd tot vergaderzaal bij het café.(G.A. Gilze-Rijen, 1909-12-66)

1936. De voormalige woning/vergaderzaal wordt nagenoeg geheel afgebroken en in opdracht van de heer H. Donders wordt een nieuw (het huidige) pand gebouwd. Ook dit pand krijgt op de begane grond een grote vergaderzaal, terwijl de verdieping gebruikt wordt als woonhuis. Het ontwerp voor het pand wordt gemaakt door de architect A. Aarts uit Rijen. Achter (G.A. Gilze-Rijen, 1936-28)

1939. Achter Kerkstraat 105-107 wordt in opdracht van de heer A.C. v.d. Reijt een tennisbaan aangelegd. (G.A. Gilze-Rijen, 1939-18)

1966. Het woonhuis en het café (Kerkstraat 107) worden gesplitst.

Kerkstraat 105 wordt een zelfstandig woonhuis. De grote vergaderzaal op de begane grond wordt verbouwd tot huiskamer, terwijl aan de achterzijde in het pand een keuken wordt aangelegd.

In het exterieur verandert er weinig. Slechts aan de achterzijde wordt een nieuwe deurpartij gemaakt om de begane grond te kunnen betreden. De verbouwing vindt plaats naar het ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1966-4)

Karakterisering:

Het object staat op de noordzijde na vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een zadeldak belegd met rode verbeterde Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale bruin en-gele bak-steen, toepassing machinale rode baksteen. in gevelplint voorgevel en geel in linkerzijgevel. Overige delen voorgevel geel en zijgevel rode baksteen

Metselwerk: Kettingverband met terug liggende voeg.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Interbellum.

Beschrijving exterieur:

De gevels zijn strak en zonder ornamenten uitgevoerd.

Ingangspartij in linkerzevel links met houten paneeldeur (zijde tuin in poort langs huis).

De ingangspartij is in 1966 vernieuwd.

Zijgevel a-symmetrisch. Klein rechthoekig venster. Aan rechts (nabij de straat) op begane grond een groot liggend tweedelig kozijn met uitstekende wisseldorpel en vier

bovenlichten gevuld met blank glas-in-lood. Op verdieping ongeveer midden in tweedelig liggend venster.

In frontgevel langs de Kerkstraat op de begane grond groot driedelig kozijn met uitstekende wisseldorpel en zes bovenlichten glas-in-lood. Op de eerste verdieping twee openslaande ramen met bovenlichten gevuld met glas-in-lood gevuld met blank glas gescheiden door een twee en halfsteens brede muurdam van rode baksteen. Boven vensters een betonnen uitstekende betonlatei en onder een bloembak opklossen In topgevel klein vierkant venstertje. Alle houten kozijnen met vensterbanken van zwarte geglazuurde tegels.

Flanken topgevel afgewerkt met streklaag en een terug liggende laag met muizentand.

Aan noordzijde topgevel hoog opgemetselde schoorsteen met zes verdiepte gevelveldjes waarin blauwe tegeltjes als decoratie. Schoorsteen bekroond door rookkap van gegoten beton.

Langs zuidgevel (boven poort) overhangende lijstgoot steunend op hoeken op uitgemetselde gootsteunen.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl zoals deze door de architect A. Aarts in Gilze-Rijen is geïntroduceerd. De architectuur, gebouwd van donkerrode en bruingele baksteen, heeft een asymmetrische karakter en is, hoe bescheiden ook van opzet en omvang, verrassend te noemen in zijn vormentaal (vensters, schoorsteenpartij). Het object is gaaf bewaard gebleven en is van groot belang voor het oeuvre van de architect en voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen. Binnen het oeuvre van de architect vormt het pand een overgangsfase van de Amsterdamse Schoolstijl naar de strenge Interbellumstijl van de grote villa's. Het object is tezamen met Kerkstraat 103 in hoge mate beeldbepalend voor het dorpsgezicht ter plaatse.

Zie tevens: Toelichting op de architectuurstijlen van A.J.C. Botermans en A. Aarts bij Kerkstraat 103.

KERKSTRAAT 107

Kadasternummer:

Sectie L 863 (voorheen Sectie K 1828)

Typering:

Voorm. herberg/café, heden bedrijfsruimte.

Bouwgeschiedenis:

De bebouwing op deze locatie is al heel oud. Reeds in de tweede helft van 17e eeuw stond hier een boerderij.

1832. In het pand woont Cornelis de Swart. Hij is boer en herbergier. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1857. Het pand gaat over in handen van Cornelis Raay-makers, wagenmaker van beroep. Hij begint er een café "De Zwaan" geheten. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1870. Het object wordt afgebroken en vervangen door het huidige pand. De bestemming van café blijft bestaan. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1896. Het object gaat over in de handen van de zoon, Adrianus Raaymakers geheten. Hij is van beroep eveneens wagenmaker en zet daarnaast het café "De Zwaan" van zijn vader voort.

1909. In opdracht van de heer A. Raaijmakers wordt de herberg gesloten en verbouwd tot verflokaal. Het object krijgt elektriciteit en wordt voorzien van nieuwe gas- en waterleidingen. Zowel voor het woongedeelte als voor het gastengedeelte wordt een toilet inpandig aangelegd. De verbouwing vindt plaats naar het ontwerpplan van de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze (G.A. Gilze-Rijen, 1909/12-66)

1932. A. Raaymakers verkoopt het object aan H. Donders, die getrouwd is met zijn dochter. Ook Donders is wagenmaker van beroep en verandert de naam

"De Zwaan" in "De Speek" (de spaak) verwijzend aan het wagenmakerbedrijf dat er gevestigd is. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1936. De voormalige herberg, annex verflokaal, wordt in opdracht van H. Donders omgebouwd tot een café. Het café wordt meteen samengevoegd met het dan net nieuwgebouwde object Kerkstraat 105 (Zie aldaar). De nieuwbouw komt tegen de monumentale zuidelijke zijgevel van het café, waardoor een deel van deze gevel aan het gezicht wordt onttrokken.

1959. Bij het object wordt in opdracht van de heer H. Donders een wasgelegenheid gemaakt. (G.A. Gilze-Rijen, 1959-49)

1966. In opdracht van de heer H.J.H. Donders worden Kerkstraat 105 en Kerkstraat 107 weer van elkaar gescheiden en verbouwd tot zelfstandige eenheden. Het café dat al die tijd in Kerkstraat 107 was gevestigd wordt gesloten, het pand wordt omgebouwd tot een bedrijfsruimte. Aan het exterieur verandert niets. De verbouwing die de scheiding van de panden te weeg brengt wordt uitgevoerd naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1966-4)

1997. Het pand wordt in opdracht van de heer H.

Donders aan de achterzijde uitgebreid (Architect onbekend).

Karakterisering:

Het object stond vroeger geheel vrij. Door de tijd heen (1928 aan de noordzijde en 1936 aan de zuidzijde) is het ingebouwd, waarbij aan de zuidzijde nog maar de helft van de oude gevel zichtbaar bleef.

Het object telt een bouwlaag en een zolderetage onder een zadeldak belegd met rode Oud-Hollandse pannen.

Gevels: Gepleisterd in rusticamotief (blokken).

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

De frontgevel telt vier vensterassen. In tweede vensteras ingangspartij. Winkeldeur (vernieuwd) met glaspaneel en bovenlicht met afgeronde hoeken Witgepleisterd met ingetekend rusticamotief (schijnvoegen). Hoge staande vensters, T-type, schuiframen met twee panelen glas en bovenlichten met afgeronde hoeken Vensterpoorten getoogd. Strek uitgevoerd in stuc met sluitsteenmotief (model diamantkopje). Strekken opgenomen in speklaag over gehele breedte gevel.

Houten kozijnen gepleisterde vensterbanken.

Gevel heeft geschilderde plint en wordt afgesloten met gladde fries aan basis aangegeven door een geprofileerde stuclijst.

Lijstgevel met neuslijst.

Zuidelijke zijgevel, slechts voor de helft zichtbaar, bijzonder van vorm. Inzwenkingen en trappen naar het voorbeeld van oude Gelderse gevel.

Op begane grond ingangspartij met rechte deurpoort uit en houtenluisfel 1966.

Noordelijke deel gevel geheel blind uitgevoerd en niet voorzien van Gelderse gevel

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een (voormalige) herberg in eclectische bouwtrant uit de tweede helft van de 19e eeuw.

Oorspronkelijk was de ingangspartij tot de herberg/café aangebracht in de monumentale zuidzijde. Na de verbouwing van 1936 tot café is een van de vensters langs de straatzijde doorgebroken en gewijzigd in een deurpartij.

Het object is door zijn ligging, vormgeving en uitvoering van grote waarde voor het dorpsbeeld ter plekke.

Het object is tevens van grote cultuurhistorische waarde voor Gilze-Rijen. Aan het pand is een lange geschiedenis verbonden. Als zodanig vertegenwoordigt het pand een aspect van het sociale en economische leven van Gilze(-Rijen). Het object is beeldbepalend.

KERKSTRAAT 109

Kadasternummer:

Sectie L 864 (voorheen K 1159)

Typering: Herenhuis.

Bouwgeschiedenis:

Op de locatie stond tot 1928 een pand (met de kopse kant naar de straat) dat dateerde van de 18e eeuw en in bezit was van de familie van Groenendaal, looiers van beroep.

1868/1870. De achterzijde van het pand wordt afgebroken t.b.v. een uitbreiding aan deze zijde. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1907. Het pand wordt verkocht aan de koekbakker de heer J. Smolders.

Deze bezit een koekfabriek aan de Raadhuisstraat. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1928. Anneke en Jacobus Smolders komen in het huis wonen.

Het oude object wordt in opdracht van de Fa. J. Smolders en Zn. koekfabrikanten voor een deel afgebroken en een groot nieuw pand wordt gebouwd naar het ontwerp van de architect J. Timmers uit Breda. Delen van de oude woning (zuidzijde) worden in het nieuwe pand opgenomen. Opvallend is dat een geplande grote serre aan de achterkant

van het huis niet wordt uitgevoerd. (G.A. Gilze-Rijen, 1928, 361)

1933. In opdracht van de Fa. G. Smolders & Zn. (1)

vindt een verbouwing plaats van de zolder. Waaruit de werkzaamheden precies bestaan is niet duidelijk. Waarschijnlijk krijgen de dakkapel in deze tijd hun huidige uiterlijk. (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd) 1984. In opdracht van de heer G.A.J. Arens wordt het huis intern verbouwd. Op de begane grond wordt een deel van de bijkeuken ingericht als badkamer. Een en ander gebeurt naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1984-109)

1987. Naast het pand wordt in opdracht van G.A.J. Arens een garage gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1987-111)

Noten:

1. G. Smolders was de zoon van J. Smolders en volgde deze in het bedrijf op..

Karakterisering:

Het object staat, op de zuidzijde na, vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een onregelmatig Mansardedak belegd met rode Tuiles-du-nord-pannen.

Gevels: opgetrokken van machinale rode baksteen. Achtergevel bepleisterd met cement. Toepassing natuursteen in vensterbanken en decoratie.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: -----

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch.

Algemeen: Aan zuidzijde groot bouwblok vooruitgeschoven tot aan oorspronkelijke rooilijn van pand dat hier tot 1928 stond. Ernaast teruggeschoven deel met ingangspartij en driezijdige erker met schuine zijde op de begane grond. Linker vooruitgeschoven bouwblok: Zowel op begane grond als op verdieping hoog staand venster met bovenlichten. Op de begane grond schuifraam en op verdieping naar binnendraaiende ramen .

Bovenlichten voorzien van kleine roedeverdeling (3 x 4 panelen) gevuld met glas-in-lood. Houten kozijnen, vensterbanken van granito. Lateien vensterpoorten halfsteens schuin uitgemetselde strekkenlaag. Langs ingangspartij in vooruitgeschoven bouwblok hoogstaand venster met schuifraam en bovenlicht met 3 x 3 panelen gevuld met glas-in-lood. Houten kozijn, vensterbank van granito. Latei vensterpoorten halfsteens schuin uitgemetselde strekkenlaag. Ingangspartij gesitueerd in okselhuis en gelegen in diepe portiek. Houten paneeldeur met bovenlicht met glas in-in-lood . Latei deurpoort omrand met baksteen laag in de vorm van uitgemetselde stroomlaag met daarboven uitgemetseld siermetselwerk in de vorm van rollaag met strekkenlaag.

In portiek terracottategel van Maria met Kind ("Maria bescherm ons gezin").
 Rechts van ingangspartij op begane erker driezijdig kozijn met bovenlichten.
 Houten kozijn, granito vensterbanken. Frontraam erker met 4 x 3 panelen in bovenlicht, zijvensters erker 3 x 3 panelen glas. Bovenlichten alle gevuld met glas-in-lood.
 Boven erker op verdieping groot balkon. Kozijn balkondeuren driedelig met openslaande deuren, zijlichten en bovenlichten. Hier wisseldorpel openslaande deur en hoger dan die van zijlichten. In bovenlichten glas-in-lood (3 x 2, 2 x 4 en 3 x 2 panelen, gevuld met glas-in-lood). Balkon voorzien van houten balustrade met balusters bekroond met

bloembak.

Dakkapel met twee openslaande ramen.

Noordelijke zijgevel vertoont bijzonder metselwerk. Twee uitgemetselde schoorstenen met siermetselwerk en natuursteen. In overige deel gevel is ook voorzien van siermetselwerk, naar het voorbeeld van de middeleeuws metselwerk in de vorm van oude metselaarssymbolen (staande ruit) halfsteens uitgemetseld. In bovenste staande ruit een bijenkorf, herinnerend aan beroep van koekenbakker/koekfabrikant (honing in koeken). Aan linker en rechterzijde gevel op begane grond en verdieping hoog staandvenster met schuifraam en bovenlicht 3 x 3 panelen gevuld met glas-in-lood. Lateien vensterpoorten halfsteens schuin uitgemetselde, houten kozijn en granito vensterbanken. In dakvlak twee hoogopgemetselde schoorstenen waartussen dakkapel idem als in voorgevel
 Overhangende lijstgoot met neuslijst.

Aan straatzijde ijzeren hekwerk met bewerkte punten.

Literatuur:

Metselaarssymbolen door de Nederlanden. In: Baksteen (Tijdschrift) 87e jaargang, 3 juni 1983.

Beschrijving interieur:

In zuidzijde huis delen van oude pand. Gipsen lambriseringen in gang en trappenhuis.
 Monumentale houten trappaal en spijltjesleuning.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van een monumentaal bakstenen herenhuis uit het begin van de 20e eeuw. Een precieze stijlduiding bezit de kunstgeschiedenis voor dit soort architectuur (nog) niet. In dit geval heeft de architect goed de ontwerpen van de landelijk werkende architect J. Stuivinga bestudeerd. Stuivinga bouwde aanvankelijk eclectisch, later vertonen zich in zijn ontwerpen invloeden van H.P. Berlage en de Engelse landhuisarchitectuur.
 Het huis is van groot belang vanwege zijn ligging voor het straatbeeld ter plaatse.
 Het huis is tevens vanwege zijn vormgeving en detaillering van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.
 Het object werd gebouwd als directeurswoning voor de koekfabrikant G. Smolders & Zn. Als zodanig vertegenwoordigt het object een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

KERKSTRAAT 116

R.K. St. Petrus Bandenkerk

Kadasternummer:

Sectie L 2061 (voorheen Sectie L 1442, K 1424, K 1935 en L 314)

Typering:

Kerkgebouw met toren en sacristie en kerkhof.

Bouwgeschiedenis:

De bouwlocatie is zeer oud. Waarschijnlijk kwam hier in de loop van de 11e eeuw een klein houten zaalkerkje.

In 1235 wordt de parochie van Gilze voor het eerst genoemd. Men mag aannemen dat er toen reeds een kerkgebouwtje stond, aangezien de kerk eerst een halkerk geweest zal zijn onder het bestuur en toezicht van Thorn.

Op 23 mei 1584 is de kerk, tengevolge van strijdhandelingen (Tachtigjarige Oorlog) afgebrand. Pas in 1615-17 wordt een nieuwe kerk gebouwd. Van deze kerk is alleen de buitenmuur van het noordtransept origineel bewaard gebleven.

In 1880-82 wordt de kerk, naar een ontwerp van de architect J.J. van Langelaar uit Princenhage (heden Breda)

uitgebreid tot een neogotische hallenkerk. Het zuidtransept wordt verlengd, langs het middenschip worden zijbeuken

aangelegd. Bovendien worden een doopkapel, Mariakapel en sacristie gebouwd.

In 1931-1932 wordt de kerk opnieuw sterk uitgebreid. Naar het ontwerp van de architect Wolter te Riele uit Utrecht worden een tweede transept, een nieuw priesterkoor met zijkapellen en een nieuwe sacristie gebouwd.

1940-1944. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt de kerk ernstig beschadigd. Met name de toren moet het ontgelden. De terugtrekkende Duitsers blazen hem op 27 oktober 1944 op waardoor tevens grote schade aan het schip van de kerk ontstaat. 1950-1952. De kerk wordt vergroot en geheel gerestaureerd.

De werkzaamheden vinden plaats o.l.v. de Bredase architect W. Bunnik. Tijdens deze werkzaamheden wordt

voor de kerk een nieuwe toren gebouwd. 5 oktober 1952 wordt de kerk feestelijk in gebruik genomen. In 1997 wordt een gedeelte van de sacristie verbouwd o.l.v. Adviesbureau De Rooij uit Oosterhout.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Neonhallenkerk met fronttoren en sacristie. Zaddaken, schilddaken en tentdaken belegd met blauwe leien in Maasdekking.

Gevels: Opgetrokken van handvorm en machinale rode baksteen.

Toepassing natuursteen in speklagen en decoratie. Metselwerk: Kruisverband.

Verbouwde deel van 1950/1952 wildverband
 Plattegrond: Kerk: drieschepig met absiden, toren:
 rechthoekig,
 Sacristie rechthoekig
 Stijl: Gotisch (schepen) en Traditioneel
 Delftse Schoolstijl (toren).

Beschrijving exterieur:

Kerkgebouw voorzien van koor, middenschip met zijbeuken en front met toren.

Ingangspartij in diepe portiek met hardstenen trapje en vloer onder in toren. Portaalpoort in vorm gedrukte spitsboog gemetseld van baksteen rollaag afgewisseld met blokken natuursteen en afgezet met tandlijst van half uitgemetselde koppen. Dagzijde portaal verspringend en idem gemetseld van rode baksteen afgewisseld met natuurstenen blokken.

In portaal een getoogde dubbel opgeklampte deur met aan iedere zijde een houten opgeklampte deur gekoppeld door een smalle schuine muurdam met natuursteenblokken ijzergehengen. Schuine rollaag met eind en hoekblokken van natuursteen bovenduren. Boven dubbele deur klein rond venster met glas-in-lood In toren op hoogte zangtribune rond venster met roeden. Langs rondvenster siermetselwerk van een rollaag en een uitstekende tandlijst waarlangs een strek. In siermetselwerk blokken natuursteen. Drie kleine staande getoogde vensters in front toren

boven rond venster. Boven in toren aan front en oostzijde toren ieder drie, aan noord- en zuidzijde ieder twee spitsboogvormige galmgaten voorzien van natuurstenen blokken idem aan uitvoering portaalpoort. Hoeken toren uitgevoerd als hoekpilasters met

natuursteen speklagen. Ter hoogte galmgaten hoekpartijen opgemetseld als hoekpylonen voorzien van verdiepte gevelvelden en van een vlakke dekplaat

van gegoten beton. Boven galmgaten gemetselde balustrade waarin in verdiepte veldjes met spitsboogjes gekoppeld door natuursteen blokken. Balustrade afgedekt met natuursteenplaat. Toren voorzien van terug liggend hoog schildvormig dak belegd met leien waarop aan iedere zijde een uurwerk. Op schilddak kruis en haan van siersmeedwerk. In noordgevel toren portaalpoort met opgeklampte dubbele deuren siermetselwerk en speklagen. Ter hoogte van koor twee hoge gekoppelde gedrukte spitsboogvensters met traveeën.

Natuursteen vensterbanken en hoekblokken. Zuidgevel toren portaalpoort idem aan noordgevel Op hoogte koor een spitsboogvenster idem aan noordgevel, diverse smalle staande vensters t.b.v. torentrap. Naast toren aan beide zijde portaal aan gebouwd onder lessenaarsdak In gevel spitsbogen in verdiepte gevelvelden met gekoppelde spitsboogvenstertjes met natuursteen vensterbank. De spitsbogen zijn afgedekt met rollagen.

In verdiepte gevelvelden diverse soorten siermetselwerk aan onderzijde afgesloten met natuursteen vensterbank doorlopend over gevels.

Overige delen kerk uitgevoerd in traditionele traveeën met muurdammen en een spitsboogvenster per travee voorzien van tracerwerk van natuursteen of beton. Rond vensterpoorten metselwerk van rode baksteen afgewisseld met natuurstenen blokken als decoratie of doorlopende natuursteen decoratie. Traveeën gescheiden door steunberen, ter hoogte van gootpartijen en vensterbanken afgeschuind met

natuursteenblokken. Steunberen gemetseld of gemetseld met verdiepte gevelvelden met natuursteenblokken en speklagen. Alle vensters voorzien van glas-in-loodramen. Gevels staan op hoge plint van schoonmetselwerk afgedekt met een hellende gladde natuurstenen lijst. Lijst loopt rondom gehele kerkgebouw. Onder vensterpartijen geprofileerde lijst van natuursteen waarin opgenomen de vensterbanken van de spitsboogvensters en doorlopend over de steunberen als basis voor de verjonging daarvan. Aan noord- en zuidzijde traveeën voor een deel voorzien van topgevels. Flanken topgevels afgedekt met natuursteenplaten en pinakel. Tegen meest oostelijke travee zowel aan noord- als aan zuidzijde achthoekige traptoren voorzien van diverse smalle staande vensters en van een achthoekige spits belegd met leien. Voor

ingang traptoren verdiept spitsboog portiek met getoogde opgeklampte deur. Portiek gedekt met gemetseld schilddakje.

Alle schilddaken en torendaken beëindigen met een loden piron of siersmeedijzer.

Onder gootpartijen gladde lijst van halfsteens getanden uitgemetselde baksteen sierlijst.

Lijstgoten.

Aanbouw kerk:

Sacristie gekoppeld aan kerk met lage platte aanbouw van anderhalve laag.

In aanbouw zuidzijde acht staande vensters met glas-in-lood gekoppeld met muurdam. Onder vensters schuingestoken rollaag van platte stenen gekoppeld met een schuine natuurstenen vensterbank ter plaatsen van muurdam doorlopend. Voor vensters smeedijzeren

hekken. Dakrand siermetselwerk met houten boeiboord.

Hoofdbouw sacristie twee en halve bouwlaag onder hoog schilddak gedekt met natuursteenlei in maasdekking. Gebouw staat op donker plint metselwerk. Zuid zijde voor gebouw een gemetselde mindervalide hellingbaan.

Begane grond ingangspartij bereikbaar met trap van vijf treden of hellingbaan. Getoogde ingangspoort bevat tussen twee gekoppelde staande vensters links en rechts en boven. Een opgeklampte deur en vensters glas-in-lood met smeedijzeren hek. Schuine natuursteen vensters doorlopen over muurdam overgaande in uitstekende strekkenlaag van baksteen over gehele gevel. Doorlopende strekkenlaag ook aan bovenzijde vensters. In schilddak dakkapel met zadeldak.

Oostzijde drie liggende vensters van souterrain. Daarboven zeven getoogde staande vensters glas-in-lood met smeedijzer hek. De vensters zijn twee aan twee gekoppeld en gescheiden door een smalle muurdam. Schuine vensterbanken van natuursteen doorlopen in een uitgemetselde strekkenlaag over gehele gevel. Dakkapel door goot getrokken afge-

dekt met lessenaarsdak. Hierin opgeklampte deur met aan iedere zijde een staand venster met roeden verdeling.

Overstekende goot op klossen en uitgemetselde rand siermetselwerk

Interieur: Hallenkerk.

De kerkruimte maakt door zijn brede middenschip, brede zijschepen en grote boogstellingen (zowel in schip als scheibogen) een wijdse indruk. De wijdse indruk komt mede tot stand door de vele vensterpartijen die rondom de kerkruimte in de buitenmuren zijn aangebracht.

Muren van schoonmetselwerk voorzien van natuurstenen speklagen. Pilaren, scheiden traversbogen idem opgemetseld.

Interieur voorzien van houten tongewelven met delen gescheiden door houten gordelbogen. Ribben tongewelven van goudverf voorzien.

Algemeen: De architectuur van het interieur is zeer verzorgd en rijk gedetailleerd.

Opmerking: Voor beschrijving interieurstukken zie publicatie J. Bruikman en Jeanne de Hoon, Kerken nader bekeken in de gemeente Gilze en Rijen (Uitgave Open Monumentendag Gilze en Rijen 1993).

Omgeving kerk:

Ten zuidoosten van de kerk vijf kastanjes rechts en ten noordoosten ca. 10.

Ten zuidoosten van de kerk staat de nieuwe St. Petrusboom (geplant door de Heemkundekring Gilze in 1994).

Het kerkhof:

In boognis in noordelijke gevel kerkgebouw bevindt zich een ingemetselde natuurstenen grafzerk met afbeelding van doodskoppen en kelk. Ze vermeld: Petrus van Dijk, sedert 1814 pastoor bij Gilze ca. 1844, 75 jaar oud. Kerkhof met hoge coniferen, beuken, haag, treurwilgen, berken.

Motivering tot plaatsing:

Het object is om vele redenen van groot belang voor Gilze (-Rijen).

De kerk herbergt een lange bouwgeschiedenis en kent een lange religieuze traditie.

Architectuur en interieurstukken zijn vanwege grote architectonische waarde en kunsthistorische kwaliteiten (gotiek, neogotiek, traditionele bouwstijl) van groot belang voor Gilze (-Rijen).

De kerk is eveneens van belang vanwege stedenbouwkundig belang. Ze vormt door haar hoogte, volume en ligging het centrum van het dorp Gilze en is zichtbaar vanuit alle windstreken. De kerk is daardoor ook zeer beeldbepalend voor het dorp Gilze.

Gebouw en interieur vormen samen een belangrijk aspect van de sociale en religieuze geschiedenis van het dorp Gilze.

De kerk heeft een grote herinneringswaarde voor de bewoners van Gilze (-Rijen). Verreweg de meest bewoners van Gilze werden in de kerk gedoopt, ze trouwden er en velen van hen werden vanuit deze kerk begraven.

KORTE WAGENSTRAAT 4

Huis “De Koets”

Typering: Woonhuis

Kadasternummer:

Sectie L 426 (voorheen Sectie nr. K 1922 en K 2010)

Bouwgeschiedenis:

1940. Het object wordt gebouwd in opdracht van

J. Verster naar het ontwerp van de architect C.P.M. Schellekens uit Dongen.

Het pand wordt op verschillende details anders uitgevoerd dan de bouwtekening toont. Boven de huisdeur vinden wij niet twee maar een venster.

Het oorspronkelijk getekende venster in de frontgevel was viersteens hoger dan het uitgevoerde. Het had staande panelen glas, terwijl die nu vierkant zijn. Oorspronkelijk toonde de architectuur ook veel meer ontlastingsboogjes boven deur- en vensterpoorten. Tenslotte waren er diverse ontwerpen voor de muurankers. Het z.g. “handboeienmodel” dat men heden aantreft is afgeleid van de tegenwaartse halve cirkel waarvan de uiteinden bestaan uit het motief van de nog niet geopende bloemknop. (Archief O.W., Gilze-Rijen, 1940-48)

De eigenaar noemt het huis “De Koets” hetgeen betekent: “Door Engeland Komt Oranje Eens Tot Stand”.

1944-46. Nadat de eigenaar verhuisde naar het pand “Het Oude Nest” aan de Versterstraat werd het pand in gebruik genomen als pastorie van de kerk. In de loop van 1946 zou de nieuwe pastorie aan het Mgr. de Vetplein betrokken worden. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze) 1987. Naast het pand wordt in opdracht van A. Cornelissen een garage gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1987-149)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zadeldak belegd met donkergrijze Friesche pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, object geheel witgesausd.

Metselwerk: Halfsteensverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Het object is kops op de rooilijn geplaatst.

Frontgevel symmetrisch uitgevoerd.

Op begane grond drie hoge staande vensters, schuiframen (3 x 3 panelen glas) met bovenlichten

(1 x 3 panelen glas met glas in lood). Op eerste verdieping twee staande vensters met openslaande ramen (6 panelen glas). Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken. Vensterpoorten afgesloten met bovenlatei gemetseld in strekverband.

Boven vensterpoorten eerste verdieping gemetselde ontlastingsbogen in strekverband. Vensters frontgevel voorzien van houten geklampte (planken) luiken. In top klein gemetseld rond venster voor ontlichting/verlichting zolder. Topgevel uitgevoerd in stijl Dutch Capetown (Zie Toelichting Dutch Capetowngevel). Gevel voorzien van schouder en halverwege een trap. Schouder en trap afgedekt met natuursteen. Flanken afgedekt met streklaag van rode baksteen. Top gevel bekroond door tuit in vorm van schoorsteen. Ter hoogte van schouder en in top siermuurankers. Schoorstenen afgedekt met windkap waarvan een is voorzien van windvaan. In terugliggende gevel deel links garage met deurpoort met kwart ronde hoeken onder een lessenaarsdak. Ingangspartij in oostelijk zijgevel (rechterzijgevel). Deurpartij met bovenlicht. Houten geklampte deur. Ter hoogtebovenkalf deur afdakje met daarboven

bovenlicht gevuld met glas-in-lood in roeden vorm staande ruit.

Dakkapel doorgetrokken over zijmuren, waardoor effect halfetage. In doorgetrokken muurgedeelte boven

deurpartij op eerste verdieping vierkant venster voor verlichting trappenhuis en bovenhal. Dakkapel agedekt met lessenaarsdak met pannen. Links van ingangspartij staand venster en rechts hiervan kleine staande vensters. Rechts in deze gevel staand venster.

Westelijke zijgevel blind uitgevoerd.

Achtergevels idem behandeld als voorgevel.

Zijgevels afgesloten met halfsteens uitgemetselde

streklaag.

Eenvoudige zinken mastgoten.

Toelichting Dutch Capetowngevel.

De z.g. Dutch Capetowngevel met in- en uitzwenkingen werd tijdens de koloniale tijd in Zuid-Afrika, Ceylon en Indonesië en later op de Nederlandse Antillen algemeen verbreid. Ze is gebaseerd op de 17e eeuwse Gelderse gevel en werd in vele varianten toegepast. Wordt dit geveltype in Nederland uitgevoerd in handvorm of machinale rode baksteen, vaak met toepassing van natuursteen in decoratieve elementen, in de koloniën is dit type gevel vrijwel altijd witgesausd (wering warmte).

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl.

Het bevat van deze bouwstijl alle kenmerken (vormgeving gevels, deur- en vensterpartijen, toepassing baksteen, etc.).

De architect van het pand, C.P.M. Schellekens, is lokaal bekend. Hij heeft in Gilze meerdere panden ontworpen. Binnen het oeuvre van de architect neemt het object vanwege zijn hoge architectuurkwaliteit een belangrijke plaats in.

Het object is vanwege zijn architectuurkwaliteit ook van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). De architectuur bevat bijzondere kenmerken waarvan de topgevel het meest in het oog springt.

Het object is door zijn vorm en uiterlijk zeer beeldbepalend voor het dorpsgezicht ter plaatse.

Het object heeft een herinneringswaarde in de meest brede zin van het woord.

Het pand werd gebouwd gedurende het eerste jaar van de oorlog en kreeg de naam: "De Koets" hetgeen betekent Door Engeland komt Oranje eens (weer) tot stand.

KORTE WAGENSTRAAT 8

(Voorheen Verlengde Wagenstraat, gewijzigd 1948-49)

Kadasternummer:

Sectie L 424 (voorheen Sectie K 1819)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

Het object werd gebouwd in 1931 in opdracht van de heer A. van den Boogaart naar het ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze.

Na 1931 heeft het object in het exterieur geen belangrijke wijzigingen meer ondergaan.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt anderhalve bouwlaag met een kleine zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Metselverband: Kettingverband/ klezoorverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Amsterdamse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Ingangspartij van object in westzijde gevel terug liggend portiek onder plafond van een betonnen

plaat. Rechts ondersteund door uitgemetselde consoles.

Houten paneeldeur in Art-Décostijl en deurpartij rechts voorzien van een zijlichten met ladderkozijnen gevuld met vierpanelen glas, gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Vloer portiek belegd met terrazzo.

Centraal in gevel op begane grond groot tweedelig venster met ladderkozijn. Bovenlicht gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl en onderlicht met vijf panelen glas.

Op de hoek van het portiek en op de oostelijke hoek van het huis “lantaarnachtig” aandoende hoekvensters met ladderkozijnen zonder bovenlichten met vier panelen glas. Kozijnen doorlopend om de hoeken (plattegrond winkelhaak). Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van zwarte geglazuurde tegels. Alle vensterpoorten afgesloten met zware lateien van gegoten beton. Lateien alle witgesausd. (Oorspronkelijke kleurstelling niet te achterhalen)

Gevel staat op plint van dezelfde soort en kleur baksteen als de rest van de gevel. De plint is aangegeven door een halfsteens rolaaglaag.

Gevel ter hoogte verdieping partij uitgebouwd als topgevel met hoge schouders (De topgevel suggereert door haar omvang een volledige verdieping). In topgevel twee vensters met openslaande ramen met twee panelen glas per raam (Laddervenster) en een bovenlichten met tweepanelen gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl (thans zijn deze vensters vervangen door vensters met een paneelglas. Dit is een zware aantasting van het gevelbeeld)).

Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van zwarte geglazuurde tegels.

Schouders en flanken van topgevel afgedekt met lijst- en van gegoten beton waarlangs siermetselwerk in de vorm van een tandlijst van machinale rode baksteen.

Zijgevels rechts nagenoeg geheel blind uitgevoerd met uitzondering van een smal ladervenster met boven licht gevuld met glas-in-lood aan rechterzijde.

Zijgevels zijn van een mindere kwaliteit machinale rode baksteen.

Achtergevel idem verwerkt als frontgevel.

Lijstgoten met neuslijsten.

Op dakpartij hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookranden van machinale rode baksteen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van een

bescheiden toepassing van de Amsterdamse Schoolstijl in het dorp Gilze(-Rijen). Hoe eenvoudig ook, het object bevat alle kenmerken van genoemde bouwtrant.

Toelichting: De lokale architect A.L. Botermans introduceerde vele bouwstijlen in Gilze. Hij gaf daaraan steeds een eigen interpretatie. Zo ook de Amsterdamse Schoolstijl. Korte Wagenstraat 8 is van zijn werkwijze een goed voorbeeld. Het object is dan ook zowel voor de architectuurgeschiedenis van Gilze, als voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans van groot belang. Het object is beeldbepalend.

KORTE WAGENSTRAAT 22

Kadasternummer:

Sectie 417 (voorheen Sectie K 1795)

Typering:

Oorspronkelijk winkel-woonhuis met atelier, heden woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

Het object werd in 1927 in opdracht van de heer J. Hoefnagels gebouwd naar het ontwerp van de architect P. Botermans uit Gilze. De heer Hoefnagels vestigt in het pand een heren- en damesmodezaak voorzien van een eigen atelier. (G.A. Gilze-Rijen, 1927-346)

1932/1933. Aan de achterzijde van het huis wordt een nieuwe deurpartij aangebracht.

Aanvankelijk is het de bedoeling dat het pand wordt uitgebreid met een aanbouw.

Het komt er echter om onbekende reden niet van deze te realiseren.

(Met dank aan familie Botermans)

1950/1952. Het object wordt voorzien van een nieuw keuken interieur en van nieuwe sanitaire voorzieningen.

Door de tijd heen veranderde er verder weinig aan het object.

Belangrijk om te vermelden is nog dat in de jaren tachtig de naam van de firma/winkel (boven de hal aangegeven op een geschilderde glasplaat) onzichtbaar is gemaakt.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een zadeldak. Dakbedekking vernieuwd, was oorspronkelijk belegd met donkergrijze kruispannen, heden belegd met donkergrijze kunstleien in maasdekking.

Gevel: Opgetrokken van rodemachinale baksteen. Toepassing stuc in plint en van machinale gele, blauwe en witte baksteen in siermetselwerk.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig

Stijl: Invloeden Amsterdamse School.

Beschrijving exterieur:

Voorgevel a-symmetrisch. Aan westzijde (links) woongedeelte, aan andere zijde winkelgedeelte. Winkelgedeelte met diepe portiek. Houtendeur met een paneel glas en bovenlicht en aan iedere

dagzijde een staand venster met bovenlicht gevuld met twee panelen met glas-in-lood. Koperen trekbel. Portiek belegd met terrazzo.

Aan beide zijden van portiek grote winkelramen met bovenlichten met drie panelen gevuld met glas-in-lood. Links in gevel twee delig venster met bovenlichten voorzien van betonnen latei met boven op rollaag van gele baksteen.

Winkelpui van hout gevat tussen pilasters van siermetselwerk van lichtblauw/groen en witte geglazuurde baksteen (over de hoogte van de begane grond) Boven winkelpui zwarte strook hechthout waar achter op glas waarop tekst in

goudkleurige letters: DAMESKLEDING - JOS HOEFNAGELS - HERENKLEDING staat.

Vesterbanken begane grond gestoken lichtblauw/groen geglazuurde afgeronden baksteen in de vorm van een uitstekende rollaag.

op begane grond in geveldeel woonhuis langs winkelraam gekleurde gepolychromeerde Mariategel.

Op eerste verdieping zowel in geveldeel woonhuis (boven raam) als in geveldeel winkel (boven ingangspartij) tweezijdige erkerpartijen (keper-vormige plattegrond) op trapsgewijs opgemetselde basis van machinale rode baksteen afgewerkt met vensterbank van een rollaag. Hoge staande vensters met bovenlichten met, openslaande - en uitzetraam. Centraal in gevel eerste verdieping staand zeshoekig venster, omrand met een streklaag van gele baksteen welke donker is gevoegd.

Houten kozijnen.

Aan onderzijde lijstgoot tweesteens staande rollaag gele baksteen.

Eenvoudige lijstgoot met neuslijst en voorzien van houten gootsteunen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een winkelwoonhuis uit ca. 1930. De architectuur vertoont nog sterke invloeden van de Amsterdamse Schoolstijl en moet voor het dorp Gilze in 1927 zeer modern (vormgeving, detaillering met siermetselwerk van blauwe geglaazuurde baksteen, etc) en deftig (winkelpui met grote ramen en zwarte glasstrook met gouden letters) zijn geweest. De architectuur is gaaf bewaard gebleven. De ligging van het pand in de overgang van de Korte Wagenstraat naar een meer open, pleinachtige structuur is belangrijk. Het pand is binnen deze stedenbouwkundige structuur zeer beeldbepalend.

Het object is van sociaalhistorisch belang.

LANGE WAGENSTRAAT 9

Kadasternummer: Sectie I nummer 1158,
voorheen Sectie I nummer 1371

Typering: Woonhuis

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.
Gevels: opgebouwd van rode baksteen.
Metselwerk: kettingverband.
Plattegrond: onregelmatige rechthoek.
Stijl: Traditioneel Delftse School.

Bouwgeschiedenis:

1953. Het object is gebouwd in 1953 op de locatie van een ouder huis dat werd afgebroken. De herbouw van het huis vond plaats naar het ontwerpplan van de architect J. Backx jr. uit Alphen. De aanvraag voor de bouw van het huis dateert 16 maart 1953, de vergunning van B & W is van 23 november 1953. (Dossier 1953-138, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
1962. Bij het pand wordt in opdracht van de heer A.J. Segers een garage gebouwd. (Dossier 1962-90, archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Aan linkerkant (westen) uitgebouwd erker met topgevel met zadeldak en groot liggend met luiken, afgedekt met zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.
Vensterpartij voorzien van gestoken vensterbank van rode tegels, vensterpoort afgesloten met strek in vorm hanekam. Top van erkergeveltje verwerkt als fronton waarvan basis is aangegeven met tandlijst van rode baksteen. In fronton ronde gemesteld met halfsteens rollaag
Rechts in gevel ingangspartij tot object. Diep liggende deurpartij. Deurpoort omlijst met rand van gegoten beton met uitstekende betonluifel.
Oorspronkelijke deur met smeedijzeren hekwerk voor groot paneel glas bewaart gebleven. Boven deurpartij in gevel z.g. ontlastingsboog in strekverband, hier tevens bedoeld als historiserend sierend element. Terrazzo dorpel en siermetselwerk voor deur van rode baksteen.
Tussen erker en deurpartij klein smal staand venstertje (toilettraam).
Gevel afgesloten met siermetselwerk van rode baksteen in vorm boogjesfries. Segmentvormige boogjes.
Zinken goot met ijzeren steunen.
Ter hoogte deurpartij boogjesfries en zinken goot onderbroken door dakkapel. Dakkapel van hout. Staand eenpaneels openslaand venster. Dakkapel afgedekt met

lessenaarsdak belegd met donkergrijze Hollandse pannen en overgaand in grote dak.
Linkerzijgevel (westen) gewijzigd. Op begane grond liggend venster mer bovenlicht met twee panelen glas, op verdieping twee staande vensters

met openslaande ramen. Per raam twee panelenglas
Rechter zijgevel: Op begane grond links klein vierkant venster, rechts hoog staand venster met bovenlicht. Kleine venstertje voorzien van glas-in-lood in vorm staande ruit. Boven dit kleine venstertje weer historiserende motief ontlastingsboog in strekverband. Bovenlicht van hoge staande venster uitgevoerd als klepraam.
Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van rode tegels, vensterpoorten afgesloten met rollaag.
Op verdieping midden in gevel hoog staand venster met drie panelen glas voorzien van Frans balkon in vorm siersmeedwerk, Rechts ervan klein staand venster met tweepaneels kozijn. Gestoken vensterbanken van rode tegels en vensterpoorten afgesloten met rollagen.
Op nokeinden dak hoog opgemetselde schoorstenen met rookranden in strekvorm.
Achtergevel idem verwerkt als voorgevel.
Achtergevel deel in beslag genomen door oostelijke achtervleugel over een bouwlaag. Terras met tuindeuren, op verdieping drie idem vensters met houten kozijnen, gestoken vensterbanken van rode tegels en vensterpoorten afgesloten met rollagen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl en valt op door alle specifieke stijlkenmerken.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect J. Backx jr. uit Alphen en neemt een belangrijke plaats in in de architectuurgeschiedenis van Gilze. Het object met zijn erker met fronton in de voorgevel is een zeer originele variant in de Delftse Schoolstijl.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect een belangrijke plaats in. Het object wordt algemeen ervaren als een van de meest oorspronkelijke en creatieve werken van de architect J. Backx uit Alphen.

B.2. Het object is onderdeel van de historische bebouwing langs de Lange Wagenstraat en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.

C.3. Als een van de objecten uit de periode kort na de Tweede Wereldoorlog voor iemand uit de goeude middenstand, vormt het object in Delftse Schoolstijl een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze.

LANGE WAGENSTRAAT 21 (Voorheen Wagenstraat A 389a)

Kadasternummer:

Sectie L 653 (voorheen Sectie I 1114)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

Het huis kent een merkwaardige voorgeschiedenis. Het ontwerp van het pand zou reeds dateren van 1914. Vanwege familie omstandigheden en het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam het er niet van het pand te bouwen. Een generatie later neemt de heer F. Aarts junior alsnog het initiatief tot de bouw van een eigen huis. Hij neemt daarbij de oude bouwtekeningen die zijn vader had laten maken als voorbeeld. Ze worden maar op een enkel punt gewijzigd. De gevel was eerst iets smaller ontworpen. De afgeschuinde hoeken en de

hoekpilasters erboven waren aanvankelijk niet gepland. Waarom de wijzigingen zo werden doorgevoerd is niet bekend, waarschijnlijk gebeurde het om esthetische redenen.

1931. Het object werd gebouwd in opdracht van de heer F. Aarts in 1931 naar een ontwerp van de architect L. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1931-616)

1940-1945. Aan de oostzijde van het pand was voorheen een aanbouw over een verdieping aangebouwd. Deze verdween tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog liep het pand nogal wat schade op door een V I inslag ter hoogte van Lange Wagenstraat 17.

1945. De schade aan het pand wordt hersteld. Omdat het huis dubbel bewoond gaat worden, wordt het tevens vergroot. Aan de achterzijde wordt aan de westkant een keuken aangebouwd naar het

ontwerp van architect M. van der Leur uit Gilze. Aannemer is de Fa. Vermeulen. (G.A. Gilze-Rijen, 1945-6)

1961. Het pand is in handen gekomen van de Coöperatieve zuivelfabriek De Goede Verwachting (de fabriek lag tegenover het pand). Deze firma maakt van het huis de directeurswoning door het interieur te moderniseren en van het woonhuis weer een ge-heel te maken. Om de licht toevoer tot een van de slaapkamers te vergroten wordt zowel aan voor- als aan de achterzijde op de dakkap een dakkapel geplaatst.

De verbouwing wordt uitgevoerd naar de plannen van de architect Jacques van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1961-78)

1967. Het huis komt in handen van de heer S. Weterings. Het wordt opnieuw verbouwd. De

keuken die in 1945 aan de achterzijde werd aangebouwd wordt afgebroken en in de plaats daarvan komt een groot venster. In de oostelijke uitbouw (keuken, bijkeuken en opslagruimte) worden nieuwe vensters gemaakt. (G.A. Gilze-Rijen, 1967-204)

1997. Het pand wordt gerenoveerd en gerestaureerd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een mansarde kap. De frontgevel is echter zo opgetrokken alsof het lijkt dat er twee bouwlagen zijn met een kleine zolder daarboven. Het dak is belegd grijze pannen.

Gevel: De frontgevel is opgetrokken van machinale rode baksteen, de overige gevels van machinale rode baksteen van mindere kwaliteit.

Metselverband: Kruisverband.

Plattegrond : Rechthoekig, met een rechthoekige aanbouw aan de achterzijde.

Stijl: Typische baksteenbouw met dakbalustrade uit de periode direct na 1900 gebouwd onder de invloed van de architectuur van de bekende architect H.P. Berlage.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over drie vensterassen.

Vensterassen begane grond en eerste verdieping corresponderen niet met elkaar.

In middelste vensteras ingangspartij in ondiepe portiek. Portiek belegd met vierkante rode tegels.

Deurpartij met bovenlicht vernieuwd. Rechst en links een hoge staande vensters met bovenlichten

(glas-in-lood in bovenvensters ontbreekt).
Hoeken van het pand op begane grond afgeschuind en voorzien van hoge staande vensters met bovenlicht.

Op eerste verdieping T-vormige vensters, openslaande ramen met bovenlichten. Houten kozijnen. Vernieuwde gestoken vensterbanken van bruine geglaazuurde tegels.

Alle vensterpoorten recht afgesloten met een zware bovenlatei van terrazzo.

Gevel afgesloten met topgevel. Topgevel vanaf verdiepinghoogte gevat tussen hoekpilasters. Hoekpilasters opgemetseld tot hoekpylonen topgevel. Flanken topgevel afgedekt met een rollaag waarover stroken van gegoten beton.

Topgevel bekroond met een dakbalustrade van siermetselwerk. Dakbalustrade gevat tussen uitlisenen opgemetselde hoekpylonen wwartussen smal liggend venster.

Op dakbalustrade windvaan van siersmeedwerk. Gevel staat op een hoge plint van terrazzo.

Opm: Achter- en zijgevels gevel niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de baksteenarchitectuur die in Nederland ontstond o.i.v. het werk van H.P. Berlage in het eerste kwart van de 20e eeuw. Deze architectuur kenmerkt zich door basisvormen van de 19e eeuwse eclectische stijl te mengen met de nieuwe architectuurelementen die Berlage in zijn oeuvre opnam.

In dit geval zijn dat twee kenmerken: het weglaten van speklagen in diverse kleuren baksteen en de bekroning van de topgevel met een van baksteen gemetselde balustrade.

Het object is vanwege zijn goede voorbeeldfunctie van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is sterk beeldbepalend voor de straat waaraan het ligt.

Als voormalige directeurswoning van de Coop. Zuivelfabriek de Goede Verwachting

vertegenwoordigt het object een aspect van de sociale- en economische geschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

MEESTER SCHRAUWENSTRAAT 5 T/M 27

Kadasternummer:

Typering: 12 arbeiderswoningen

Bouwgeschiedenis:

1952. De objecten, bestaande uit zes blokjes woningen van twee onder een kap, worden gebouwd in opdracht van de gemeente Gilze-Rijen naar een ontwerp van het architectenbureau Siebers en van Dael uit Breda.

Aan de huisjes werd door de tijd heen regelmatig wat gewijzigd, maar de architectuur van de objecten werd, op het verwijderen van de topgevels van de no's 5-7 en 9 na, nooit zo beschadigd dat de architectuur van de objecten karakter en typologie verloren.

1981: Alle woningen van het type 37-1 aan de Meester Schrauwenstraat waartoe de 12 onderhavige woningen horen, worden verbouwd/gerenoveerd. (Dossier 1981-143, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Hier volgen de belangrijkste wijzigingen aan de architectuur buiten de 1981 verbouwingen/renovaties op chronologische volgorde.

Nummer 5: 1968. Nieuw venster. (Dossier 1968-39, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
1984. Verbouwen (verwijderen geveltje frontgevel en vergroten woonhuis aan achterzijde. (Dossier 1984-37, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 7: 1981. De woning wordt verbouwd. De frontgevel wordt gewijzigd (topgevel verwijderd en dakkapel geplaatst) en aan de achterzijde wordt aangebouwd en een deur en raampartij gewijzigd. (Dossier 1981-164, Archief gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 9:1967. De voorgevel wordt gewijzigd. De topgevel wordt afgebroken en n dakkapel geplaatst. (Dossier 1967184. Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1982. Aan de achterzijde van het object wordt de bestaande keuken uitgebreid. (Dossier 1982-78, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
Nummer 11: Geen.

Nummer 13:1983. Het bouwplan dat in 1981 werd voorgesteld bij de verbouwing/renovatie van het object wordt gewijzigd (deur- en raampartij Dossier 1983-234, Archief O.W.

gemeente Gilze-Rijen)
Nummer 15:1983. Idem aan nummer 13.
1991. Aan de achterzijde van het object wordt een serre gebouwd. (Dossier 1991-24, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 17: 1978. De voorgevel wordt gewijzigd. (Dossier 1978-214, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 19: 1970. Naast de woning wordt een garage gebouwd. (Dossier 1970-167, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
1973. De woning wordt gewijzigd (indeling/keuken) (Dossier 1973-258, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
2004. In het dakvlak van de achterzijde van de woning wordt een dakkapel geplaatst. (Dossier 2004-094, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 21: 1983. Idem aan nummer 13.
1987. De woning wordt aan de achterzijde vergroot met een uitbouw terwijl tevens een scheidingsmuur met de burens wordt opgericht. (Dossier 1987-63, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 23: Geen.

Nummer 25: 1983. Idem aan nummer 13.
Nummer 27. Geen.

Karakterisering:

De objecten zijn in zes blokjes van twee onder een kap uitgevoerd.

De objecten tellen alle een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met rode verbeterde Hollandse pannen.

Gevels opgetrokken van rode baksteen.

Metselwerk: Halfsteens verband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl

Beschrijving exterieur:

Frontgevel per blokje van twee symmetrisch, per woning a-symmetrisch in spiegelbeeld van elkaar. Links in gevel deurpartij. Houten deur met boven groot, beneden klein paneel glas. Groot aantal van oorspronkelijke deurpartijen bewaard gebleven. Deurpoort gevat in halfsteens uitgemetselde lijst en voorzien van motief hoofdstel.

Uitgemetselde lijst wit geschilderd. Deur met bovenlicht. In bovenlicht motief "wiege" en/of "zonnestrallen" in vorm gestyleerde V. Links naast deur hoog staand venster met houten kozijn (voorheen alle woningen openslaande ramen). en een paneel glas (nr. 11, 21, 23, 25, en 27). Op een aantal plaatsen is dit venster vervangen door liggend venster met bovenlicht met twee panelen glas (nr. 5, 7, 9 en 19). en een liggend venster (nr. 13, 15 en 17). Venstertje voorzien van gestoken vensterbankje van rode baksteen en afgesloten met hanekam. Op sommige plaatsen rode baksteen vervangen door bruine tegels met name daar waar kunststofkozijnen zijn gekomen. tief fries aangegeven door een halfsteens uitgemetselde streklaag.

Lijstgoot met neuslijn.

In midden bij ieder woonhuis gevel door goot getrokken in vorm dakkapel. Geveltje dakkapel met schouderdjes, halfronde top waarop tuit afgedekt met plaatje gegoten beton. In geveltje hoog staand venster met een paneel glas.

Ook hiervan bij genoemde huisjes kozijnen vervangen door kunststofkozijnen.

Opm. Bij de nummers 5-7-9 ontbreken de topgevels, hier dakkapellen met kozijnen met driepanelen glas.

Op nokeind hoog opgemetselde schoorsteen met halfsteen uitgemetselde rookrand.

Zijgevel: Alle zijgevels idem verwerkt. Op begane grond een kelderraampje. Op verdieping in topgevel drie staande vensters waarvan twee buitenste met openslaande ramen, middelste met een smal paneel glas. Ook hier deel van kozijnen vervangen door aluminium kozijnen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Eerst algemene opmerking vooraf.

De wens tenminste een wijkje of groepje arbeiderswoningen in Gilze te beschermen komt voort uit het grote aanbod en de verrassende uitvoering van sommige straten met dit type huis. Zo was het eerst de bedoeling het complex "De Steenakkers" (Vreugdendaal-Berkstraat) te beschrijven en te beschermen. Met name de bankjes voor deze huizen vormden een hele creatieve bijdrage aan de gemeenschapszin in de buurt waarin voorheen en heden de gezinnen bij warm weer vaak op de bankjes buiten voor de deur zitten. Bij beschrijving bleek echter zoveel aan de woningen gewijzigd (nieuwe kozijnen, nieuwe deuren, etc.) dat de bankjes niet meer voldoende zijn ze te beschermen. Ook de woningen in de Burgemeester van Mierlostraat zijn teveel aangetast om in aanmerking te komen voor bescherming. Uiteindelijk bleef na ampele overweging een rijtje arbeiderswoningen

Aan de Meester Schrauwenstraat over die zowel karakteristiek zijn in hun soort als wel redelijk tot goed bewaard zijn gebleven die in aanmerking kwamen te worden beschreven. In dit geval staat de motivatie toe erop te wijzen dat een aantal hinderlijke veranderingen aan enkele van de woningen makkelijk ongedaan kan worden gemaakt.

A.1.a. De objecten zijn een goed voorbeeld van arbeiderswoningen in Delftse Schoolstijl en bezitten alle specifieke stijkenmerken van genoemde bouwtrant.

A.1.b. De objecten, uitgevoerd in zes blokjes twee onder een kap, vallen op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Een aantal van de objecten zijn gaaf qua stijl en detaillering, een ander aantal niet.

A.4. De objecten hebben esthetische waarde op grond van vormgeving en detaillering.

B.1. De objecten vormen een onderdeel van een als eenheid geplande structuur.

B.2. De objecten vormen een onderdeel van de bebouwing langs de Meester Schrauwenstraat en vormen hierbinnen een geheel eigentijdse invulling.

C.3. De objecten vormen in hun hoedanigheid van arbeiderswoning een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze.

MEESTER SCHRAUWENSTRAAT 8

Kadasternummer: Sectie K 2387

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1957. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer C. Keusters uit Gilze naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. Het object kost precies F. 25,000,- (Dossier 1957-130, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1964. Het woonhuis wordt vergroot. Aan de achterzijde van het object wordt in opdracht van de heer C. Keusters een stuk aangebouwd. De werkzaamheden vinden plaats naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (Dossier 1964-37, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1980. Het plan om in dit jaar de woning te verbouwen tot een dubbele woning wordt bij besluit van B & W van Gilze-Rijen op 17 augustus 1981 ingetrokken. (Dossier 1980-228, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Toepassing natuursteen in omlijsting deur- en vensterpartijen.

Metselwerk: Onregelmatig koppen- strekkenlagen (naar J. Haslinghuis, Bouwkundige termen)

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch over vijf vensterassen.

In

middelste vensteras ingangspartij tot woonhuis.

Oospronkelijke houten deur met twee panelen glas met siersmeedwerk ervoor in vorm X bewaard gebleven.

Deurpartij omrand met natuurstenen lijst voorzien van motief hoofdstel.

Hardstenen dorpel, deurpoort recht afgesloten.

Voor deurpartij aantrede met rode tegel omrand met rollaag.

Links twee staande vensters omrand en gekoppeld met natuurseen band. Beide delen gevuld met openslaand raam met vier panelen glas.

Rechts van deurpartij twee staande vensters met vier panelen glas.

Alle vensterpoorten begane grond omrand met natuurstenen lijsten, voorzien van natuurstenen vensterbanken en aan bovenzijde recht afgesloten.

Op verdieping vijf staande vensters. Vensters eerste, tweede vierde en vijfde vensteras voorzien openslaande ramen (twee panelen glas per raam).

Middelste venster boven ingangspartij huis gevuld met glas-in-lood in staande ruit model. Dit venster is ook voorzien van natuurstenen omlijsting.

Overig vensters natuurstenen vesterbanken. Alle venster stalen ramen.

Overstekkende dakpartij met houten daksteunen. Zinken mastgoot.

Boven middelste vensteras op dakpartij eendakkapel met zinken zadeldakje en piron.

Houten kozijn met een paneel glas-in-lood in staande ruit model.

Op hoeken nok twee hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookrand.

Linkerzijgevel: Op begane grond links situatie verpest. Oude openslaande deuren vervangen door venster met aluminium kozijn. Gestoken vensterbank van bruine tegels. Rechts staand

venster gevuld met glas-in-lood in staande ruit model.

Op verdieping een staande venster met openslaande ramen (twee panelen glas per raam). Vensterbank van natuursteen, bovenzijde recht afgesloten. Boven in nok klein vierkant venstertje.

Rechter zijgevel: Op begane grond enkelvoudige deur links met twee paneelglas en rechts een liggend venster met twee panelen glas. Op verdieping twee staande vensters met openslaande ramen (twee panelen glas per raam). Vensterbank van natuursteen, bovenzijde recht afgesloten. Boven in nok klein vierkant venstertje.

Achtergevel: a-symmetrisch. Op begane grond enkelvoudige houten deur met paneel glas, ernaast tweedelig kozijn met bovenlichten. Op verdieping twee staande vensters met kozijnen met openslaande ramen (twee panelen glas per raam). klein staand venstertje. Rechts in achtergevel uitbouw 1964 van eetkamer over twee bouwlagen met zadeldak (voorheen was hier op verdieping balkon met smeedijzeren hekwerk) Op begane grond uitbouw groot zesdelig venster, op verdieping enkelvoudig staand en liggend venster met openslaande ramen. Vensters idem verwerkt als in voorgevel.

Beschrijving interieur:
Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

- A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl en bevat alle specifieke stijlkenmerken van deze bouwtrant.
- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en detaillering.
- A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect J.J. Keusters uit Gilze en is van grote waarde voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.
- A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect J.J. Keusters een belangrijke plaats in. Het object wordt beschouwd als een van zijn beste ontwerpen.
- B.2. Het object vormt een onderdeel van de oorspronkelijke bebouwing van de Meester Schrauwenstraat. Deze kwam voornamelijk in de jaren vijftig tot stand en bestaat vooral uit lagere middenstands- en arbeiderswoningen.. Het object vormt als grote middenstandswoning binnen deze bebouwing een geheel eigen invulling.

MEIERSTRAAT 15 (-17) Gilze (Linker gedeelte twee onder een kap)

Kadasternummer: sectie L nummer 2744

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1997. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer M. Jansen en mevrouw P. Jansen uit Gilze naar een ontwerp van de Bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen. (Dossier 1997-297, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object vormt het linker gedeelte van twee woningen onder een kap.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak (een schilddak voor nummer 15 en 17 tezamen) belegd met donkergrijze betonpannen RBB neroma en een gezamenlijke dakkapel

Gevels: Opgetrokken van handgevormde witte baksteen, erker in grijze baksteen en zijgevels aanbouw, hardgrauw.

Toepassing beton in vorm gevelplint op de verdieping en raamdorpels in voor- en achtergevel.

Metselwerk: Wild verband.

Plattegrond: Twee in elkaar geschoven rechthoeken.

Stijl: Z.g. "Millenniumstijl". Goed voorbeeld van de typisch eenduidige stijl van rond het millennium. Kenmerken daarvan: Gevels opgetrokken van al dan niet machinale of handvormige hardgebakken witte of rode baksteen, de toepassing van helder overzichtelijk gegroepede bouwvolumes met een zeer strakke gevelindeling en vensterpartijen met zo

weinig mogelijk ornamenten en/of details en voorts ziet men vaak de neiging tot gebruik details uit de 20^e eeuwse Interbellumarchitectuur, zoals het toepassen van een risalietvorm voor de ingangspartij en veroverhangende goten, etc.)

Beschrijving exterieur:

Frontgevel: A-symmetrisch. Op begane grond grote erker met balkon waarin driedelig raamkozijn met onderlicht.

Houten kozijnen van meranti. Vensterpoort afgesloten met halfsteens rollaag op de begane grond en op de verdieping een steensrollaag van grijze baksteen doorlopend onder de gehele overhangende goot. Rechts van erker sleufvenster. Op verdieping bovenop de erker een balkon met gemetseld balustrade, betonnen afdekplaat en een roestvrijstalen rondebuis. Kozijn met naar binnen draaiende deuren zonder bovenlicht met aan de rechter kant een sleufvenster. Op verdiepinghoogte betonband over de gehele gevel in voor en achtergevel. In de zijgevels op zelfde hoogte een halfsteens rollaag. Voorgevel over verdiepingshoogte tot en met betonband als schijf door zijgevels getrokken.

Linkerzijgevel: Aan deze zijde bevindt een laagsaanbouw met daar onder de ingangspartij in de hoofdbouw welke is voorzien van deurpartij zonder bovenlicht. Rechts van deur hoog staand venster met onderlicht.

De carport later is aangebouwd en de voormalige garagedeur is vervangen door een groot tweedelig venster waarlangs rechts en buitendeur met een paneelglas.

Op verdieping rechts en links een staande venster met draaikiepramen. In gevel gedeelte carport smalle staande sleuf en carport ondersteund door gemetselde kolom. In erker hoog staand venster met onderlicht en balkon voorzien van hekje van r.v.s buizen

Achtergevel hoofdbouw: Links kozijn met bovenlichten en naar buiten draaiende deuren.

Op verdieping twee staande vensters met een naar binnen en een draaikiepraam.

In achtergevel aanbouw tussen grijze uitstekende muren in terugliggende muur van witte baksteen een naar buitendraaiende deur met een paneel glas. In rechter zijgevel van grijze

baksteen een naar buitendraaiende deur met een paneel glas.

Op dakschild voor gevel een gezamenlijke dakkapel met twee staande venster met draaikiepramen gekoppeld met dicht tussenstuk
Alle vensterpoorten voorzien van betonnen dorpels door lopend overgevel en afgesloten met rollaag.
Brede overhangende bakgoot rondom huis.
Schoorsteen ontbreekt.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A. Het object is een goed voorbeeld van de Bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen.

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de z.g. "Millenniumstijl". Het bevat alle specifieke stijlkenmerken van genoemde stijl. De stijl kenmerkt zich door een zekere soberheid, d.w.z. het ontbreken van ornamenten, en de toepassing van een strak architectuurkader. Men ziet vervolgens de toepassing handgevormde hardgraauwe baksteen, vensterpartijen met kozijnen met alleen onderdorpel en de toepassing van architectuurelementen uit Interbellumarchitectuur, hier een ver overhangende goot.

A. 1. b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A. 2. a. Het is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A. 4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A. 7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect een belangrijke plaats in. Het behoort tot zijn z.g. Tweede periode. Wordt de eerste periode gedomineerd door overwegend romantische en/of traditionele architectuurvormen, de tweede stijlperiode van de architect vertoont een veel strakker en zakelijker ontwerptraject.

B. 2. Het object vormt onderdeel van een geheel nieuwe, eigentijdse structuur.

C. 3. Het object vormt een onderdeel van de moderne architectuurgeschiedenis van Rijen.

MEIJERSTRAAT 17 –(15) (Rechtergedeelte van twee onder een kap)

Kadasternummer: sectie L nummer 2746

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1997. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heren M. Jansen en P. Jansen uit Gilze naar een ontwerp van de bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen. (Dossier 1997-297, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1999. Bij het object wordt een berging gebouwd. (Dossier 1999/076, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Voor overige: Zie nummer 15.

Karakterisering:

Het object vormt het rechter gedeelte van twee woningen onder een kap. Ten opzichte van nummer 15 is er een duidelijk verschil: De plattegrond van het object verschild en is hier meer een onregelmatige rechthoek.

Naast het huis een een laagsaanbouw met ingangspartij en bijkeuken met schuin weglopend geveldeel met overkapping.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak (een schilddak voor nummer 15 en 17 tezamen) belegd met donkergrijze betonpannen RBB neroma en een gezamenlijke dakkapel

Gevels: Opgetrokken van handgevormde witte baksteen en erker in grijze baksteen en zijgevel aanbouw, hardgrauw.

Toepassing beton in vorm gevelplint op de verdieping en raamdorpels in voor- en achtergevel.

Metselwerk: Wild verband.

Plattegrond: Twee in elkaar geschoven rechthoeken.

Stijl: Z.g. "Millenniumstijl". Goed voorbeeld van de typisch eenduidige stijl van rond het millennium. Kenmerken daarvan: Gevels opgetrokken van al dan niet machinale of handvormige hardgebakken witte of rode baksteen, de toepassing van helder overzichtelijk gegroepede bouwvolumes met een zeer strakke gevelindeling en vensterpartijen met zo weinig mogelijk ornamenten en/of details en voorts ziet men vaak de neiging tot gebruik details uit de 20^e eeuwse Interbellumarchitectuur, zoals het toepassen van een

risalietvorm voor de ingangspartij en veroverhangende goten, etc.)

Beschrijving exterieur:

Frontgevel: A-symmetrisch. Op begane grond grote erker met balkon waarin driedelig raamkozijn met onderlicht.

Houten kozijnen van meranti. Vensterpoort afgesloten met halfsteens rollaag op de begane grond en op de verdieping een steensrollaag van grijze baksteen doorlopend onder de gehele overhangende goot. Links van erker sleufvenster.

Op verdieping bovenop de erker een balkon met gemetseld balustrade, betonnen afdekplaat en een roestvrijstalen rondebuis. Kozijn met naar binnen draaiende deuren zonder bovenlicht met aan de rechter kant een sleufvenster. Op verdiepinghoogte betonband over de gehele gevel in voor en achtergevel. In de zijgevels op zelfde hoogte een halfsteens rollaag. Voorgevel over verdiepinghoogte tot en met betonband als schijf door zijgevels getrokken.

Rechts van hoofdbouw bevindt een laagsaanbouw met luifel en daar onder de ingangspartij met zijlichten welke voorzien is van gesloten deurpartij. Rechts klein staan wc venstertje.

Rechtergevel hoofdbouw links onderluifel hoog staand venster met onderlicht.

Op verdieping rechts en links een staande venster met draaikiep ramen en midden in smal staand sleufvenster. In erker hoog staand venster met onderlicht en balkon voorzien van hekje van r.v.s buizen. Gevel aanbouw blind uitgevoerd.

Achtergevel hoofdbouw: Rechts kozijn met bovenlichten en naar buiten draaiende deuren.
Op verdieping twee staande vensters met een naar binnen draaiend raam en een draaikiepraam.
In achtergevel aanbouw tussen grijze uitstekende muur terugliggende muur van witte baksteen een naar buitendraaiende deur met een paneel glas.
Op dakschild voor gevel een gezamenlijke dakkapel met twee staande venster met draaikiepramen gekoppeld met dicht tussenstuk
Alle vensterpoorten voorzien van betonnen dorpels door lopend overgevel en afgesloten met rollaag.
Brede overhangende bakgoot rondom huis.
Schoorsteen ontbreekt.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A. Het object is een goed voorbeeld van de Bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen.
A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de z.g. "Millenniumstijl". Het bevat alle specifieke stijkenmerken van genoemde stijl. De stijl kenmerkt zich door een zekere soberheid, d.w.z. het ontbreken van ornamenten, en de toepassing van een strak architectuurkader. Men ziet vervolgens de toepassing handgevormde hardgraauwe baksteen, vensterpartijen met kozijnen met alleen onderdorpel en de toepassing van architectuurelementen uit Interbellumarchitectuur, hier een ver overhangende goot.

A. 1. b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A. 2. a. Het is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A. 4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A. 7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect een belangrijke plaats in. Het behoort tot zijn z.g. Tweede periode. Wordt de eerste periode gedomineerd door overwegend romantische en/of traditionele architectuurvormen, de tweede stijlperiode van de architect vertoont een veel strakker en zakelijker ontwerptraject.

B. 2. Het object vormt onderdeel van een geheel nieuwe, eigentijdse structuur.

C. 3. Het object vormt een onderdeel van de moderne architectuurgeschiedenis van Rijen.

Molenstraat 8
(Tot 1 april 1983: Rielsebaan 1,
Gilze)

Typologie:

Voorheen langgevelboerderij, heden woonhuis.

Kadasternummer:

Sectie K 3289 (voorheen K 388, K 2051, K 306)

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een oude bebouwingsgeschiedenis. De oudste bebouwing die hier stond dateert van 1766. Bij de grote verbouwing van 1978 was een deel van het oorspronkelijke metselwerk (fundament) nog zichtbaar aan de noordzijde.

Wat er precies gebeurd is door de jaren heen is niet precies bekend, maar zeker is dat in het begin van de 19e eeuw de hoeve gedeeltelijk opnieuw is opgebouwd (brand?) en dat in de tweede helft van de 19e eeuw steeds kleine wijzigingen aan het bouwwerk plaatsvonden. Bouwsporen (bouwnaden en twee soorten metselwerk) onder het huidige pleisterwerk wijzen hierop.

1909. Bekend is dat in dit jaar de hoeve elektriciteit krijgt. Was dit toen de hoeve gedeeltelijk opnieuw werd gebouwd? (Deel-archief Stoom-Electriciteitsbedrijf gemeente Gilze, 1909. Met dank aan de P.N.E.M.) 1917/1923. Aan de achterzijde van het object worden vensterpartijen gewijzigd i.v.m. de aanleg van een inpandig toilet en de aanpassing van de keuken.

1933. De vensterwijziging in de keuken wordt ongedaan gemaakt. De oude situatie wordt weer hersteld.

(Met dank aan mevr. A. Krijnen, 's Gravenhage) 1934. Het dak krijgt een nieuwe rietbedekking. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt kleine delen van het gebint te vervangen of te versterken. Inpandig wordt in dit jaar ook, naast de aanwezige pomp, een kraan aangelegd. (Met dank aan mevrouw A. Krijnen, 's Gravenhage).

1936. Nabij het huis wordt in opdracht van de heer A. Timmermans een bergplaats gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1936-15)

1978. Tot dit jaar vermelde de bovenpost van het deurkozijn de oorspronkelijke bouwdatum van het object: 1766.

In opdracht van de heer K.S. Brandsma wordt de boerderij gerestaureerd en tot geschikt woonhuis omgebouwd. Bij deze verbouwing is de deurpost vernieuwd en het jaartal verloren gegaan.

Aan de zuidzijde wordt in de frontgevel een klein venster vervangen door een groot, in vorm idem als het oorspronkelijke 18e eeuwse oude venster in de noordzijde (links van deurpartij) van gevel staand venster met acht panelen glas boven en beneden. Ook de zuidelijke zijgevel krijgt een groot staand schuifvenster (boven zes panelen glas boven en beneden 2 x 3 panelen glas). Op de (half)verdieping (voormalige opkamer) wordt een staand venster met houten luik aangebracht. Boven in de gevel wordt het bestaande kleine venster vervangen door een groot driedelig kozijn met openslaande ramen. Aan de noordzijde wordt een garage tegen het huis gebouwd. De

werkzaamheden vinden plaats naar een ontwerp van het architectenbureau Backx-Swillens BV uit Alphen. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1978-402) Vanaf 1983 wordt het pand bewoond door J. Richardson. Deze heeft wel wijzigingen aangebracht aan de bijgebouwen, maar niet aan het hoofdobject. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1983-145 en 1988-303)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
 Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadel/schilddak belegd met riet en een aanbouw onder en lessenaarsdak gedekt met pannen.
 Gevels: Opgetrokken van handvorm en deels machinale rode baksteen, heden witgesausd/witgepleisterd.
 Metselwerk: Kruisverband.
 Plattegrond: Rechthoekig.
 Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Frontgevel door aanbouw garage heden a- symmetrisch. Gevel oorspronkelijke boerderij (woongedeelte) symmetrisch over drie vensterassen. In middelste vensteras houten geklampte (planken) (half)deur met bovenlicht met twee panelen glas.
 Hoge staande vensters aan iedere zijde van de deur met boven- en onderlicht schuiframen. Per raam acht panelenglas.
 Houten geklampte luiken, kozijnen en vensterbanken.
 Gevel deels strak witgepleisterd, deels voorzien van ingetekend rusticamotief. Gevel aanbouw onder lessenaarsdak grote houten geklampte segmentspoort
 In rechter zijgevel links hoog staande vensters met bovenlicht en schuifraam als onderlicht. Per raam zes panelenglas.

Houten geklampte luiken, kozijnen en vensterbanken.

Rechts boven opkamer een staand venster met bovenlicht met tweepanelen glas en schuifraam als onderlicht met vier panelen glas. Onder schilddak driedelig venster met vier panelen glas per raam en rechte dunne steekankers.

Aanbouw linkerzijgevel rechts een smal liggend venster met zespanelen glas en rechts een driedelig smal liggend venster met klepramen. Per raam zes panelenglas en in de hoofdbouw in topgevel een staand venster met bovenlicht met tweepanelen glas en schuifraam als onderlicht met vier panelen glas.

Alle overig gevel is op dezelfde wijze

behandeld als de frontgevel. Hierin diverse typen vensters

Rond de tuin ijzeren hekwerk met pijlpunten. Nabij woning een linde in het hek uit ca. 1890. In tuin ca. 15 grote eiken en een walnootboom.

Beschrijving interieur:

Groot deel van het oude gebint (dakconstructie) met gebogen vorm nog aanwezig.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een kleine hoeve uit het oude Gilze. Ondanks de functiewijziging van boerderij tot woning is het object nog zeer de moeite waard om te behouden. Het object bevat onder het rieten dak nog de oude dakkap.
 Bovendien is nog een belangrijk deel van de oude muren en van de oorspronkelijke plattegrond van het object bewaard gebleven.
 Het object is van groot belang vanwege zijn ligging in het dorp. Niet alleen is het object van belang vanwege het dorpsgezicht ter plaatse, maar topografisch valt van het object veel af te leiden.
 De plek is zeer oud en het zou aanbeveling verdienen op deze locatie archeologisch onderzoek te doen.
 Het object vertegenwoordigt tevens een deel van de oude agrarische en daarmee van de sociale geschiedenis van Gilze(-Rijen).

Molenstraat 31 (Voorheen Molenstraat 31 looierij en Molenstraat 33 woonhuis)

Kadasternummer:

Sectie K 2831 (voorheen Sectie K 1223)

Typering:

Vorm langgevelboerderij, heden woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1880-1881. Blijkens de bouwlijst van de timmerman/aannemer A. Kerkhofs is het object gebouwd in twee perioden, te weten in 1880/1881-82 en 1892-96.

Of voor het huidige pand een oudere boerderij stond, zoals men vaak hoort zeggen in Gilze, is niet

duidelijk. In het huidige object zijn daarvan geen sporen te vinden, terwijl er geen bronnen te vinden

zijn die hierover uitsluitsel geven.

Uit de lijst van Kerkhofs blijkt wel dat reeds in 1876 en 1878 pogingen zijn ondernomen om tot nieuwbouw te komen. Deze schoof echter om onbekende redenen steeds op. In dit verband is het best mogelijk at niet 1881, maar 1882 de bouwdatum is.

Opm. Links van het huidige pand stond in 1880 een kleine looierij.

Dit was, tot de afbraak daarvan in 1970 voor een nieuw huis, Molenstraat 31

1909. Het object krijgt elektriciteit (Deelarchief Stoom-Electriciteitsbedrijf Gilze, 1906. Met dank aan de P.N.E.M.)

1941. Het object wordt in opdracht van G.J. Haagh verbouwd. De woonkeuken wordt vergroot, terwijl aan de voorzijde van het pand de woonkamer verkleind wordt en een gang wordt aangelegd. Voordien kwam men via de voordeur direct in de huiskamer. Achter de boerderij wordt een grote houten schuur gebouwd (G.A. Gilze-Rijen, 1941-65)

1994. Het object wordt in opdracht P.J.M. Jacobs opnieuw verbouwd. Een deel van de stal wordt bij de woning getrokken. De plattegrond van het object verandert daardoor opnieuw grondig. Aan de westzijde wordt de slaapkamer aan de achterzijde bij de woonkamer aan de voorzijde getrokken waardoor een grote ruimte ontstaat. De zitkamer links van de deur wordt nu slaapkamer, terwijl de woonkeuken door uitbreiding in de stal wordt vergroot. Aan de achterzijde (zuidzijde) van de hoeve wordt de uitbreiding van 1941 weer ongedaan gemaakt. (Archief O.W. Gilze-Rijen, B 1994-68)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een

deels zadeldak, deels wolfdak belegd met zwarte verbeterde Hollandse pannen (voorheen rieten dak).

Gevels: Opgetrokken uit handvorm rode baksteen.
Toepassing pleisterwerk in plint in woon gedeelte.
Metselverband: Kruisverband.
Plattegrond: Rechthoekig
Stijl:---

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Gevel woongedeelte over drie vensterassen. Ingangspartij in middelste vensteras. Voor ingangspartij stoepje van tegels rood, zwart en wit. Houten geklampte (planken) deur met bovenlicht. In bovenlicht levensboom. Hoge staande vensters aan beide zijde ingangspartij met bovenlichten met uitzetraam (2 panelen gals) en onderlicht (4 panelen glas). Kozijnen vernieuwd, vensters voorzien van houten geklampte luiken. Houten kozijnen, geglazuurde raamdorpelstenen en afgesloten met gemetselde strek. Gevel woongedeelte staat op gecementeerde plint. Gevel stalgedeelte met twee grote elipsboogpoorten waartussen een getoogd stalraam van beton. In rechter poort in iedere deur een klein staand venster en links van de linkerpoort een betonnen getoogde stalraam met vier panelenglas. Linkerzijgevel op begane grond links en rechts in gevel een betonnen getoogde stalraam met vier panelenglas waartussen een getoogde stalpoort met geklampte deur. Zijgevels en achtergevel idem verwerkt als frontgevel. Oostelijke zijgevel, tussen twee getoogde stalramen met roede, geklampte deur op begane grond en hooiluik op de zolderverdieping. Voor verlichting van de hooizolder halfronde vensters. Top van de westelijke zijgevel voorzien van vlechtwerk van handvorm baksteen. Op verdieping midden in dubbele geklampte deur (hooiluik). Met rechts en links halfronde venster met twee panelenglas. In dit geveldeel tevens rechte steekankers. Rechterzijgevel op begane grond twee hoge staande vensters met bovenlicht en op verdieping staande vensters. Aan lange zijde van het pand een zinken mastgoot

Achter het object staat een houten schuur uit 1941. Prefabric model gebint ter plaatse in elkaar gezet met ijzeren verbindingen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een grote langgevelhoeve in het dorp Gilze. De architectuur van het bouwwerk bevat alle kenmerken van zo een type boerderij (woongedeelte, stalgedeelte met

elipsboogpoorten, stalramen, zadeldak en wolfdak, type deur en vensters). Helaas is de oorspronkelijke

rietendakbedekking vervangen door pannen. Gelegen als een eiland tussen de moderne dorpsbebouwing vertegenwoordigt de voormalige boerderij een aspect van de agrarische en sociale geschiedenis van Gilze(-Rijen), terwijl de boerderij in hoge mate bijdraagt aan het dorpskarakter van Gilze in het algemeen en van het straatgezicht ter plaatse in het bijzonder. Door de verbouwingen verkeert het exterieur van de voormalige hoeve in prima staat.

Opm.

1. Op de schoorsteen van de boerderij staat een rookkap. Deze hoort hierop niet thuis en doet afbreuk aan het totaalbeeld van de hoeve. Beter ware hier een traditionele eensteens uitkragende rookrand.
2. De schuur heeft te weinig architectuurkwaliteit om voor eventuele bescherming in aanmerking te komen.

Molenstraat 35
(voorheen Molenstraat A 477)

Kadasternummer:

Sectie K 2285 (voorheen Sectie K 1929, K 2285 en Sectie K 1223)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

De oorspronkelijke bebouwing op deze locatie dateert van 1766. In dit jaar worden delen langs de huidige Molenstraat ontgonnen. (Zie tevens Molenstraat 8). Blijkens de oude gevelsteen die de oude boerderij tot 1937 bevatte werd ze in 1808 door brand getroffen en herbouwd. Echter pas in rond 1860 kreeg het object een groter stalgedeelte en een nieuwe schuur. Blijkens een wijziging in de kadstrale gegevens betreffende de boerderij werd de hoeve ook in de jaren tachtig van de vorige eeuw nog eenmaal vergroot.

1909. De oude hoeve krijgt elektriciteit (Deelarchief Stoom-Electriciteitsbedrijf Gilze, 1909. Met dank aan de P.N.E.M.)

1933. De oude boerderij krijgt een inpandig toilet en er wordt gezorgd voor een nieuwe watervoorziening. Aan de achterzijde van de oude boerderij wordt het venster van de keuken vergroot, terwijl een van de stalvensters wordt gesloten. (Met dank aan J. van Hoek, Tilburg)

37. De oude boerderij wordt gesloopt. Slechts de schuur uit 1932 blijft staan. Langs de oude boerderij wordt een huis gebouwd in opdracht van de kinderen de Vet-van Hoek. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect P.C. Schellekens uit Dongen. De uitbouw zonder zadeldak die heden aan de

oostzijde van het pand is gelegen staat niet op de oorspronkelijke bouwtekening, maar tevens is daarvan geen bouwtekening uit latere tijd te vinden.

Onduidelijk is daarom wanneer deze uitbouw, geheel in dezelfde stijl als het huis uitgevoerd, is gerealiseerd. (G.A. Gilze-Rijen, 1937-28)

1960. Aan de achterzijde van het huis wordt aan de westzijde een serre aan het huis gebouwd. De serre is ontworpen door de architect J.J. Keusters uit Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1960-158)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderetage onder een overstekend geknikt zadeldak belegd met verbeterde Hollandse pannen en plat afgedekte aanbouw.

Gevels opgetrokken van machinale

rode baksteen, toepassing van natuursteen in decoratie.

Metselwerk: Noors- of kettingverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: Traditionele stijl Delftse School

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch.

Ingangspartij onder segmentsboog in ondiepe portiek verzien van bakstenen aantrede en rode tegelvloer en stalen rooster voor koekoek kelder. Originele deur met staande geprofileerde houten stroken gaaf bewaard gebleven met smalle zijlichten van glas-in-lood. Deurpoort versiert met natuurstenen hoekblokken. De sluitsteen in de strek van de deurpoort vermeldt het bouwjaar van het huis 1937. Hoeken portiek gedeeltelijk afgeschuind. Twee hoge staande vensters met smal bovenlicht gevuld met glas-in-lood, in onderlicht vier panelen glas. Geklampte (planken) luiken. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van baksteen rollaag. Vensters afgesloten met strek en natuursteen hoekblokken.

Voorgevel aanbouw segmentsboog staand venster met twee panelen glas gevuld met glas-in-lood en luik.

In linkerzijgevel in aanbouw zijgevel midden in voormalige deurpoort gevuld met staand venster boven en gesloten onderzijde. Aan beide zijde klein staand venster. Gemetselde balustrade op aanbouw t.b.v. balkon.

Linkerzijgevel hoofdbouw rechts segmentsboog staand venster met twee panelen glas gevuld met glas-in-lood

Schuur uit 1932, getuige het reliëfmetselwerk in de gevel (Opm. Schuur niet opnemen in een eventuele bescherming van het woonhuis)

Poort ijzeren sierhekmet pijlpunten tussen pilasters afgedekt metezelsrug.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing: Het object is een mooi voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl.

De architectuur werd beïnvloed door de architectuur van A.J. Kropholler en J. Valk (natuurstenen blokken en geknikt dak. Juist vanaf de tijd komen

en luik. Links hiervan klein staan wc raampje. Op verdieping rechts groot liggend segmentboog venster met zes panelen glas gevuld met glas-in-lood.

Balkondeur met panelen glas.

In topgevel rondvenster met zes panelen glas Rondon halfsteens rollaag met natuursteen eindblok met spuiwer.

Rechterzijgevel op begane grond twee kleine getoogde staande vensters met glas-in-lood en een staand venster alle met luik,

Opverdieping drie staande vensters met twee panelen glas gekoppeld door anderhalf steens muurdam.

In topgevel rondvenster met zes panelen glas Rondon halfsteens rollaag met natuursteen eindblok met spuiwer.

Alle raam- en deur poorten zijn afgesloten baksteen strek en gestoken baksteen rollaag.

Ver overhangende dakpartij met bakgoot op klossen. Op dakpartij dakkapel met openslaande ramen onder lessenaardak.

Hoog opgemetselde schoorstenen voorzien van siersmeedwerk.

het type raam met een getoogde bovenzijde, natuurstenen hoekblokken en het geknikte dak in zwang.

Schellekens sloot daarmee Gilze aan op de landelijk populair wordende Traditionele Delftse Schoolstijl.

Het object is dan ook bijzonder belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en neemt binnen het oeuvre van de architect een belangrijke plaats in.

Het object is tevens van groot belang voor de Molenstraat. Het is daarin zeer beeldbepalend.

Opm. De schuur uit 1932 heeft te weinig architectuurkwaliteit om voor een eventuele bescherming in aanmerking te komen.

MOLENSTRAAT 57
(voorheen Gilze A 484)

Kadasternummer:
Sectie K 2549 (voorheen Sectie K 399)

Typering: Winkel-woonhuis

Bouwgeschiedenis:
De bouwlocatie kent een lange geschiedenis.

Vanaf het einde van de 18e eeuw stond hier een woonhuisje dat vanaf 1832 in gebruik is geweest als smidse en als schoenmakerij.

1921. De heer P. van Gestel koopt het oude woonhuisje. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)
1939. Het object wordt in opdracht van de heer P. van Gestel gebouwd naar een ontwerp van de Bredase architect A. Waskowski. (G.A. Gilze-Rijen, 1939-37)

1955. Aan de achterzijde van het pand wordt in opdracht van W.J. van Gestel de lage aanbouw uitgebreid met een verdieping. Boven de bedrijfsruimte op de begane grond komt een grote werkkamer op de verdieping. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect A.P. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1955-128)

1969. In opdracht van de weduwe W. van Gestel-Dictus wordt de achterbouw opnieuw gewijzigd. - Tegelijkertijd wordt in de tuin een garage gebouwd.

De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect A.Th. van Tilborg uit Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1969-107)
1977. Tussen de achtergevel van het winkelpand en de garage wordt in opdracht van mevrouw W. van Gestel-Dictus naar het ontwerp van de architect A.Th. van Tilborg uit Rijen een emballageruimte gebouwd. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1977-30)

Karakterisering:

Hoekhuis met aan de oostzijde aansluitende bebouwing. Het hoofdhuis telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met verbeterde grijze Hollandse pannen en aanbouw heeft ook twee bouwlagen met schilddak belegd met mulderpannen.

Gevels: Opgetrokken van handvorm rode baksteen.

Metselwerk: Kettingverband met terug liggende voeg.

Plattegrond: Rechthoekig (met knik langs rooilijn).

Stijl: Traditionele stijl Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Ingangspartij tot winkel gelegen in afgesneden hoek begane grond. Eenvoudige winkeldeur met glasraam.

Westgevel: Ingangspartij tot woning gelegen in hoofdbouw. Deurpoort versiert met hoekblokken van beton welke wit geschilderd zijn. Houtenpaneeldeur met bovenlicht waarin houten roeden in vorm staande ruit (model gekruiste roeden) met glas-in-lood.

Op begane grond westgevel links groot liggend winkelraam met luifel hangend aan smeedijzeren stangen tussen onderraam en driedelig bovenlicht met glas-in-lood.

Boven het bovenlicht is een rollaag aangebracht als spaarboog.

Twee grote liggende vitrinevensters langs ingangspartij.

In aanbouw twee staande driedelige vensters met bovenlichten met geel gefigureerd glas. Boven deze vensters is een rollaag aangebracht als spaarboog.

Op de verdieping hoofdbouw drie tweedelige staande vensters met bovenlichten met geel gefigureerd glas en twee panelenglas. Boven deurpartij woonhuis rond venster met gefigureerd glas, gekruiste roeden en druipsteen aan onderzijde. Tussen deurpartij en ronde raam groot smeedijzeren muuranker.

Drie staande vensters in aanbouw op verdieping. Begane grond noordgevel groot winkelraam met luifel hangend aan smeedijzeren stangen tussen

onderraam en driedelig bovenlicht met glas-in-lood en links een grote vitrinevensters. Boven het bovenlicht is een rollaag aangebracht als spaarboog.

Op eerste verdieping in drie staande vensters met openslaande raam en bovenlichten. Twee staande vensters op zolderverdieping.

Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van zwarte geglazuurde raamdorpeltegels met uitzondering vitrinnevensters.

Overgang afgeschuinde hoek eerste verdieping via trapsgewijs betonnenblokken sieroverkraging.

Frontgevel aan Molenstraat en voormalige achtergevel bekroond met trapegevels. Treden afgemetseld met ezelsruggen.

In top frontgevel groot muuranker.

Lijstgoten.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een van de mooiste voorbeelden in Gilze-Rijen van de Traditionele Delftse Schoolstijl. Het object is nagenoeg geheel gaaf bewaard gebleven, ondanks de kleine ingrepen die zijn gepleegd.

Vanwege de hoge architectuurkwaliteit is het object van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object is een van de eerste en meest gaaf bewaarde waarin de

Traditionele stijl van de Delftse School in Gilze zich manifesteerde. Om dezelfde reden is het object ook van groot belang voor het oeuvre van de architect A. Waskowski. Deze architect bouwde overwegend in Amsterdamse Schoolstijl en Interbellumstijl (vooral in Breda), terwijl maar enkele ontwerpen in de traditionele bouwtrant van hem bekend zijn. Het object is van groot belang voor het straatbeeld ter plaatse. Gelegen op een hoek domineert het object de omgeving.

NERHOVENSESTRAAT 6 (-8)

Kadastrummer: Sectie I nummer 1336 en L 1337 en Sectie L6/740, voorheen Sectie I nummer 1209.

Typering: Woonhuis. (Twee onder een kap)

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van W. Kock en J. van de Nouweland uit Gilze naar het ontwerpplan van de Bredase architect A.

Waskowsky. De aanvraag tot de bouw vindt plaats op 29 april 1939, de bouwvergunning wordt afgegeven door B & W van Gilze-Rijen op 1 mei 1939. (Dossier 1939-25, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1953. Het woonhuis nummer 6 wordt in opdracht van W.C. Kock vergroot met een (tijdelijke) veranda terwijl de achtergevel wordt gewijzigd. I.p.v. de tuindeuren komt er een groot kozijn met 8 panelen glas. (Dossier 1953-8, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1991. Het object wordt verbouwd. In opdracht van H.P.M. Vermeulen wordt de keuken aan de achterzijde uitgebouwd met aansluitend een nieuwe toilet en douch. Een en ander wordt voorzien van een portaal met deurpartij. De oude toilet vervalt en wordt bij de bijkeuken getrokken. De nieuwbouw rijkt tot aan het schuurtje. Hierdoor vervalt de oude schuurdeur. Er wordt een nieuwe deur gemaakt op de plaats van het raampje aan de tuinzijde. Boven de keuken wordt een werkkamer ingericht. (Dossier 1991-229, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Beschrijving exterieur:

Front gehele bouwblok symmetrisch, twee gevels woningen in spiegelbeeld uitgevoerd. Per woning gevel a-symmetrisch. Op begane grond ingangspartij tot woning links in gevel. Deurpartij voorzien van zijlichten. Oorspronkelijke deur en glas-in-loodramen zijlichten verdwenen. Boven deur houten afdakje. Boven afdakje rond venster, vensterpoort in strekverband gemetseld. Rechts in gevel driezijdige afgeschuinde erker plat afgedekt. Houten vensters met bovenlicht. Bovenlichten erker voorheen gevuld met glas-in-lood. Op verdieping links venster met tweedelig kozijn met openslaande ramen met twee panelen glas per raam, rechts venster met driedelig kozijn met openslaande ramen met twee panelen glas per raam Gestoken vensterbanken van rode baksteen rollaag en raampoot afgesloten met gemetselde hanekam.

Lijstgoot met neuslijst. Op dak hoog opgemetselde schoorsteen met halfsteens uitgemetselde rookrand. In top rechterzijgevel twee hoge staande vensters naast elkaar met twee paneel glas. Gestoken vensterbanken van rode baksteen, vensterpoorten afgesloten met hanekam van rode baksteen. Rest gevel blind schoonmetselwerk. Gevel staat op plint van donkerrode baksteen, rest gevel rode baksteen.

Achtergevels: Niet van toepassing door aanbouwen gewijzigd.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.b. Het object, bestaande uit twee woningen in spiegelbeeld uitgevoerd, is een mooi voorbeeld van de Interbellumstijl en valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een mooi voorbeeld van het werk van de architect A. Waskowsky uit Breda en neemt in de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen een belangrijke plaats in.

B.1. Het object is onderdeel van de bebouwing van de Nerhovensestraat die in zijn geheel in Interbellumstijl werd ontworpen. De twee onder een kap woningen zijn het mooiste voorbeeld van de bebouwing ter plaatse en het best bewaard gebleven.

C.3. De woningen vertegenwoordigen een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen. De huizen werden speciaal gebouwd voor de gegoede middenklasse.

NERHOVENSESTRAAT (6-) 8

Kadasternummer: Sectie I nummer 1336 en L 1337 en Sectie L6/740, voorheen Sectie I nummer 1209.

Typering: Woonhuis (twee ondereen kap).

Bouwgeschiedenis:

1939. Het object wordt gebouwd in opdracht van W. Kock en J. van de Nouweland uit Gilze naar het ontwerpplan van de Bredase architect A. Waskowsky. De aanvraag tot de bouw vindt plaats op 29 april 1939, de bouwvergunning wordt afgegeven door B & W van Gilze-Rijen op 1 mei 1939. (Dossier 1939-25, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Nummer 8:

1966. In 1966 wordt het object nummer 8 in opdracht van J.Th. van de Nouweland uit Gilze vergroot en gewijzigd. De verbouwing wordt in eigen beheer uitgevoerd met de heer L.P. Willemen als projectleider.

Op de oude keuken wordt op de verdieping een nieuw keukentje gebouwd voorzien van een plat dak. De aanvraag tot de verbouwing komt binnen op 6 augustus 1966, de bouwvergunning wordt door B & W van Gilze-Rijen verleend op 22 september 1966. (Dossier 1966-249, O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1971. Tussen de uitbouw en het schuurtje staan het was- en kolenhok. In opdracht van de heer J.Th. van Nouweland worden deze afgebroken om op die plek een kinder-speelkamer te maken. De eerste tekening van architect F. Janssens uit Gilze is gedateerd 24 december 1970. De aanvraag wordt ingediend op 6 mei 1971, de vergunning door B & W van Gilze-Rijen verleend op 1 juni 1971. (Dossier 1971-85, Archief gemeente Gilze-Rijen).

1975. Ter vervanging van de bestaande garage wordt een nieuwe gebouwd. Het werk wordt uitgevoerd in eigen beheer. Aanvraag 2 februari 1975, vergunning 6 februari 1975.

Karakterisering:

Het object, bestaande uit twee woningen onder een kap, staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met grijze verbeterde Hollandse pannen.

Gevens opgetrokken van rode baksteen, voorzien van plint van donkerrode baksteen.

Metselverband: Kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Interbellumstijl

Beschrijving exterieur:

Front gehele bouwblok symmetrisch, twee gevels woningen in spiegelbeeld uitgevoerd.

Per woning gevel a-symmetrisch.

Op begane grond ingangspartij tot woning rechts in gevel. Deurpartij voorzien van zijlichten met glas-in-lood. Boven deur houten afdakje. Boven afdakje rond venster, vensterpoort in strekverband gemetseld.

Links in gevel driezijdige afgeschuinde erker plat afgedekt. Houten vensters met bovenlicht.

Bovenlichten erker gevuld met glas-in-lood.

Op verdieping rechts venster met tweedelig kozijn met openslaande ramen met twee panelen glas per raam, links venster met driedelig kozijn met openslaande ramen met twee panelen glas per raam.

Gestoken vensterbanken van rode baksteen rollaag en raampoort afgesloten met gemetselde hanekam.

Lijstgoot met neuslijst. Op dak hoog opgemetselde schoorsteen met halfsteens uitgemetselde rookrand.

In top linkerzijgevel twee hoge staande vensters naast elkaar met twee paneel glas.

Gestoken vensterbanken van rode baksteen, vensterpoorten afgesloten met hanekam van rode baksteen. Rest gevel blind schoonmetselwerk.

Gevel staat op plint van donkerrode baksteen, rest gevel rode baksteen.

Achtergevels: Niet van toepassing door aanbouwen gewijzigd.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.b. Het object, bestaande uit twee woningen in spiegelbeeld uitgevoerd, is een mooi voorbeeld van de Interbellumstijl en valt op door totale uitvoering

in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een mooi voorbeeld van het werk van de architect A. Waskowsky uit Breda en neemt in de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen een belangrijke plaats in.

B.1. Het object is onderdeel van de bebouwing van de Nerhovensestraat die in zijn geheel in Interbellumstijl werd ontworpen. De twee onder een kap woningen zijn het mooiste voorbeeld van de bebouwing ter plaatse en het best bewaard gebleven.

C.3. De woningen vertegenwoordigen een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen. De huizen werden speciaal gebouwd voor de gegoede middenklasse.

Nerhovensestraat 15

Kadasternummer:

Sectie L 707 (voorheen Sectie I 1295)

Typering:

Oorspronkelijk notariswoning met kantoorruimte, heden woning.

Bouwgeschiedenis:

1952. Het object wordt gebouwd in opdracht van notaris jonkheer E.T.E. de Kuijper naar het ontwerpplan van de architect Edmond Nijsten uit 's Hertogenbosch. Het werk wordt uitgevoerd door de aannemer Dré Vermeulen uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1952-110)

1952-1995. Het object ondergaat nauwelijks wijzigingen.

1972. Achter het object wordt in opdracht van de heer W.C.M. Wijnheimer een berging, paardenboxen en een fietsenstalling gebouwd. (1972-106)

1995. In 1995 wordt door de heer E. Paaimans een plan ingediend tot verbouwing van het pand. Het plan wordt getekend door het Bouwkundig Bureau van de Velden uit Chaam.

Aan de noordzijde zal de kantoorruimte worden uitgebreid door over de gehele lengte daarvan tot aan de rooilijn een serre te bouwen. Deze verbouwing wordt niet gerealiseerd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, B 1995-209)

1997. Het verbouwingsplan van 1995 wordt gewijzigd. Een nieuw verbouwingsplan wordt gemaakt dat in de loop van 1998 zal worden uitgevoerd.

Belangrijkste wijzigingen zijn:

1. De ingangspartij tot het pand zal een vensteras naar het westen worden verplaatst. Waar heden de ingangspartij is zal een venster worden aangebracht.

2. Alle vensters zullen gewijzigd worden naar het model op de eerste verdieping. Deze zijn in 1997 geplaatst.

3. Het huis zal aan de westzijde worden uitgebreid met een grote serre. Deze zal voornamelijk bestaan uit glazen puien.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het woonhuis telt twee bouwlagen met een zolder-etage onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen, de kantoorruimte en naastgelegen garage tellen een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak, idem belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen,

plint van machinale donkerrode baksteen. Toepassing gegoten beton in deuromlijsting, fries en gevelversieringen.

Metselwerk: Deels kruisverband en deels afwisselend twee en drie strekken.

Plattegrond: Gehele object L-vormig, zowel het woonhuis als de praktijkruimte en de garage hebben afzonderlijk een rechthoekige plattegrond. Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Aan zuidzijde gevel woonhuis met daartegen, vooruitgeschoven, de kopse kant van de praktijkruimte waarvan frontgevel aan zijstraat ligt. Vensterassen woonhuis op

onregelmatige afstand in gevel.

Eerste twee vensterassen links in gevel gekoppeld door anderhalfsteens muurdam twee vensters. Op begane grond staande- op eerste verdieping vierkante vensters. Alle vensters voorzien van kruisroede (vier panelen glas). Houtenkozijn met ijzeren ramen, gestoken vensterbanken van rode baksteen afgeloten met gemetselde hanekam. Op enige afstand op verdieping in derde vensteras groot staand tweedelig venster met per raam vier panelen glas.

Hieronder ingangspartij onder luifel met schiddak met leien platafgedekt, goot met gootlijst, ondersteund door houten kolomenen een trede verhoogd vloertje. Paneeldeur met staand raam en smalle zijlichten met drie panelen glas. Raam afgedekt met bovenelkaar kruisen van siersmeedwerk. Deurpoort omlijst met rand geprofileerde rand van hout. Aan beide zijde van deurpartij sierlantaarn met ernaast aan rechterzijde naam van huis NERHOVEN van losse smeedijzer letters .

Op begane grond rechts in gevel vierde vensteras

een staand venster met vier panelen glas en op verdieping rond venster met vier panelen glas met kruisroeden. Rondom ronde raam halfsteens rollag met sluitseen met spuewer onderin..

Houtenkozijn met ijzeren ramen, gestoken vensterbanken van rode baksteen afgeloten met gemetselde hanekam.

Op verdieping alle vensters voorzien van klepramen.

In aanbouw met zadeldak rechts een staand venster met vier panelen glas. Gevels aanbouw afgesloten met gladgestreken fries van gegoten beton. Fries loopt door over zijgevels waardoor topgevel als frontonmotief is verwerkt. Aan beide zijde aanbouw frontons gevuld met siermetselwerk van gele en rode baksteen in de vorm van staande ruiten. Frontons afgedekt met betonnen platen. Rechterzijgevel aanbouw rechts ingangspartij met omlijsting van gegoten betonblokken rond om en voor ingang een trede hoog gemetseld bakstenen vloertje. Rechts naast deur een sierlantaarn. Vanaf links in gevel vier staande vensters (vier panelen glas per venster) gekoppeld door anderhalfsteen muurdam. Fries op uitstekende strekklag van baksteen. Fries en goot van beton. Aan gebouwd uitstekende garage met in topgevel fronton gevuld met siermetselwerk van gele en rode baksteen in de vorm van staande ruiten. Frontons afgedekt met betonnen platen. Onder fronton met fries grote garage deur met een omlijsting van gegoten betonblokken rond om.

In zijgevels hoofdgebouw Doorlopende fries met daarboven frontons gevuld met siermetselwerk van gele en rode baksteen in de vorm van staande ruiten. Frontons afgedekt met betonnen platen.

In rechterzijgevel op verdieping twee vensters en in linkerzijgevel een rode tegel staande ruit.

Voor pand langs tuin sierpalen van beton als afscherming.

Betonnen lijstgoten.

Op dak woonhuis dakkapel met gestoken zadeldak met zink, venster met vier panelen glas en siersmeedijzer piron, zijwanden bekleed met leipannen en hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookranden.

Niet van toepassing aanbouw aan linkerzijde.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van de Traditionele bouwtrant van de Delftse School en bevat alle typische kenmerken van die bouwtrant (baksteen, vorm vensterpartijen, frontonmotief in zijgevels).

Toelichting: Horen Molenstraat 57 (1939) en Korte Wagenstraat 4 (1940) tot de eerste generatie objecten gebouwd in de Traditionele Delftse Schoolstijl, Nerhovenstraat 15 (1952) hoort tot de tweede generatie, die zich kenmerkt door een

veel grotere speelsheid in vormtaal, bouwvolumen en detaillering.

Het is de tijd van de Wederopbouw waarin volgelingen van Granpré Molière uit Delft gaan variëren op hetgeen zij van hun grote meester in Delft hebben geleerd. Nerhovenstraat 15 is hiervan een mooi voorbeeld.

Vanwege de hoge kwaliteit van de architectuur is het object van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze.

Het object neemt een belangrijke plaats in binnen het oeuvre van de architect Edmond Nijsten uit 's Hertogenbosch. Het object is een van de meest complete woonhuizen die hij heeft ontworpen.

NERHOVENSESTRAAT 18

Kadasternummer: Sectie I nummer 1338, voorheen Sectie I nummer 1412.

Typering: Woonhuis (twee onder een kap).

Bouwgeschiedenis:

1948. Het object wordt gebouwd in opdracht van de Fa. A.J. Vermeulen en Zn. aannemers uit Gilze naar het ontwerp van de architect J.W. Muis uit Breda. Het verzoek tot de bouw van het woonhuis komt binnen op 26 april 1948, de bouwvergunning wordt door B & W van Gilze-Rijen verleend op 12 oktober 1948. (Dossier 1948-118, O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1952. Tussen de panden Nerhovensestraat 18 en 20 wordt in eigen beheer een bakstenen scheidingsmuur gebouwd. (Dossier 1952-60, O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1959. In opdracht van de Fa. A.J. Vermeulen en Zn. aannemers uit Gilze wordt naast het object een garage gebouwd. Aanvraag 29 november 1958, bouwvergunning 20 januari 1959. (Dossier 1959-7, O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Vanaf 1950 vormt het object een eenheid met Nerhovensestraat 20 dat in spiegelbeeld uitgevoerd tegen nummer 18 wordt aangebouwd. Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een zadeldak afgedekt met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Toepassing van donkerrode baksteen in plint object en van gegoten beton in deuroplijsting.

Metselverband: Kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch over drie vensterassen. Ingangspartij tot woning centraal in gevel. Hardstenen dorpel. Houten deur met roede (staande ruit) met gefigureerd geel glas boven en gesloten paneel onder nog origineel. Deurpoort recht afgesloten. Deuroplijsting van gegoten beton in vorm geprofileerde lijst. Boven deze geprofileerde lijst historiserend motief ontlastingsboog van rode baksteen in vorm rollaag en venster als bovenlicht met twee panelen glas. Boog segmentvormig en versierd met lantaarn. Voor deurpartij eensteens hoge stoep van rode tegels waarin kelderrooster. Links van deurpartij brievenbus van gegoten beton.

Links van deurpartij vierkant venster met zonneluiken. Linkervenster vernieuwd, bevat heden een paneel glas (oorspronkelijk kozijn met openslaande ramen). Gestoken vensterbank van donkerbruine tegels, vensterpoort afgesloten met latei in vorm rollaag. Venster voorzien van zonneluiken.

Groot venster rechts met een groot paneel glas uitgevoerd als "etalagekast-model" op twee houten steunen. Zwaar uitgevoerd houten kozijn. Boven dit venster decoratief boogveld. Boogveld halfsteens diep, voorzien van siermetselwerk van rode baksteen in de vorm van staande ruit gevormd uit steeds drie bakstenen. Boog afgesloten met rollaag.. Op vierdieping drie dezelfde vensters: Vierkante vensters met openslaande ramen. Per raam twee panelen glas, vensterbank van donkerbruine tegels en strek in vorm rollaag. Alle vensters op verdieping voorzien van houten zonneluiken. Gevel afgesloten door fries van siermetselwerk in vorm steens rollaag. Zinken mastgoot op sier smetijzeren standers. Hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookrand.

Zijgevel rechts:

Op begane grond opvallend detail in vorm geheel blinde uitbouw op steunen van siersmeedwerk en afgedekt met dakje van drie verbeterde Hollandse pannen. (Voorheen was dit uitgebouwde kast in huis met kluis aannemer Vermeulen). Topgevel voorzien van schouderdijes. Schouderdijes afgedekt met sierblokken van gegoten beton en hoog opgemetselde schoorsteen met rookrand. Achtergevel niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl en bevat alle specifieke stijlkenmerken daarvan.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een mooi voorbeeld van het werk van de architect J.W. Muis uit Breda en is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Rijen. Het object vormt tezamen met Nerhovensestraat 20 een van de beste voorbeelden om te laten zien hoe de Traditionele stijl haar intrede deed in het dorp Gilze.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect J.W. Muis een belangrijke plaats in. Het is een van de weinige monumentale panden die de architect ontwierp. Voor het overgrote deel bestaat diens werk uit bescheiden volkswoningbouw.

B.1. Het object vormt een onderdeel van de architectuur van de Nerhovensestraat waarvan een groot gedeelte is gepland en gerealiseerd in de jaren direct na de oorlog en de jaren 50

C.3. Het object vertegenwoordigt als middenstandswoning een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

NERHOVENSESTRAAT 20

Kadasternummer: Sectie I nummer 1613, voorheen Sectie I nummer 1338 en Sectie I nummer 1412

Typering: Woonhuis (twee onder een kap)

Bouwgeschiedenis:

1950. Het object wordt in opdracht van de Fa. A. Vermeulen aannemers te Gilze gebouwd naar het ontwerpplan van de architect J.A. Jacobs uit Gilze. Aanvraag 4 februari 1950, bouwvergunning 16 mei 1950.

Het object wordt gebouwd in spiegelbeeld van nummer 18. (Dossier 1950-50, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1954. Naast het object wordt in eigen beheer een garage gebouwd. Aanvraag 22 januari 1954, bouwvergunning 14 maart 1954. (Dossier 1954-10, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1962. In de zijgevel van het object wordt een smal staand venster in eigen beheer vervangen door een groot venster. Aanvraag 11 oktober 1962, bouwvergunning 20 november 1962. (Dossier 1962-182, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Vanaf 1950 vormt het object een eenheid met Nerhovensestraat 20 dat in spiegelbeeld uitgevoerd tegen nummer 18 wordt aangebouwd.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een zadeldak afgedekt met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. Gevels: Opgetrokken van rode baksteen. Toepassing van donkerrode baksteen in plint object en van gegoten beton in deuroplijsting. Metselverband: Kettingverband. Plattegrond: Rechthoekig. Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch over drie vensterassen. Ingangspartij tot woning centraal in gevel. Hardstenen dorpel. Houten deur met roede (staande ruit) met gefigureerd geel glas boven en gesloten paneel onder nog origineel. Deurpoort recht afgesloten. Deuroplijsting van gegoten beton in vorm geprofileerde lijst. Boven deze geprofileerde lijst historiserend motief ontlastingsboog van rode baksteen in vorm rollaag en venster als bovenlicht met twee panelen glas. Boog segmentvormig en versierd met lantaarn. Voor deurpartij eensteens hoge stoep van rode tegels waarin kelderrooster. Rechts van deurpartij brievenbus van gegoten beton.

rechts van deurpartij vierkant venster met zonneluiken. Rechter venster vernieuwd, bevat heden een paneel glas (oorspronkelijk kozijn met openslaande ramen). Gestoken vensterbank van donkerbruine tegels, vensterpoort afgesloten met latei in vorm rollaag. Venster voorzien van zonneluiken.

Groot venster links met een groot paneel glas uitgevoerd als "etalagekast-model" op twee houten steunen. Zwaar uitgevoerd houten kozijn. Boven dit venster decoratief boogveld. Boogveld halfsteens diep, voorzien van siermetselwerk van rode baksteen in de vorm van staande ruit gevormd uit steeds drie bakstenen. Boog afgesloten met rollaag..

Op vierdeping drie dezelfde vensters: Vierkante vensters met openslaande ramen. Per raam twee panelen glas, vensterbank van donkerbruine tegels en strek in vorm rollaag. Alle vensters op verdieping voorzien van houten zonneluiken. Gevel afgesloten door fries van siermetselwerk in vorm steensrollaag.

Zinken mastgoot op siersmeedijzeren standers. Hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens

uitgemetselde rookrand.

De linkerzijgevel van nummer 20 toont een opvallend verschillend met de zijgevel van nummer 18. In plaats van de blinde uitbouw bij nummer 18 is hier op de begane grond het grote venster uit

1962 waar te nemen. Dit is idem uitgevoerd aan het grote venster uit de frontgevel (etalagekast-model).

Op verdieping twee vierkante vensters met openslaande ramen met twee panelen glas per raam. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van donkerbruine tegels en vensterpoorten afgesloten met rollagen.

In topgevel hoog staand venstertje, idem met gestoken vensterbankje van donkerbruine tegels en strek in vorm rollaag.

Topgevel voorzien van schoudertjes. Schoudertjes afgedekt met sierblokken van gegoten beton en hoog opgemetselde schoorsteen met rookrand.

Achtergevel niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl en bevat alle specifieke stijlkenmerken daarvan.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een mooi voorbeeld van het werk van de architect J.W. Muis uit Breda en is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Rijen. Het object vormt tezamen met Nerhovensestraat 20 een van de beste voorbeelden om te laten zien hoe de Traditionele stijl haar intrede deed in het dorp Gilze.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect J.W. Muis een belangrijke plaats in. Het is een van de weinige monumentale panden die de architect ontwierp. Voor het overgrote deel bestaat diens werk uit bescheiden volkswoningbouw.

B.1. Het object vormt een onderdeel van de architectuur van de Nerhovensestraat waarvan een groot gedeelte is gepland en gerealiseerd in de jaren direct na de oorlog en de jaren 50

C.3. Het object vertegenwoordigt als middenstandswoning een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

**NIEUWSTRAAT 20, "Sunny Home".
(Voorheen Nieuwstraat A 303)
Rijksmonument**

Kadasternummer:

Sectie L 2605 (voorheen Sectie K 1349, K 1351, K 1478 en K 1428)

Typering: Villa (Artsenwoning).

Bouwgeschiedenis:

1909. Het object wordt gebouwd in opdracht van Drs. P.M. Blom naar een ontwerp van de architect

M.J.S. Lippets uit Amsterdam. Tijdens de bouw worden enkele details t.o.v. de oorspronkelijke bouwtekening gewijzigd (bovenzijde erkers en schoorstenen).

(G.A. Gilze-Rijen, 1909-12-90)

1924. Bij het object wordt in opdracht van Drs. W.R.P. Hoecks een garage met smeerput gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1924-97)

1932. Aan de achterzijde wordt de veranda uitgebreid en voor een deel overdekt met een plat dak over een bouwlaag. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-674)

1933. Het open, niet overdekte gedeelte van de veranda wordt verbouwd tot studeerkamer. De werkzaamheden worden verricht naar het ontwerp van de architect/aannemer

A.J.C. Botermans-van Dorst uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1933-742)

1933. De garage wordt aan de achterzijde vergroot. (G.A. Gilze-Rijen, 1933-763)

1940-1944. Tijdens de oorlog heeft het huis geen schade gehad.

1963. In het huis worden in opdracht van de schoenfabrikant H. van Loon de sanitaire

voorzieningen en het keukeninterieur verbeterd. Aan de achterzijde wordt het pand uitgebreid door het terras een flink stuk te vergroten. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het aannemersbedrijf Ermes en van Geel uit Gilze naar het ontwerpplan van de architect

J. van Esch uit Oisterwijk. (G.A. Gilze-Rijen, 1963-98)

1964. In de rechter zijgevel (zuiden) wordt in opdracht van de notaris de heer A. van Heerewaarden op de eerste verdieping aan de achterzijde het bestaande kleine staande venster vervangen door een nieuw, groter. Voorheen was dit vertrek in gebruik als slaapkamer, de heer van Heerewaarden maakt er nu een kantoor van. De werkzaamheden

worden uitgevoerd door Bouwbedrijf Fa.

Vermeulen uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1964-64)

1971. De woning wordt in opdracht van de notaris de heer Mr. J.C. Gribnau vergroot met een kantoor-

ruimte op de begane grond. Daartoe wordt de oude

zitkamer (achterkamer) uitgebroken en het overdekte terras erbij getrokken en verbouwd tot één grote kamer. Op het dak van de bouw wordt een balkonpartij aangelegd. (G.A. Gilze-Rijen, 1971-39)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij en is gelegen in parkachtige tuin.
 Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een laag schilddak belegd met rode geglazuurde Tuiles-du-Nordpannen en diverse aanbouwen met zadeldak lessenaarsdak en platte dak.
 Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen.
 Metselwerk: Kruisverband.
 Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.
 Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel (voorgevel) symmetrisch over drie vensterassen met terugliggend aanbouwen. In middelste vensteras getoogde ingangspartij met strek waarboven uit gemetseld een strekken laag van profielstenen. Voor ingangspartij hardstenentrapje. Houtenpaneeldeur en zijlichten met bovenlicht. Bovenlicht deurpartij voorzien van ovaalvormige roede. Bovenlicht van zijlichten twee panelen en onderlicht vier panelen .

Alle gevuld met blank glas-in-lood. Opvallende trekbel en met boven deur een hangende ijzeren lantaarn.

Boven deurpartij: hoog getoogd staand venster met openslaande ramen en bovenlicht met kleine roede-verdeling met zes panelen glas. Houten kozijn en vensterbank van hardsteen. Gevels boven dit venster beëindigd met een boogfronton afgezet met een geprofileerde houten daklijst. In fronton ingemetselde siertegel in vorm staande ruit met rondom strek laag waarop afbeelding van spiegel met slang er omheen (esculaap).

Vensteras aan noord- en zuidzijde idem met segment vormige erker drie gekoppelde staande vensters met bovenlichten met roede-verdeling op begane grond. Dit kozijn bestaat uit twee smalle staande vensters aan buitenzijde en midden in een groot staand venster met bovenlichten. In deze bovenlichten zitten vier of zes panelen van gefigureerdglas. Houten kozijn en vensterbank van hardsteen.

Balkonpartij op de eerste verdieping. Houten kozijnen met hardstenen dorpels.

Balkonhek horizontale planken gevat tussen gemetselde penanten afgedekt met hardstenen afdekplaten.

Erker afgewerkt met gootlijst op klosjes.

Verdieping getoogde deurkozijn met openslaande deuren met een groot paneel glas per deur.

Alle raam en deurpoorten zijn voorzien van een strek. Deze strek is afgedekt met uitstekende geprofileerde baksteen laag.

Op dakpartij hoog opgemetselde schoorstenen met uitgemetselde toppen en rookranden en op hoekpunten schilddak pironnen.

Ver overhangde lijstgoot rondom pand op houten gootklosjes aan de frontzijde slechts onderbroken door boogvormig fronton.

Aan linkerzijde hoofdbouw in terugliggend aanbouw hoogstaand venster met bovenlicht met zes panelen glas. In topgevel lessenaarsdak

verticale houten delen met groef. Rechts van hoofdbouw terugliggen serreachtige aan bouw onder lessenaarsdak op houten kolommen. Onder topgevel liggen venster met tien glaspanelen.

In linkerzijgevel een aanbouw onder lessenaarsdak. Hier bevindt zich nog de oorspronkelijke praktijkingang. Ingangspartij paneel deur met bovenlicht middenin en rechts twee staande vensters met bovenlichten. Op verdieping recht driedelig venster en links groot staand venster T-Type, met openslaande ramen In bovenlicht acht panelen glas.

Overige gevels diverse deurpartijen en vensters idem verwerkt als in rest van gebouw

Aan straatzijde ijzeren sierhek op laag gemetseld muurtje afgedekt met rollaag. Ter plaatse van grote poort gemetselde pinanten waar sier hek aan vast zit Groen: In tuin kastanje uit het bouwjaar van het huis.

Beschrijving interieur:

In het voorste gedeelte van het pand bevinden zich nog elementen van de oorspronkelijke ornamentiek, onder andere glas-in-lood ramen met heelkundige

voorstellingen in haldeur, de houten lambriserings en trap.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een grote notabelen woning in het dorp Gilze van rond 1900. Het object met zijn fraaie architectuur en omliggende tuin heeft alle kenmerken van het woonhuis van een rijke ingezetene van het dorp. Het object heeft om die reden niet alleen belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen), maar ook voor de sociale geschiedenis van het dorp.

Het object draagt in hoge mate bij aan de voornaamheid en deftigheid die de Nieuwstraat met zijn prachtige huizen heden nog uitstraalt.

NIEUWSTRAAT 20 Rijksmonument
(Voormalige gemeentehuis van gemeente Gilze)

Kadasternummer:
Sectie L 571 (voorheen Sectie A 1716)

Typering:

Voormalig gemeentehuis met politiebureau en brandspuithok, heden tentoonstellingsruimte.

Bouwgeschiedenis:

1863-1869. Op de locatie staat een woonhuis/herberg. Zij beslaat in omvang het achtergedeelte van het huidige pand.
1869. Het woonhuis met herberg wordt op 28 september verwoest door brand. Een maand later al wordt in opdracht van de herbergier, de heer A. Aarts, begonnen met de wederopbouw. Deze vindt plaats door en naar het ontwerp van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs sr. uit Ginneken.
1870. Woonhuis en herberg zijn herbouwd en krijgen in juni van dit jaar een terras aan de zuid- en oostzijde (achterzijde).
1911. Het woonhuis en de herberg worden afgebroken en vervangen door de huidige achterbouw. De nieuwbouw vindt plaats naar het ontwerp van A.L. Botermans uit Gilze. Het nieuwe pand bevat een woongedeelte, een slagerswinkel en een herberg.
1918. Het object wordt herbestemd tot jongenspatronaat.
1920-1921. Het pand wordt herbestemd tot gemeentehuis van Gilze-Rijen. Daartoe wordt van de bestaande bebouwing de frontgevel afgebroken waarvoor een monumentaal pand met toren wordt gebouwd. Het jaartal van de bouw wordt aangegeven in de

natuurstenen omlijsting van het halfronde venster op de eerste verdieping aan de noordzijde. Architecten zijn P.A. Oomes en L. van de Pas uit Breda.

1923. Aan de zuidzijde van het raadhuis wordt een brandspuithok en aan de achterzijde twee cachotten voor de politie gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1923-32)

1939. Het object komt leeg te staan omdat het gemeentehuis wordt verplaatst naar elders. 1939-1940. Leegstand.

1940-1948. Twee vertrekken op de begane grond doen dienst als distributiekantoor.

1940-1941. In een van de vertrekken huist een leslokaal van de jongensschool.

1941-1946. Een deel van het pand is ingericht als Arbeidsbureau.

1944-1961. Een deel van het pand wordt gebruikt als raadzaal van de Gemeente Gilze en Rijen.

1946-1961. Nadat het Arbeidsbureau uit het pand is weggegaan worden de leeggekomen kamers herbestemd tot postkantoor.

1949-1953. In het pand is een kamer ingericht voor de lokale bureauhouder. Het postkantoor blijft gewoon bestaan.

1954-1961. Enkele vertrekken in het pand zijn in gebruik door de Dienst Gemeentewerken.

1961-1962. Leegstand.

1962-1964. Het pand is ingericht als notariskantoor.

1964-1966. Het pand is in gebruik als confectieatelier.

1966-1972. Leegstand.

1972-1983. Het pand is in gebruik als bedrijfskantoor en showroom.

1983-1989. Leegstand.

1988-1989. Een ingrijpende verbouwing vindt plaats. Het pand wordt geschikt gemaakt voor de dagopvang van mindervalide (gehandicapten) en het verblijf van Heemkring Moleneinde. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerpplan van het architectenbureau van Laarhoven combinatie uit Gilze-Rijen. (Archief O.W. Gemeente Gilze en Rijen, 1988-167)

1995. In opdracht van de Wit-gele Kruis-vereniging Gilze/Hulten wordt aan de achterzijde van het object een grote serre van hout en glas gebouwd. Het object wordt ontworpen en uitgevoerd door annemingsbedrijf Botermans BV uit Gilze. (Archief O.W. Gilze-Rijen, B 1995-235)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het heeft een rijk uitgevoerd voorgedeelte en een sober uitgevoerd achtergedeelte.

De voorbouw telt deels twee, deels een bouwlaag. Het deel met twee bouwlagen heeft een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak deels belegd met donkergrijze kruispannen, deels met leien. Het deel met een bouwlaag is een terras. De fronttoren telt twee bouwlagen en is afgedekt met een van machinale baksteen gemetselde, taps (conisch) toelopende vierkante toren.

Gevels: Opgetrokken van machinale rood/bruin baksteen.

Toepassing granito in de plint, omlijsting vensters, vensterbank, speklaag, afdekplaat terras en torenspits.

Metselwerk: Vlaams verband rood/brons

voorbouw.

Achterbouw telt deels twee bouwlagen met platdak, een bouwlaag met zadeldak beide aan noordzijde.

Aan zuidzijde anderhalve bouwlaag met Masardekap belegd met donkerblauwe kruispannen en leien.

Metselwerk: Kruisverband rood.

Aan achterzijde rechts hoofdgebouw vrijstaand

gebouw, een bouwlaag met platdak waarin 2 cachotten. Interieur gedeeltelijk intact.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Het voorgedeelte van het pand is rijk uitgevoerd, het achtergedeelte is sober uitgevoerd.

Voorgevel a-symmetrisch over drie vensterassen. De middelste vensteras is opgevat als een risaliet dat op de begane grond voorzien is van een taludvormige plint van granito in blok motief, hogerop uitlopend in gemetseld torenelement. Voor ingangspartij in de middelste vensteras hardstenen trapje twee trede. Dubbele deurpartij van paneeldeuren met glas en een half rond bovenlicht met glas-in-lood. Half rond bovenlicht omrand met granitoblokken.

Op begane grond aan iedere zijde ingangs partij een hoge tweedelige vensters met bovenlichten, omrand tot het kalf met granito. Granito vensterbanken doorlopend over de gehele gevel.

Aan voorgevel rechts op verdieping een groot driedelig venster met bovenlicht met granito omlijsting tot kalf en vensterbanken doorlopend als speklaag tot midden risaliet.

In midden risaliet balkondeur met een paneel glas en bovendorpel omrand met granito. Betonnen balkon met ijzeren spijlenhekje. Boven balkonpoort in verdiepte nis van granito blokken wapen van de Gemeente Gilze en Rijen met verhoogd aangebrachte beeltenis van Petrus met sleutel..

Aan zuidzijde voorgevel groot terras op verdieping.

Terras voorzien van balustrade bestaande uit opengewerkt metselwerk tussen gemetselde balustrade naar het voorbeeld van siermetselwerk van de Benedictijner Monnik Paul Dom Bellot uit Oosterhout. Het siermetselwerk heeft de vorm van Oud-Nederlands metselteken zoals men deze in gevels van kastelen en oude huizen tegenkomt. (Zie tevens: Kerkstraat 109)

Siermetselwerk balustrade staat op overstekende granitodorpel overgaand

in speklaag en is afgedekt met granito afdekplaat.

Aan noordzijde (recht) voorgevel beëindigd met topgevel als dakkapel, hoekpilasters beëindigd met obilisk in de vorm van een kruis. In topgevel half rond venster met roeden en sier omlijsting van granito met verdiept aan gebracht het jaartal 1921. Schuine zijde topgevel afgedekt met betonnen afdekplaat

Toren conisch opgemetseld op uitstekende

geprofileerdeband van gegoten beton. In basis verdiepte rondboog nis met gemetselde strek met hoek- en sluitsteen met diamantkokjes van granito Nis voor uurwerk (heden leeg).

Top spits opengewerkte staande rondboog vormige galmgaten met torenklok. Rondboog afgewerkt met granitoblokken en bekroond door overstekende gekruist zadeldakje met driehoekig met verdiepte siergevelveldjes van granito, afgedekt met zink. Opengewerkte spits staat op geprofileerdeband van gegoten betonen en ter hoogte van rondboog een geprofileerde speklaag. Spits aan vier zijde open. Gevel staat op hoge plint van cyclopische blokken granito met op hoeken van de voorbouw regelmatig gemetseld granitoblokken in vorm kettinglijst.

Rechterzijgevel;

Een laagsaanbouw met van balustrade bestaande uit opengewerkt metselwerk tussen gemetselde pilasters idem aan voorgevel. Gevel staat op plint van cyclopische blokken granito met op hoeken van de voorbouw regelmatig gemetseld granitoblokken in vorm kettinglijst. Siermetselwerk balustrade staat op overstekende granitodorpel en is afgedekt met granito afdekplaat.

Een laagsaanbouw met mansardekap begane grond drie staande vensters met bovenlichten.

Bovenlichten twee panelen glas en onderlichten vier glaspanelen. Op verdieping twee staande vensters. Bovenlichten twee panelen glas en onderlichten vier glaspanelen. Alle vesterpoorten afgesloten met gemetselde strek en natuursten vensterbanken.

In terug liggendeel twee laags deel een segmentsboog deurpoort, met rechte deur.

Toren element idem aan voorgevel m.u.v. gemeentewapen.

Linkerzijgevel;

Tweelaags voorbouw met schildak links. Gevel staat op plint van cyclopische blokken granito met

op hoeken van de voorbouw regelmatig gemetseld granitoblokken in vorm kettinglijst. Speklaag ongeveer midden horizontaal. Lijstgoot.

Hier aan vastgebouwd een twee/twee en eenhalve en twee bouwlaag aan bouw.

Op begane grond rechts een en links twee staande

segmentsboog vensters met bovenlichten.

Bovenlichten twee panelen glas en onderlichten vier glaspanelen.

Twee kleiner staande vensters op verdieping met

bovenlicht. Bovenlichten twee panelen glas en onderlichten vier glaspanelen.

Alle vesterpoorten afgesloten met gemetselde strek en natuursten vensterbanken.

Houten kozijnen gestoken vensterbanken van bakstenen rollaag of natuursteen.

Deel van vensters en deurpartijen vernieuwd bij de verbouwing van 1988-1989. Lijstgoten.

Achtergevel en overige aanbouwen niet van toepassing.

Aan achterzijde rechts hoofdgebouw vrijstaand gebouw, een bouwlaag met platdak waarin 2 cachotten.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het pand is om meerdere redenen de moeite waard om te worden voorgesteld als gemeentelijk monument. De architectuur van het pand heeft een hoge kwaliteit en is

vanwege zijn originaliteit voor de gemeente Gilze en Rijen en voor de wijde omtrek uniek te noemen (vormtaal, materiaalgebruik, detaillering). Om die reden heeft het object grote waarde voor de archi-tectuurgeschiedenis van Gilze(en Rijen). Het object is vanwege zijn architectonische kwaliteiten belangrijk te noemen binnen het oeuvre van de architecten P.A. Oomes en L. van de Pas en A.L. Botermans uit Gilze. Oomes en van de Pas bouwden doorgaans eclectisch, in Art-Nouveau of in Amsterdamse Schoolstijl. Het enige object dat met het ontwerp te Gilze valt te vergelijken is de voormalige conciërgewoning van de Rijks H.B.S. aan de Nassaustraat te Breda. Het object heeft door zijn vormgeving grote esthetische waarde voor het straatbeeld van Gilze in het algemeen en de Nieuwstraat in het bijzonder. Het gebouw domineert een belangrijk deel van het straatgezicht ter plaatse. Het object heeft voor Gilze (en Rijen) ook een grote culturele- en herinneringswaarde. Het pand had (en heeft tot op de dag van vandaag) functies die alle te maken hadden met het openbare en/of sociale leven van de dorpsinwoners.

NIEUWSTRAAT 50,

voorheen Grintweg A 122 (1888) en Nieuwstraat A 380 (1948) , Hotel-restaurant Kronen (Nieuwstraat 52, behorend tot de Kronen niet van toepassing)

Kadasternummer: Sectie I nummer 1279
(voorheen Sectie I nummer 1273)

Typering: Hotel-restaurant

Bouwgeschiedenis:

Het object kent een lange geschiedenis die terug gaat voor de bouw van het huidige hotel-restaurant. 1888. Op de plaats van het huidige object wordt een eenvoudig woonhuis met winkeltje (voorkamer) gebouwd. Het huisje wordt gerealiseerd naar een ontwerp van de architect/aannemer P. Kerkhofs uit Ginneken. (Gegevens worden vermeld in dossier 1909-1286, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1909 Het object wordt in opdracht van de weduwe mevrouw P. Vermeulen-Jansen uit Gilze verbouwd tot een café met woonhuis met wasgelegenheid en achterzaaltje. Deze keer is de zoon van P. Kerkhofs, J. Kerkhofs ontwerper en aannemer. (dossier 1909-1286, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen). 1913. In opdracht van weduwe mevrouw P. Vermeulen-Jansen wordt het oude café-huis gesloopt en geheel herbouwd als herberg/lokaliteit/woonhuis. Een en ander gebeurd naar een ontwerp van architect J.A. van Dongen uit Breda. Het ontwerp voor fraaie gevel van het object dat wordt gebouwd is geïnspireerd door de Art-Nouveau. (dossier 1913-1448, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1940. In september van dit jaar wordt het object bij een bombardement verwoest. Meteen wordt in het kader van de Wederopbouw Oorlogsschade begonnen aan de herbouw van het object. De aanvraag van weduwe P. Vermeulen-Jansen daartoe is van 23 september 1940. Er komt een hotel-café-woonhuis dat wordt gebouwd naar het ontwerp van de architect/aannemer Smulders Bouwbedrijf uit Oisterwijk. (dossier 1940-40, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1948. Het bestaande object wordt verbouwd. Het object telt 6 vensterassen. In opdracht van M.J.A. Oomens uit Gilze wordt in de eerste vensteras de hoofdingang tot het hotel gemaakt. Het café krijgt een zelfstandige ingang. Het raam van de vierde vensteras wordt daartoe verbouwd voor F. 200,- tot een deurpartij. Een en ander vindt plaats naar het ontwerp van de architect A.J.C. Botermans-van Dorst uit Gilze. Aan de achterzijde van het café

worden woonkamer, eetzaal en ontspanningszaaltje gefatsoeneerd, terwijl achter de hoofdingang de hal met trappenhuis en keuken en bijkeuken netjes worden heringericht. (Dossier 1948-1, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1965. Opnieuw wordt verbouwd. De architect J. Keusters uit Gilze wordt gevraagd een deel van de westelijk naast het pand gelegen garage te verbouwen tot heren- en damestoiletten. De toiletten liggen aan een nieuw gecreëerd gangetje dat bereikbaar is vanuit de grote ontvangsthal. De

overgebleven helft van de garage wordt opslagruimte. (dossier 1965-227, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1988. Het hotel-café-restaurant wordt in opdracht van J.P.C.A. Vromans opnieuw verbouwd. 1 oktober 1988 komt de aanvraag binnen, 25 oktober 1988 wordt ze door B & W goedgekeurd. De entree tot het café in de vijfde vensteras wordt uitgebouwd als een portaal met schilddakje en dubbele deuren. De keuken wordt gemoderniseerd en het waslokaal wordt een dagverblijf voor het personeel. Trap, hal en balie worden vernieuwd. Het gangetje tussen de toiletten wordt doorgetrokken via een deur naar het naast gelegen pand. Daar waren tot dan toe op de begane grond een opslagruimte met ernaast een garage. Dit wordt nu in zijn geheel opslagruimte voor het horecabedrijf, terwijl het heren- en damestoilet elk met een eenheid worden uitgebreid. Op de eerste verdieping verandert niets. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar de plannen van het Architecten Heineken Bouwburo Zoetermeer. De bouw van een nieuwe grote achterzaal gaat niet

door. (dossier 1988-314, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1994. Nieuwstraat 52, wordt verbouwd. Het verliest de functie van opslagruimte voor het horecabedrijf De Kroonen. In opdracht van G. de Vaan wordt het pand herbestemd tot caféruimte. Aan de achterzijde van het object worden de bestaande koeling, berging en het (nieuwe) washok vergroot terwijl apart een toilet wordt aangelegd voor het personeel.

13 april 1994 komt de aanvraag voor de verbouwing binnen, 4 mei worden de plannen goedgekeurd die 26 oktober 1994 zijn gerealiseerd.

Deze vindt plaats naar een ontwerp van het Architecten Heineken Bouwburo uit Zoetermeer. (dossier 1994/B1995-34, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Opm. De voorgenomen sloop van het in 1988 voor de vierde vensteras gebouwde portaal gaat om onbekende redenen niet door.

Karakterisering:

Het object staat aan drie zijden vrij en is slechts verbonden met Nieuwstraat 52.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een overstekend zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen. Gevels: opgetrokken van rode baksteen. Toepassing natuursteen in hoek- en eindblokken deur- en vensterpoorten.

Metselwerk: kettingverband.

Plattegrond: onregelmatige rechthoek.

Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over zeven vensterassen. Eerste vensteras uitgevoerd over halve maat overige zes. In eerste vensteras kleinstaand venster. Hoofdingang met dubbele deuren en bovenlicht in tweede vensteras. Per deur drie panelen gefigureerd glas.

Tussen deurpartij en bovenlicht een houtenlufel plat afgedekt met neuslijst en ondersteunt door houten staanders. Deurpoort voorzien van granieten dorpel en afgesloten met segmentboog gemetseld in strekverband. Hoekblokken basis segmentboog en basis deurposten van natuursteen.

Op begane in derde, vierde, zesde en zevende as, grond hoge staande vensters met een groot paneel glas en bovenlichten met twee panelen glas gevuld met glas-in-lood. Houten kozijnen en vensterbanken op genomen in onderpel. Vensterpoorten rechtafgesloten met hanekam in

strekverband en sluitsteen van natuursteen. Portaal in vijfde vensteras. Dubbele deuren met

bovenlichten, deurpoort recht afgesloten met streken natuursteen sluitsteen. Deur met drie panelen glas. Langs zijkanten deurpoort gestucadoorde lijst Aantrede van rode tegels. Boven portaal in schrijffletter: "DE KRONEN".

Op eerste verdieping in eerste as staand venster met vier panelen glas en in overige assen liggend venster met naar binnen openslaande ramen (per raam twee panelen glas). Houten kozijnen en vensterbanken in onderdorpel verwerkt en vensterpoorten rechtafgesloten zonder strek. Zinken mastgoot op overstekend dak langs gehele breedte gevel. Dakpartij zonder schoorstenen voorzien van drie dakkapellen met steek kap met zadeldakjes. Dakkapellen voorzien van houten kozijntjes met vier panelen glas en windborden langs zijden.

Linkerzijgevel alleen bovenverdieping zichtbaar met in topgevel klein staand venster.

Rechterzijgevel drie vensterassen. Op begane grond drie staande vensters, type idem aan frontgevel. Op eerste verdieping over middenas balkonpartij met ijzeren leuning en deur met een paneel glas. In nok klein staand venster voor verlichting zolder. Dak ver overstekend (effect overstek).

Achtergevel; door vele wijzigingen niet van toepassing.

Nieuwstraat 52, pand Banner, niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditionele Delftse Schoolstijl.

- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6. Het object is een van de beste werken in het oeuvre van de architect J. Smulders uit Oisterwijk en neemt binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze een belangrijke plaats in.
- A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van J. Smulders uit Oisterwijk een belangrijke plaats in. Het object wordt gezien als een van de mooiste die de architect tijdens zijn leven ontwierp.
- B.2. Het object is onderdeel van de historische bebouwing van de Nieuwstraat en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.
- C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de ruimste zin van het woord. Vele inwoners van Gilze en omgeving vierden in de Kronen hun verjaardag, huwelijk, dienstenjubilaea, etc.

NIEUWSTRAAT 56.

Kadasternummer:

Sectie L 605 (voorheen Sectie I 1179)

Typering: Villa

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een lange bouwgeschiedenis. Hier stond eerst een kleine leerlooierij die ca. 1890 werd afgebroken.

Daarna verrezen hier een woonhuis en een nieuwe looierij van de heer C. de Vet.

1933. Het object wordt in opdracht van de leerlooier de heer C. de Vet gebouwd naar het ontwerpplan van de architect C. Schellekens uit Dongen. (G.A. Gilze-Rijen, 1933-761)

1962-1967. Leerlooierij C. de Vet wordt Lederfabriek Gebr. M.G. en G.H. de Vet.

1967-1980. Door het samengaan met de leerlooierij Verster ontstaat de Fa. de Vet en Verster Lederfabriek. Het bedrijfspand stond rechts achter de huidige villa.

Nadat de Fa. de Vet en Verster Lederfabriek is gestopt komt in het gebouw een nieuwe leerlooierij te weten Verberk Leerlooierij uit Dongen.

Deze verkoopt het aan H. Coreman en deze verhuurt het aan zijn zoon Wil, welke onder de naam Corlé de looierij voortzet. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1984. De looierij brandt tot de grond toe af op het kantoorpand na.

1992. De villa wordt ingrijpend verbouwd. Een deel van de terrassen en pergola voor het huis frontzijde en de noordzijde wordt dicht gebouwd t.b.v. kantoorruimte.

(De architect hiervan is onbekend; in het archief van O.W. zijn geen bouwtekeningen te vinden van deze verbouwing).

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderetage onder een onregelmatig schilddak belegd met Romaanse pannen in diverse kleuren.

Hoofdbouw is aan voor gevel en achtergevel voorzien van een uilenbord.

Gevels: Opgetrokken van machinale licht- en donkerrode baksteen.

Toepassing beton in plinten en luifels en lateien.

Metselwerk: Noors- of kettingverband .

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl:

De architectuur is in zijn vormgeving sterk beïnvloed door het oeuvre van de Amerikaan Frank Lloyd Wright (lange horizontale strookvensters, luifels, veroverhangende naar luifels neigende daken). Het werken met strakke bakstenen gevels in donker- en lichtrode baksteen echter is Nederlands en is een traditie van de Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

De frontgevel is a-symmetrisch. De oorspronkelijke pergola aan noord/westzijde en het terras zijn heden dichtgebouwd en voorzien van grote liggende vensters welke geheel doorloopt tot voorgevel van bestaande voorbouw met aan iedere zijde een smal staand raam. Hier wordt deze onderbroken door een kolom metselwerk. In deze voorbouw is een groot liggend venster met aan iedere zijde een

smal staand raam geplaatst tussen kolommen van bovenverdieping/balkon. De liggende venster zijn afgesloten met betonnen luifel/uitstekkende latei welke als band over de alle gevels door lopen. In hoofdbouw rechts klein smal liggend venster met glas-in-lood.

Op de eerste verdieping een groot inbandig balkon met gemetselde borstwering waarop eenvoudig stalenhekwerk met spijlen tussen hoek kolommen en inspringende gevel Aan de bovenzijde zuidzijde en noordzijde van het inspringend bouwdeel liggende vensters met glas-in-lood. Betonnen vensterbanken. Inbandig balkon is voorzien van openslaande balkondeuren rechts en links een liggend venster.

Balkon is afgesloten met uitstekkende betonband welke over alle gevels doorloopt. Daarboven gemetselde fries met enkele lagen zwarte baksteen. In de noordzijde op begane grond is in de oude pergola links een deur met zijvenster tot kolom gemaakt. Dan een tweedelig venster tot aan hoek.

Onder uitstekende betonband in hoofdbouw links en smal staand venster met rechts een smal liggend venster met glas-in-lood.

Op verdieping in hoofdbouw links een smal liggend venster met glas-in-lood en rechts groot liggend venster met rechts en links smal staand raam.

De zuid/west zijde bevat de ingangpartij in de oksel van het hoofdgebouw en de torenachtige aanbouw tot het pand onder een betonnen luifel. Onder luifel een gemetselde kolom met muurtje welke afgedekt is met een betonnen afdekplaat en een gemetseld trapje van drie treden. Vloer ingangpartij rode tegelvloer. Originele paneel deur bewaard gebleven met strokenvenster met glas-in-lood en een hekje van siersmeedijzer. Langs deur aan beide zijde smalle strokenvenster met glas-in-lood. De achterliggende hal en het trappenhuis zijn uitgebouwd in een torenachtig bouwelement aan zuidzijde waarin een hoog staand strookvenster. Het hoge strokenvenster begint en eindigt op doorgetrokken betonvloeren en gaat aan de onderzijde over in drie liggende vensters gekoppeld met steensmuurdam en met doorloopopende vensterbank. Met rechts gescheiden met bredere muurdam liggende vensters. Het strookvenster en liggende vensters zijn gevuld met glas-in-lood. Het hoge strookvenster, heeft de vorm van een driezijdige erker die inpandig is aangelegd. Schuine zijde zes en rechte deel twaalf panelen In de oksel van

uitgemetselde hoge schoorsteen afgedekt met betonplaat

In oksel van torenachtige uitbouw aan achterzijde en hoofdbouw een aanbouw met overstekend betonnen dak met liggend venster met een groot paneel glas met rechts smal openslaand raam.

In gevel hoofdbouw op verdieping links liggend smal venster met glas-in-lood.

Oorspronkelijk waren alle kozijnen van ijzer, heden zijn enkele vervangen door moderne materialen. Onder alle venster openingen een betonnen vensterbank. Gevels staan op plint van lichtrode baksteen, rest gevels uitgevoerd in donkerrode baksteen.

Op verdiepinghoogte en zolderhoogte betonnen vloer uitstekend doorgetrokken naar buiten en zichtbaar in gevel als doorlopende strook rond het gehele huis. Onder gehele dakoverstek twee stroken uitgemetseld donker baksteen.

Ver overhangende daken van diverse hoogten. Het frontgedeelte met inpandig balkon en het trappenhuis hebben minder hoge schilddaken dan het hoofdlichaam van het pand. Op de top van het hoge schilddak een schoorsteen met betonnen afdekplaat welke aan twee zijden voorzien is van uilenborden. In het noordelijke dakvlak een dakkapel met twee aan twee gekoppelde openslaande ramen.

Aan achterzijde van het pand bevindt zich op het platte deel ook een balkon en dakkapel.

Zinken kraalgoot aan brede dakoverstek.

Onderzijde dakoverstek vlak met latten versiering.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

De architectuur van het object is zeer bijzonder en voor Gilze-Rijen en omstreken uniek te noemen. Op verzoek van de opdrachtgever, de heer C. de Vet, is ze beïnvloed door de architectuur van de Amerikanen

het torenachtige element en hoofdbouw een

1998

1998

1998

Frank Lloyd Wright (luifels, Luifelachtige daken, inpandig balkon, liggende strookvensters) en tegelijkertijd toch voor een deel in de Interbellum-traditie (strak metselwerk) uitgevoerd. Het pand was dan ook "hypermodern" toen het werd gebouwd en baarde alom veel opzien. Door de originaliteit en hoge kwaliteit van de architectuur is het object van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze (-Rijen) en voor het oeuvre van de architect waarbinnen het object een bijzondere plaats inneemt. Het object is beeldbepalend.

NIEUWSTRAAT 58

Kadasternummer:

Sectie L 985 (Sectie I 1127 en Sectie I 1050)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1915. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer Adrianus de Vet naar het ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. De heer A. de Vet begon naast het object een leerlooierij (Zie: Nieuwstraat 56) (G.A. Gilze-Rijen, 1915 18-58) 1951. Het pand wordt verbouwd. In lage aanbouw aan de zuidzijde wordt de slaapkamer omgebouwd tot kantoorruimte. In de salon van het huis wordt een open haard met schouw gebouwd en tussen de salon en voormalige slaapkamer wordt een badkamer aangelegd. Ook in de achterkamer wordt een schouw gebouwd. De salon en de voorkamer worden doorgebroken en samengevoegd tot één

grote ontvangstkamer. Een belangrijke ingreep vormt de wijziging van het dak. Het voormalige schilddak en de frontgevel met dakbalustrade tussen pilonen worden vervangen door een topgevel met overhoeks geplaatst zuiltje. (G.A. Gilze-Rijen, 1951-17)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het woongedeelte telt deels een, deels twee bouwlagen met gecombineerd een Mansardedak belegd met leien in Maasdekking en een sierrand in Rens-of Schubbedekking in onderschild aan de noordzijde. Boven schied Mansardekap en een zadeldak aan zuidzijde belegd met donkergrijze kruispannen. Het

kantoorgedeelte telt een bouwlaag en is vlak

afgedekt.

Gevels: Opgetrokken van machinale oranje-rode verblendsteen. Toepassing van siertegels en stuc in decoratie.

Metselwerk: Staand verband.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Beïnvloed door Art-Nouveau.

Beschrijving exterieur:

Gevel hoofdbouw a-symmetrisch over vijf vensterassen van verschillende grootte. Aan noordzijde groot tweedelig venster met bovenlichten. De gevel van dit woongedeelte is afgesloten met een fries en gootpartij die gevat is tussen lisenen en is uitgevoerd in veel-kleurige (groen-geel-groen) siertegels. Aan onderzijde van deze fries, siermetselwerk van rode profielbaksteen. De tweede vensteras telt twee bouwlagen en wordt bekroond door een topgevel. Op de begane grond een drizijdige erker met, op de eerste verdieping een balkon. In erker idem vensters als in eerste vensteras. Balustrade balkon in 1951 vervangen door ijzeren leuning. Openslaande balkondeuren met zij- en bovenlichten. In topgevel klein liggend venster. Basis topgevel gevat tussen lisenen waarvan basis voorzien van siermetselwerk van geel en groenkleurige baksteen. Topgevel voorzien van schouder. Schouder en flanken topgevel afgedekt met stroken van gegoten beton. Topgevel bekroond door overhoeks geplaatst zuiltje van oranje-rode baksteen met afdekplaatje en onderblok van gegoten beton. (Oorspronkelijk aanwezige windvaan van siersmeedwerk verdwenen) In de derde vensteras (lage kantoorgedeelte) is de ingang tot het pand ondergebracht. Originele houten paneeldeur in Art-Nouveaustijl met houtsnijwerk in de vorm van een ogiefboog en kleine ruitjes. In vierde vensteras staand venster idem aan erker.

Botermans. Het pand is een afspiegeling van de veranderende smaak die rond 1915 plaatsvindt in Gilze waarop de architect inspeelt. Het pand is zeer beeld- en sfeerbepalend voor de Nieuwstraat ter plaatse en draagt in hoge mate bij aan de grote diversiteit aan bouwstijlen die in dit gedeelte van Gilze zijn te vinden.

Alle vensters hebben houten kozijnen en betonnen vensterbanken. Oorspronkelijk glas-in-lood in bovenlichten verdwenen. Alle vensterpoorten aan bovenzijde afgesloten door een brede latei van stuc versierd met decoratieve motieven. Gevel staat op gepleisterde plint.

In achtergevel aanbouw originele houten paneel deur in Art-Nouveaustijl met houtsnijwerk in de vorm van een ogiefboog en kleine ruitjes.

Overige gevels veel soberder, zonder versiering, uitgevoerd.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de overgangsstijl van de 19e eeuw naar de 20e eeuw. In de kern bevat de architectuur nog veel 19e eeuwse (eclectische) kenmerken, maar in de detaillering en versiering is ook de invloed van de Art-Nouveau nog nadrukkelijk aanwezig, Het object is om die reden van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect A.L.

NIEUWSTRAAT 72,
(Voorheen genaamd "De Kleine Bazar").

Kadasternummer:

Sectie L 1191 en L 1192 (Voorheen Gilze A 278 en A 369, daarna in 1832 Sectie J 709, in 1899 J 824. Daarna I 1029, I 1703 en L 613))

Typering: Winkel/woonhuis

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een lange bouwgeschiedenis. Het linker gedeelte van het pand is het oudste.

1880. Op de locatie wordt een huisleerlooierij gebouwd.

1931. De vrouw van H.J. Broenen, Catharina van der Wouw, koopt de huisleerlooierij. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1933. De werkplaats die rechts naast het looierijje op de bouwlocatie staat wordt in opdracht van de heer H. Broenen verbouwd tot winkel. Een en ander gebeurt naar het ontwerpplan van J. van de Wou aannemer/timmerman?) (G.A. Gilze-Rijen, 1933-746)

1935. Naast de bestaande bebouwing (heden linker gedeelte) waarvan de gevel, verrijst in opdracht van de heer H. Broenen een winkel/woonhuis met magazijn. De bouw wordt gerealiseerd naar het ontwerpplan van de Bredase architect A. Waskowski. De werkplaats rechts wordt tegelijkertijd gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1935-3)

1969. Tegen het pand wordt in opdracht van L.J.H. Broenen een zelfstandige showroom gebouwd.

(G.A. Gilze-Rijen 1969-55)

1977. Het woning/winkelpand wordt in opdracht van

de heer P.L.M. Broenen vergroot met de aanbouw van een berging en douche tegen de achtergevel. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van J.J. Keusters uit Gilze.

1978. Tegen het bestaande woonhuis/winkelpand wordt in opdracht van T.J. Broenen en L.J.M. Broenen een dubbele garage met magazijn gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1978-450)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

De beschrijving betreft noordelijk deel (winkel), midden deel (winkel/woonhuis) en zuidelijk deel (magazijn).

Het object telt aan noordzijde een bouwlaag onder een zadeldak, midden in twee bouwlagen met een zolderetage onder een zadeldak. Beide belegd met donker grijze verbeterde Hollandse pannen. Het winkel/magazijn gedeelte aan de zuidzijde telt een bouwlaag en is vlak afgedekt.

Gevel: Opgetrokken van machinale lichtrode baksteen en donkerrode baksteen in plint.

Metselwerk: Noordelijk deel (winkel) kettingverband. en zuidelijk deel (winkel/woonhuis en

winkel/ magazijn) kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig winkel, winkel/woning en, winkel/magazijn neigt naar driehoekige plattegrond.

Stijl; Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

De gevel van het noordelijke deel (winkel een laags met kap) symmetrisch over drie vensterassen, Winkel/woonhuis is symmetrisch over drie grote vensterassen en het magazijn gedeelte telt twee vensterassen. In winkel (noordelijk deel) ingangspartij in middelste as in diep portiek met originele deur. Aan beide zijde groot liggende winkelramen. Met doorlopend bovenlicht ook boven ingangspartij met panelen met glas-in-lood. Aan siermetselwerk aan onderzijde winkelramen siermetselwerk in blokverband en gele baksteen hoekpilasters naast raam. Middendeel (woning/ winkel twee bouwlagen met kap):

Ingangspartij in middelste vensteras in diep portiek. Boven portiek driedelig bovenlicht (drie panelen glas per deel) in vorm van laddervensters. Winkel deur met glasraam. Schuine zijwanden portiek winkelruiten etalage. Vloer portiek (vernieuwd) uitgevoerd in veelkleurige tegels (geel en rood)

In eerste en derde vensteras idem uitgevoerd als bovenlicht ingangspartij.

Vensters van bovenliggende woning even breed uitgevoerd als aan winkelruiten en ingangspartij op begane grond. Drie grote liggendvensters met driedelig bovenlicht. Driedelig bovenlicht met tweepanelen glas (ladderraam).

Alle bovenlichten met ladderramen gevuld met glas-in-lood.

Houten kozijnen en vensterbanken in onderdorpel verwerkt.

Uitstekende lateien boven vensters van gegoten beton en doorlopend over gehele breedte vensters op begane grond en verdieping. Boven uitstekende latei verdieping halfsteens uitgemetselde fries.

Winkel/magazijn rechts in gevel venster idem aan naast gelegen venster winkel/woonhuis en links twee grote naar binnendraaiende dichte deuren met tweedig bovenlicht.

Uitstekende lateien boven vensters en deur van gegoten beton en doorlopend over gehele.

Gevel winkel/wooning en winkel/magazijn staat op plint van donkerrode baksteen, rest gevel lichtrode lichtbaksteen.

Vertande metseling op de hoekmagazijnpoort.

Ver overhangende bakgoot.

Op dakpartij twee plat afgedekte dakkapellen met overstekdak en openslaande ramen met ladderverdeling (drie panelen glas).

Rechterzijgevel eenlaags aanbouw gevel blind uitgevoerd en terugliggende winkel/woning in topgevel twee staande venster met bovenlicht.

Houten kozijnen en vensterbank.

Staand venster T-type in topgevel eenlaags bouw met kap inlinkerzijgevel. Deze gevel is gestuct met cement.

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

De architectuur van het object is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl en bevat alle typische kenmerken daarvan (strak metselwerk, vormgeving vensters, gehele gevelindeling en goot). De architect maakte op dit gebied vooral naam in Breda. Voor Gilze is het object bijzonder te noemen. Het is daarom van belang voor de architectuurgeschiedenis van de plaats, maar ook voor het oeuvre van de architect waarbinnen een winkel/woonhuis van deze omvang verder niet voorkomt.

Het object is bijzonder imposant door zijn afmetingen en is voor de Nieuwstraat daarom niet alleen door zijn stijl zeer beeldbepalend, maar draagt ook na-drukkelijk bij aan het zeer gedifferentieerde beeld van architectuurstijlen in dit gedeelte van de Nieuwstraat.

Beschrijving interieur:

NIEUWSTRAAT 122

Kadasternummer:

Sectie L 778 (voorheen Sectie I 1200)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1934. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer A. Wouters, gemeenteontvanger van Gilze-Rijen, naar het ontwerp van de architect A. Aarts uit Rijen. (G.A. Gilze-Rijen 1935-41)

1937. Tijdens een najaarsstorm waaien veel van de Tuiles du Nordpannen die op het huis liggen kapot. Besloten wordt de Tuiles du Nordpannen van het dak te verwijderen en te vervangen door verbeterde Hollandse pannen.

Sinds 1934 veranderde er weinig aan het pand. Inpandig werden slechts de keuken en het sanitair vernieuwd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een paraboolkap belegd met rode verbeterde Hollandse pannen.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing machinale gele baksteen begane grond voorgevel en langs flanken paraboolvormige topgevel en in bovenzijde top.

Metselwerk: Begane grond voorgevel koppenverband, verdieping, zij- en achtergevel kettingverband terug liggend gevoegd.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Amsterdamse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Links in gevel ingangspartij in diepe portiek.

Houten paneeldeur met smal laddervenster met glas-in-lood.

In portiek gemetselde pilaar met witgestucte bol rechts naast deurpartij.

Hoek portiek met frontgevel bevat hoekvenster met ladderindeling voor verlichting hal. Hoekvenster gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl.

In Links naast kolom van portiek terracotta Mariategel.

Portiek voorzien van luifel die doorloopt over erkerpartij voor rechtergedeelte gevel.

Tussen portiek en erker uitgemetselde bloembak tegen gevel, overgaand in erker met links een rechte hoek met smal staaand venster en rechts afgeschuind staand venster.

In erker groot driedelig kozijn gevuld met blank glas-in-lood. Langs erker steens uitgemetselde kolom welk de hoek omgaat.

Op eerste verdieping vijf hoge staande vensters met openslaande ramen gescheiden door uitgemetselde eensteens muurdammen van gele baksteen.

Muurdammen staan en eindigen met natuurstenen blokken. Boven deze beëindiging verticale halfsteens uitgemetselde baksteenstroken als versiering.

In topgevel drie boven elkaar staande vierkante venstertjes gescheiden door twee lagen metselwerk. Basis gevel bevat plint gemetseld als rollaag waarboven geveldeel van gele baksteen gemetseld in kopverband.

Rest van de gevel, inclusief hoog opgemetselde schoorsteen rechts van huis in kettingverband. Langs flanken paraboolvormig dak siermetselwerk van gele baksteen tot boven in top toe eindigend in stralenmotief boven drie venstertjes.

Ver overhangende bakgoten langs huis en ca. 1 meter doorgetrokken langs voorgevel.

Hoog opgemetselde monumentale schoorsteen versierd met vijf blauwkleurige tegeltjes boven elkaar gescheiden door een laag metselwerk met daarboven halfsteens open rook strook tot rookkap Schoorsteen bekroond door rookkap van gegoten beton.

Rechter zijgevel op begane grond links en rechts in gevel staand venster.

Op zolder dakkapel met afgeschuind dak met driedelig venster.

Linkergevel rechts staand venster

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de Amsterdamse Schoolstijl. De architectuur bevat alle kenmerken van deze bouwtrant paraboolvormig dak, laddervensters, vormgeving portiek, glas-in-lood in Art-Déco, vormgeving vensters op eerste verdieping).

De architect A. Aarts is wellicht de bekendste architect van Rijen. Zijn oeuvre, bestaande vooral uit architectuur in Amsterdamse Schoolstijl en Interbellumstijl, is altijd hoog van kwaliteit en verrassend van vorm. Ook bij Nieuwstraat 122 is dat het geval. Hoewel het in feite gaat om een eenvoudig woonhuis voor de middenstandsklasse heeft de architect gezorgd voor een verrassend ontwerp dat meteen opvalt wanneer men het passeert. Het object is vanwege de kwaliteit van zijn architectuur van belang voor de architectuurgeschiedenis van (Gilze-Rijen), alsmede neemt het object een belangrijke plaats in binnen het oeuvre van de architect. Het object draagt in bijzondere mate bij aan de grote verscheidenheid aan architectuurstijlen in de Nieuwstraat.

NIUWSTRAAT 156-156A-156B-156C-156D-156E EN NERHOVENSESTRAAT 11

Kadasternummer: Sectie I 2684, voorheen Sectie I 1294 en 1295

Typering: Voormalig schoolgebouw, Leenaars Antiek, Antiquiteiten en Decoratie BV. En heden bedrijfsverzammelgebouw/kantoor

Bouwgeschiedenis:

1937. Het gemeentehuis aan de Nieuwstraat, gevestigd aldaar in 1921 in een voormalig patronaatsgebouw, wordt te klein. Besloten wordt een nieuw groot stadhuis te bouwen nabij Nerhoven vanwege de geplande ruimtelijke ontwikkeling van Gilze richting Rijen. Op 27 mei 1939 wordt het gebouw, ontworpen door de Bredase architecten A. Siebers en J. van Dael in gebruikgenomen. Mei 1940 werd het gemeentehuis gevorderd door de Duitse Bezetter en 10 oktober 1944 door de terugtrekkende Duitse troepen opgeblazen. (1) Op de plaats van het huidige object stond tussen 1938 en 1940 het voormalige stadhuis van Gilze-Rijen. Dit werd in 1940 door oorlogshandelingen verwoest.

1955/1956. Na vanaf het einde van de oorlog in verschillende panden te hebben vertoefd wordt besloten het nieuwe gemeentehuis in Rijen te bouwen en op de resten van het oude stadhuis en op een terrein aan de Nerhovensestraat een R.K. lagere technische school te bouwen. De aanvraag voor de nieuw te bouwen school dateert van 7 juni 1957. De bouwvergunning wordt 7 januari 1958 door B & W van de gemeente Gilze-Rijen verstrekt. Ook het nieuwe schoolgebouw wordt ontworpen door de architecten Siebers en van Dael. Het nieuwe schoolgebouw werd 5 september 1959 plechtig

geopend door Ing. W.J.L. Bloem, Inspecteur voor

het Nijverheidsonderwijs uit Breda. (Dossier 1958-6, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen en tevens gegevens ontleend aan gedenksteen nog aanwezig in kelder nummer 156)).

1985/86. De R.K., Lagere Technische School sluit haar deuren. Het gebouw komt enige tijd leeg te staan.

1988. Het schoolgebouw wordt in opdracht van de Stichting Voortgezet Onderwijs Gilze verbouwd tot huishoudschool voor meisjes. De verbouwing vindt plaats naar het ontwerpplan van de architect P. Machielsen uit Baarle-Nassau. (Dossier 1988-211, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen).

1998. De meisjesschool komt leeg te staan. Het object wordt verbouwd en gesplitst tot een particulier commercieel object. Opdrachtgever is Leenaars Antiek, Antiquiteiten en Decoratie B.V. uit Breda die zichzelf vestigt (een deel als woning in gebruik) vanuit Breda in dat gedeelte van het object dat werd herbouwd op de resten van het oude stadhuis. De overige delen van het object worden gebruikt als kantoren, commerciële ruimtes en toonzalen. (Dossier 1998-298, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1997. De houten noodlokalen die in 1989 bij de meisjesschool waren gebouwd worden afgebroken. (Dossiers: 1989-229 en 1997-13, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1999. In dit jaar wordt de karakteristieke belettering op de gevel aangebracht. (Dossier 1999-007, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Noten:

1. A.J. Brekelmans, Gilze duizend jaar, Gilze 1992. p. 353-355,

Karakterisering:

Het object, dat geheel vrij staat met een geveldeel langs de Nieuwstraat en een langs de Nerhovensestraat, bestaat uit twee bouwlichamen die onderling op de begane grond met elkaar zijn verbonden.

Het object telt twee bouwlagen waarvan de hoogte van het bouwdeel langs de Nieuwstraat varieert.

Beide delen van het object bezitten een zolderverdieping. De zolders zijn gelegen onder zadeldaken belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Metselwerk: Doordat delen uit het verleden van het opgeblazen stadhuis zijn hergebruikt in de nieuwbouw is er een vreemd soort metselwerk ontstaan bij het gedeelte dat herbouwd werd als school op de ruïne van het voormalige stadhuis. Dit metselwerk valt het beste te omschrijven met "wild kettingverband". Het nieuwe schoolgedeelte langs de Nerhovensestraat heeft metselwerk in kettingverband.

Plattegrond: Het complex heeft een onregelmatige plattegrond. Het bouwdeel langs de Nieuwstraat heeft als plattegrond een onregelmatige rechthoek, het bouwdeel langs de Nerhovensestraat is gebouwd in de vorm van een onregelmatige L-vorm. Tezamen vormen de gebouwen grofweg een U met binnenplein.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl

Beschrijving exterieur:

Bouwdeel langs Nieuwstraat voorgevel:

Het bouwblok heeft twee verschillende hoogtes maar beide zijn uitgevoerd over twee bouwlagen met een zolderverdieping. Frontgevels van zowel

hoge als lage deel a-symmetrisch. Hoge bouwdeel bevat op begane grond rechts een ingangspartij tot voormalige schoolgedeelte. Entree heden uitgebouwd in vorm open portaal afgedekt met lessenaarsdak. Deurpartij diep gelegen. Portaalwangen van schoonmetselwerk, portaalboog afgesloten met segmentvormige strek. Dubbele houten deuren. Voor ingangspartij bordes met drie treden van hardstenen overgaande in gestoken treden in bordes van rode baksteen. Vloer bordes gelegd van rode baksteen in vorm blokmotief.

Rechts van ingangspartij twee hoge staande vensters met onderlicht gekoppeld met steensmuurdam en links een staand venster met daar langs twee staande vensters gekoppeld met steensmuurdam. Alle vensters voorzien van houten kozijnen. Gestoken vensterbanken van rode tegels met rollaag rode baksteen. Vensterpoorten afgesloten met idem rollaag. Op verdieping rechts twee staande venster recht boven onderliggende vensters idem uitgevoerd. Links vier hoge staande vensters met onderlicht idem uitgevoerd als kleinere vensters op verdieping. Gevel afgesloten door fries waarin goot is verwerkt van gegoten beton voorzien van siermotiefjes in vorm piramides. Lage gedeelte op begane grond vier maal twee

staande vensters per twee gekoppeld met steensmuurdam op regelmatige afstand van elkaar, op verdieping links vier hoge staande grot venster met onderlicht en gekoppeld met twee en een halfsteen muurdam en rechts twee kleinere staande vensters met onderlicht gekoppeld met steens muurdam. Alle voorzien van kozijnen en alle idem uitgevoerd aan vensters hoger gedeelte. Ook hier gevel afgesloten met fries van gegoten beton voorzien van piramidemotief.

Rechter zijgevel zuidzijde (aan Nerhovensestraat) op begane grond voorzien van vijfzijdige erker. Drie voorste zijde voorzien van staande vensters met onderlicht. Onder vensters en en blinde zijde verdiepte gevelvelden gevuld met schoonmetselwerk. Erker afgedekt met betonnen Fries en met 5-zijdig dak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. Rechts van erker een hoog staand venster met onderlicht. Op verdieping twee hoge staande vensters met onderlicht en rechts daarvan een kleiner staand venster. Alle vensters idem verwerkt als die in frontgevel. Fries frontgevel met decoratieve pyramiden loopt door onder basis topgevel. Top van zijgevel voorzien van basislijn waardoor motief fronton. In topgevel siermetselwerk in vorm eensteens verspringende muurdammen met even brede verdiepte geveldelen ertussen gemetseld van rode baksteen.

Zijgevel noordzijde op begane grond voorzien van vierkant venster met twee panelen glas, op verdieping twee hoge staande vensters met onderlicht. Alle vensters idem verwerkt als die in frontgevel. Ook hier fries van gevel doorlopend onder basislijn topgevel en topgevel idem verwerkt met siermetselwerk als topgevel zuidzijde gebouw. Op dakpartij voorzijde hoge bouwdeel drie, op dakpartij lage gedeelte vier dakkapellen. Alle dakkapellen idem voorzien van een staand venster met paneel glas en zadeldakje afgedekt met zink.

Achtergevel (oostzijde) gecompliceerd door aanbouwen en wijzigingen.

Achtergevel hoog bouwgedeelte op begane grond aangebouwd over een bouwlaag met schoolvleugel langs Nerhovensestraat. Op begane grond langs deze aanbouw rechts twee staande vensters en op verdieping ongeveer midden in deur met tweepanelen glas naar terras. Rechts op verdieping drie gekoppelde grote staande vensters. Gestoken vensterbanken van rode tegels en strek in vorm rollaag. Tussen hoge en lage bouwdeel hier vijfzijdige erker over twee bouwlagen voorzien van zadeldak belegd met donkergrijze verbeterde

Hollandse pannen. Erker lager uitgevoerd dan laagste bouwdeel. Op begane grond groot liggend venster en op verdieping drie gekoppelde door steensmuurdam kleine staande vensters. (noordzijde)

Lage gedeelte op begane grond voorzien van links een entreepartij met twee dubbeledeuren met zij- en zes bovenlichten. Er tussen in tweedelig venster met rechts ingangspartij met gesloten deur rechts een zijlicht.

Op verdieping vijf grote hoge staande vensters met onderlicht. Alle vensters en idem verwerkt als die in voorgevel. Rechts in gevel voorzien van ijzeren brandtrap naar eerste verdieping. Op eerste verdieping gesloten houten deur.

Ook aan oostzijde worden gevels hoge en lage bouwdeel afgesloten met sierfries van gegoten beton voorzien van pyramidemotief. Op dakpartij achter zijde hoge bouwdeel drie, op dakpartij lage gedeelte vier dakkapellen. Alle dakkapellen idem voorzien van een staand venster met paneel glas en zadeldakje afgedekt met zink.

Vleugel langs Nerhovensestraat:

Voorgevel voormalig schoolgebouw zowel op begane grond als op verdieping gedomineerd door zestien staande vensters met onderlichten (vier per voormalig klaslokaal) gekoppeld door tweesteens muurdam. Alle vensters idem aan hoofdgebouw langs Nieuwstraat. Onder en boven vensters terug liggend gevelveld. Vensters afgesloten met betonlatei. Dikke muurdammen doorlopend van maaiveld tot aan sierfries van gegoten beton. Sierfries idem aan fries hoofdgebouw.

Rechts van deze vleugel in vooruitgeschoven aangebouwd, blinde gevel over twee verdiepingen met topgevel. Fries frontgevel met decoratieve pyramiden loopt door onder basis topgevel. Top van zijgevel voorzien van basislijn waardoor motief fronton. In topgevel siermetselwerk in vorm eensteens verspringende muurdammen met even brede verdiepte geveldelen ertussen gemetseld van rode baksteen.

Zijgevel rechts zowel op begane grond als op verdieping zes staande vensters met onderlichten gekoppeld door tweesteens muurdam. Alle vensters idem aan hoofdgebouw langs Nieuwstraat. Onder en boven vensters in terug liggend geveld. Vensters afgesloten met betonlatei. Dikke muurdammen doorlopend van maaiveld tot aan sierfries van gegoten beton. Sierfries idem aan fries hoofdgebouw.

Direct aansluitend aan rechterzijde vleugel lage aanbouw van voormalige werk/praktijklokalen van technische school opgetrokken uit een beton skelet met 20 traveeën. Ieder traveeën is voorzien van plat dak met een sheddy dak. In alle traveeën terug liggend metselwerk met staandvenster met bovenlicht met uitzondering van travee.

19 waar een ingang met dubbele deur zit.

Hoofdbouw en aanbouw gekoppeld door een brede hoge schoorsteen afgedekt open betonnen rookkap.

Achtergevel links met topgevel geheel bind uitgevoerd.

Top van zijgevel voorzien van basislijn waardoor motief fronton. In topgevel siermetselwerk in vorm eensteens verspringende muurdammen met even brede verdiepte geveldelen ertussen gemetseld van rode baksteen.

In hoofdbouw met kap rechts gedeelte van de vleugel met trappenhal. Op begane grond twee staande vensters en recht daarboven op de verdieping. gedeelte van de vleugel trappenhal Aan deze hoofdbouw vast gebouw twee bouwlagen plat afgedekt. In verdieping terugliggend deel zes liggen strokenvenster in beton skelet met zes traveeën en in het naar voorgeschoven deel zes vierkante vensters in betonskelet. In voorbouw over een bouwlaag twee ingangspartijen met dubbel deuren en bovenlichten met rechts en links een brede muurdam met daarlangs een smalstaand strokenvenster.

Achter gevel van voormalig werk/praktijklokalen geheel gesloten.

Direct aansluitend langs binnenplein op vleugel langs oostzijde binnenplein van voormalige werk/praktijklokalen van technische school opgetrokken uit een betonskelet over 20 traveeën, voorzien van plat dak met 20 sheddy daken. In travee 3-4-5-8-11 en 14 staand venster

Beschrijving interieur:

In feite is alleen van belang een deel van het interieur van het noordelijk gedeelte van het hoofdgebouw Nieuwstraat 156.

Achter de hoofdingang liggen heden de nieuw ingerichte hal met vernieuwde ijzeren trap en nog gedeelte van het oude trappenhuis. Dit oude trappenhuis begint in een hal gelegen half beneden en half boven het maaiveld. (trappenhuis van de voormalige technische school). Dit is nog bewaard is gebleven. (heden trappenhuis naar ruimtes woongedeelte) Dit gedeelte uitgevoerd in schoonmetselwerk en natuurstenen vloeren. Granieten trap treden. Smeedijzeren trapleuningen. Ontsluiting gebouw vanuit hal door middel van dubbele poorten met granieten zuilen ertussen voorzien van blokkapitelen. Poorten afgesloten met segmentvormige strekken. Architectuur van het trappenhuis zeer verzorgd.

Overige delen gebouwen verbouwd en ingericht als kantoorruimte, toonzaal of dienstvertrek. Op meeste plaatsen balken betonskelet te zien. Op zolderverdieping hoofdgebouw gehele dakgebint te zien.

Reeks klaslokalen in vleugel praktijklokalen (oostzijde) heden ingericht als toonzalencomplex en werkplaats. Overige ruimtes nog goed herkenbaar als onderdeel schoolruimtes voor leerlingen met o.a. toiletten, wasruimtes met lambriseringen met

witte tegels, etc.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl en bevat alle stijlkenmerken van die bouwtrant.

A.2.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.3.b. Het object valt op door bijzondere detaillering in het interieur. Met name de uitvoering en detaillering van het oude trappenhuis in het hoofdgebouw (hal met trappenhuis vorm. Technische school) met haar gemetselde segmentbogen en granieten zuilen is vermeldenswaardig.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architecten Siebers en van Dael en neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

A.7. Het object neemt binnen het werk van de architecten Siebers en van Dael een belangrijke plaats in. In Gilze-Rijen dient zich tegelijkertijd veel vergelijkingsmateriaal aan. Het huidige stadhuis, een inmiddels verdwenen bejaardenoord, een lagere school en vele blokken woonhuizen zijn eveneens van deze architecten

B.2. Het object vormt een onderdeel van de bebouwing langs en/of in de buurt van de Nerhovensestraat. Deze buurt dateert in zijn geheel uit de jaren vijftig.

B.3. Het object is van belang vanwege zijn ligging aan de Nieuwstraat-Nerhovensestraat.

C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord. Hier stond voorheen het stadhuis. Het object werd gebouwd op de restanten van het door de Bezetter opgeblazen gebouw. Er kwam een technische school voor jongens en later een nijverheidsschool voor meisjes.

C.3. Het object vertegenwoordigt door zijn verschillende bestemmingen in het verleden een aspect van de sociale-, maatschappelijke- en onderwijsgeschiedenis van Gilze-Rijen.

NIEUWSTRAAT 13

(Voormalige ambtswoning van de burgemeester)

Kadasternummer:

Sectie L 1857 (voorheen Sectie L 514)

Typering: Villa

Bouwgeschiedenis:

Het object werd gebouwd in 1934 in opdracht van de Gemeente Gilze-Rijen als burgemeesterswoning naar het ontwerp van de architect A. Aarts uit Rijen.

(Originele tekening van het pand ontbreekt in G.A.Gilze-Rijen)

1944-1946. Toen het oude raadhuis eind 1944 door de Duitse bezetter werd opgeblazen en niet meer kon functioneren werd het pand Nieuwstraat 13, tot het gereedkomen van het nieuwe raadhuis, ingebruik genomen als tijdelijk vervangend raadhuis.

1950/1952. Het object krijgt nieuw sanitair en een nieuwe keukeninrichting. (1)

1973. In opdracht van de gemeente Gilze-Rijen wordt het huis gemoderniseerd en uitgebreid. De oude binnenplaats tussen serre en garage wordt opgevuld met een nieuwe keuken en berging. Op de verdieping komt boven deze nieuwbouw een nieuwe slaapkamer, terwijl de oude badkamer wordt weggebroken en de verkregen ruimte

bij de bestaande slaapkamer wordt getrokken. De achterpui wordt verder gewijzigd door een nieuwe tuindeur te maken in de keuken i.p.v. het driedelig venster dat aan het binnenplaatsje was gesitueerd. (G.A. Gilze Rijen, 1973-280)

1991. In opdracht van de heer J.C.M. Wouters krijgt het pand ter rechterzijde een grote carport.

(Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1991/42)

Noten:

1. J.H. van Mosselveld (archivaris), De zeven raadhuisen van Gilze-Rijen. Publicatie t.g.v. de opening van het nieuwe raadhuis in Rijen, 29 april 1961. pp.19-35.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij en is gelegen in een parkachtige tuin.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een onregelmatig (samengesteld) schilddak belegd met roodbruine Romaanse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing van donkerrode baksteen in gevelplint.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel: a-symmetrisch.

Midden in gevel in strekverband gemetselde rond-

boogpoort portiek ingangspartij. Ingangspartij met houten rondboog paneeluur waarboven een smeedijzeren buitenlantaarn. Vloer portiek belegd met te-

geltjes in kleuren gemeente Gilze-Rijen (blauw/geel).

Boven ingangspartij staand tweedelig strookvenster voor verlichting hal en trappenhuis met roede. Deze zestien panelen per deel zijn gevuld met glas-inlood in Art-Décostijl. Strookvenster door dakgoot getrokken als soort dakkapel met schildvormig steekdakje aangesloten op grote dakkap.

Links in gevel (zuidzijde) op begane grond driezijdige erker met afgeschuinde hoeken. Op verdieping balkonpartij met gesloten bakstenen balustrade met vlechtwerk op de hoeken. Op balustrade balkon donkergrijze haakpannen. Openslaande balkondeuren met ieder tien staande panelen glas.

Tegen balkonbalustrade vlaggenmasthouder met vlaggenmast.

Rechter deel frontgevel vooruitgeschoven met schuine zijde en afgedekt met een lagere dakkap dan het hoofd volume van het object. In gevel op begane grond groot vierdelig venster (vernieuwd, oorspronkelijk 6-ruits) dat één paneel is doorgetrokken om beide de hoeken. zijgevel.

Op de verdieping vierdelig venster met vierdelig venster met zes panelen glas per raam Houten kozijnen. Deur en vensterpoorten afgesloten met halfsteens strek en donkergrijze gestoken vensterbanktegels.

Zuidelijke gevel hoofdbouw rechts vijfdelige erker plat afgedekt met staande vensters en links een tweedelig venster. Op verdieping twee tweedelige vensters met per raam zes panelen glas.

Op verdieping noordelijke gevel hoofdbouw in uitgebouwd deel staand tweedelig strookvenster met tien panelen per deel deze zijn gevuld met glasnost in Art-Décostijl. Links hiervan deur met 12 panelen glas.

Dak twee dakkapellen met overstekend platte dak en tweedelig kozijn met vier panelen glas per raam.

Gevel staat op plint van donkerrode baksteen, een fries als gevelbeëindiging ontbreekt. Dak hoofdbouw afgesloten met schoorsteen.

Ver overhangende lijstgoot doorgetrokken rondom gehele huis.

Aan straatzijde tuinmuurtje van baksteen met uitgemetselde tussenmuren en voorzien van ijzeren hekwerken met meandermotief.

Naast ingangspartij een gevelsteen waarop: H. Petrus met sleutel en de datum 4 april 1934, de opleverdatum van het pand.

Stoepje met krakelingtegels, oorspronkelijk eveneens in de kleuren van Gilze-Rijen.

Aanbouw achtergevel en carport niet van toepassing

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een fraai voorbeeld van een rijke villa (oorspronkelijk burgemeesterswoning) van een notabel van Gilze(-Rijen) uitgevoerd in Interbellumstijl. Het object is daarmee echt een product van zijn tijd dat bewust in deze, toen zeer moderne bouwtrant, werd gebouwd. Het object bevat alle kenmerken van de Interbellumstijl (vensters, portiek vorm en deurpartij, erker en strookvenster hal/trappenhuis).

Vanwege zijn gaafheid, de architect A.Aarts en hoge architectuurkwaliteit is het object van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object wordt omgeven door een parkachtige tuin en is van belang vanwege zijn ligging midden in het dorp. Het object is beeld- en sfeerbepalend voor de Nieuwstraat en draagt in hoge mate bij aan de tegenstelling van de eenvoudige en rijke woningen in de kern van Gilze die zo karakteristiek is voor het dorp.

Aan het object zijn herinneringswaarden in de meest brede zin verbonden. Als voormalige burgemeesterswoning vertegenwoordigt het object een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze(-Rijen) en is daarom van cultuurhistorisch belang.

NIEUWSTRAAT 21

(achterbouw uit ca. 1800 is gesloopt)

Kadasternummer:

Sectie L 495 (voorheen Sectie K 1761)

Typering:

Villa met voormalige woon/bedrijfsruimte (oude aanbouw achterzijde gesloopt)

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een oude bebouwingsgeschiedenis. Achter het huidige pand staat aan de zuidzijde nog een deel van deze oude bebouwing die dateert van ca. 1800. 1878. Aan de straatzijde wordt een hoveniershuis/woonhuis gebouwd in eclectische stijl. De oude achterbouw wordt ingericht als leerlooierij. In 1928 zou dit object geheel worden verbouwd.

1928. Het object aan de straatzijde wordt in opdracht van de heer J. Aarts verbouwd naar een ontwerp van de architect J. Timmers. Bijzonder aan de bouw is dat een bestaand pand gedeeltelijk wordt afgebroken

(dakpartij eraf) en voor een deel in de nieuwe villa wordt opgenomen. Op het oude pand wordt een

etage gebouwd voorzien van een Mansardedak. Inpandig wordt de oude trap voor in de gang links afgebroken en vervangen door een grote trap over twee bouwlagen achter in de gang. De opkamer linksachter wordt verbouwd tot eetkamer voorzien van een serre. Op de nieuwe verdieping komen vier slaapkamers, terwijl de kamer boven de ingangspartij speciaal logeerkamer wordt genoemd. De trap naar de zolder wordt aan de zuidzijde op de verdieping gesitueerd. De leerlooierij in de oude achterbouw houdt op te bestaan. Het oude gedeelte wordt nu bergruimte/bijkeuken. (G.A. Gilze-Rijen, 192-378)

Opm. Het pand was rond 1998 zeer vervallen en is nu in zijn geheel gerenoveerd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij en is gelegen in een parkachtige tuin.

Het object telt twee bouw bouwlagen met een zolderverdieping onder een Mansardedak (schilddak) belegd met rode Tuiles du Nordpannen. Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing machinale donkerrode baksteen in gevelplint. Rechterzij- en achtergevels glad bepleisterd en linkerzijgevel voorzien van peisterwerk in rusticamotief (motief rusticablokken).

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Invloed Amsterdamse Schoolstijl in diverse onderdelen architectuur.

(Oude aanbouw aan achterzijde:

Een bouwlaag met een zolderverdieping onder een stijl zadeldak met eindschild belegd met donkergrijze Hollandse pannen is geloopt).

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vier onregelmatig over de gevel verdeelde vensterassen.

In middelste vensteras ingangspartij in diep portiek. Originele houten paneeldeur met bovenlicht met die paneelglas bezet met glas-in-lood. Rechts naast deur natuursteen bieveenbus. Portiekpoot uitgemetselde rand van steensrollaag natuursteen blokken ter hoogte

wisseldorpel bovenlicht. Natuursteen luifel. Boven luifel getoogde uitstekende steensrollaag welke doorloopt in onderliggend siermetselwerk. Terug liggend vlak siermetselwerk in blokverband.

Portiek voorzien van hardstenen vloer, voor huis langs stoep gelegd van gele en donkergrijze tegels.

Boven ingangspartij op verdieping hoog staand venster, T-type openslaand raam met bovenlicht.

Bovenlichten voorzien van roedenverdeling met acht kleine staande panelen met glas-inlood..

Houten kozijn, natuurstenen vensterbank

Aan linker zijde (zuidzijde) van de ingangspartij op begane grond driezijdige erker met afgeschuinde zijden en balkonpartij op de eerste verdieping.

Erker: Schuine zijden hoogstaande vensters met bovenlichten met negen staande panelen in roeden gevuld met glas-in-lood en aan voorzijde hoogstaand venster T-Type met bovenlicht en naar binnendraaiende ramen. Bovenlicht met twaalf panelen in roeden gevuld met glas-in-lood. Houten kozijnen met rolluiken en natuurstenen vensterbanken. Vensterpoort recht afgesloten en voorzien van strekken in de vorm van hanenkammen.

Balkon voorzien van overstekend houten boeiboord met neuslijst en houten balustrade, afgewerkt met houtenbloembak.

Openslaande balkondeuren met een paneel glas met zij- en bovenlichten. In bovenlichten roedenverdeling. Boven deur acht paneeltjes en boven zijramen zes paneeltjes. In alle paneeltjes glas-in-lood.

Aan rechterzijde in derde en vierde as zowel op begane grond als op de eerste verdieping hoge staande venster.

Op begane grond venster met boven licht en op verdieping venster T-type openslaande ramen met een bovenlichten. Bovenlichten kleine roede-verdeling met twaalf panelen glas. In alle paneeltjes glas-in-lood. Houten kozijnen en

natuurstenen vensterbanken met siersmeedijzeren

hekje.

Alle vensterpoorten in voorgevel recht afgesloten en voorzien van strekken in de vorm van schuin uitgemetselde hanenkammen (in siermetselwerk) m.u.v. erker .

Rechterzijgevel bind uitgevoerd (aanbouw niet van toepassing) en glad gestuct met cement.

Linkerzijgevel op begane grond links staand venster T-type met schuifraam en bovenlicht beide met twee panelen glas. Op verdieping recht boven onderstaande venster idem venster m.u.v. schuifraam, dit zijn openslaande ramen.

Rechts smal staand venster met bovenlicht met negen paneeltjes in roeden met glas-in-lood. Recht hierboven op verdieping idem venster.

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken.

Rondom gehele object ver overhangende gootpartij op houten gootklossen.

Op dakpartij voorgevel dakkapel met driedelig venster met openslaande ramen met vier panelen glas per raam.

Dakkapel op dakpartij linkerzijgevel met tweedelig venster met openslaande ramen (vier panelen glas per raam).

Dakkapellen afgedekt met plat dak.

Zowel aan zuid- als aan de noordzijde een hoog opgemetselde schoorsteen voorzien van een rookhuis met afdekplaat.

Op uiteinden (schild-)dakpartij terracotta pironnes.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een grote bakstenen villa van rond ca. 1930 met invloeden van de traditionele 19e eeuwse architectuur en de Amsterdamse Schoolstijl.

Het object is vanwege zijn diverse stijlinvloeden en

uitvoering van belang voor de architectuur
geschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is belangrijk binnen het oeuvre van de
architect J. Timmers. Timmers experimenteerde
met de combinatie van diverse bouwstijlen. Tot zijn
meest geslaagde ontwerpen hoort de architectuur
van Nieuwstraat 21.

Het object is zeer beeldbepalend voor de
Nieuwstraat. Gelegen in een parkachtige tuin vlak
bij de rooilijn aan de straatzijde domineert het huis
in het straatbeeld.

NIEUWSTRAAT 27

Kadasternummer:

Sectie L 1030 (voorheen Sectie L 427, Sectie K 1119, K 1922 en K 2012)

Typering: Woonhuis, voorheen winkel/woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1923. Het object wordt gebouwd als ijzerwinkel/kantoor en woonhuis in opdracht van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Meest opvallende afwijking van de originele bouwtekening is de toevoeging van trapsgewijs oplopende houten blokken in de gevel. De achterzijde van het object telt in 1923 nog slechts een bouwlaag. (G.A. Gilze-Rijen, 1923-21)

1940. De winkel wordt verbouwd tot woonhuis. De werkzaamheden worden verricht in opdracht van en naar een ontwerp van A.J.H. Botermans. Opeens is er siermetselwerk op de tekening te zien onder de dakpartij. Die boven de vensters is dan waarschijnlijk nog niet uitgevoerd. In de zijgevel wordt de deurpartij gewijzigd. Deze krijgt een boven- en zijlicht gevuld met glas-in-loodramen in Art-Décostijl.

De opkamer in het huis wordt uitgebrouwen en het vloerniveau wordt gebracht op dat van de rest van het huis. (G.A. Gilze-Rijen, 1940-10)

1958. Het woonhuis wordt in opdracht van A.J.H. Botermans gewijzigd. Op de achterzijde van het object wordt een verdieping met plat dak gebouwd. De verbouwing wordt uitgevoerd in opdracht van en naar het ontwerp van de opdrachtgever, de architect A.J.H. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1958-12)

1975. In opdracht van de heer J.J. Stadhouders wordt het winkel/woonhuis opnieuw gewijzigd. Bij de omvangrijke verbouwing moet de voorgevel ongewijzigd blijven. Slechts de voordeur mag worden vervangen door een venster. Op de tekening is nu ook het sier-metselwerk te zien boven het zijvenster in de frontgevel.

Inpandig worden de voormalige winkelruimte en de bestaande huiskamer nu één ruimte. De keuken wordt verbouwd tot een open keuken. Op de hoek met de woonkamer wordt een grote open haard gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1975-79)

1981. Aan de achterzijde wordt in opdracht van J.J. Stadhouders een deel aangebouwd over twee bouwlagen (De architect is onbekend). (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1981-150)

1997. Aan de rechterzijde van het pand wordt een carport aangebouwd.

Karakterisering:

Het object staat aan drie zijden vrij, tegen de zuidzijde is aangebouwd.

Het object telt een/twee bouwlaag met aan de voorzijde een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak belegd met donkergrijze kruispannen. Aan frontzijde erkerachtige opbouw tweede bouwlaag met plat dak, aan de achterzijde plat dak. Gevels: Opgetrokken van rode machinale baksteen. Gehele object 1958 witgesausd.

Metselwerk: Frontgevel siermetselwerk in strekver-

band, zij- en achtergevel kruisverband. Toepassing potdeksel op eerste verdieping.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Amsterdamse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch.

Op begane grond vijf vensterassen. In as twee en vier driezijdige erker met afgeschuinde zijde, er tussenin (as drie) den voormalige winkelportiek nu venster op plaats voormalige winkel deur. In as een en as vijf staand venster (oorspronkelijk voorzien van laddervensters). Alle maal staande vensters heden een grote panelen glas met bovenlichten waarin glas-in-lood in Art-Décostijl.

Verdieping op erker gevel voortgezet in vorm grote dakkapel met aan onderzijde potdeksel. In midden opbouw tweezijdige (kepervormige plattegrond) erker. Onderzijde erker trapsgewijs uitgetimmerd met houten blokken. Dakkapel links een staand venster met twee panelenglas, midden in erker achtige uitbouw met twee staande vensters en rechts een staand venster met twee panelenglas. Dakkapel afgesloten met boeiboord.

Muurdelen langs venster in as een en vijf voorzien van sier-metselwerk in de vorm van tand- en kettinglijsten en boven deze vensters ronde

dere architectuurobjecten van Gilze(-Rijen). Het pand is uitgevoerd in de Amsterdamse Schoolstijl, maar is over lange tijd tot stand gekomen. Het

oorspronkelijke ontwerp van Botermans werd eerst eenvoudig uitgevoerd. Door de tijd heen werden details toegevoegd (met name siermetselwerk).

Door zijn bijzondere karakter is het object van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang binnen het oeuvre van de architect A.L. Botermans.

Als voormalige ijzerwinkel met kantoor vertegenwoordigt het object een aspect van de economische geschiedenis van Gilze-Rijen. Het object is beeldbepalend.

verdiepte twee steensrollaag en tot dakgoot trapsgewijs uitgemetseld sier metselwerk tot dakgoot.

In terugliggende twee laagse deel boven en onder een staand venster met bovenlicht

Onder carpoort in rechterzijgevel links ingangspatij met rechts een zijlicht. Boven deur een dakkapel met T-type venster.

In vooruitgeschoven twee laags deel op begane grond een staand venster met bovenlicht.

Zijkant dakkapel een smal staand venster aan beide zijde.

Achtergevel eenvoudig uitgevoerd in kruisverband, voorzien van diverse typen deur- en vensterpartijen met bovenlichten (aan achterzijde nieuw).

Carpoort niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object vormt een bijzonder geval tussen de an-

NIEUWSTRAAT 29

Kadasternummer:

Sectie L 2413 (voorheen Sectie K 1119 en K 1818)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1927. Het object wordt gebouwd in opdracht van de tim-merman/aannemer A.J.C. Botermans, die tevens de architect is. A.J.C. Botermans nam het bedrijf van zijn vader over dat gevestigd was in de houten loodsen die achter het object staan. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

Opvallend verschil tussen het gerealiseerde object en de bouwtekening is dat het siermetselwerk onder de erker op de verdieping in de frontgevel veel kleiner is uitgevoerd dan ontworpen.

(G.A. Gilze-Rijen, 1927-317)

1933. In opdracht van A.J.C. Botermans wordt achter het huis aan de bijkeuken een bergplaats aangebouwd.

(G.A. Gilze-Rijen, 1933-762)

1994. In opdracht van K. Botermans

wordt aan de achterzijde van het object een nieuwe berging met zadeldak gebouwd. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1994-36)

Karakterisering:

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een wolfdak heden afgedekt met donkergrijze pannen).

Gevels: Opgetrokken van rode machinale baksteen, en gele baksteen plint, lateien en vensterbanken van gegoten beton in voorgevel.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch. Links (zuidzijde) op begane grond driezijdige erker met afgeschuinde hoeken. Zijvensters met hoge staande ramen met bovenlicht.

Middenpartij erker een staand venstee met driedelig bovenlicht en een groot paneel glas (voorheen waren hier openslaande ramen)

Alle vensters begane grond zijn voorzien van houten rolluiken. Alle bovenlichten gevuld met glas-in-lood. Houten kozijnen, gegoten betonnen vensterbanken en geprofileerde lateien. Op verdieping balkonpartij met een geprofileerde betonplaat afgedekt bovenop erker en een houten (nieuw) balustrade.

Openslaande deuren met zijlichten. Alleen zijlichten hebben bovenlichten (heden blank glas) en bovenlichte een paneel gefigureerd glas. Deur-/ raampoort afgesloten met geprofileerde latei van gegoten beton en betonnen vensterbanken.

Dit geveldeel wordt beëindigd met afgeplatte topgevel (wolfeind met pironnes) waarin liggend zeshoekig venster. Vensterpoort van dit venster omrand met streklaag en siermetselwerk.

Rechts in gevel halfsteens terugliggende ingangspartij tot pand. Links zijwang

teracotta gekleurd Mariabeeld. Originele houten paneeldeur in Art-Décostijl, met recht een zij- en een bovenlicht met twee panelen. Beide gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl.

Latei deurpoort van geprofileerd gegoten beton. Boven ingangspartij op verdieping tweezijdige erker (kepervormige plattegrond) op trapsgewijs uitgemetselde "console" met twee staande vensters met bovenlicht gevuld met gefigureerd glas.

Dit geveldeel recht afgesloten met overhangende gootpartij op houten klossen die eveneens kepervorm van erker heeft gekregen.

Gevel staat op plint van geel siermetselwerk in de vorm van staand verband, voorzien van donkere

voegen.

Lijstgoot op houten klossen. Op uiteinden wolfseind piron.

Linkerzijgevel op begane grond links staande vensters T-type met bovenlicht en schuifraam. Beide met twee panelen glas. Op verdieping twee staande vensters T-type met bovenlicht en schuifraam. Beide met twee panelen glas. Houten kozijnen, raampoort afgesloten met gemetselde strek en gestoken vensterbanken van baksteen. Gevel staat op plint van geel metselwerk van

bouwstijlen (hier bijvoorbeeld de toepassing van een wolfdak).

Het object is gaaf bewaard gebleven en vanwege zijn architectuurkwaliteit van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect A.J.C. Botermans.

Het object heeft een sterk beeldbepalend karakter.

donkere voegen.

Lijstgoot op houten klossen.

Achtgevel soberder uitgevoerd. Hierin diverse raam- en deurtypen waaronder staande vensterpartijen, schuiframen met bovenlichten.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de baksteen-architectuur uit de eerste helft van de 20e eeuw waarvoor de kunstgeschiedenis (nog) geen benaming heeft. Deze architectuur wortelt nog deels in de 19e eeuwse eclectische architectuur (gehele opzet gevel, vensters, etc.) er zijn invloeden aan te wijzen van de Amsterdamse Schoolstijl (siermetselwerk, vorm vensters) en van andere

NIEUWSTRAAT 31

Kadasternummer:

Sectie L 1486 (voorheen Sectie K 2329 en Sectie K 1763)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1905/06-1910-1926. Het object wordt gebouwd in opdracht van de burgemeester van Gilze-Rijen (1901-1933) de heer G.J. van Poppel naar een ontwerp van de architect A.J.C. Botermans uit Gilze.

Onduidelijk is wat precies in de aangegeven perioden tot stand kwam. Het object wordt in ieder geval niet ineens gebouwd.

Het heeft er alle schijn van dat hier reeds een pand stond dat nagenoeg geheel werd afgebroken, maar

waarvan ook delen zijn gebruikt in het huidige object. In 1926 vindt in feite de laatste "verbouwing" plaats. (G.A. Gilze-Rijen, 1926-260) 1931. Inpandig worden nieuwe water-, gas- en elektriciteitsleidingen aangelegd. De aanleiding voor deze algehele vernieuwing is niet bekend. (Met dank aan J. van Poppel, Ulvenhout) 1960. In opdracht van de heer G. Rouws wordt het woonhuis verbouwd. In het exterieur blijft het object ongewijzigd op het gevelgedeelte boven de deur na. Hier is de dakbalustrade opeens verdwenen om tot op heden niet meer terug te keren. (G.A. Gilze-Rijen, 1960-21) In de tijd na 1960 is het pand nagenoeg ongewijzigd gebleven.

Karakterisering:

Het object staat met de gevel op de rooilijn aan de straat en is aan drie zijden vrij, tegen de zuidzijde is aangebouwd.

Het object telt twee verschillende volumes, te weten aan de zuidzijde het woonhuis over twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak, deels mansardedak afgedekt met donkergrijze leien in kruis- of koeverdekking (voorheen donkergrijze kruispannen) en aan de noordzijde een bouwlichaam over anderhalve bouwlaag afgedekt met een mansardedak met schilddak belegd met donkergrijze leien in kruis- of koeverdekking (voorheen donkergrijze kruispannen).

Voorgevels: Opgetrokken van machinale rode verblendsteen, toepassing granito in gevelplint, vensterbanken.

Metselwerk: Stand verband, geknipt voegwerk.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Gehele gevel staat op granito plint. Aan zuidzijde gevel erker met afgeschuinde zijden en balkon. In erker hoge staande vensters, frontzijde tweedelig bovenlicht met twee panelen en schuine zijde enkeldelig met bovenlichten met een paneel. Alle panelen zijn gevuld met glas-in-lood.

Erker afgedekt met betonplaat. Op de verdieping balkon met gemetselde zijmuren en pilaren waarop afdekplaten van gegoten beton en ijzeren hekwerk als balustrade.

Openslaande balkondeuren met een paneel glas. In de topgevel zolder een venstertje met openslaande ramen.

Zuidelijk geveldeel gevat tussen hoekpilasters ter hoogte van de topgevel doorlopend als hoekpylonen en bekroond met toppen van gegoten beton. Venster in topgevel heeft groot halfsteens verdiept boogveld gevuld met siermetselwerk van rode baksteen.

Flanken topgevel afgedekt met gegoten beton.

Topgevel bekroond door eensteens uitgemetseld vierkant zuiltje met decoratieve kop van gegoten beton waarop windvaan van siersmeedwerk.

Middenpartij gevel over een vensteras eensteens verdiept. In deze vensteras ingangspartij tot woonhuis. Houten paneeldeur met bovenlicht met glas-in-lood in ondiepe portiek. Boven deurpartij venster, T-type schuifraam met bovenlicht met glas-in-lood.. Oorspronkelijk aanwezige dakbalustrade verdwenen.

Noordelijk gedeelte gevel over twee vensterassen en een bouwlaag. Hoge staande vensters met bovenlicht met twee panelen gevuld met glas-in-lood .

Alle vensters hebben houten kozijnen, vensterbanken van granito, bovenlateien van gegoten beton. Houten rolluiken in vensters begane grond.

Noordelijk gevelgedeelte afgesloten met fries tussen halfsteens uitgemetselde streklagen. Fries van siermetselwerk in de vorm van vlechtwerk. Op uiteinden Mansardedak en schilddak loden pironnes.

Bakgoot.

Noordelijke gevel op verdieping drie staande vensters met bovenlicht gevuld met glas-in-lood. Gestoken vensterbanken van baksteen.

In dakvlak kleine dakkapel met lessenaarsdak

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een rijke middenstandswoning in eclectische stijl in de kern van Gilze. Het object bevat alle stijlkenmerken van genoemde stijl (vensters en deuren, gevelindeling, detaillering, decoratie, toepassing materialen) en is gaaf bewaard gebleven.

Het object is een mooi werk uit het oeuvre van de architect A.J.C. Botermans en is vanwege zijn architectuurkwaliteit niet alleen van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen), maar ook voor het oeuvre van de architect.

Het object is gelegen direct aan de straat. Met zijn brede gevel en speelse bouwvolumes is het object voor de Nieuwstraat zeer beeldbepalend.

NIEUWSTRAAT 45

Kadasternummer:

Sectie L 437 (voorheen Sectie K 1683 en K 2250)

Typering:

Boerderij/woonhuis (voorheen molenaarswoning van de molen "De Windvang" die rond 1950 werd afgebroken).

Bouwgeschiedenis:

Over de voorganger van het huidige pand is weinig bekend. In de fundamenten van het huidige pand zijn resten te zien van een huis uit de laat 18e of vroeg 19e eeuw.

1874/1875. Het oude woonhuis wordt door de familie L. C. (verdere gegevens ontbreken) verhuurd als molenaarswoning aan de heer W. van Hoek, molenaar te Gilze. (Met dank aan J. de Vet).

1888. Het oude huis wordt verkocht aan de molenaar W. van Hoek voor het bedrag van fl. 1650,-.

1889. In opdracht van de heer W. van Hoek wordt het oude woonhuis afgebroken voor de bouw van het huidige pand. Dit wordt gebouwd door en naar een ontwerp van de aannemer/timmerman Henricus Koks uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd).

1901. Aan de achterzijde wordt het object uitgebreid met een bijkeuken en toilet (houten hudo). (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd)

1906. Het object krijgt elektriciteit. (Oud-Archief verenigde electriciteitsbedrijven Noord-Brabant, Afdeling Gilze, 1906)

1944. Achter het huis wordt door de heer C.T. Coppens een nieuwe werkplaats gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1944-1)

1955. In opdracht van de heer J. de Jong uit Gilze wordt het huis verbouwd. In het exterieur verandert er nauwelijks iets. Inpandig wordt de trap verlegd. Deze zat tegen de achtergevel. Achter in de gang wordt nu een halletje met een nieuwe trap aangelegd. In de achtergevel worden daartoe twee kleine raampjes geplaatst. (G.A. Gilze-Rijen, 1955-101)

1985. De zolderverdieping wordt in opdracht van de heer C.B.M. Quirijnen verbouwd. Aan de zuidzijde worden twee nieuwe slaapkamers aangelegd. Deze worden aangelegd naast de bestaande slaapkamers die worden gemoderniseerd. Op het dak worden daartoe aan de frontzijde van het huis twee dakkapellen geplaatst. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, 1985-1582)

In 1988 en 1991 worden in opdracht van de heer C.B.M. Quirijnen nog vier garages en een berging gebouwd, maar aan het object zelf verandert er in deze tijd niets meer.

Karakterisering:

Het object staat aan drie zijden vrij, alleen aan de zuidzijde is aangebouwd. Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevel: Opgetrokken van handvorm rode baksteen, toepassing stuc in plint en fries.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

A-symmetrisch over drie vensterassen.

Vensterassen ongelijk verdeeld over gevelvlak. In middelste vensteras ingangspartij. Houten paneel deur (jaren 20) met bovenlicht. Deurportaal omrand met geprofileerde stuclijst, rond bovenlicht verbreed, met schouder tjes uitgevoerd.

Een hoge staande vensters met bovenlichten aan iedere zijde ingangspartiaal. Bovenlicht met twee panelen glas en onderlicht vier panelen glas.

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over gehele breedte gevel. Vensterpoorten omrand met geprofileerde stuclijsten, rond bovenlicht verbreed, met schouder tjes uitgevoerd.

Gevel staat op plint van stuc, met aansluitend tot de hoogte van de vensterbanken een zone met gebosseerde blokken in rusticamotief. Gevel afgesloten door gladde stucwerk fries, aan de onderzijde afgezet met een geprofileerde stuclijst.

Op dakpartij twee (nieuwe) dakkapellen. Dakkapellen met openslaande ramen (tweepanelen glas per raam), voorzien van windborden en afgedekt met zadeldakjes met pannen.

Op hoeken object hoog opgemetselde schoorstenen met rookhuizen afgedekt met platen van gegoten beton.

In Rechterzijgevel zichtbaar bouwspoor van dichtgemetseld venster (1955) op begane grond.

Op verdieping in topgevel een staand vensterT-type met bovenlicht en openslaande ramen

Zijgevel door dak getrokken en schuine zijde afgedekt met rollaag en voorzien van rechte steekankers.

Achter gevel idem soberder uitgevoerd. Diverse typen deur- en vensterpartijen

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een (molenaarswoning) boerderij/woonhuis uit het laatste kwart van de 19e eeuw. In het object woonde de molenaar, maar het werd tevens gebruikt als hoveniersbedrijf. Achter het huis waren akkers en stond de molen. Het object is door haar vroegere bestemming echt een voorbeeld van het soort boerderij/woonhuizen dat, al dan niet heel sober van architectuur of meer rijk uitgevoerd, over geheel Gilze(-Rijen) voorkwam. Het object is door dit alles van cultuurhistorisch belang.

Het object is typerend voor boerderij/woonhuizen uit het laatste kwart van de eeuw in Gilze. De architectuur is sober, maar kent accenten door toepassing van stucwerk in de gevelplint, de vensteromlijstingen en de fries.

Het object is zeer beeldbepalend voor het dorpsgezicht van Gilze.

Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord. Het object is gebouwd als molenaarswoning en vertegenwoordigt als zodanig een aspect van de sociale en economische geschiedenis van Gilze.

NIEUWSTRAAT 53

Voormalige Fa. Brood-bakkerij Gebr. Kools
(voorheen Gilze A 305 en

Nieuwstraat 53 winkel en woning 55)

Kadasternummer:

Sectie L 1831 (voorheen Sectie K 1233)

Typering:

Woonhuis met voormalige bakkerij. Thans woning met kunstenaars atelier.

Bouwgeschiedenis:

Ca. 1890. In opdracht van de familie Kools wordt het woonhuis gebouwd naar een ontwerpplan van de architect A.L. Botermans uit Gilze(-Rijen). (Van het object is geen originele bouwtekening bewaard gebleven)

1912. In dit jaar wordt door de heer L. Kools een bakkerij opgericht. Ten behoeve van de bakkerij en de verkoop van het brood wordt in opdracht van de heer Kools tegen de zuidzijde van het huis, langs de steeg die naast het huis loopt, een bakkerij met winkel gebouwd. De bouw vindt plaats naar een ontwerp van A.L. Botermans. (Van het object is geen originele bouwtekening bewaard gebleven)

1918. In opdracht van de heer L. Kools wordt de bakkerijruimte vergroot. Er komt ruimte voor een broodoven met

aansluitend een opslagplaats bij voor grondstoffen. (G.A. Gilze-Rijen, 1918, 202)

1925. Bij het object wordt in opdracht van de heer L. Kools een nieuwe grote bergplaats gebouwd. De oude bergplaats wordt bij de bakkerij getrokken. (G.A. Gilze-Rijen, 1925-192).

1927. Naast de bergplaats worden varkenskooien gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1927-335)

1929. In opdracht van de Gebr. Kools wordt de bakkerij uitgebreid met een groot wagenhuis waarboven een graanzolder. De verbouwing wordt uitgevoerd naar een ontwerp van de Bredase architect Jacq. van Groenendaal. Aan de bakkerij komt tevens een overdekte plaats waar men de bakfietsen kan stallen en, onafhankelijk van het slechte weer, met brood kan vullen. (G.A. Gilze-Rijen, 1929-442)

1955. In opdracht van de Gebr. Kools wordt de zolder van het woonhuis gewijzigd. Er worden twee nieuwe slaapkamers ingericht waartoe op de achterzijde twee

nieuwe dakkapellen worden geplaatst. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect Jacq. van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1955-49)

1955. In opdracht van de Gebr. Kools wordt de inrijpoort tot de bakkerij gewijzigd en een scheidingsmuur aangebracht. (G.A. Gilze-Rijen, 1955-74)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het woonhuis noordelijk deel en het voormalige winkelgedeelte van de bakkerij zuidelijk deel tellen een bouwlaag met een zolderverdieping.

Woonhuis onder een zadeldak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. Het winkelgedeelte van de voormalige bakkerij heeft een afgeplat schilddak eveneens belegd met donkergrijze Hollandse pannen. De voormalige bakkerij/graanopslagplaats telt twee bouwlagen met een plat dak. Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing stuc in decoratie woonhuis, toepassing granito in bovenlateien inrijpoort voormalige bakkerij. Metselwerk: Woonhuis staand verband, winkelgedeelte bakkerij kruisverband. Plattegrond: Woonhuis rechthoekig, van bakkerij idem rechthoekig, plattegrond gehele complex L-vormig. Stijl: Woonhuis eclectische, bakkerij hoekgeveltje neo-rennaissance

Beschrijving exterieur:

Woonhuis:

Gevel symmetrisch over drie vensterassen. Ingangpartij in middelste vensteras. Houten paneeldeur met bovenlicht. Deurpoort omrand met geprofileerde stuclijst, rond

bovenlicht verbreed uitgevoerd en voorzien van decoratief sluitsteenmotief. Hoge staande vensters, T-type schuiframen met bovenlichten. Alle bovenlichten voorzien van glas-in-loodramen. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken. Vensterpoorten omrand met geprofileerde stuclijsten, rond bovenlicht verbreed uitgevoerd en eveneens voorzien van decoratief sluitsteen motief. Gevel staat op plint van stuc. Gevel afgesloten door fries van stuc voorzien van centrale motieven boven de vensterassen en gebosseerde binnenvelden. Lijstgoot.

Hoog opgemetselde schoorstenen met rookhuizen, afgedekt met plaatjes van natuursteen. In linkerzijgevel hoog staand smal venster met bovenlicht idem uitgevoerd als in voorgevel. Noordgevel geheel gesloten behalve op verdieping klein staand venster met openslaande ramen.

Winkelgedeelte bakkerij:

Gelegen naast woonhuis op de hoek van de steeg. Voorgevel groot liggend venster met twee bovenlichten. Raampoort afgesloten met strek met uitstekende laag baksteen en gestoken vensterbank van baksteen Aan rechterzijde venster terracotta Mariategel, daaronder natuursteenbrievensbus. Afgeschuinde hoekpartij waarin ingangspartij (nieuwe deur) tot voormalige winkel. Op verdieping groot staand venster, met bovenlicht. Houten kozijn, gestoken vensterbank van baksteen. Deur en raampoort afgesloten met strek met uitstekende laag baksteen. Hoekgevel voorzien van trapgeveltje van drie treden afgedekt met plaatjes van beton waarvan top bekroond door overhoeks geplaatst zuiltje waarop siersmeedwerk. In linkerzijgeveldeel langs steeg op eerste verdieping venster dichtgemetseld en voorzien van siermetselwerk van rode baksteen.

Bakkerijgedeelte

(linkerzijgevel); Zeer eenvoudig uitgevoerd in schoonmetselwerk. Veel bouwsporen van wijzigingen aan oorspronkelijke toestand. Boven voormalige toegang tot de bakkerij in granito bovenstijl tekst; GEBRS. KOOLS BROODBAKKERIJ.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het complex bestaat feitelijk uit twee delen die in een verschillende tijd tot stand kwamen, te weten het woonhuis en het bakkerijgedeelte. Het woonhuis vormt, tezamen met Nieuwstraat 15 en Oranjestraat 10, een goed voorbeeld van de eclectische stijl zoals de architect A.L. Botermans deze in Gilze(-Rijen) ontwierp. Het object bevat alle stijlkenmerken van deze bouwtrant en is gaaf bewaard gebleven (deur- en vensterpartijen, stucdecoratie). Het bakkerij/winkelgedeelte is veel zakelijker en strakker uitgevoerd. De eclectische stijl is niet geschikt voor het ontwerpen van een bedrijfspand. Daarom werd hier

gekozen door Botermans voor een strakke baksteenarchitectuur, voorzien van een neo-renaissanceaccent in de vorm van een trapgeveltje op de hoek.

Door zijn architectuurkwaliteit, verscheidenheid van bouwvolumes en speciale woon/bedrijfskarakter is het object niet alleen van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en het oeuvre van de architect A.L. Botermans, maar vertegenwoordigt het ook een belangrijk aspect van de sociaaleconomische geschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is gelegen aan de Nieuwstraat en op de hoek van een naastgelegen steeg. Daardoor is het zeer beeldbepalend en karakteristiek voor het gedeelte van de Nieuwstraat waarin het object gelegen is.

NIEUWSTRAAT 77

Kadasternummer:

Sectie L 2219 en 2220 (voorheen Sectie L 449 en Sectie K 1633)

Typering: Woonhuis met huisartsenpraktijk.

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een oudere bouwgeschiedenis dan het huidige pand. Op de plek van het huis stond vanaf 1897 de leerlooierij van de Gebr.

Wildenberg. Deze leerlooierij werd voor de bouw van het object afgebroken. (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

1961. Het object wordt in opdracht van de huisarts B.C.L. Starmans gebouwd naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1961-73)

1976. Bij het woonhuis wordt een vrijstaande garage gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1976-86)

1996. Het object wordt in opdracht van de heer C. Starmans uitgebreid tot aan de erfrens. Tussen het huis en de garage wordt een entree met wachtkamer, apotheek en spreekkamer gebouwd, terwijl ook de garage wordt vergroot. De bouw, over een bouwlaag met zadeldak krijgt een gevel met veel glas waarin een halfronde ingangspartij. Het ontwerp voor de verbouwing/uitbreiding is van K. van Beijsterveldt uit Gilze. (Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen, B1996-118)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Romeinse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode/bruin baksteen, toepassing gegoten beton in ingangspartij raamomlijstingen en vensterbanken.

Metselwerk: Wildverband.

Plattegrond: Oorspronkelijk rechthoekig, heden L-vormig.

Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

De frontgevel is a-symmetrisch over vier onregelmatig in de gevel geplaatste vensterassen. In de eerste vensteras aan de zuidzijde op de begane grond een groot tweedelig venster gekoppeld door een stijl van gegoten beton en omrand door sierlijns van gegoten beton, op de verdieping een kleiner tweedelig gekoppelde door stijl van gegoten beton staande vensters.

In tweede vensteras klein tweedelig gekoppelde vensters op de begane grond gevuld met glas-in-lood en groot staand venster op de verdieping. Vierde vensteras begane grond klein tweedelig gekoppelde staande vensters met glas-in-lood en groot gekoppelde staande vensters.

Houten buitenkozijnen, stalen ramen zij vervangen door hout in voorgevel. Alle vensterbanken van gegoten beton. Alle gekoppelde ramen zijn gekoppeld door een betonnen stijl.

Derde vensteras met ingangspartij opgevat als risaliet. Risaliet door gootpartij getrokken.

Ingangspartij gevat tussen gemetselde muurdammen. Gemetselde stoep voor ingangspartij. Op begane grond groot driedelig houten kozijn. Midden in deur met drie glaspanelen en smeedijzeren versiering, links en rechts met drie glaspanelen zijlichten. Ingangspartij is voorzien van gefigureerd glas. Boven deurpartij smeedijzeren buitenlantaarn.

Gevelvlak boven deurpartij van gegoten beton waarin op eerste verdieping groot staand venster met vier panelen glas gevuld met een groot glas-in-lood-raam. Risaliet beëindigd met vier kanteelachtige elementen van gegoten beton. Noordgevel begane grond klein gekoppelde staande stalenvenster en rechts tweedelig venster met in een bovenlicht.

Op verdieping rechts een staaand venster.

Houten buitenkozijnen, stalen ramen.

Alle vensterbanken van gegoten beton. Alle gekoppelde ramen zijn gekoppeld door een betonnen stijl.

In zuidgevel op begane grond een staand venster.

Gevel heeft geen plint, gevel afgesloten door halfsteens uitgemetselde fries van siermetselwerk in visgraatmotief.

Lijstgoten met neuslijsten. Op dakpartij in vensteras drie kleine dakkapellen waarvan ramen gevuld met glas-in-lood en afgedekt met zadeldakjes van zink.

Op uiteinden zadeldak grote schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookranden. Zijgevels bekroond door topgevels. In topgevels siermotief van vier bij elkaar geplaatste rode tegels. Flanken topgevels afgedekt met stroken van gewapend beton, thans afgedekt met zink.

Niet van toepassing is aanbouw achtergevel

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het gebouw is een bijzonder architectonisch object. Het is nog gedeeltelijk gebouwd in de Traditionele Stijl van de Delftseschool en verraadt in de maatvoering van zijn vensters ook invloed van de Traditioneel Bossche Schoolstijl, maar is tevens ook al een product van de nieuwe tijd na 1960 waarbij de architectuur steeds vaker te maken krijgt met de toepassing van beton. Het object bevat alle specifieke kenmerken van genoemde bouwtrant. Het object is vanwege zijn originaliteit en architectuurkwaliteit voor Gilze-Rijen uniek te noemen en van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van het dorp. Het object is van groot belang voor het oeuvre van de architect. De villa is een van de mooiste en best bewaarde objecten uit het oeuvre van de architect J.J. Keusters uit Gilze. Gebouwd als woning met artspraktijk vertegenwoordigt het object tevens een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze(-Rijen).

NIEUWSTRAAT 97

Kadasternummer:

Sectie L 1054 (voorheen Sectie K 1110)

Typering: Woning, voorheen hovenierswoning.

Bouwgeschiedenis:

1894-95. Het object wordt gebouwd naar het ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Het gaat om een woonhuis met werkplaats voor de heer Willem Botermans, timmerman/aannemer van beroep. (Originele bouwtekening onvindbaar)

1903/1906. Het object krijgt inpandig, naast de pomp, een kraan in de keuken, tevens worden de gasleidingen vernieuwd.

Onbekend is wanneer het object wordt aangesloten op het elektriciteitsnet.

1908. De timmermanswerkplaats wordt uitgebreid met een travee. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de timmerman/aannemer A. Kerkhofs uit Ginneken.

1927. In opdracht van W.L. Botermans wordt achter het huis een nieuwe timmermanswerkplaats gebouwd. De oude timmermanswerkplaats in de woning wordt verbouwd en bij de woning getrokken. Ze wordt gedeeltelijk verbouwd tot huiskamer, de keuken wordt uitgebreid en het achtergedeelte van de stal wordt verbouwd tot slaapkamer. De oude ingang in de frontgevel verdwijnt en wordt verbouwd tot venster, een nieuwe ingang wordt aangelegd in de zijgevel. Op de zolder wordt een nieuwe slaapkamer gemaakt waarvoor in de zijgevel een nieuw venster moet worden gemaakt. (G.A. Gilze-Rijen, 1927-298)

1939. In 1939 wordt het huis door de familie Botermans verkocht aan de heer W. van Gils. Deze houdt in het pand een kruidenierswinkelje.

1944. Wanneer tijdens de bevrijding van Gilze het postkantoor aan het Mgr. de Vetplein zo zwaar wordt beschadigd dat het moet worden hersteld, trekt het postkantoor voor een tijdje bij W. van Gils in.

Op 9 december 1944 tot de (her)opening van het oude postkantoor in 1945 blijft het hier gevestigd. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)

1952. Het huis krijgt een algehele opknapbeurt. Met name aan de achterzijde worden enkele kozijnen vernieuwd en een bestaand kozijn vergroot.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Hollandse pannen. Achterbouw (voormalige stal) eveneens een bouwlaag met een

zolderverdieping onder een zadeldak, maar veel lager uitgevoerd dan woongedeelte.

Gevels: Opgetrokken van rode machinale baksteen, toepassing van stuc in gevelplint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Vijf vensterassen, in tweede vensteras ingangspartij tot woonhuis. Houten paneel deur (vernieuwd) met bovenlicht waarin levensboom.

Hoge staande vensters met bovenlicht in as een en as drie t/m vijf en schuiframen en voorzien van luiken. Schuifraam met vier en bovenlicht met twee panelen glas. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken. Alle vensters en ingangspartij aan bovenzijde recht afgesloten met een gemetselde strek.

Over gehele breedte gevel rechte muurankers op verdiepingshoogte.

Gevel staat op een plint van stuc.

In linkerzijgevel begane grond rechts klein staand venster. In topgevel staand venster met bovenlicht en schuifraam. Schuifraam met vier en bovenlicht met twee panelen glas.

Zijgevel aan rechterzijde links ingangspartij. Deur met vier panelenglas. Rechts een klein staand venster met vier panelen glas. In topgevel staand venster met valraam met zes panelen glas. In aan aanbouw driedelig liggend venster.

In zijgevels houten kozijnen en gestoken vensterbanken van baksteen. Langs de flanken van de topgevels rechte muurankers. Flanken topgevels gemetseld in strekverband. Top van zijgevels steens uitgemetseld in de vorm van trapsgewijs oplopend siermetselwerk.

Lijstgoot met neuslijst.

Midden op dakpartij een hoogopgemetselde schoorsteen met uitgemetselde rookrand en voorzien van (nieuw) een rookkap van ijzer.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een eenvoudige, voormalige boerderij/hovenierswoning in de kern van Gilze. Er zijn drie typen hovenierswoningen aan te wijzen, te weten van rijke boeren die in eclectische stijl zijn gebouwd en voorzien zijn van stucdecoratie, een middengroep waarin in de architectuur wel stuc-decoratie is gebruikt maar de architectuur tot heel sober is en een derde groep zonder enige decoratie en slechts voorzien van geklampte (planken) deur en luiken. Dit object hoort duidelijk tot de tweede groep.

Als zodanig is het ook belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is in prima staat.

Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A.L. Botermans uit Gilze. A.L.

Botermans bouwde een twintigtal van dit soort hovenierswoningen, waarvan er een aantal al is afgebroken.

Het object is zeer beeldbepalend.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de agrarische geschiedenis van Gilze.

NIEUWSTRAAT 113 (voorheen Grindweg)

Kadasternummer:

Sectie L 1248 en L 2512 en 2511 (voorheen Sectie K 1061)

Typering: Woonhuis (nr.113) met voormalige maalderij nr. 113a).

Bouwgeschiedenis:

Woonhuis:

1907. Het object wordt gebouwd in opdracht van de weduwe J. Theewes naar een ontwerpplan van de architect P. Aarts uit Rijen. De eerste steen werd, getuige een gevelsteen in de frontgevel, door L. Theeuwes 13-6-1907.

Toelichting:

In navolging van enkele leden van de familie Bortmans ging Piet Aarts leren bij de architect J. M. Marijnen in Breda. Aan de vormtaal van de gevel is dan ook duidelijk diens invloed te zien. Ook hier echter is het Mansardedak weer typisch lokaal gebonden.

Opvallend is dat op de originele bouwtekening geen topgevel boven de middelste vensteras staat aangegeven. Deze is wel gebouwd, wanneer is onbekend.

In latere tijd bleef de gevel ongewijzigd.

Karakterisering:

Woonhuis:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze

pannen (voorheen kruispannen en leien in Rens of Schubbedekking).

Gevel: Opgetrokken van rode machinale baksteen, toepassing stuc in decoratie in voorgevel.

Zij- en achtergevel rood/ bruin baksteen van minder kwaliteit

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Woonhuis:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. Ingangspartij in middelste vensteras. Middelste vensteras opgevat als risaliet.

Ingangspartij in ondiepe portiek met eenmaal verspringende dagzijde.

Houten paneel deur met bovenlicht met geel gefigureerd glas.

Portiekpoot aan dagzijde voorzien van decoratieve consoleachtige hoekblokken. Strek portiekpoot voorzien van hoekblokken en een sluitsteenmotief van stuc. Natuurstenen aantrede.

Middenrisaliet bekroond met topgevel. In topgevel staand venster, T-type met openslaande ramen en bovenlicht met geel gefigureerd glas. Basis topgevel uitgevoerd in stuc en voorzien van decoratieve inspringende voluten van gegoten beton. daarboven gladde flanken topgevel afgedekt met gegoten betonplaat. Top van topgevel afgeplat met erop een obeliskachtige decoratie. Topgevel verbonden met steekkap van zink aan dakschild. Begane twee hoge staande vensters, T-type schuiframen met bovenlichten met geel gefigureerd glas en houten rolluiken aan beide zijde van de ingangspartij. Vensterpoorten segmentvormig afgesloten met gemetselde strek voorzien van hoekblokken en sluitsteenmotieven. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over de gehele breedte van de gevel. In kleine boogvelden houtsnijwerk.

Gevel staat op plint van stuc. Over gehele breedte gevel speklagen van stuc ter hoogte onder- en bovendorpel en van de vensters en halfweg van de vensterpartijen. Gevel afgesloten met een fries van schoonmetselwerk aan de onderzijde afgezet met een geprofileerde plint van stuc.

Lijstgoot.

Op hoeken dak hoog opgemetselde schoorstenen met rookranden.

In linkerzijgevel terracotta Mariategel rechts. Op begane grond staand venster met vierpanelen glas. Midden in topgevel op verdieping staand getoogd venster T-type een bovenlicht met tweepanelen glas en openslaande ramen. Aan beide zijde smal staande getoogd venster met drie panelen glas. Zijgevel rechts op begane grond links smal staand venster met bovenlicht met geel gefigureerd glas. Aan rechterzijde hoog staand venster met bovenlicht. In bovenlicht twee panelen glas en onderlicht vier panelen glas. Beide segmentvormig afgesloten met gemetselde strek voorzien sluitsteenmotief.

Midden in topgevel op verdieping staand venster T-type een bovenlicht met tweepanelen glas en openslaande ramen

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een ensemble van directeurswoning en bedrijf uit het begin van de eeuw. De woning is gebouwd als een gegoede middenstandswoning in eclectische stijl en bevat alle stijlkenmerken van deze bouwtrant (deur/vensterpartijen, stucversiering).

De maalderij is gebouwd geheel in de stijl en overeenkomstig de bouwtrant van leerlooierijen in het gebied.

Het object is vanwege zijn architectuurkwaliteit van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect Piet Aarts. In Gilze is het woonhuis het mooiste dat hij ontwierp.

NIEUWSTRAAT 113 a
Rijksmonument

Kadasternummer:

Sectie L 1248 en L 2512 en 2511 (voorheen Sectie K 1061)

Typering: voormalige maalderij (behoorde bij woonhuis nr.113).

Bouwgeschiedenis

Maalderij “t Stoom”. (1)

2 juni 1892 brandde de windmolen (Heimolen) die hier 435 jaar had gestaan tot de grond toe af. Ze werd niet meer opgebouwd, maar vervangen door een stoommolen.

1892. De maalderij wordt gebouwd in opdracht van Josephus Leronardus Theewes (1820-1913). De datum 1888 op de frontgevel is dus niet juist. Deze datum verwijst naar de plaatsing van een stoommachine bij de oude Heimolen als hulpmotor bij windstille dagen. Volgens de overlevering werden stenen van de oude molen gebruikt bij de bouw van de maalderij.

1907. In “t Stoom” wordt de stoommachine vervangen door een zuiggasmotor.

ca. 1910. In opdracht van Josephus Leonardus Theewes wordt de Stoommaalderij aan de achterzijde uitgebreid met een z.g. Walshok (heden werkplaats). Het hok werd

gebouwd door de “Kleine Looiers Compagnie” een

groep van elf looiers die gezamenlijk één wals in gebruik hadden. Theewes gaf hen de mogelijkheid tot de bouw ervan in ruil voor de mogelijkheid hun schors te malen.

In het object wordt tevens, naast de twee aanwezige stenen molens, een hamermolen geplaatst.

1921. De stoommaalderij wordt verkocht aan Felix Schrauwen (1887-1976).

1946. De 17 meter hoge schoorsteen bij de maalderij wordt gesloopt.

1955. Alle molenstenen worden uit het object verwijderd, zodat alleen de hamermolen overbleef. 1955-1976. Op “t Stoom” wordt graan gemalen. 1976 sluit de maalderij definitief haar deuren.

N|oten:

1. J. de Vet, Het stoomgemaal aan de Grindweg. Gilze-Rijen 1985.

Karakterisering:

Maalderij “t Stoom”:

Het object staat geheel vrij.

De maalderij telt twee bouwlagen

met een zolderverdieping onder een zadeldak afgedekt met donkergrijze Hollandse pannen. De aanbouwen links (zadeldak) en rechts (lessenaarsdak) gaan beide over een bouwlaag en zijn afgedekt met donkergrijze kruispannen. Aan de achterzijde aanbouw met lessenaarsdak vast aan hoofdbouw en links een eenlaagse aan bouw onderzadeldak bedekt met kruispannen
Gevels: Het object is

opgetrokken van rode machinale baksteen, heden geheel witgesausd met geteerde plint.

Metselwerk: Kruisverband wit geschilderd.

Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: ----

1998

Beschrijving exterieur:

Maalderij "t Stoom". Voorgevel (oostgevel) hoofdgebouw symmetrisch.

Op begane grond centraal in gevel grote rondboogpoort met dubbele openslaande geplampte houtendeuren. Op eerste verdieping een rondboogpoort met dubbele geklampte deuren (planken) en op de tweede verdieping/zolder een geklampte rechte zolderpoort met een hijsinstallatie onder afdak in topgevel. Topgevel bekleed met verticale houtendelen

Aanbouw aan linkerkzijde met zadeldak, grote dubbel geklampte deuren recht afgewerkt. Topgevel bekleed met verticale houtendelen. Rechts van hoofdbouw aanbouw met lessenaarsdak en dubbelen houtendeuren terugliggende aanbouw met zadeldak en bindegevel.

Linkergevel (zuidgevel) in aanbouw rechte deurpoort en in hoofdbouw drie kleine ijzeren staande boogvensters met vier panelenglas. Zijgevel rechts (noordgevel) in hoofdbouw drie kleine staande ijzeren boogvensters met vier panelenglas. Bindegevel in muur met lessenaarsdak en in vooruitspringende gevel met zadeldak rechts een getoogde deurpoort, middenin uitgemetselde schoorsteen en links getoogstaand venster.

Achtergevel (westgevel) links in eenlaags aanbouw met zadeldak een driedelig venster met boven- en onderlicht en een houten geklampte deur. Hier rechts langs in aanbouw aan hoofdgebouw een staand getoogd venster en in hoofdbouw op verdieping twee staande reeksen rondboogvenstertjes met ijzeren ramen met vierpanelen glas.

Op zolderverdieping in topgevel idem vensterje. In de achtergevel rechts in aanbouw op begane grond een getoogd staand venster, idem in topgevel.

Dak hoofdgebouw overstekend en afgewerkt met windveer

De oude Maalderij ligt op het terrein achter de Nieuwstraat 113, rechts van de woning.

Beschrijving interieur:

In de maalderij zijn de oorspronkelijke vloeren en het oorspronkelijke gebint nog geheel intact aanwezig.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld de industriële ontwikkeling van deze periode.

De maalderij is gebouwd geheel in de stijl en overeenkomstig de bouwtrant van leerlooierijen in het gebied.

Het object is vanwege zijn architectuurkwaliteit van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is van belang voor het oeuvre van de architect Piet Aarts.

ORANJESTRAAT 8

Kadasternummer: Sectie L 83

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1928/32. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer J. Kamp, gemeenteopzichter van Gilze-Rijen, naar een ontwerp van de architect A. Aarts uit Rijen. (Originele bouwtekeningen ontbreken in archief).

1934. In de achtergevel was steeds een deel provisorisch gesloten in afwachting van de aanbouw van een bijkeuken. Hiervan wordt afgezien. In het muurdeel wordt een extra venster gemaakt voor verlichting van de keuken. (Met dank aan mevrouw T.J.A. Peeters, Dorst)

1989. De eigenaar van het pand, de heer T.C.J. Donkers, krijgt toestemming naast zijn huis een inritoprit te maken voor zijn auto.

1994. Aan het huis wordt een garage aangebouwd. (Archief O.W., B 1994-220)

In latere tijd werd er aan de architectuur niets meer gewijzigd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een onregelmatig schilddak belegd met veelkleurige (rode, groene, donkerblauwe, donkergrijze) Romaanse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinaal rode baksteen,

Metselwerk: Kettingverband (zeer diep gelegen voegen).

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Interbellumstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch.

Aan linkerzijde bouwdeel vooruitgeschoven, rechts terugliggend bouwdeel.

In vooruit geschoven bouwdeel op begane grond en verdieping grote liggend venster met aan beide zijde een staand raam gevuld met glas-in-lood. Erker achtig deel onder een latei van gegoten beton doorgetrokken tot zijgevel. Vloer verdieping naar buiten getrokken als latei van gegoten beton.. Op verdieping gemetseld balkon waarop hoek een pilaar van metselwerk met betonnen bal welke het dak ondersteunt. In oostelijkdeel gevel balkon Deur met een paneel met blankglas-in-lood. Onder balkon in terug

liggende geveldeel een klein liggend venster met glas-in-lood en in oostelijkdeel staand venster met blankglas-in-lood.

Houten kozijn en gestoken vensterbank van donkerbruine tegels. Vensterbanken beëindigd met twee uitstekende staande bakstenen.

Rechtergedeelte frontgevel terugliggend. Hierin ingangspartij tot pand met rode tegeltjes op vloer. Rondboogvormige paneel deur met smal staande venster. Boog deurpoort in twee lagen strekverband verspringend gemetseld. Terracotta brievenbus. Boven deurpartij smeedijzeren lantaarn. Boven in dit geveldeel hoekvenstertje (direct onder gootpartij) gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl en houten bloembak.

Oostgevel op begane grond drie kleine smalle strookvensters gekoppelde met uitstekende anderhafsteens muurdam Hierboven idem ook drie smalle strookvensters doorgetrokken tot goot alle voorzien van glasnost voorverlichting trappenhall Glas-in-loodraampje op begane grond voorzien van afbeelding oude kerk van Gilze. Op verdieping zie foto's

Glas-in-lood vensters naast entree voorstellend landschap met kerktoren en op verdieping van het Bredase glazenierbedrijf Gebr. Huisman.

Gevel op plint van donkerrode baksteen. Op begane grond bij keuken driedelig venster waarvan middelste ongeveer maar een derde van de naast gelegen delen is in hoogte. Op verdieping rechts tweedelig venster.

Plint van machinale donkerrode baksteen.

Ver overhangende lijstgoot doorlopend rond gehele pand.

Op dakpartij in voorgevel en rechterzijgevel liggende dakkapellen met tweedelige openslaande vensters en overstekend plat dak.

Dakschild voorgedeelte object lager uitgevoerd dan hoofd schilddak.

Op hoog gedeelte schilddak als beëindiging een hoog opgemetselde schoorsteen van machinale rode baksteen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

voerde villa gebouwd in Interbellumstijl. Het object bevat alle kenmerken van genoemde bouwtrant (strakke gevelindeling, toepassing van donkerrode baksteen, vormgeving deur- en venstertypen).

Het object is een goed voorbeeld van de Interbellumstijl zoals de architect A. Aarts uit Rijen deze in de gemeente ontwierp. Architect A. Aarts bouwde in een sobere, zeer strakke bouwtrant van rode baksteen met gebruikmaking van beton met zo weinig mogelijk architectuurdetails. De architect hield ervan te werken met een speelse toepassing van, ten opzichte van elkaar verspringende, bouwvolumes.

Het object is vanwege zijn architectuurkwaliteit van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect A. Aarts. Het object is beeldbepalend.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een rijk uitge-

ORANJESTRAAT 10

Kadasternummer:

Sectie L 84 (voorheen Sectie L 24 en K 1094)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1925. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer A. Hoppenbrouwers, postbode van Gilze, naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1925-182)

Aantekening. Over het oorspronkelijke ontwerp wordt in de familie Hoppenbrouwers het volgende verteld. Het eerste ontwerp voor een woonhuis op deze locatie dateert van 1923. Het pand zou twee bouwlagen krijgen met een zolderverdieping. Door familieomstandigheden was er echter opeens minder geld beschikbaar voor de bouw van een nieuw huis van die omvang. Het ontwerp werd toen aangepast met behoud van de twee bouwlagen in de frontgevel, maar met inlevering van de verdieping. Om een en ander architectonisch goed op te lossen werd aan de zuidzijde een dakbalustrade ontworpen, terwijl de topgevel aan de noordzijde (boven de vensteras met de ingangspartij) verviel.

1991. In opdracht van de heer R. van de Heijden wordt de woning vergroot. Op de achterzijde wordt alsnog een verdieping (met plat dak) opgebouwd, terwijl op de begane grond twee nieuwe deuren en een nieuw venster wordt geplaatst. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1991-120)

1994. Bij het pand wordt in opdracht van de heer J. van Kruijsbergen een garage gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, B 1994-60)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderetage onder een Mansardedak met schild belegd met donker-grijze Tuiles-du-Nord. Achtergedeelte van object over twee bouwlagen (nieuw) met plat dak. Gevels: Opgetrokken van machinale orangerode verblendsteen (Belgische steen) voorgevel. Toepassing granito in gevelplint. Zijgevel bruin/rode baksteen

Metselwerk: Staand verband.

Stijl: z.g. Overgangsstijl (met invloeden eclectische stijl (ingangspartij, vensters, gevelindeling), Art-Nouveau (materiaalkeuze) en andere invloeden bijvoorbeeld de gevelbeëindiging met dakbalustrade en hoekpylonen, afgedekt met een granito afdekplaat en een rondboogvenster op de verdieping).

Architectuur eenvoudig maar zeer verzorgd.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch.

Links in gevel op begane grond driezijdige erker met afgeschuinde hoeken. Hoge staande vensters met houten rolluiken. Middenpaneel T-type schuifraam, in zijdelen erker schuiframen met bovenlichten. Erker afgedekt met een betonnen dak. Houten kozijnen, vensterbanken en lateien van granito.

Op de verdieping balkonpartij. IJzeren hekwerken (vernieuwd) tussen gemetselde hoekpilaartjes afgedekt met granito plaatjes. Openslaande deuren met drie panelenglas en bovenlicht met drie glaspanelen

Gevel staat op een granito plint, gevel beëindigd met een gemetselde dakbalustrade gevat tussen trapsgewijs uit de gevel opgemetselde pylonen. Pylonen afgedekt met granito.

Rechts in gevel ingangspartij tot pand in ondiepe portiek. Paneeldeur met een half rond bovenlicht waarin glas-in-loodraam in de vorm van de opgaande zon (Art-Décostijl). Deur voorzien van spion met smeedijzeren hekwerkje. Links naast portiek in gevel terracotta Mariategel.

denis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect.

Gelegen direct aan de straat is het object zeer beeldbepalend.

Portiekpoort gevat tussen lisenen. Ter hoogte bovenlicht lisenen trapsgewijs uitgemetseld en afgedekt met een als luifel voor het portiek fungerende afdekplaat waarop vooruitgeschoven gevel van verdieping. In dit geveldeel groot rondboogvenster, open slaande ramen met bovenin een klein en onderin een groot paneel glas en een halfrond bovenlicht. Het geveldeel wordt beëindigd ter hoogte van daklijst middels op de hoeken als pylonen opgebouwde zuiltjes met granito afdekplaatjes, waartussen op lager niveau een granito plaat.

Achter- en zijgevels uitgevoerd van baksteen van veel mindere kwaliteit. Zijgevels nagenoeg geheel gesloten.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de z.g. Overgangsstijl waarin invloeden zijn terug te vinden van diverse stijlen uit het einde van de vorige en het begin van de 20e eeuw.

Het object is een goed voorbeeld van de werkwijze van A.L. Botermans-van Gorp uit Gilze. De architect bouwde in diverse stijlen. Van onderhavige stijl is

Oranjestraat 10 een goed voorbeeld.

Vanwege de architectuurkwaliteit van het object is het object van belang voor de architectuurgeschie-

ORANJESTRAAT 12

Kadasternummer:

Sectie L 2344 (voorheen Sectie K 1965)

Typering:

Woonhuis (voorheen hoveniersbedrijf met woongedeelte en werkplaats)

Bouwgeschiedenis:

1888/1892. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer A. Vermeulen naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (Originele

bouwtekening object in bezit familie Vermeulen).

1936. In opdracht van J. Vermeulen en naar een ontwerp van de architect J.J.A. Aarts uit Rijen, wordt aan de oostzijde van het object de werkplaats verbouwd en vergroot. (G.A. Gilze-Rijen, 1936-48)

1963. Het woonhuis wordt in opdracht van de heer A.W. Kruijsbergen ingrijpend verbouwd.

Het zuidelijk geveldeel met de oude poort van de werkplaats wordt afgebroken en in zijn geheel opnieuw opgebouwd in dezelfde stijl als de rest van de gevel.

Inpandig wordt de poort en de naastgelegen ruimte bij het huis getrokken.

Op de zolderverdieping worden twee slaapkamers ingericht. Daartoe worden op de dakpartij twee dakkapellen gebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1963-67)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze pannen (voorheen donkergrijze kruispannen).

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing van stuc in decoratie (plint, lijsten rond vensterpoorten en in fries).

Metselwerk: Staand metselverband voorgevel.

Zijgevel van minder kwaliteit in kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen.

Ingangspartij in middelste vensteras. Houten paneeldeur (nieuw) met tweedelig bovenlicht. Hoge staande vensters aan beide zijde van de deur met bovenlichten. In bovenlicht en onderlicht twee

panelen glas. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken. Segmentvormige deur- en venster-

poorten omrand met geprofileerde stuclijsten. Rond helm bovenlicht brede stuclijst met kuiven, verwerkt als florale sluitsteenmotieven.

Gevel staat op gepleisterde plint.

Gevel beëindigd met smalle fries van stuc. Fries voorzien van drie centre-lismotieven met gebosseerde binnenvelden (boven eerste, derde en vijfde vensteras). Fries aan onder- en bovenzijde afgezet met geprofileerde stuclijst.

Lijstgoot met neuslijst.

Op dak twee dakkapellen (nieuw) met openslaande ramen en zadeldakjes aangesloten met zinken steekkapjes op de hoofdkap.

In platte aanbouw links in voorgevel paneeldeur met bovenlicht. Zijgevel geheel gesloten.

Linkerzijgevel hoofdbouw op verdieping twee staande vensters en langs topgevels rechte muurankers.

Op begane grond in rechterzijgevel links klein liggend tweedelig venster. Op verdieping twee staande vensters en langs topgevels rechte muurankers.

Op uiteinden zadeldak hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rook randen en rookhuizen afgedekt met plaatjes van gegoten beton.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object vormt tezamen met Nieuwstraat 15 en Nieuwstraat 53 een goede afspiegeling van de eclectische stijl zoals de architect A.L. Botermans-van Gorp uit Gilze deze in het dorp realiseerde. Karakteristiek voor de eclectische bouwtrant van de architect is het werken in een eenvoudige bouwtrant met accenten op de deur- en vensterpartijen en op

de fries in de vorm van stucdecoratie. Hierdoor heeft de architect een geheel eigen stijljargon ontwikkeld dat men meteen herkent. Vanwege de architectuurkwaliteit heeft het object zowel waarde voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect. Gelegen direct aan de straat is het object zeer beeldbepalend.

ORANJESTRAAT 56

Kadasternummer:

Sectie L 1625 en L 1624 (voorheen Sectie L3/149 en Sectie K 1524)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1915. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer A. Hoevenaars-van Riel naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1915/18-9)

1932. In opdracht van de heer A. Hoevenaars-van Riel wordt tegen de achterzijde van het object een schuur gebouwd. De architect is onbekend. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-683)

1975. In opdracht van de heer J. Verhoeven wordt bij het huis een vrijstaande garage/berging

gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1975-304)

1991. In opdracht van de heer J.P.A. Verhoeven wordt het huis ingrijpend verbouwd. De verbouwing vindt plaats naar een ontwerp van de architect/aannemer C. Botermans-Puyenbroek uit Gilze. Meest opvallende aan de verbouwing is dat het voorheen lage achtergedeelte zowel aan de west-, noord- en oostzijde dezelfde nokhoogte krijgt als het oorspronkelijke huis.

Aan de westzijde wordt naast het bouwvolume het interieur van de keuken verbouwd. Het exterieur wordt uitgevoerd in dezelfde stijl als de rest van het huis. Op de (nieuwe) zolderverdieping wordt een slaapkamer ingericht. In de nieuwe achterbouw (voorheen was in de oude achterbouw slechts een keuken met bijkeukentje) komt op de begane grond een

badkamer, toilet, een bijkeuken en een trap. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1991-159)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt ander halve bouwlaag met een zolderverdieping onder een wolfsdak belegd met rode Tuilles-du-Nordpannen.

Gevels: Onderzijde gevels opgetrokken van machinale rode baksteen, bovenzijde gepleisterd. In topgevels toepassing van machinale rode baksteen. Metselverband: Kruisverband.

Plattegrond: Kruisvormig.

Stijl: Cottagestijl

Beschrijving exterieur:

Frontgevel (zuidzijde): a-symmetrisch.

Aan westzijde (links) terugliggend gedeelte met een hoog staand tweedelig venster met bovenlichten.

Oostzijde gevel (rechts) ver vooruitgeschoven.

(voorgevel)

In dit geveldeel ingangspartij tot pand.

Houten paneeldeur met glas (vernieuwd)

met bovenlicht en afdakje (lessenaardakje met pannen (vernieuwd).

Ernaast hoog driedelig venster, openslaande ramen met bovenlichten.

Geheel rechts weer terugliggend gedeelte

Idem aan westzijde maar geheel gesloten. Alle vensters houten kozijnen en gestoken vensterbanken van groene geglazuurde baksteen. Lateien vensters van rode baksteen in strekverband.

Alle boven geveldelen bezitten een gecementeerde plint ongeveer vanaf wisseldorpel . Gevel beëindigd door

fries bestaand uit gepleisterde vierkante binnenvelden met kop rode baksteen in midden, omrand door eensteens lijsten van rode baksteen. Topgevel boven vooruitstekend gedeelte voorzien van staande rechthoekige binnenvelden met gemetseld kruisje van rode baksteen, waarboven in top trapsgewijs oplopend schoonmetselwerk van rode baksteen.

In topgevel T-type venster (vernieuwd), openslaande ramen met bovenlicht, houten kozijn en groen geglazuurde baksteen.

Zijgevel rechts in terug liggend deel gehele gevel bind uitgevoerd met. Boven geveldelen bezitten een gecementeerde plint ongeveer vanaf wisseldorpel vensters . Gevel beëindigd door fries bestaand uit gepleisterde rechthoekige binnenvelden met kop rode baksteen in midden, omrand door eensteens lijsten van rode baksteen. In vooruitgeschoven deel op begane grond groot en op verdieping klein staand type T-venster met bovenlicht en

openslaande ramen. Topgevel boven vooruitstekend gedeelte voorzien van staande rechthoekige binnenvelden, waarboven in top traspgewijs oplopend

schoonmetselwerk van rode baksteen.
Linkerzijgevel idem uitgevoerd tot achter aanbouw.
Hierin rechts tegen hoofdbouw type T-venster met valraam in bovenlicht.
De vensterbanken in zijgevels en achtergevel zijn aangebracht na de verbouwing van 1991 bestaan alle uit gestoken bruine geglazuurde tegels.
Zinken mastgoten (voorheen lijstgoten).

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is gebouwd in de Cottagestijl en bevat alle stijlkenmerken van deze bouwtrant (Tegenstelling rode baksteen, witte pleisterwerk, rode bovenlateien ramen en fries van rode baksteen en wolfdak).

Het object is uniek te noemen voor Gilze(-Rijen). Nergens in de gemeente staat een object gebouwd in deze bouwtrant en/of met dezelfde architectuurkwaliteit. Het object is van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

Het object is van groot belang voor het oeuvre van A.L. Botermans-van Gorp.

Het object is het enige in zijn soort dat de architect tijdens zijn leven ontwierp. A.L. Botermans-van Gorp fungeert hier weer als de architect die een nieuwe stijl in Gilze(-Rijen) introduceert en daarmee het dorp aansluit op de ontwikkelingen in Nederland op dat moment. Het object is beeldbepalend.

ORANJESTRAAT 66

Kadasternummer: Sectie K 2021, voorheen K nummer 1526

Typering: Woonhuis met voormalig graanmagazijn.

Bouwgeschiedenis:

1906. Het woonhuis wordt gebouwd naar een ontwerp van de aannemer/architect C. van Beijsterveld sr. uit Gilze. (Officieel: Dossier 1902-16, Archief OW gemeente Gilze-Rijen. Dossier uit archief O.W. gemeente Gilze-Rijen verdwenen)

1907. Achter het huis wordt een graanpakhuis met paardenstal gebouwd. Ook nu is C. van Beijsterveld aannemer/architect, maar in de documenten wordt melding gemaakt van de hulp van Jacq. van Groenendael uit Breda. (Officieel: Dossier 1907-02, Archief OW gemeente Gilze-Rijen. Dossier uit archief O.W. gemeente Gilze-/rijen verdwenen)

1936. In opdracht van F. Hoevenaars wordt het graanpakhuis met paardenstal achter het huis ingrijpend verbouwd. Het object dat tot dan toe een bouwlaag telde wordt verhoogd met een bouwlaag, Hierdoor ontstaat een nieuwe grote graan- en een hooizolder.

De uitbreiding geschiedt naar een ontwerp van de architect Alexander Waskowski uit Breda. (Dossier 1936-35, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1939. Het bestaande graanpakhuis wordt eens zo groot. De uitbreiding geschiedt aan de oostzijde waardoor naast het huis voor de korte zijde van het graanpakhuis een groot voorplein ontstaat. De ingang tot het pakhuis zit in de lange zijde aan de Heinsbergstraat. (Dossier 1939-38, Archief OW. gemeente Gilze-Rijen)

1956. Op 27-12-1955 gaat de aanvraag van de heer Jacques Peeters de deur uit voor de gedeeltelijke herbouw van het graanpakhuis. Al op 3-1-1956 geven B & W van Gilze-Rijen vergunning voor de aangevraagde verbouwing. De werkzaamheden zijn ingrijpend. Aan de zijde van de Oranjestraat (korte zijde aan plein naast huis) wordt een travee van het graanpakhuis afgehaald, terwijl de gehele gevel van het object wordt gesloopt en herbouwd. De ingangspartij tot het graanpakhuis wordt verlegd van de Heinsbergstraat naar de Oranjestraat en komt te liggen in de korte zijde van de uitbreiding van 1939 aan het plein naast het woonhuis. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar de ontwerpplannen van de

architect J.A. Jacobs uit Alphen. (Dossier 1956-216, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1994. Ten westen van het object worden in opdracht van de heer J. Peeters in de tuin van nummer 66 twee woningen gebouwd. Ze worden uitgevoerd naar het ontwerp van de architect Huub van Laarhoven uit Gilze. (Dossier B 1994-134, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen).

Karakterisering:

Het complex staat geheel vrij, woning en voormalig graanpakhuis zijn aan elkaar gebouwd. De woning telt een bouwlaag met een

zolderverdieping onder een Mansardekap belegd met rode verbeterde Hollandse pannen. Het voormalige graanpakhuis telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met.

Gevels woonhuis uitgevoerd in helderrode baksteen, toepassing pleisterwerk in plint en fries. Gevels voormalig graanpakhuis uitgevoerd in rode baksteen.

Metselwerk: Woonhuis uitgevoerd in staandverband met geknipte voeg voorgevel en zijgevels kruisverband, voormalige graanpakhuis uitgevoerd in kettingverband.

Plattegrond: Woonhuis rechthoekig, voormalige graanpakhuis rechthoekig.

Stijl: Gevels woonhuis in eclectische stijl, gevels pakhuis eenvoudig rationalisme.

Beschrijving exterieur:

Woonhuis:

Frontgevel a-symmetrisch over vier vensterassen. Eerste, twee en vierde travee hoge staande vensters met bovenlicht. Bovenlicht twee panelen en onderlicht vier paneel glas. Hardstenen vensterbanken. Vensterpoorten aan bovenzijde licht

getoogd en voorzien van geprofileerde lijsten van stuc.

Deurpartij met bovenlicht in derde travee.

Oorspronkelijke deur nog aanwezig. Deurpoort

eveneens licht getoogd en voorzien van

geprofileerde stuclijst. Hardstenen dorpel.

Bovenlicht voorzien van levensboom.

Gevel staat op gepleisterde plint, gevel wordt afgesloten met gladde gepleisterde fries aan onderzijde afgezet met geprofileerde rand.

Lijstgoot met neuslijst.

Dakkapel schuin afgedekt met pannen boven eerste

en tweede vensteras nieuw met venstermet vier panelen glas. Aan zijkanten windborden.

Op uiteinde daknok hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookrand.

Zijgevel links (westelijke) op begane grond links staan venster met bovenlicht en luiken. Bovenlicht twee panelen en onderlicht vier paneel glas.

In topgevel tweestaande venster met naarbinnen vallend raam met vier panelen glas en voorzien van luikjes. Kozijnen vernieuwt, gestoken vensterbanken (nieuw) van rode baksteen.

Rechterzijgevel op begane grond links smal staand venster met bovenlicht. In onderlicht twee panelenglas en een , staand venster met bovenlicht. In bovenlicht twee panelen en onderlicht vier panelenglas. Op verdieping drie

staande vensters met naar binnenvallend raam met vier panelen glas. Hardstenen vensterbanken.

Vensterpoorten hier eveneens licht getoogd en maar hier uitgevoerd van rode baksteen in strekverband.

Toppen zijgevels voorzien van sierlijke schouderlijsten en afgedekt met halfsteens

uitgemetselde streklagen van rode baksteen. In

bovengedeelte topgevel beide zijde woning

schoorstenen aangezet met halfsteens uitgemetseld

siermetselwerk

Voormalig graanpakhuis:

Voorgevel (korte zijde) voormalig graanpakhuis

voorzien van grote elipsboog

toegangspoort (voorheen twee houten

gekalampde deuren). Boog

toegangspoort gemetseld in

strekverband, aan voet dagzijden

toegangspoort uitstekende natuurstenen

blokken. Naast grote poort klein staand

venstertje met vier paneeltjes glas. Geen

vensterbank, rechtafgesloten met

rollaag.

Boven grote rondboogpoort en staand

venster begane grond een klein staand

venster met vier panelen glas

Ter hoogte van goot uitstekende rand

siermetselwerk. Gevel bekroond met

fronton met blind uitgevoerd tympaan.

In rechterzijgevel vier vensterassen op

onregelmatige afstand van elkaar.

Eenvoudige vensterpartijen met op de

begane grond vier paneels hoge staande vensters,

op de verdieping kleinere vier paneels staande

vensters. Houten kozijnen. Gemetselde

vensterbanken en strekken in respectievelijk rollaag

en strekverband.

Zijgevel welke de verbinding met de maakt op

tussen woning en bedrijfsruimte op de begane grond

deurpartij met smal bovenlicht en een liggend

venster met zes panelen glas op verdieping.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a.en b. Het woonhuis is een goed voorbeeld van de eclectische stijl en valt op door totale uitvoering in stijl.

Het voormalige graanpakhuis is een goed voorbeeld van eenvoudige baksteenbouw uit de Wederopbouwperiode.

A.2.a. Zowel het woonhuis als het voormalige graanpakhuis is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het complex heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object (heden alleen woonhuis) is een mooi voorbeeld van het werk van de architect C. van Beijsterveld

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van C. van Beijsterveld een belangrijke plaats in. Deze woning is een klassiek voorbeeld van de eclectischestijl van van Beijsterveld. Ze kenmerkt zich door eenvoud, heel verzorgde architectuur en deze architectuur heeft altijd iets “deftigs”.

Aantekening: Hierbij moet worden opgemerkt dat de dakkapel qua stijl niet bij het huis past en vervangen zou moeten worden door een (of twee!) met een in stijl bijpassend model, d.w.z. z.g. staande vorm.

B.2. Het object vormt een onderdeel van de historische bebouwing van de Oranjestraat en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.

B.3. Het object is van belang vanwege zijn ligging in de Oranjestraat. Het huis met voormalig graanpakhuis herinnert aan de oude agrarische structuur die hier rond 1900 was ontstaan.

C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale- en agrarische geschiedenis van Gilze.

ORANJESTRAAT 80

Kadastrummer: Sectie L 0165, voorheen Sectie K nummer 1846

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1932. Het object wordt gebouwd in opdracht van C. Broers uit Gilze naar een ontwerp van de aannemer/architect J.A. Jacobs uit Alphen. (Dossier 1932-664, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)
2004. Aan de achterzijde wordt de aanbouw van de woning met keuken en berging verbouwd en uitgebreid. De oude berging wordt bij de bestaande keuken getrokken, in het nieuwe gedeelte komt een bijkeuken, berging en slaapkamer. (Dossier 2004-151, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering :

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap belegd met rode Tuiles-du-nordpannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Toepassing bruin-gele steen in gevelplinten en van model kloostermop voor afzetting gevelplint aan bovenzijde.

Metselwerk: Staand verband.

Plattegrond Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Amsterdamse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch. Links in gevel ingangspartij tot object. Deurpartij met bovenlicht in verdiept portiek. Bovenlicht gevuld met een paneel van gefigureerdglas. Oorspronkelijke deur vervangen door nieuwe paneel deur. Hardstenen dorpel, deurpoort afgesloten met gegoten rechte betonlatei. Rechts naast in gangspartij rode teracota Maria tegel.

Rechts in gevel op begane grond driezijdige erker afgedekt met driezijdig schilddakje met bitumen singels en bakgoot. Zijkanten erker voorzien van smalle staande vensters kozijnen met bovenlichten en voorzijde staand venster met bovenlicht.

Oorspronkelijk art-deco glas-in-lood in bovenlichten verdwenen thans gefigureerd glas. Gestoken vensterbanken van natuursteen.

Op verdieping twee tweedelige liggende vensters voorzien van houtenkozijnen. Openslaande ramen, per raam een panelen glas. Gestoken vensterbanken van natuursteen en vensterpoorten recht afgesloten meafgesloten met gegoten rechte betonlatei fries. Voorheen in top gevel klein smal liggend venster. Gevel staat op plint van bruin/gele baksteen. Plint afgezet met rode baksteen formaat kloostermop. Linker zijgevel: Blind schoonmetselwerk met plint en rand van kloostermoppen.

Rechter zijgevel: Oorspronkelijk geheel blind.

Heden in zijgevel groot staand venster met met twee bovenlichten. Onderin een paneel glas. Houten kozijn, gestoken vensterbank van bruine tegels en vensterpoort recht afgesloten met gemetselde strek.

Zijgevel rechts voorzien van houten lijstgoot en overstekende bakgoot op klossen.

Achtergevel en uitbouw: Niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Amsterdamse Schoolstijl en valt op door specifieke stijlkenmerken (bijv. metselwerk).

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect J.A. Jacobs uit Alphen.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect J.A. Jacobs uit Alphen een belangrijke plaats in. Oranje straat 80 is min of meer de standaard modelwoning die de architect in de jaren 30 ontwikkelde en in vele varianten ontwierp.

B.2. Het object vormt een onderdeel van de historische bebouwing van de Oranjestraat en vormt daarbinnen een eigentijdse invulling.

B.3. Het object is van belang vanwege zijn ligging in de Oranjestraat. Ze draagt in hoge mate bij aan het totaalbeeld van de straat ter plaatse.

C.3. Als bescheiden middenstandswoning uit de jaren 30 vormt de woning een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

Opm. Het object is niet echt sterk. Het haalt het net met een zesje. Toch is het van belang om het object te beschermen omdat er van dit soort woningen er bijna geen meer zijn.

ORANJESTRAAT 11

(voorheen A 412, A 334, A 391 en A 186)

Kadasternummer:

Sectie L 37 (voorheen Sectie K 2040 en Sectie K 1004)

Typering:

Woonhuis (voorheen winkel/woonhuis met bakkerij)

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een lange bouwgeschiedenis. In 1832, bij de aanvang van het registreren van kadastrale gegevens, stond hier het huis van de smid Hermanus van de Sanden.

1904. In dit jaar vindt de oprichting plaats van de Broodbakkerij de Haas. Op 20 juli 1904 wordt ze van gemeentewege officieel toegestaan op de locatie Oranjestraat 11.

1909. Het object wordt als winkel/woonhuis met bakkerij ontworpen in opdracht van de heer J. de Haas naar een ontwerp van A.L. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1909/12-73)

1910. Het complex is gereed en wordt in gebruik genomen onder de naam: Broodbakkerij J. de Haas en Co. (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

1917. De oude bakkerij wordt opdracht van de heer J. de Haas gesloten en vervangen door een machinale bakkerij. In praktijk betekent het dat alle delen die voor een ambachtelijke verwerking van het brood zorgden worden verwijderd om plaats te maken voor brood ovens en andere machines. (G.A. Gilze-Rijen,

1917-19)

1961. Bij het object wordt in opdracht van de heer A. de Haas een vrijstaande garage gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1961-17)

Vanaf 1961 is er aan het object niets meer gewijzigd.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak

belegd met donkergrijze kruispannen en het schild met leien in Rens- of Schubbedak.

Achteraanbouw over een bouwlaag afgedekt met zadeldakje belegd met donkergrijze Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Toepassing gele, bruine en groene baksteen in decoratie en van pleisterwerk in gevelplint.

Metselwerk: Kruisverband met geknipt voegwerk.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over vier vensterassen.

In linker geveldeel twee hoge staande getoogde vensters, schuiframen met bovenlichten. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken.

In derde vensteras ingangspartij tot object. Originale houten paneeldeur met smalle spion afgedekt met smeedijzerhekje en bovenlicht. Hardstenen dorpel.

Laatste vensters in beslag genomen door groot

tweedelig venster (winkelraam) met bovenlichten. Houten kozijn en natuurstenen vensterbank.

Alle bovenlichten begane grond hebben een roede

indeling gekregen ontleend aan de Art-Nouveau en alle vensterpoorten zijn segment-vormig afgesloten met strekken bestaande uit siermetselwerk van rode en gele baksteen en hoekblokken en sluitsteen. Op muurdammen ter hoogte van strekken siermetselwerk van gele baksteen in de vorm van kruisjes Midden kruisjes groen of witte baksteen.

Gevel op plint van stuc. Ter hoogte van onderdorpels en wisseldorpels vensters speklagen van grijzen beton.

Gevel afgesloten door fries van siermetselwerk. Aan boven en onderzijde bruin geglaazuurde profielstenen. Binnenvelden voorzien van eenlaags stroken van gele, bruinen en midden in een laag groene geglaazuurde baksteen.

Lijstgoot met neuslijst.

Boven ingangspartij, centraal op dak monumentale dakkapel met stenen front en topgevel gevat tussen natuurstenen voluten en bekrond door een topgeveltje met natuurstenen obelisk. Flanken van dakkapel afgedekt met natuursteen en vensterpoort van vensterpartij in dakkapel (openslaande ramen met bovenlicht) segmentvormig afgesloten en voorzien van natuurstenen hoekblokken. In gevel dakkapel jaartal bouwdatum object: 1910 Dakkapel afgekt met rechte steekkap van zink.

Op het dak hoog opgemetselde schoorstenen met speklaag van gele baksteen en halfsteen uitgemetselde rookrand.

Overige gevels veel eenvoudiger behandelt. Hier geen siermetselwerk.

In de linkerzijgevel op verdieping twee staande segment-vormig afgesloten vensters met boven licht. Onderlichten voorzien van vier panelen glas.

Noordelijkgevel hoofdgebouw op begane grond rechts staand segment-vormig afgesloten vensters met boven licht met roede indeling. Op verdieping segment-vormig afgesloten deurpoort. Deze is ingevuld kozijn met borstwering, onderlicht en bovenlicht. Onderlicht met vier panelen glas. Alle

venster afgesloten met strek en vensterbanken van natuursteen.

Op verdiepinghoogte en langs dakrand rechte muur-ankers zijgevel.

Doorgetrokken zijgevels afgedekt met betonnen afdeklatten

In aanbouw vijf vensterassen. Links eerste as staand venster met bovenlicht. Tweede as deurpoort met deur met zes panelen glas. Waar boven dakkapel door goot getrokken met steekkap (zadeldak). Steekkap afgedekt met pannen en.

Staand venster met zes panelen glas.

(vernieuwd was geklampte planken deur) tot de meelzolder van de bakkerij. As drie tot en met vijf getoogd liggende venster met smal bovenlicht. Afgesloten met strek en onder raamdorpel halfsteens rollaag. Zijgevels op plint van stuc.

In zijgevels zijn alle kozijnen vernieuwd.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een mooi voorbeeld van een hovenierswoning geheel uitgevoerd in eclectische stijl vorm gegeven in baksteen.

Toelichting: De architect A.L. Botermans voerde in Gilze een aantal hoveniers en woonhuizen in eclectische stijl. Vanaf ca. 1890 wordt het materiaal baksteen zeer populair in de woningbouw. Vanzelfsprekend hebben de architecten P.J.H. Cuypers en H.P. Berlage en de Art-Nouveau op deze ontwikkeling grote invloed gehad. Eclectische vormen worden opeens in plaats van in stuc uitgevoerd in diverse kleuren baksteen.

A.L. Botermans van Gorp toont hier als architect zijn veelzijdigheid door ook dit soort baksteen architectuur in Gilze te introduceren. Het object is daarom ook van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen en voor het oeuvre van de architect waarin het object tot een van de mooiste in zijn soort gerekend moet worden. Het object is zeer beeldbepalend. Gelegen op de hoek van de Oranjestraat met de Versterstraat aan een pleinachtige structuur is het object vanuit drie richtingen goed zichtbaar.

ORANJESTRAAT 31

Kadasternummer:

sectie L 28 (voorheen Sectie K 1095 en 1203)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1932. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer J. Huijbrechts naar een ontwerp van de architect A. van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-681)

1936. Aan de achterzijde wordt het object uitgebreid met een nieuwe bijkeuken/berging over een bouwlaag welke is voorzien van een zolder onder een zadeldak. (De originele bouwtekening van deze uitbreiding ontbreekt in het archief. Ze is wel vermeld op de verzamellijst van de Archiefdoos G.A. Gilze-Rijen-1936).

1951/52. Tegelijk met de aanleg van een nieuwe riolering wordt het object voorzien van nieuw sanitair.

Ook wordt een nieuw keukeninterieur aangebracht, waarbij een deur naar het woongedeelte wordt verzet. (Met dank aan de familie J. Huijbrechts).

1987. Bij het object wordt in opdracht van de heer H.C.M. Quirijnen een garage/berging en een schansmuur gebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerpplan van de opdrachtgever. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1987-261)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een mansarde dak belegd met donkergrijze kruispanen.

Gevels: Voorgevel opgetrokken van machinale rode verblendsteen. Zijgevels mindere kwaliteit baksteen bruin-rood.

Toepassing van granito in lateien deur- en vensterpoorten en vensterbanken.

Metselverband: Staand verband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: z.g. "Overgangsstijl".

Beschrijving exterieur:

Voorgevel a-symmetrisch.

Links in gevel ingangspartij in ondiepe portiek. Portiekpoort afgedekt met granito latei. Geklampte (planken) houten deur met zij- en bovenlichten. Zijen

bovenlichten gevuld met glas-in-loodramen.

Rechts in portiek rode teracota Mariategel

Rechts in gevel driezijdige erker met afgeschuinde

hoeken. Hoge staande vensters. In zijde erker hoge

smalle vensters met bovenlicht, in front erker

staand venster T-type met bovenlicht en

openslaande ramen. Alle bovenlichten erker met

glas-in-lood gevuld en houten rolluiken. Houten

kozijnen, gestoken vensterbanken van gegoten

beton, granito lateien. Vensters erker voorzien van

houten rolluiken.

Op verdieping boven deurpartij staand venster, T-

type met openslaande ramen en bovenlicht. Boven

overstekende dak erker met neuslijst balkonpartij.

Openslaande deuren met bovenlicht en smeedijzeren balustrade (vernieuwd) tussen gemetselde hoekzuiltjes, afgedekt met plaatjes van gegoten beton.

Boven in topgevel klein liggend venster (zolder).

Basis topgevel gevat tussen vanaf verdiepinghoogte trapsgewijs uitgemetseld hoekpylonen.

Hoekpylonen beëindigd met siermetselwerk.

Flanken topgevel afgedekt met dubbele halfsteens verspringende rollaag.

Topgevel beëindigd met kleine balustrade tussen hoekpyloontjes. Balustrade halfsteens uitgemetseld en voorzien van binnenveld uitgevoerd in siermetselwerk (strekverband). Balustrade afgedekt met dubbele halfsteens verspringende rollaag.

Gevel staat op een gepleisterde plint.

rode baksteen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een voor Gilze-Rijen karakteristieke middenstandswoning uit ca. 1930. In het dorp is een aantal van dit soort woningen in allerlei variaties gebouwd. De kwaliteit van de architectuur daarvan verschilt sterk. De panden die in de eclectische stijl of in de z.g. "Overgangsstijl" zijn gebouwd zijn de beste. In dit geval is er nog veel invloed van de traditionele 19e eeuwse gevel (asymmetrie, type deur- en vensterpartijen, gevelplint, etc.) maar de nieuwe tijd is al doorgebroken in de afwerking van de topgevel met siermetselwerk.

Vanwege de architectuurkwaliteit is het object van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen en voor het oeuvre van de architect A. van Beijsterveldt uit Gilze.

Het object is beeldbepalend.

Rechterzijgevel blind uitgevoerd.

In linkerzijgevel links een staand venster op begane grond en op verdieping een ongeveer midden in smal staand strookvenster. Gevels heel eenvoudig uitgevoerd in andere soorten baksteen. Hier plint van bruinrode baksteen en muurwerk van

ORANJESTRAAT 37

Kadasternummer:

Sectie L 2527 (voorheen Sectie K 1499 en Sectie K 606)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1905/06. Het object wordt gebouwd in opdracht van de heer J. Brouwers naar een ontwerp van de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1905/06-8)

1938. Het woonhuis wordt in opdracht van de weduwe mevrouw M.G. Rouws-van Poppel verbouwd. Aan de achterzijde (oostkant) wordt het object uitgebreid. Van de oude U-vormige plattegrond wordt het binnenpleintje dichtgebouwd. Hier was een klein achterkamertje dat nu, tezamen met de nieuwbouw wordt omgebouwd tot een grote slaapkamer. Achter het huis komt verder een uitbouw voor een achterkamertje met berging. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerp van D. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1938-22)

1951. Het woonhuis wordt opnieuw vergroot. In opdracht van de weduwe mevrouw M.G. Rouws-van Poppel wordt het achterkamertje vergroot en wordt

verbouwd tot een slaapkamer/bergplaats. De lage zolder wordt bergplaats waartoe op het zadeldakje een dakkapel wordt gebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect A.J.J. Rieter uit Tilburg. (G.A. Gilze-Rijen, 1951-106 (voorheen no. 105))

1952. Het woonhuis wordt in opdracht van de weduwe mevrouw M.G. Rouws-van Poppel opnieuw

verbouwd. De achterbouw krijgt een nieuwe deur en vensterpartij en tevens een nieuw groot zadeldak. De achtervleugel wordt verbouwd tot keuken met een bergplaats. De oorspronkelijke keuken, die tot dan toe in het huis lag, wordt bij de huiskamer aan de andere zijde van de gang getrokken waartoe een deel van de gang wordt afgebroken en slechts een voorhalletje overblijft. De woonkamer aan de achterzijde strekt zich voortaan uit over de gehele breedte van het pand en omdat de trap inpandig verplaatst wordt ontstaat een grote L-vormige huiskamer. Met het wijzigen van de gang wordt de trap, dan gelegen links in de gang tussen de voorkamer en de voormalige keuken, verplaatst naar het voorhalletje. Op de zolder komen er twee slaapkamers bij. (G.A. Gilze-Rijen, 1952-88)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met

een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze Tuiles-du-Nordpannen. Voorheen schild met leien in Rens- of Schubbedekking.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Toepassing stuc in decoratie en gevelplint.

Metselwerk: staandverband .

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch, trapgeveltje neorenaissancestijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. Middelste vensteras opgevat als risaliet. In middelste vensteras ingangspartij in ondiepe portiek. Houten paneeldeur met gietijzeren hekwerken voor ramen en bovenlicht. Hardstenen aantrede. Twee hoge staande vensters aan iedere zijde van ingangspartij, T-type schuiframen met bovenlichten en voorzien van houten rolluiken. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in lijst over gehele breedte gevel. Deur- en vensterpoorten afgesloten met een segmentvormige strek. Strek versierd met sluitsteenmotief van stuc. Onder vensters verdiept veld van sier stucwerk.

Gevel staat op plint van stuc. Ter hoogte onderdorpels, halverwege ramen, op hoogte wisseldorpels en ter hoogte bovendorpels speklagen van stuc.

Gevel afgesloten door fries van schoonmetselwerk aan de onderzijde afgezet door een geprofileerde stuclijst.

Lijstgoot met neuslijst.

Boven ingangspartij op dak stenen dakkapel met trapgevel. In geveltje staand venster, T-type openslaande ramen met bovenlicht. Vensterpoort afgesloten met segmentvormige strek voorzien van

sluitsteenmotief van stuc. Op basis en ter hoogte wisseldorpel venster in geveltje speklagen van stuc. Trapgeveltje telt drie treden met top. Trappen afgedekt met stuc. Op top siersmeedwerk. Zowel aan linker- als aan rechterzijde van trapgeveltje een dakkapel. Dakkapel voorzien van vensters, T-type openslaande ramen en afgedekt door lessenaarsdak. Op uiteinden dakpartij hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteen uitgemetselde rookranden. Zijgevel door dak getrokken en afgedekt met betonnen afdekplaat. Linkerzijgevel op begane grond links een staand venster en op verdieping een staand venster met bovenlicht.

Voor het object is de tuin afgezet met haag en een fraai ontworpen tuinpoort van ijzer.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een gegoede middenstandswoning in eclectische stijl (trapgeveltje neorenaissance). Het object bevat alle kenmerken van genoemde bouwtrant (stucdecoratie, vormentaal deur- en vensterpartijen en van gehele gevel).

Het object is belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van C. van Beijsterveldt. De architectuurkwaliteit is goed, het pand is gaaf bewaard en het object is een van de mooiste in zijn soort die C. van Beijsterveldt in Gilze(-Rijen)

ontwierp.

Toelichting:

Het is interessant de ontwikkeling van het werk van C. van Beijsterveldt te volgen en dit tevens te vergelijken met dat van A.L. Botermans. De panden ontworpen over vijf vensterassen komen voor als boerderij/woonhuis, als hoveniershuis, als eenvoudige middenstandswoning en als een middenstandswoning voor de gegoede burgerij. A.L. Botermans werkt meestal soberder en wat strakker dan C. van Beijsterveldt waarvan de architectuur, al naargelang de opdrachtgever kon spenderen, steeds meer decoratie bevat en daardoor ook steeds meer "schilderachtig" wordt. Beide architecten besteden veel zorg aan de detaillering van de ornamenten.

Het object is beeldbepalend.

ORANJESTRAAT 93

Kadastrummer: Sectie K 1494

Typering: woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1934. Het object werd in opdracht van de heer J. van Hoek gebouwd in 1934 naar het ontwerp van de architect D. Keusters uit Gilze. Uitvoerders van het werk zijn Cornelis Schaffelaars, metselaar en timmerman Adrianus Ballemans, beiden uit Gilze. (Dossier 1934-779, Archief gemeente Gilze-Rijen) 2003. Naast het object wordt een garage gebouwd. (Dossier 2003-230, Archief gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap belegd met donkergrijze Tuiles-du-nordpannen.

Gevel: Opgetrokken van rode baksteen.

Toepassing gele baksteen in decoratie.

Zijgevel van andere soort rode baksteen met plint van gele baksteen.

Metselwerk: Frontgevel gemetseld en zijgevels in Kettingverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Overgangsstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Op begane grond links (oostelijk) in gevel groot liggend driedelig venster met een groot paneelmidden in en aan iedere zijde een smalpaneelglas met bovenlichten. Vensterbank van gestoken zwarte geglazuurde tegel.

Vensterpoort afgesloten met lateien van gegoten beton met bovenop een halfsteens rollaag van gele baksteen.

Rechts in gevel deurpartij met bovenlicht verdiept portiek aangebracht. Oorspronkelijke deur bewaard gebleven. Hardstenen dorpel.

Boven in gevel twee staande vensters met bovenlicht en openslaande ramen T-type vernieuwd.

Vensterpoort afgesloten met lateien van gegoten beton met bovenop een halfsteens rollaag van gele baksteen.

Vensterbanken van gestoken geglazuurde zwarte tegels. Gevel staat op plint van gele-bruine baksteen. Ter hoogte van lateien vensters speklagen van groot formaat gele steen.

Linkerzijgevel links tweedelig staand venster met bovenlichten. Vensterpoort afgesloten met lateien van gegoten beton.

Vensterbanken van gestoken geglazuurde zwarte tegels.

Zijgevel rechts blind uitgevoerd.

Langs zijgevels object houten lijstgoten.

Op oostzijde dak hoog opgemetselde schoorsteen waarvan top voorzien van siermetselwerk van gele en rode baksteen.

Zijgevels eveneens op plint van gele-bruine baksteen, maar gemetseld van mindere kwaliteit rode baksteen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een mooi voorbeeld van een klein, eenvoudig rentenierswoning in de Overgangsstijl en valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object valt op door totale uitvoering in stijl in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.
Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect D. Keusters een belangrijke plaats in. De woning geldt als het beste voorbeeld van de standaard woning die de architect gedurende de begin periode van zijn carrière ontwikkelde.
B.2. Het object vormt een onderdeel van de historische bebouwing van de Oranjestraat en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.
C. 3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze. Het huis staat model voor een bescheiden middenstands of rentenierswoning uit het begin van de 20^e eeuw.

ORANJESTRAAT 99

Kadastrummer: Sectie L nummer 50 (voorheen Sectie K nummer 1493)

Typering: woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1933. Het object wordt in opdracht van de weduwe C. van Roozendaal uit Gilze gebouwd in 1933 naar een ontwerp van de architect W.L. Botermans-v. Tilburg uit Gilze. (dossier 1933-695, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Het ontwerp zoals aanwezig in het archief van O.W. van de gemeente Gilze-Rijen zou uiteindelijk anders uitgevoerd worden dan het werd ingediend. Het pand werd mooier uitgevoerd. Klaarblijkelijk kon er meer geld aan besteed worden dan voorheen. Met name de toevoeging van decoratieve lateien en de zuiltjes in de top van de gevel horen tot de verrijking van het ontwerp. De vergunning tot de

bouw van het huis kwam af op 22 februari 1933. (Dossier 1933-695, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1987. In 1987 wordt het huis in opdracht van R.A.M. Deckers uit Chaam verbouwd. De indeling/plattegrond van het huis wordt ingrijpend gewijzigd. De woonkamer-keuken-serre wordt zithoek en eethoek, terwijl de berging achter het huis

wordt verbouwd tot keuken en bijkeuken. Voor de laatst genoemde ingreep wordt de oude uitbouw geheel vervangen door een nieuwe. Helaas wordt in het grote driedelige venster in de frontgevel op de begane grond uit het onderste gedeelte van het kozijn de sponningen weggehaald en de drie ramen vervangen door een groot paneel glas. Op de eerste verdieping wordt een van de slaapkamers verbouwd tot badkamer. (Dossier 1987-150, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Opm. Oranjestraat 101 werd oorspronkelijk in dezelfde tijd in spiegelbeeld gebouwd. Deze gevel is niet van toepassing omdat ze geheel werd herbouwd en gewijzigd uitgevoerd.

Karakterisering:

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze kruispannen. Gevel opgetrokken van rode baksteen. Toepassing gele baksteen, groene geglazuurde baksteen en granito in decoratie en/of lateien. Metselwerk: kruisverband. Plattegrond: rechthoekig. Stijl: Mengeling Overgangsstijl met Art-Déco.

Beschrijving exterieur:

Voorgevel a-symmetrisch. In linkerzijde gevel groot kozijn. Oorspronkelijk driedelig, heden een groot liggend venster met drie bovenlichten paneel gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Houten kozijn. Vensterbank van gestoken groene geglazuurde baksteen. Rechts in gevel ingangspartij met in verdiept portiek. Oorspronkelijke houten paneeluur in Art-Decostijl met bovenlicht gevuld met glas-in-lood in Art-Déco. Hardstenen dorpel. Zowel venster- als deurpoort afgesloten met een rechte strek van granito voorzien van een siermotief uitgevoerd in rood.

Op eerste verdieping centraal in gevel groot tweedelig venster met openslaande ramen en bovenlichten gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Ook hier vensterbank van gestoken groen geglazuurde baksteen en een rechte latei van granito en met sier motief rode uitgevoerd. Gevel staat op gepleisterde plint. Ter hoogte onderdorpels vensters en bovenlichten begane grond en onderdorpel verdieping gele speklagen van stuc over gehele breedte gevel.

Op eerste verdieping gevel trapsgewijs verjongend. Vanuit gevel in drie trappen gevelpilasters eensteens uitgemetseld tot zuiltjes. Aan basis pilasters versierd met siermetselwerk. Zuiltjes afgedekt met siermetselwerk van gele baksteen in vorm staand strekverband. Tussen bovenste zuiltjes ter hoogte nok mansardekap in vorm borstwering/balustrade gevelveld bestaande uit siermetselwerk van gele en rode baksteen afgedekt met een halfsteens gele baksteen uitstekende dekrand in liggend strekverband.

Achtergevel niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

- A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de late Overgangsstijl waarbij een sterke invloed is te zien van de Amsterdamse School- en Art Décostijl en bevat alle stijkenmerken van die Overgangsstijl.
- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object valt op door totale uitvoering in stijl in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van W.L. Botermans-van Tilburg en neemt een belangrijke plaats in de architectuurgeschiedenis van Gilze.
- A.7. Het object neemt een belangrijke plaats in binnen het oeuvre van de architect W.L. Botermans-van Tilburg. Het wordt gerekend tot zijn middenperiode waarin de architect op "een schilderachtige wijze" eenvoudige gevels ontwerpt.
- B.2. Het object is onderdeel van de historische bebouwing langs de Oranjestraat en vormt daarin een geheel eigentijdse invulling.
- C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze, Het object is typisch een voorbeeld van een bescheiden, maar toch representatieve middenstands- of rentenierswoning.

ORANJESTRAAT 109

Kadastrummer: Sectie K, nummer

Typering: woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1927. Het object is in opdracht van de heer W. van Kruysbergen gebouwd in 1927 naar het ontwerp van de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1927-287, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1928. Achter het huis wordt een serre aangebouwd. Ze wordt ontworpen door de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. (Dossier 1928-409, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen).

1976. Naast het woonhuis wordt een vrijstaande dubbele garage gebouwd naar het model Avrido. (Dossier 1976-60, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1978. Het woonhuis wordt verbouwd. Aan de achterzijde wordt op de begane grond de stal bij de keuken getrokken en op de verdieping de slaapkamers gewijzigd. Tevens wordt bij deze verbouwing het dak van de aanbouw eveneens veranderd. Het platte dak wordt verhoogd. (Dossier 1978-129, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object maakt deel uit van de zuidelijke straatwand van de Oranjestraat en staat aan. Twee bouwlagen met een Mansardekap belegd met mastiek tegels donkergrijs. (Voorheen donkergrijze kruispannen)

Gevel: opgetrokken van rode baksteen. Toepassing gele-bruine baksteen in plint, speklagen en granito in decoratie en pleisterwerk in gevelplint. Zijgevel van grover soort rode baksteen. (nieuw aangebouwd gedeelte achterzijde niet van toepassing)

Metselwerk: kruisverband met geknipt voegwerk.

Plattegrond: rechthoekig.

Stijl: Overgangsstijl

Beschrijving exterieur:

Voorgevel a-symmetrisch. Ingangspartij tot pand links in frontgevel. Houten paneel deur met bovenlicht gevuld met glas-in-lood (nieuw). Deurpoort aan bovenzijde afgesloten met decoratieve latei van granito. Rechts (westelijk) in gevel begane grond groot driedelig venster met bovenlichten. Houten kozijn en bovenlichten gevuld met glas-in-lood (nieuw) Gestoken vensterbank van zwarte geglazuurde tegels (voorheen granito). Vensterpoort afgesloten met decoratieve latei van granito. Op verdieping twee hoge staande vensters. Kozijnen vernieuwd. (heden kantelramen, voorheen

T-type met openslaande ramen) Gestoken vensterbanken van

granito, vensterpoorten afgesloten met decoratieve lateien van granito.

Gevel staat op plint van pleisterwerk en geel-bruine bakstenen plint. Ter hoogte van bovenzijde plint, bovendorpel vensters en deurpoort begane grond en eerste verdieping speklagen van gele baksteen over gehele breedte gevel.

Top gevel in hoeken en centrum gevelvlak eerste verdieping met siermetselwerk aangezet als pilasters en uitlopend tot vierkante zuiltjes boven dakpartij afgedekt met plaatjes van gegoten beton. Tussen twee zuiltjes in top van gevel balustrade met siermetselwerk bestaande uit motief van 8 halfsteens verdiepte bakstenen, eronder een rollaag van gele-bruine baksteen en daaronder het motief van een staande ruit van rode en gele-bruine baksteen.

Linkerzijgevel hoofdgebouw baksteen schoonmetselwerk blind uitgevoerd. Speklagen en pint idem als in voorgevel over gehele gevel. Zijgevel hoofdgebouw aan rechterzijde links vooraan smal staande venster met bovenlicht en rechts tweedelig getoogd venster met bovenlicht. Alle bovenlichten voorzien van glas-in-lood. Vensters afgesloten door gemetselde sterk en vensterbanken zwarte gestoken

geglazuurde tegels. Speklagen en pint idem als in voorgevel over gehele gevel.
In onderschild links dakkapel onder doorgetrokken bovendak schild met tweedelig venster.

Aanbouw niet van toepassing

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a Het object is een goed voorbeeld van de Overgangsstijl en valt

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2. a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van W.L. Botermans.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect W.L. Botermans een belangrijke plaats in.

B.1. Het object vormt een onderdeel van de historische bebouwing van de Oranjestraat en is binnen deze stedenbouwkundige structuur een geheel eigentijdse invulling.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze. Beschreven type huis was doorgaans als eigendom van iemand uit de middenklasse.

BURGEMEESTER VAN POPPELSTRAAT 15

Kadastrummer: Sectie L 1281

Typering: woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1928. Het object wordt gebouwd tezamen met Burgemeester van Poppelstraat 17 naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans. De opdrachtgever is onbekend.

1932/33. Op de westelijke zijgevel wordt een dakkapel geplaatst met lessenaarsdak.

1950/52. In het object wordt tegelijk met een nieuwe riolering het sanitair vervangen en de keuken gemoderniseerd.

1958/59. De oude dakkapel uit 1932/33 wordt gedeeltelijk vervangen. Er komen openslaande ramen in met grote panelen glas.

Karakterisering:

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap gedekt met donkergrijze Tuiles-du-Nordpannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing stuc speklagen als decoratie en van machinale groene geglazuurde baksteen in vensterbanken.

Metselwerk: Vlaamsverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: z.g. "Overgangsstijl" (kruising eclectische stijlvormen met baksteenbouw).

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over drie vensterassen. In eerste vensteras ingangspartij tot pand in ondiep portiek.

Originele houten paneeldeur met bovenlicht.

Terracotta tegel van Maria met Kind.

Tweede en derde vensteras in beslag genomen door hoge staande vensters, T-type schuiframen met twee panelen glas per raam en bovenlichten.

Bovenlichten deur- en vensterpartijen voorzien van roedeïndeling ontleend aan Art-Nouveaustijl.

Houten kozijnen, vensterbanken van groene geglazuurde baksteen.

Vensters voorzien van houten rolluiken.

In topgevel twee staande vensters, kleiner van maat dan die op de begane grond, T-type met

bovenlichten en openslaande ramen. Bovenlichten idem gevuld als begane grond. Alle vensterpoorten hebben een segmentvormige latei met sluitsteen-

motief van gegoten beton .

Gevel staat op plint van stuc. Op begane grond ter hoogte van wisseldorpels en bovendorpels en op bovenverdieping ter hoogte onder- en bovendorpels speklagen van gegoten beton.

Topgevel gevat door trapsgewijs uit gevel opgemetselde hoekpylonen waarop afdekplaatjes met bolvorm van gegoten beton. Flanken topgevel afgedekt met dekplaten van gegoten beton.

Topgevel bekroond door opgemetselde tuit, gevat tussen hoekpyloontjes met dekplaatjes van gegoten beton. Tuit afgedekt met verspringende lijst van siermetselwerk met dekpaat van gegoten beton waarop in midden kleine obelisk.

Twee staande getoogde vensters met bovenlicht links in linkergevel. Bovenlichten vensterpartijen voorzien van roedeïndeling ontleend aan Art-Nouveaustijl.

Houten kozijnen. Vensterpartij afgeloten met gemetselde strek.

In onderdakschild dakapel met staand venster en openslaande ramen onder doorgetrokken bovendakschild.

Eenvoudige bakgoot

Aanbouw onder zadeldak met donkergrijze Tuile-du-Nordpannen niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object toont grote overeenkomsten met Nervehovensestraat 17, Nieuwstraat 84, Schoolstraat 13, Burg. van Poppelstraat 17 en de soberder uitgevoerde panden Kerkstraat 69 en Oranjestraat 31. Hier moet gewezen worden op een typologie die de architecten C. van Beijsterveldt en A.L.

Botermans in Gilze ontwikkelde, die zeer heeft bijgedragen tot het specifieke karakter en straatbeeld van het dorp.

Het object vormt tezamen met het zwaar aangetaste pand Burgemeester van Poppelstraat 17 een goede afspiegeling waarop de architect A.L. Botermans-van Gorp een gegoede middenstandswoning van onderhavig type ontwierp.

Het object heeft een goede architectuurkwaliteit en is gaaf bewaard gebleven. Het is door zijn typologie en uitwerking van belang voor de architectuurschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

RAADHUISSTRAAT 2

Kadasternummer:

Sectie L 538 (voorheen Sectie K 1242, 2320 en Sectie L 38)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1905/06. Het object wordt gebouwd in opdracht van de weduwe mevrouw G. van Poppel naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Tussen de ontwerptekening en het uitgevoerde plan zijn opvallende verschillen te constateren. De

sluitsteenmotieven boven deur- en vensterpartijen zijn veel kleiner zijn uitgevoerd dan gepland, de flanken van de topgevel zijn anders zijn uitgevoerd (gestuct i.p.v. rollagen van rode baksteen) en ter hoogte van de gemetselde strekken van de vensters in de topgevel zijn opeens speklagen verschenen van siermetselwerk.

De obelisken op de schouderjes van de topgevel zijn gewijzigd uitgevoerd, terwijl onder de vensters op de begane grond geen gestucte binnenvelden zijn

aangebracht zoals getekend. (G.A. Gilze-Rijen, 1905/06-40)

1943-1956. Gedurende deze jaren is een deel van het object, door beschadiging van het oorspronkelijke bankgebouw door oorlogshandelingen, in gebruik door de Boerenleenbank (heden Rabobank). (1)

1950. Tezamen met een nieuwe riolering wordt het sanitair en de inrichting van de keuken gemoderniseerd.

1954. In opdracht van de heer J.P.H. Rouws wordt bij het huis een kolenhok/fietsenstalling gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1954-74)

1968. Bij het object wordt in opdracht van de heer J. Rouws een garage gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1968-176).

1988. De garage/berging wordt vergroot naar een plan van de eigenaar de heer G.E.M. Doorakkers. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1988-291).

Noten:

1. "Rabobank Raadhuisstraat 30". In: Weekblad Gilze-Rijen. Ex editie, 24 augustus 1983.

Karakterisering:

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap afgedekt met donkergrijze kruispannen. Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing gele baksteen in siermetselwerk en speklagen en van stuc in speklagen.

Metselwerk: Staand verband met geknipte voeg.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over drie vensterassen. In eerste vensterpartij tot object. Houten paneeldeur smal staand venster met vijfpanelen glas en met driedelig bovenlicht.

Hoge staande vensters, (voorheen T-type schuiframen) met driedelige bovenlichten.

Schuiframen vervangen door raam met zes panelen glas. Vensterbanken van gegoten beton opgenomen in een lijst over de gehele breedte van de gevel.

In topgevel twee staande vensters, T-type met driedelige bovenlichten. Houten kozijnen alle vernieuwd

Hier onder bankvensters verdiepte gevelvelden met centralismotieven van stuc. Alle deur- en vensterpoorten segmentvormig afgesloten met strek van siermetselwerk van gele en rode baksteen voorzien van hoekblokken en sluitsteenmotieven van gegoten beton.

Gevel staat op plint van gegoten beton. Ter hoogte

onderdorpels zowel op begane grond als eerste verdieping speklaag van stucwerk, ter hoogte wisseldorpels en strekken speklagen van

siermetselwerk van rode en gele baksteen.
Op schouder topgevel obelisk van stuc.
Topgevel afgeplat met fries en lijstgoot op vier grote gootklossen. Fries ingedeeld in drie binnenvelden met stucversiering.
Boven muurdammen begane grond op verdiepinghoogte gietijzeren sierankers. In zijgevels rechte steekankers.
Achter- en zijgevels verder niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een geboede middenstandswoning uit het eerste decennium van deze eeuw ontworpen door de architect A.L. Botermans-van Gorp uit Gilze in de eclectische stijl. Het object bevat alle stijlkenmerken van genoemde bouwtrant (gevelindeling, materiaalgebruik, decoratie en deur- en venstertypen).

Heel goed is de overgang te zien die de architect maakte van de zuivere eclectische stijl naar de baksteenbouw. Het object is daarom van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze (-Rijen) en voor het oeuvre van de architect waarbinnen het object een van de mooiste en meest gaaf bewaarde in zijn soort is.

Het object is beeldbepalend.

RAADHUISSTRAAT 4-6

Kadasternummer:

Sectie L 537 en L 2227 (voorheen Sectie K 1808)

Nr.4

Typering:

Twee woonhuizen (oorspronkelijk langgevelboerderij).

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een zeer oude bouwgeschiedenis. Al vanaf 1666 stond op de locatie van de huidige twee woningen een boerderij.

In 1832 is de boerderij van Antonius van Bijsterveldt, landbouwer.

1847. In dit jaar vindt de verkoop van de hoeve plaats aan W. van Hoek, molenaar en bakker te Gilze. W. van Hoek had reeds in 1843 ver achter het object een windmolen gebouwd (olie- en graanmolen). (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

In 1852/1858 wordt de boerderij na een brand gedeeltelijk herbouwd. Naast de boerderij met stal staan dan nog twee opstallen, te weten een hooisluur en een karkooi. De schuur stond toen westelijk van de boerderij op de rooilijn van de straat.

1880. In dit jaar vindt een splitsing door deling van de hoeve plaats. Het linkergeedeelte wordt een

zelfstandig object met een eigen toegang. (Met

dank aan J. de Vet, Gilze)

1922. In dit jaar brandt de hoeve uit 1852 inclusief opstallen (hooisluur en karkooi) tot de grond toe af.

Het jaartal van de oude hoeve (1852) bleef bewaard in een zware eiken balk die hergebruikt werd bij de bouw van het huidige object.

1922/23. Het huidige object wordt gebouwd als langgevelboerderij met stal in opdracht van J. van Hoek naar een ontwerp van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken.

Opm. Ook Raadhuisstraat 8 werd toen belendend aan Raadhuisstraat 6 op grond van de voormalige boerderij gebouwd (Zie aldaar) (Met dank aan de familie A. van Hoek).

1933. De bestaande boerderij wordt opgeheven. In Raadhuisstraat 6 wordt door de heer P. Clemens een kolenhandel gevestigd. Het rechtergedeelte van het object, de stal, wordt verbouwd tot zelfstandig woonhuis.

1933. In opdracht van P. Clemens wordt achter Raadhuisstraat 6 een kolenschuur gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1933-728)

1934. In opdracht van P. Clemens wordt achter Raadhuisstraat 4 een kolenschuur gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1934-59)

Karakterisering:

Het object is aan de westzijde vastgebouwd aan een ander pand.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met rode Oud-Hol Nr. 4 en 6

nr.6

landse pannen.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen en geheel gecementeerd en voorzien van

rusticamotief (motief rusticablokken).
Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over zes vensterassen.
Ingangs-partijen tot woningen in de tweede (1922) (nr. 6) en vijfde (1933) (nr. 4) vensteras.
Raadhuisstraat 6 heeft nog originele houten paneeldeuren uit 1922 in Art-Décostijl met bovenlichten.
Hoge staande vensters. In eerste vensteras tweedelig venster met driedelig bovenlicht (1922), in derde (1922) en vierde vensteras (1933) vier paneels-schuiframen met bovenlichten met twee panelen glas, in laatste vensteras schuifraam met bovenlicht met drie panelen glas en onder zes panelen glas in (1933). Houten kozijnen, vensterbanken van gegoten beton.
Kozijnen Raadhuisstraat 6 voorzien van deugels, luiken ontbreken echter.
Oostelijke zijgevel was voorheen afgeplat (gewolfd dak). Heden topgevel doordat afgeplatte gevel wordt opgebouwd tot topgevel met rode baksteen (1933)
Rechte steekankers op verdiepinghoogte.
Zinken goot langs gehele gevel.
Opm. Aan achterzijde vele ingrepen door kleine wijzigingen en aanbouwen.

Beschrijving interieur:

In de keuken van Raadhuisstraat 4 (voorheen stal) werd tijdens de verbouwing van 1933 een muurbalk op de verdieping aangebracht die oorspronkelijk in gebruik was als molenwiek. Op de zolderverdieping is verder het overgrote deel van het oorspronkelijk gebint van de oude wolfdak van de stal nog aanwezig. De aanpassing van het gebint via een

aansluiting op de topgevel (1933) is duidelijk te zien.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een voormalige langgevel boerderij die door de tijd heen binnen de bebouwing is komen te liggen, zijn bestemming verloor en werd aangepast tot twee woonhuizen. Het interieur van het linkergedeelte van het object is in zijn geheel uit 1922 bewaard gebleven.

Het object heeft een grote voorbeeldfunctie voor de wijze waarop voorheen in het dorp Gilze langgevelboerderijen langs de straat werden gebouwd.

Helaas is het smalle voortuintje tot aan de rooilijn met vier leilindes na 1922 niet meer in oorspronkelijke staat hersteld.

Doordat de kern steeds groter werd, kwam de boerderij binnen de bebouwing van het dorp te liggen en verloor ze haar oorspronkelijke functie. Als zodanig vertegenwoordigt het object een aspect van de stedenbouwkundige en agrarische geschiedenis van het dorp.

Het object is door zijn lange geschiedenis van grote culturele waarde voor Gilze(-Rijen).

Het object is beeld bepalend.

Nr.4 en 6

RAADHUISSTRAAT 8

Kadasternummer:

Sectie L 1234 (voorheen Sectie K 1730 en Sectie K 1241)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1922. Op de locatie stond tot 1922 een boerderij

met schuur en stal. Hierin was de Coöp bakkerij Broederhulp van de Vakbondsarbeiders gevestigd. Deze zijn in 1922 tezamen met de hoeve Raadhuisstraat 6 afgebrand. (Zie tevens Raadhuisstraat 4-6).

Het huidige object wordt daarna gebouwd in opdracht van de heer P. Hapers als kruideniers winkel met woonhuis naar een ontwerp van de architect P. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1922-41) 1931. De keuken en het sanitair in het huis worden vernieuwd tezamen met de aanleg van nieuwe gas-

en waterleidingen. (Met dank aan Familie Hapers, Tilburg)

1957. Het object wordt in opdracht van de heer M. van de Boogaart verbouwd. In de westelijke zijgevel wordt een nieuw raam geplaatst, terwijl boven de ingang op dak een grote dakkapel wordt gebouwd. Een oorspronkelijk voorstel tot de bouw van twee dakkapellen boven de eerste en derde vensteras wordt door de schoonheidscommissie afgewezen. (G.A. Gilze-Rijen, 1957-106)

Na 1957 is er aan de gevel van het object niets meer veranderd.

Karakterisering:

Het object is aan een zijde (oostkant) vastgebouwd (aan Raadhuisstraat 6).

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping met een Mansardedak belegd met donkergrijze kruispannen.

Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing machinale gele/bruine baksteen in decoratief siermetelwerk en van groen geglazuurde baksteen in vensterbanken.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Voorgevel a-symmetrisch over drie vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij tot object houten deur met glas panelen en een (vernieuwd 1957) bovenlicht met zespanelen gefigureerdglas . Rechts hoge staande vensters in eerste vensteras T-type met bovenlicht met klepraam met acht panelen

gefigureerdglas. In derde vensteras groot liggend winkelveenster met bovenlicht en twee grote panelen glas. In bovenlicht klepraam met veertien glaspanelen van gefigureerdglas. (voorheen in twee delen) met bovenlicht. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van groene geglazuurde baksteen. Deur- en vensterpoorten recht afgesloten met decoratief versierde lateien van gegoten beton met boven op een halfsteensrollaag van gele/bruine baksteen. Op de muurdamen ter hoogte van lateien siermetselwerk van een staande ruit van rode baksteen gevuld met witte baksteen

Gevel staat op gecementeerde plint.

Ter hoogte wisseldorpels vensters over

gehele breedte van gevel een speklaag in de vorm van een rollaag van gele/bruine baksteen.

Gevel afgesloten door "fries" bestaande uit gootsteunen van siermetselwerk. Gootsteunen van rode baksteen , steunend op een gele geprofileerde baksteen en decoratief halfsteens uitgemetseld en aan bovenzijde afgewerkt met houten gootklossen. Lijstgoot met neuslijst.

Op dak grote tweedelige dakkapel plat afgedekt met twee staande gekoppelde type T vensters openslaand raam met twee panelenglas en een bovenlichten met kleine roedeverdeling met zes panelen glas.

Westelijke zijgevel geheel gecementeerd. Slechts op de begane grond een (nieuwe) driedelige liggende vensterpartij met bovenlichten (1957). Topgevel, oorspronkelijk geheel uitgevoerd van rode baksteen.

Flanken zijgevel afgedekt platen van gegoten beton.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een bescheiden winkel/woonhuis uit ca. 1920 in een overwegend eclectische stijl. Ook hier is sprake van de z.g. Overgangsstijl met elementen uit de 19e eeuw (algehele gevelindeling, deur- en vensterpartijen en fries), invloeden van de Art-Nouveau (vensterbanken en bovenlateien deur-en vensterpartijen) en de baksteenarchitectuur uit het begin van de eeuw.

Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect P. Botermans uit Gilze.

Het object is gaaf bewaard gebleven en een van de weinige van zijn soort in Gilze(-Rijen). Het is daarom van belang voor het oeuvre van de architect en voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

Als voormalige bakkerij vertegenwoordigt het object een aspect van de sociaal-economische geschiedenis van Gilze-Rijen.

Het object is beeldbepalend.

RAADHUISSTRAAT 10

Kadasternummer:

Sectie L 1846 (voorheen Sectie C 529 en Sectie K 1729)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

Het object staat op een oude bouwlocatie. Ter plekke van het huidige pand was vanaf de tweede helft van de 17e eeuw en gedurende de 18e eeuw tot aan de komst van de Fransen een (particuliere) zout-opslagplaats te vinden. Resten van deze opslagplaats bevinden zich heden nog onder het huidige pand.

1889/1896. Het huidige pand wordt gebouwd in opdracht van Adr. van Groenendaal naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans. 1918. Marie van Miert, de weduwe van Van Groenen-daal, komt te overlijden. Zij maakt van het pand een schenking. Vanaf september dat jaar is het pand in gebruik als gasthuis van Gilze. In 1919 wordt de eerste steen gelegd voor een nieuw gasthuis aan de Kerkstraat, hetgeen tot gevolg heeft dat in 1920, wanneer het wordt geopend, het huis door de bewoners wordt verlaten. (1) 1921. Het huis wordt aangekocht door de familie Hovenaars en weer ingericht als woonhuis. 1937. Het woonhuis wordt in opdracht van de heer A.J.M. Hovenaars verbouwd en aan de achterzijde uitgebreid met een bergplaats. Meest opvallende aspect aan de verbouwing is dat het zadeldak wordt vervangen door een Mansardekap. De verbouwingswerkzaamheden gebeuren naar een ontwerp van de architect A. Waskowski uit Breda. Aannemer is J. van der Sande uit Breda. (G.A. Gilze-Rijen, 1937-44) 1986. Naast het object wordt in opdracht van de heer

N.J.M. van Enschot een garage gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1986-149) 1990. Het pand wordt in opdracht van de heer B. van Enschot opnieuw verbouwd en flink vergroot. Aan de achterzijde wordt de voormalige bergruimte gewijzigd. Een deel wordt bij de keuken getrokken, een deel aangebouwd voor een bijkeuken en een leslokaal. De oude dakkapel met puntdak en dakbedekking worden van het pand verwijderd en vervangen door een kleine vierkante dakkapel en betonpannen. De werkzaamheden worden uitgevoerd door architect/aannemersbedrijf Vermeulen B.V. uit Gilze. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1990-326)

Noten:

1. J. de Vet,
Van Gasthuis naar Bejaardenoord.
Bijna 70 jaar zusters
St. Elisabeth-stichting te Gilze.
Gilze 1988.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardekap belegd met sneldek betonpannen (voorheen donkergrijze kruispannen en onderschild belegd met leien in Maasdekking).
Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Metselwerk

oorspronkelijk uitgevoerd in kruisverband, heden gevel geheel (Ecru-)gepleisterd.
Plattegrond: L-vormig.
Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. Ingangspartij in middelste vensteras. Houten paneel deur met bovenlicht. Deur voorzien van spion met ijzeren roostertje. Deurpartij gevat tussen pilasters uitgevoerd van stuc in rusticamotief (effect middenrisaliet wordt nagestreefd). Staande vensters aangebracht in verdiepte gevelvelden. Verdiepte gevelvelden aangebracht tussen hoekpilasters en tussen pilasters deurpartij. Hoekpilasters idem uitgevoerd van stuc in rusticamotief. Hoge staande vensters (vernieuwd), schuiframen met bovenlichten. Vensterpoorten aan bovenzijde toogvormig afgesloten. Rond deur- en vensterpoorten grijze geprofileerde stuclijsten, rond helm bovenlicht uitgevoerd met schouder tjes. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken over gehele breedte verdiepte gevelvelden, aan

bovenzijde verdiepte gevel-velden afgezet met geprofileerde sierlijst van stuc.
Gevel afgesloten met Fries van stucwerk, en hoekpilasters doorgetrokken tot goot beide versiert met binnenvelden. Lijstgoot met neuslijst en op onderdakschild een platafgedekte dakkapel met een vierkantvenster.

architectuur binnen Gilze-Rijen is de architectuur van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen en voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans-van Gorp.
Het object is beeldbepalend.

Gevel staat op zwartgeschilderde plint van stuc.
Gevel afgesloten met fries van stuc. Ter hoogte pilasters vierkant kapitelmotief. Boven deur- en vensters gebosseerde binnenvelden met in midden pyramidemotief, uitgevoerd in stuc.

Lijstgoot.

Linkerzijgevel op verdieping twee staande tweedeligvensters met bovenlichten en midden hiertussen een rondvenster. Zijgevels uitgevoerd in glad pleisterwerk en geheel witgesausd.

In rechterzijgevel links een staan getoogd venster met bovenlicht. Afgesloten met gemetsede strek en natuursteenvensterbank. Opverdieping twee staande tweedelige vensters met bovenlichten.

Houtenkozijnen, afgesloten met gemetsede strek en vensterbank gestoken vensterbanken van tegels.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een gegoede middenstandwoning

Het object is opnieuw een bewijs van de grote diversiteit waarin de architect A.L. Botermans-van Gorp de eclectische stijl in Gilze uitvoerde. In dit geval is de gehele gevel witgepleisterd. De architectuurkwaliteit moest daarom komen uit de detaillering van de gevel, te weten verdiepte gevelvelden, pilasters en sierlijsten.

Vanwege de tamelijk grote zeldzaamheid van de

RAADHUISSTRAAT 18

Kadasternummer:

Sectie L 2542 (voorheen Sectie K 1555 en Sectie K 1410)

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

Ca. 1800 worden op de locatie van het huidige pand de drie huisjes van de kinderen Haag gebouwd.

1914. De kinderen Haag besluiten de oude huisjes af te breken en te vervangen door nieuwbouw.

1915. Het object met aanbouw (potstal) wordt gebouwd in opdracht van de kinderen Haag naar

een ontwerp van de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. Meest opvallend verschil met de oorspronkelijke bouwtekening vormen de bovenlateien van de deur- en vensterpartijen in de frontgevel. Op de tekening staan segmentvormige strekken getekend, er werden echter hanekammen uitgevoerd. (G.A. Gilze-Rijen, 1915/18-67)

1957. In opdracht van de heer T.G. Haag wordt het woonhuis verbouwd. De wijzigingen bestaan uit het aanbrengen van openslaande tuindeuren aan de westzijde van het pand en het inrichten van een slaapkamer op de westzijde van de zolderverdieping.

De uitbouw (potstal) wordt verbouwd tot berging, terwijl in de keuken een nieuwe toilet en douche worden aangelegd. De werkzaamheden geschieden naar een ontwerp van de architect A.J.C. Botermans uit Gilze-Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1957-92)

1961. In opdracht van de heer T.G. Haag wordt de berging naast het huis verbouwd tot garage. (G.A. Gilze-Rijen, 1961-84)

1967. Het object wordt in opdracht van de Gebroe

ders Haag opnieuw verbouwd. In de oostelijke zijgevel wordt, in plaats van het bestaande ronde venster en staand venstertje een nieuw venster aangebracht. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze-Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1967-45)

Karakterisering:

Het object is geheel vrij gelegen op de hoek van de Raadhuisstraat en de Van Mierlostraat.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansarde dak belegd met donkergrijze kruispannen en leien in Rens of

Schubbedekking op het onderschild. Achtergedeelte/uitbouw over een bouwlaag met zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met rode oud-Hollandse pannen. Gevel: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing van stuc in decoratie en van natuursteen in gevelplint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. Middelste vensteras opgevat als middenrisaliet met ingangspartij tot pand in ondiepe portiek. Houten paneeldeur (nieuw)

met bovenlicht. Hardstenen aanrede.

Hoge staande vensters in overige vensterassen, T-type schuiframen met bovenlichten met houten rolluiken. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over gehele breedte gevel.

Vensterpoorten afgesloten met segmentvormige strekken van baksteen voorzien van sluitsteenmotieven van stuc.

Gevel staat op plint van natuursteen. Ter hoogte onderdorpels, halverwege vensters, bovendorpels en strekken, speklagen van stuc over gehele breedte gevel. Speklagen eensteens om de hoek van de gevel doorgetrokken over zijgevel. Op einde en op middenrasaliet speklagen voorzien van diamantkopjes van stucwerk.

Gevel afgesloten door fries van schoonmetselwerk aan de onderzijde afgezet met geprofileerde lijst van stuc. Onder vensters vediepte velden van sierstucwerk.

Op dakpartij middenrisaliet doorgetrokken in dakkapelachtige structuur met topgevel. In topgevel

staand venster met met bovenlicht en een openslaand raam met vierpanelen glas. Vensterpoort afesloten met strek met sluitsteen en hoekblokken van gegotenbeton. Ter hoogte van stek speklaag van stuc. Geveltje dakkapel gevat tussen consoles van stuc en afgedekt trapsgewijs met platen van gegoten beton bekoond met obelisk.

middenstandswoning in eclectische stijl uit ca. 1900. Het object hoort als zodanig thuis in de reeks panden die C. van Beijsterveldt, A.L. Botermans en P. Aarts in Gilze(-Rijen) bouwden zoals bijvoorbeeld Aalstraat 60, Kerkstraat 51-53 en Oranjestraat 37 van dezelfde architect, Nieuwstraat 113 van P. Aarts en Nieuwstraat 15 van A.L. Botermans. Het object bezit alle stijlkenmerken van genoemde bouwtrant.

Vanwege de architectuurkwaliteit is het object van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen en voor het oeuvre van de architect C. van Beijsterveldt uit Gilze-Rijen. Het object is beeldbepalend.

Top voorzien van schouderstukjes en obelisk, flanken topgeveltje afgedekt met natuursteen. Dakkapel met steekkap belegd met leien en aangesloten op hoofdschild dak. Zinken staande ovale dakkapellen met decoratie in de vorm van een zinken piron. Op dak hoog opgemetselde schoorstenen met halfsteens uitgemetselde rookranden. Lijstgoot met neuslijst doorgetrokken over middenresaliet. Zijgevels veel soberder uitgevoerd in mindere soort rode baksteen en afgedekt met afdekplaten van beton. Rechterzijgevel links deurpartij met rechts een zijlicht en bovenlichten. Rechts in gevel smal staand venster met bovenlicht. Vensterpoorten afgesloten met segmentvormige strekken van baksteen. Op verdieping staand venster met bovenlicht. Onder- en bovenlicht met twee panelen glas. Onder in rechterzijgevel staand venster en op verdieping twee staande vensters getoogde vensters afgesloten met strek en natuursteen vensterbanken. Rechte steekankers.

Tuin voorzien van ijzeren spijlenhekwerk.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een gegoede

RAADHUISSTRAAT 20

Kadasternummer:

Sectie L 1854 (voorheen Sectie K 1409, Sectie L

1231 en 1064.

Typering:

Villa met bedrijfsruimte (oorspronkelijk landhuis, kantoor, brouwerij en limonadefabriek).

Bouwgeschiedenis:

1932. De villa wordt gebouwd in opdracht van de heer J.A. Brouwers, van beroep bierbrouwer, naar een ontwerp van de architect J. van der Beld uit Tilburg. De bouw van de limonadefabriek "De Sleutel" met kantoorruimte is nimmer gerealiseerd. Wel werd als voorbereiding een langgevelboerderij die op de locatie langs de rooilijn aan de straat stond gesloopt. (G.A. Gilze-Rijen, 1932-685)

1933. In opdracht van de heer J. Brouwers worden bij het pand een garage, kolenberging en een washuis gebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect J. van der Beld uit Tilburg. (G.A. Gilze-Rijen, 1933-732)

1983. De garage wordt verbouwd tot kantoorruimte.

De grote openslaande deuren van de garage worden dichtgebouwd en voorzien van een groot venster. Tevens wordt om een deel van de tuin een erfafscheiding en een hek gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1983-110)

De voorgestelde bouw van een magazijn wordt

6 augustus 1985 bij besluit van B & W van Gilze-Rijen weer ingetrokken. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1983-247)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij en is gelegen in een parkachtige tuin. Het object telt twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een gecombineerd zadelschilddak belegd met diverse kleuren (groen, donkergrijs, bruin, beige) geglazuurde Romaanse pannen. De westelijke/noordelijke achtervleugel telt eveneens twee bouwlagen met een zolderverdieping onder zadeldaken een deel bouwlaag een platdak (trapgat zolder hoofdbouw welke overloopt in aan bouw). De noordelijke achtervleugel telt een bouwlaag met platdak (balustrade verdwenen). Daken van de

achterervleugels zijn gedekt met geglazuurde Romaanse pannen. De oostelijke gevel een deel een bouwlaag met platdak met gemetselde balustrade. Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing donkerrode baksteen in gevelplint. Metselwerk: Kettingverband met diepe voeg. Plattegrond: Onregelmatig. Stijl: Interbellumstijl.

1998

1998

Beschrijving exterieur:

Frontgevel: a-symmetrisch. Links in gevel halfronde erkerpartij over een bouwlaag. Zeven zijdig gevuld met tweedelig kozijn stalenramen met smalle zijlichten en bovenlichten gevuld met glas-in-loodramen in Art-Décostijl met in westelijke deel openslaande deuren met zijlichten met bovenlicht met glas-in-lood. Openslaande deuren kleine rode verdeling (2 x 5 staande panelen glas per deur). Vensterbank gecementeerd (oorspronkelijk granito), bovenlatei van granito en doorlopend langs gehele erker en noordelijke gedeelte van vooruit springende gevel.

Voor erker verhoogd terras met muurtje en bloembak omzoomd.

Op erkerpartij groot balkon van slaapkamer. Openslaande deuren met kleine roedeverdeling (2 x 5 staande panelen glas in iedere deur).

Balkonborstwering en -balustrade uitgevoerd in siermetselwerk met ronde ijzeren leuning. Gehele erker uitgevoerd in siermetselwerk in koppenverband terug liggend gevoegd met donkerrode baksteen.

Op verdieping rechts van balkon staande venster. Rechts in vooruit springende gevel driedelig liggend venster met groot middenraam, smalle zijramen en vier bovenlichten gevuld met glas-in-lood in Art-Décostijl. Houten kozijn en stalenramen, vensterbank van gestoken zwart geglazuurde tegels.

Geheel rechts (oostzijde) paraboolvormige open raamopening voor portiek.

In oostelijke gevel toegangspoort tot diepe portiek met ingangspartij tot object. Parabool en boog uitgevoerd in siermetselwerk in de vorm van een strek met terug liggende rollaag. Originele paneeldeur met glas-in-lood in Art-Décostijl en met siersmeedijzer. Portiek bereikbaar met trapje en het bordes is betegeld met rode tegels en de randen met zwarte tegels. Op hoek bij ingangspartij een smeed-ijzeren lantaarn.

Op verdieping voorgevel uitstekende deel twee

driedelige erkervensters met afgeschuinde zijden.

Stalenvensters waaronder houten bloembakken op klossen. Erkervensters afgedekt met latei van granito bekleed met koper.

Dit geveldeel bekroond door grote topgevel twee kleine staande vensters gekoppeld met uitstekende granitolatei en een een-steensmuurdam. Latei van granito en vensterbanktegels.

Flanken topgevel afgezet met rol- en streklaag. Daklijn zadeldak doorgezet over eerste

verdieping aan linkerzijde tot doorgetrokken latei van balkon in de vorm van een halve Mansardekap. Breed overhangende lijstgoot. Brede dakkapel op terugliggende deel links met overstekend platdak met twee staande vensters met openslaande ramen en gesloten tussenstuk.

Rechts in terug liggende deel over een bouwlaag met gemetselde balustrade met ronde ijzeren leuning een driedelig liggend venster met smalle zijramen en drie bovenlichten met glas-in-lood. In noord-/oostgevel aan rechterzijde hoofdbouw meest opvallende de twee boven elkaar liggende hoekvensters in het trappenhuis. Trappenhuis door

goot getrokken over drie bouwlagen en plat afgedekt. Stalenramen liggende hoekvensters gevuld met panelen van geel glas-in-lood. Ingangspartij op begane grond in rechter deel

hierboven een staand venster.

Ongeveer midden in twee deurpartijen met roede indeling naar balkon. Op dak grote dakkapel met twee vensters met openslaande ramen met tussenstuk. In terug liggende gevel aanbouw op verdieping driedelig venster.

De westelijke gevel bezit aan de rechter zijde groot ronde uitstekende erker over een bouwlaag (beschreven in voorgevel). In gevel hoofdgebouw begane grond klein staand venster en op verdieping twee kleine staande vensters. De terugliggende aanbouw over twee bouwlagen rechts smal staand venster en links een vierdelig venster.

In platte aanbouw tweedelig venster. Platte aan bouw dak afgewerkt met overstekende dak. Vensterbanken zwarte venster bank tegels. Alle venster zijn voorzien stalenramen. Overige gevels idem behandelt. Diverse typen deur- en vensterpartijen met stalen deuren en vensters met ramen

Overhangende goten op diverse hoogten rond de diverse delen van object doorgetrokken.

Aan oostzijde eenlaags aanbouw onder zadeldak gedekt met geglazuurde Romaanse pannen.

Baksteen tuinmuurtje met ijzeren reling uitgevoerd in Art-Décostijl.

Beschrijving interieur:

Het interieur van het object is nog voor een groot

deel origineel bewaard gebleven. Art-Déco interieur met veelkleurige tegeltjes op de vloeren, schoorsteenmantels in Art-Décostijl, deurpartijen, lambriseringen, trappalen en leuning.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een zeer goed voorbeeld van een grote, monumentale villa in uitgevoerd Interbellumstijl. Het object bevat alle kenmerken van genoemde bouwtrant (materiaalgebruik, vormgeving, detaillering).

Het object is een van de meest complete en imposante villa's van Gilze(-Rijen) waarvan de architectuur uniek mag worden genoemd voor Gilze-Rijen.

De architectuurkwaliteit van het object is zeer hoog en bevat alle kwaliteiten voor plaatsing als rijksmonument. De architectuur is verrassend door zijn uitvoering in verspringende bouwvolumes, detaillering en algemene vormgeving. Het object is dan zeer belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

Het object is van groot belang voor het oeuvre van de architect J. van der Beld uit Tilburg. De villa is een van de mooiste en meest complete die de architect ooit bouwde.

Het object is beeldbepalend.

Het object is van cultuurhistorisch belang. Als villa van een fabrieksdirecteur vertegenwoordigt het object 1998

een aspect van de sociaal-economische geschiedenis van Gilze(-Rijen).

**SINT JOZEFBEEL IN GEVEL
RAADHUISSTRAAT 5**

Typering: Heilige beeld

Kadasternummer:
Sectie L

Geschiedenis:

Het object staat in een nis op de tweede verdieping van het kantoor/appartementen gebouw als herinnering aan de voormalige St. Jozefschool en zusterklooster die hier stonden.

Het gipsen beeld werd gemaakt in 1894 bij de Fa. Cuypers-Stoltenberg te Roermond en geplaatst op een houten sokkel onder een houten afdakje tegen de tuinmuur van het zusterklooster naast de school. De zusters Franciscanessen van Dongen verbleven in 1894 25 jaar in Gilze en hadden de Lagere St. Jozefschool voor meisjes net uitgebreid met een nieuw schoolgedeelte met vier lokalen. Het beeld werd gekocht tezamen met een Mariabeeld voor in de kloostertuin en betaald uit de opbrengsten van een collecte onder de ouders van de schoolkinderen en een schenking ter ere van de zusters, welke opbrengst uiteindelijk

F. 266,- bedroeg. (1)

Grappig is bij dit alles te vertellen dat de beelden oorspronkelijk zouden komen in de kloostertuin van de Kleine Zusters van de H. Jezus te Heerlen, maar daar het kindje Jezus (deze wandelde aan de hand van zijn Moeder) stuk was gevallen, bleven de beelden over en mochten de zusters van Gilze de St. Jozef kopen voor F. 22,-.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van een heiligenbeeld zoals dat vroeger in de frontgevels van kloosters, scholen, ziekenhuizen en andere religieuze gebouwen werd geplaatst.
A.4. Het object heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.
A.6.a. Het object is een goed voorbeeld van de werkwijze van het Atelier Cuypers-Stoltenberg uit Roermond.
C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.
C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale- en religieuze geschiedenis van Gilze.

Noten.

1. Archief: Gilze 1894, G-6. Met dank aan Zusters Franciscanessen Dongen.

RAADHUISSTRAAT 11, 11 A, 11 B, 11 C, 11 E

en

11 C

Kadasternummer:

Sectie L 318 (voorheen Sectie K 1151).

Typering:

Vijf appartementen en een kantoor
(Voormalig kantoor/winkelpand van de Fa. G. Smolders & Zn en Bregil).

Bouwgeschiedenis:

Op de locatie van het huidige pand stond de herberg-bierbrouwerij van de familie Van Pelt. Dit object werd in 1906 afgebroken voor de bouw van een nieuw pand.
(Met dank aan J. de Vet, Gilze)
1906/08. Het object wordt gebouwd in opdracht van de Fa. G. Smolders & Zn, van beroep koekfabrikant, naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (Dossier ontbreekt in Gemeente Archief; wel notitie op algemene lijst)
1914/15. Het pand wordt aan de achterzijde uitgebreid. De keuken wordt vergroot, er komt een bijkeuken en een toiletblok. (Dossier ontbreekt in Gemeente Archief; wel notitie op algemene lijst)
1928/1931. Het object wordt gemoderniseerd. Naar aanleiding van de vernieuwing van de riolering wordt het sanitair en de keuken van het winkel/woonhuis vernieuwd. Naast de modernisering van de entree, hal en gangpartij op de begane grond krijgt het object ook een nieuwe voordeur.
2011. Pand wordt gerenoveerd en verbouwd tot vijf appartementen en een kantoor

Opm.

Vroeger maakte het object deel uit van een groot

complex fabrieksgebouwen waaraan door de tijd heen steeds werd ge- en verbouwd. De overige delen, bijvoorbeeld de vergroting van de koekfabriek uit 1955 en het magazijn uit 1970, zijn gesloopt in 2009 (dossiers: G.A. Gilze-Rijen, 1917-20, 1921-45, 1947-25, 1955-178, 1970-232, 1972-44 en N 1995-58)

Karakterisering:

Het object staat aan driezijde vrij.
Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met donker grijze oud-Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing machinale gele baksteen in decoratie en natuursteen in gevelplint.

Metselwerk: Staand verband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

A-symmetrisch over vijf vensterassen. Gevel gevat tussen hoekpilasters van rode baksteen, middelste vensteras gevat tussen idem pilasters (effect middenrisaliet). In middenrisaliet ingangspartij tot object in ondiepe portiek met halfeensteens verspringende dagzijde. Originele paneel deur (1930) met bovenlicht. Links naast ingang terracotta Maria tegel in laagrelief Maria bescherm ons gezin.

In eerste, tweede vensteras op de begane grond hoge staande vensters T-type met bovenlichten gevuld met acht panelen met glas-in-lood en schuifvensters met twee panelen glas.

In vierde vensteras op de begane grond groot liggend winkelraam met bovenlicht. In winkelpui aan bovenzijde houten luifelte afgedekt met zink en in omranding bovenzijde gevuld met zwart glas en de zijkanten houten decoratie (Jugendstil).

Inde vijfde vensteras een ingangspartij met bovenlicht en een deur met een groot paneelglas.

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken, opgenomen in lijst over gehele breedte gevel op begane grond en verdieping. Op begane grond bovenlateien in strekverband voorzien van natuurstenen hoekblokken en sluitsteenmotieven m.u.z. winkelraam. Op muurdammen ter hoogte van wiseldorpel aan iedere zijde van venster en deurprattien een natuursteen diamantkopje

Op de verdieping in iedere

vensteras staand getoogd venster T- Type.
Bovenlateien voorzien van siermetselwerk van gele baksteen. Natuurstenen vensterbank doorlopen over gehele gevel.
Door de toepassing van pilasters in de middelste vensteras en van hoekpilasters ontstaat het effect van verdiepte gevelvelden. Aan de bovenzijde op de verdieping worden deze “verdiepte gevelvelden” afgesloten met siermetselwerk, bestaande uit een dubbele tandlijst van rode baksteen.
Fries ingedeeld in compartimenten bestaande uit siermetselwerk van gele en rode baksteen. Fries aan onder- en bovenzijde afgezet met een geprofileerde lijst. Gevel staat op een natuurstenen plint.
Overstekende geprofileerde bakgoot.

Overige gevels niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een winkel/woonhuis uit het begin van de eeuw in de eclectische stijl. Ook hier is weer sprake van “Overgangsstijl”. aan de ene kant wortelt de architectuur nog grotendeels in de 19e eeuwse traditie (type deur- en vensterpartijen, gehele ontwerp gevel, detaillering) aan de andere kant is er de typische toepassing van baksteen en van Art-Nouveaustijlelementen uit het begin van de 20e eeuw.

Het object is van belang voor het oeuvre van A.L. Botermans. Aan het object is duidelijk waar te nemen dat de architect nieuwe invloeden toelaat in zijn ontwerpen.

Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze (-Rijen)

Het object is beeldbepalend.

Als deel van de voormalige koekfabriek van de Fa. G. Smolders & Zn. vertegenwoordigt het object een aspect van de sociaal-economische geschiedenis van Gilze-Rijen.

RAADHUISSTRAAT 21

Kadasternummer:

Sectie L 322 (voorheen Sectie K 1936)

Typering: Woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1886. Het object wordt gebouwd in opdracht van de gemeentesecretaris van Gilze, B. van de Kieboom (1886-1919), naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (Dossier ontbreekt in Gemeente Archief).

1906/07. Het object krijgt een riolering. Tegelijkertijd met de aanleg hiervan wordt het huis aan de achterzijde uitgebreid met een kleine aanbouw. In deze aanbouw wordt een toilet met berging aangelegd.

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de keuken te moderniseren. Het houten toilet op de achterplaats wordt afgebroken.

1919. Na het vertrek van Van de Kieboom bleef het object de woning van de nieuwe gemeentesecretaris van Gils en opvolgers.

Tot 1970 verandert er niets aan het object. Inpandig krijgt het object wel nog elektriciteit, maar wanneer deze wordt aangelegd is onbekend.

1970. In opdracht van de heer C.J. van Dongen wordt de woning verbouwd. Aan de achterzijde van het object wordt in de berging een (nieuwe) WC en badkamer ingericht. Het huis wordt opgeknapt. Ook de voordeur wordt vernieuwd.

De werkzaamheden worden uitgevoerd naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1970-223)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij. Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze oud-Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van handvorm rode baksteen toepassing van stuc in decoratie.

Metselwerk: Staand verband voorgevel en zij- en achtergevel kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijfvensterassen.

Ingangspartij tot pand in middelste vensteras.

Houten

paneeldeur met een paneel glas afgedekt en smeedijzeren hekwerk. (voorheen paneeldeur met drie panelen glas 1970) Hardstenen aantrede.

Hoge staande vensters met afgeronde hoeken twee aan iedere zijde van ingangspartij. Schuifraam met vier panelen glas en bovenlicht en groot paneel glas, (tot 1970 gevuld met glas-in-lood). Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over de gehele breedte van de gevel. Deuren en vensterpoorten voorzien van ronde hoeken,

omrand met geprofileerde stuclijsten en voorzien van kuif van stuc.

Gevel staat op plint van stuc. Gevel beëindigd met glatte fries van stuc aan onderzijde afgezet met geprofileerde stuclijst.

Lijstgoot.

Op einden zadeldak hoog opgemetselde schoorstenen voorzien van halfsteens uitgemetselde rookranden.

Achter- en zijgevels uitgevoerd in mindere soort baksteen.

Zijgevel rechts begane grond rechts staand venster en midden in topgevel staand venster met bovenlicht. In linkerzijgevel in topgevel staan venster met bovenlicht, verder blind uitgevoerd.

Rechte steekankers in zijgevels.

Dakrand Mansardekap afgewerkt met kantplank afgedekt met zinkenkap.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een gegoede middenstands/rentenierswoning in het dorp Gilze van ca. 1900.

Toelichting: Raadhuisstraat 21 hoort met zijn

afgeronde hoeken van deur- en vensterpoorten tot de eerste generatie van panden over een bouwlaag met een symmetrische gevel over vijf vensterassen. In steden als Breda, Bergen op Zoom en 's Hertogen-bosch komen deze panden voor vanaf ca. 1860. Ze zijn ontstaan uit de grote herenhuizen met twee bouwlagen en vijf vensterassen, die vanaf het einde van de 18e eeuw, maar vooral in 19e eeuw op grote schaal in en rond genoemde steden worden gebouwd. Renteniers en goeude middenstand, met het Ginneken (heden in Breda maar tot 1942 zelfstandig) als goed voorbeeld, gaan buiten de stad wonen en laten zich een woonhuis bouwen waarin het goed toeven is.

In de steden en dorpen wordt dit voorbeeld gevolgd en ook hier is de Ginnekenweg in Breda (de weg van Breda naar de kern van Ginneken) het best te noemen voorbeeld. Dorpen als Ulvenhout, Teteringen, Terheijden en Gilze vangen de uitstraling op van deze wijze van werken. Wanneer architecten als A.L. Botermans en C. van Beijsterveldt kennis maken met de architecten J.M. Marijnen, P.A. Oomes en L. van der Pas en J.A. van Dongen in Breda zien zij deze werkwijze. Ook hier is het weer de verdienste van de plaatselijke architect A.L. Botermans die deze werkwijze in Gilze introduceert en daarmee het dorp aansluit op de architectuurontwikkeling die in het land gaande is.

Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans uit Gilze.
Het object is beeldbepalend.

RAADHUISSTRAAT 23

(voorheen Gilze A 493)

Kadasternummer:

Sectie L 323 (voorheen Sectie K 1934, Sectie L 323 en Sectie K 883)

Typering: Villa

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een lange bebouwingsgeschiedenis. Getuige een schrijverij uit 1915 van de eerste bewoner van het huidige pand, de heer A. Raaijmakers, stond in een gevelsteentje afkomstig van de eerste boerderij die hier stond de bouwdatum te lezen van deze eerste hoeve, te weten: 1666 (Met dank aan mevr. A. Raaijmakers).

1802. Uit de notities van de heer A. Raaijmakers uit 1915 kunnen wij nog een belangrijk gegeven halen aangaande de geschiedenis van de hoeve die hier stond. Bij een brand in de kerstnacht van dit jaar wordt de oude hoeve uit 1666 grotendeels verwoest. Kort erna wordt ze gesloopt en vervangen door een nieuwe van dezelfde omvang. (Met dank aan mevr.

A. Raaijmakers)

1915. In opdracht van de heer A. Raaijmakers wordt de bestaande boerderij grotendeels afgebroken en het huidige pand gebouwd. Een en ander vindt plaats naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Slechts de fundering en delen van muren worden in het nieuwe object geïncorporeerd. (G.A. Gilze-Rijen, 1915/18-29)

1939. In opdracht van de heer A.F. Raaijmakers wordt het huis voorzien van een grote zolder onder een schilddak. Op de zolderverdieping worden vier slaapkamers aangelegd.

Met name de gevelbeëindiging ondergaat een grote wijziging. Voorheen was hier een gemetselde dakbalustrade te vinden. Deze wordt verwijderd en vervangen door vier pylonen ter hoogte van de lisenen.

De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect A.J.C. Botermans-van Dorst uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1939-44)

1946. Het huis wordt in opdracht van de heer P.C.A. Raaijmakers vergroot en gewijzigd. De verbouwing betekent een grote ingreep in het interieur.

De voormalige woonkamer achter aan de westzijde wordt verbouwd tot keuken. Achter de zitkamer aan de oostelijke voorzijde (voorheen de keuken) wordt

nu een nieuwe woonkamer/zitkamer ingericht met aansluitend een groot terras in de tuin. In de nieuwe woonkamer wordt een grote schouw gemetseld. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van het Architecten Bureau J.A. Jacobs en W. Muis uit Gilze-Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1946-26)

1956. In opdracht van de heer A.P. Klaassen wordt het pand opnieuw verbouwd. Om meer licht te krijgen in de zitkamer (voorkamer) aan de westzijde wordt in de zijgevel een nieuw venster aangebracht. De werkzaamheden geschieden naar een ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze-Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, 1956-82)

1961. Het huis wordt in opdracht van de heer P.C.A. Raaijmakers opnieuw verbouwd en vergroot. De kleine achterbouw aan de westzijde wordt verhoogd en krijgt een nieuw dak. De opkamer op de begane grond (gelegen achter de voorkamer) wordt bij de woonkamer getrokken en op de zolderverdieping van de uitbouw komen twee grote slaapkamers met een douche. (G.A. Gilze-Rijen, 1961-44)

Opm. 1979.

Voorgesteld wordt door de heer A.P. Klaassen het pand opnieuw te verbouwen. Hij wil de woning uitbreiden met een nieuwbouwgedeelte op de plaats van het grote terras aan de oostelijke achterzijde van het object.

De verbouwing wordt ingetrokken bij besluit van B & W van 29-6-1982. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1979-191)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij en is aan de westzijde gelegen aan een pleinvormige structuur.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een hoog schilddak en aan westzijde aanbouw anderhalve bouwlaag met zadeldak. Beide

belegd met donkergrijze Romaanse pannen
Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen, toepassing stuc in decoratie.
Metselwerk: Staand verband voorgevel, zijgevels kruisverband en aanbouw halfsteensverband
Plattegrond: L-vormig.
Stijl: eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel:
Symmetrisch over drie geveltraveeën. In middelste geveltravee hoofdingang tot object in diepe portiek.

Portiek met afgeschuinde zijden waarin vensters met bovenlicht voorkamers. Portiek voorzien van cadettenplafond. Houten paneeldeur met een paneel glas (vernieuwd) met boven- en zijlichten gevuld met glas-in-lood.

Op de verdieping groot inpandig balkon. Houten balustrade met daaronder band van natuursteen. Ook hier afgeschuinde hoeken met vensters met bovenlicht slaapkamers. Openslaande balkondeuren (ieder vier panelen glas boven elkaar). Ook plafond balkonpartij voorzien van casettenplafond.

Poort tot zowel portiek als balkon afgesloten met grote segmentboog gemetseld in strekverband. Boven segmentsboog balkon afgesloten met gladde fries en afgedekt met beton segmentsvormige afdekplaat.

Zowel links (oostzijde) als rechts (westzijde) verdiepte gevelvelden tussen lisenen. Op begane grond groot driedelig venster met groot middenpaneel en met bovenlichten. Vensters voorzien van houten rolluiken.

Op de verdieping aan beide zijden twee hoge staande vensters met schuiframen en bovenlichten. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van natuursteen. Vensterpoorten recht afgesloten met decoratief versierde lateien van gegoten beton. Op verdiepinghoogte boven grote vensters begane grond gemetselde druk/ontlastingsbogen.

Gevel staat op plint van stuc. Gevel afgesloten door vier grote van rode baksteen uit de lisenen trapsgewijs opgemetselde pylonen. toppen pylonen witgeschilderd met beoogd effect dat het hier zou gaan om natuursteen. Tussen pylonen betonnen afdekplaten.

Westelijke hoek pand afgeschuind. Afgeschuind geveldeel uitgevoerd met verdiept gevelveld waarin op begane grond en op de verdieping hoog smal venster met bovenlicht uitgevoerd idem aan overige vensters, inclusief ontlastingsboog in metselwerk op verdiepingshoogte.

Aan frontzijde op dakpartij smal weerlichts dakkapel onder steil lessenaardak.

In westgevel hoofdbouw rechts tweedelig venster met bovenlichten. Overig deel gevel bind uitgevoerd. Hoofdbouw staat op stuc plint.

Rechter zijgevel van aanbouw rechts driedelig venster met bovenlichten en links tweedelig venster met bovenlichten. Boven deze vensters door dakgoot getrokken en half opgebouwd als dakkapellen. Venster met valramen met twee panelen glas. Onder zinken dakgoot fries van siermetselwerk.

Vensterbanken op begane grond zijgevel gestoken vensterbanken van zwarte tegels.

Gevel aan oostzijde blind. Bakgoot met klossen

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een groot herenhuis in de z.g. "Overgangsstijl" uit het begin van de eeuw gebouwd door A.L. Botermans-van Gorp (19e eeuwse stijlinvloeden, gecombineerd met baksteenarchitectuur uit het begin van de eeuw. Het object is gaaf bewaard gebleven en van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object is van belang voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Het object is zeer beeldbepalend.

RIDDERSTRAAT 15

Kadasternummer:

Sectie L 1953 (voorheen Sectie K 1188)

1998

Typering: Woonhuis (voormalige hovenierswoning)

Bouwgeschiedenis:

1909/10. Het object wordt gebouwd in opdracht van G. Franken, van beroep linnenwever, als wevershuis naar een ontwerp van de aannemer/timmerman

A. Kerkhofs uit Ginneken.

1926/1928. Het object wordt (deels opnieuw) aange-sloten op gas, water en electriciteit. Van de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt om het sanitair en de keuken te moderniseren. Ze worden uitgevoerd door de aannemer/timmerman P. Kerkhofs uit Ginneken.

Tijdens deze werkzaamheden werd ook de geklampte (planken) voordeur vervangen door de huidige paneel-deur. (Met dank aan weduwe A. Kerkhofs Ginneken-Breda)

1933. Het object krijgt een grote berging in de noord-westhoek van het pand. (G.A. Gilze-Rijen, ongenummerd)

1959. Achter het object wordt in opdracht van de heer A. Graafmans een schilderswerkplaats gebouwd naar een ontwerp van de architecten de Gebr. van Beijsterveldt uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1959-157)

1966. Het huis wordt in opdracht van J. Graafmans verbouwd. De wijzigingen bestaan uit de verbouwing van de berging

in de noordwest hoek van het object tot WC en douche.

In de zijgevel worden aanvullend twee kleine staande vensters aangebracht.

De oude toilet achter de (bij-)keuken wordt opgeheven. De ruimte wordt bij de keuken

getrokken. (G.A. Gilze-Rijen, 1966-264)

Na 1966 is het object gewijzigd door woning aan achterzijde te vergroten en dak te verhogen.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze kruispannen.

Gevels: Alle gevels opgetrokken van handvorm rode baksteen. Toepassing van stuc gevelplint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over vier op ongelijke afstand over de gevel verdeelde vensterassen. Ingangspartij in derde vensteras. Houten paneel-deur (1928) met bovenlicht. Hoge staande vensters, schuiframen met vier glas panelen en bovenlichten met twee staande panelen glas. Houten kozijnen, Hardstenen vensterbanken (kozijnen vernieuwd). Alle vensters voorheen voorzien van geklampte (planken) luiken. Gevel staat op plint van stucwerk. Een fries ontbreekt.

Lijstgoot op kossen (nieuw).

Linkerzijgevel twee staande venster en op

verdieping drie smalle staande segmentsboog vensters met driepanelen glas.

Rechterzijgevel een staande venster met schuiframen met vier glas panelen en bovenlichten met twee staande panelen glas. Houten kozijnen. Hardstenen vensterbanken (kozijnen vernieuwd) links en op verdieping drie smalle staande segmentsboog vensters met driepanelen glas.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een eenvoudige hovenierswoning uit het begin van de 20e eeuw. De gevel is sober en slechts uitgevoerd in schoonmetselwerk zonder decoratie. Het object is een goed voorbeeld van de werkwijze van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs die in de dorpen rond Breda enkele tientallen van deze objecten heeft gebouwd. De meeste daarvan zijn helaas verdwenen of door verbouwingen verminkt. Ridderstraat 15 is bewaard gebleven en daarom ook van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de aannemer/timmerman A. Kerkhofs uit Ginneken.

STRIJP 12

Kadastrummer: Sectie L nummer 196

Typering: Woonhuis met atelier

Bouwgeschiedenis:

1979. Het object werd gebouwd in 1980-1982 naar een ontwerp van de architect Huub van Laarhoven uit Gilze.

Aanvraag van de bouwvergunning 9 januari 1979, afgifte bouwvergunning door B & W van Gilze-Rijen 21 februari 1979. (Dossier 1979-33, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1977 en 1979. Het object wordt aangesloten op de riolering. (Dossiers 30877 en 251079, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Twee bouwlagen met een zolderetage onder een afgeplat schilddak belegd met donkergrijze betumetegels.

Gevels opgetrokken van baksteen (hardgrauw).

Bakstenen gevels rondom huis geheel zwart geschilderd.

Ruime toepassing van glas.

Metselwerk: onregelmatige kruising staand en kettingverband.

Plattegrond: rechthoekig (7.40m x 9.92m).

Stijl: Modernistisch.

Beschrijving exterieur:

De voorgevel (frontgevel) is a-symmetrisch van opzet. De ingangspartij is links gelegen in een diepe hal. Zijlichten opgenomen in houten kozijn met geheel gesloten deur in midden. Kozijn met deurpartij ontworpen in strak maatschema met aan weerszijde van de deur vier liggende ramen boven elkaar. Diepe hal voorzien van natuurstenen tegels. Smal vierdelig liggende vensters boven elkaar, een deurpartij met vier liggende vensters en rechts ervan vier grote liggende vensters boven elkaar. Op eerste verdieping op maatschema entree en groot kozijn begane grond, liggende vensterpartijen verdeeld in respectievelijk twee en drie panelen glas. In ieder kozijn een klepramen.

Zijgevel links over beide bouwlagen voorzien van brede glasstroken bestaande uit 6 x 18 glastegels tot zoldervloer. Op zoldervloer steens terugliggend sere achtige opbouw met zeven panelen glas doorlopend in dakvlak schilddak.

Rechterzijgevel voorzien van brede glasstroken bestaande uit 6 x 18 glastegels over beide bouwlagen.

Dakpartij voorzien aan zuidzijde van inpandig terras/balkon. Balkonhek vierpanelen glas afgewerkt met houten leuning. Groot kozijn met balkondeuren en zijpanelen. met zijpanelen glas. Alle kozijnen van het huis zijn van hout en zwart uitgevoerd.

Achtergevel idem in maatschema als voorgevel

Opm. Het huis heeft geen traditionele goten. De afvoer van het hemelwater is met afwateringskanalen in de spouwmuur geregeld

Beschrijving interieur:

De plattegrond van het huis is verrassend en vernieuwend in zijn soort. In het souterrain is een binnen- en aansluitend een buitenatelier gecreëerd. De begane grond wordt, naast de garage en de entreehal aan de noordzijde, beheerst door een grote zitkamer op het zuiden met aan de frontzijde van het huis de keuken. De keuken is ook vanaf het Striip te zien.

Op de eerste verdieping zijn naast twee badkamers, twee slaapkamers en een zit/slaapkamer in gericht. De dakpartij is aan de zuidzijde onderbroken en geopend voor een groot dakterras. Aan de noordzijde ligt de logeerkamer aan oost- en westzijde zolderruimtes

In het interieur zijn zeer consequent maten en veel natuurlijke materialen zoals hout en natuursteen toegepast.

Bijzonderheden:

Voor de gevel langs is over de gehele breedte van het object een soort rosariumachtige “natuurlijke overhuiving” gebouwd bestaande uit vier ijzeren palen met tussenverbindingen en verbindingen naar het huis. De filosofie erachter is tweeledig. Enerzijds sluit de natuur direct aan op de leefomgeving van de bewoners van het huis, anderzijds is de overhuiving te gebruiken voor de groei van wijnranken, klimrozen, gouden regen, etc. waaronder men in de zomer heerlijk in het lommer voor het huis kan toeven. De deur naar de keuken in het grote kozijn rechts in de gevel is mede om deze reden hier aangebracht.

Motivering tot plaatsing:

A.1. Het object is een heel mooi voorbeeld van vernieuwende architectuur in modernistische stijl. Het valt op door specifieke kenmerken als materiaalgebruik, het toegepaste maatschema en het gebruik van een originele plattegrond en valt tevens op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering.

A.3.a. en b. Het object valt op door bijzondere detaillering. Met name de strakke afwerking met natuurlijke materialen en het toegepaste maatschema voor het gehele huis lopen in het oog.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.5.c. Het object vertegenwoordigt een unieke bouwtechniek wat betreft maatsysteem en vormgeving.

A.6. Het object is een van de eerste werk van Huub van Laarhoven. Deze architect uit Gilze heeft inmiddels een groot origineel en in het oog lopend oeuvre in Gilze en omgeving tot stand gebracht. Als eerste object neemt het huis een belangrijke plaats in in de architectuurgeschiedenis van Gilze.

A.7. Het object neemt een belangrijke plaats in in het oeuvre van de architect Huub van Laarhoven.

B.2. Het object vormt een onderdeel van het met nieuwbouw aangelegde Striip en vormt een zeer eigentijdse invulling binnen deze bebouwde structuur.

C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de breedste zin van het woord. Het object vormt het begin van een breed in het oog lopend oeuvre van de architect Huub van Laarhoven.

C.3. Door zijn originele aanpak en met name behandeling van de plattegrond (nieuwe vorm van wonen) is het object van belang voor de sociale geschiedenis.

VERSTERSTRAAT 2

Kadasternummer:

Sectie L 2406 en 2407 (voorheen Sectie L 1949 en Sectie K 1500).

Typering: Voormalige leerlooierij met droogzolder, heden woonhuis.

Bouwgeschiedenis:

1902. Het woonhuis wordt gebouwd in opdracht van de heer J. van Gool naar een ontwerp van de architect Jacq. van Groenendaal uit Breda.
1907. Naast woonhuis wordt het object door de heer J. van Gool in gebruik genomen als leerlooierij. (Met dank aan de heer J. de Vet, Gilze)
1929. Van Gool leerlooierij bleef tot 1929 in bedrijf.
In de tijd erna werd de fabriek gebruikt als showroom voor meubelen, later weer als stoffeerderij en tenslotte als opslagplaats.

1993. De voormalige leerlooierij wordt in opdracht van de heer J. Marinus verbouwd tot woonhuis naar ontwerp van bouwkundige J.C.J. van Raak uit Rijen. Het object wordt tegelijkertijd gerestaureerd. Het wordt een conserverende restauratie al moeten er her en der wat kunstgrepen worden uitgehaald

om het object geschikt te maken voor bewoning. Op de begane grond wordt in de frontgevel een grote segmensboogpoort aan-gebracht en verwerkt als venster. In de oostelijke zijgevel wordt een nieuwe deur aangebracht. In de westgevel vervallen twee ramen. Deze wordt vervangen door een groot nieuw venster. Op de verdieping worden de luiken van de zolders opgezet en de poorten gevuld met raamkozijnen. Vloerpeil begane grond wordt verlaagd. Om de eerste verdieping bewoonbaar te maken de moet het niveau van de zoldervloer worden verhoogd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, B 1993-66)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een overstekend zadeldak belegd met Hollandse pannen.
Gevels: Opgetrokken van machinale gele/bruine baksteen. Zijgevels alleen begane grond opgetrokken van baksteen, gevels verdieping uitgevoerd in shingle (variant potdeksel) met houten droogluiken.
Metselwerk: Kruisverband.
Plattegrond: Rechthoekig.
Stijl: ----

Beschrijving exterieur:

Frontgevel:

Op begane grond, groot venster (nieuw aangebracht in muur) met segmensboog, geflankeerd door geklampte houtendeuren en aan beide zijde door een vierpaneels staand vensters met segmentsboog. Op de verdieping en zolder erboven idem groot segmensboog venster (voorheen deuren/luiken naar looierij), hier geflankeerd door liggende geklampte houtendeuren en aan beide zijde een liggend tweepaneels vensters met segmentsboog. Vensterpoorten uitgevoerd in strekverband. Houten kozijnen (nieuw), vensterbanken in de vorm van rollagen.
Op verdiepinghoogte rechte steekankers.
Onder overstekende dakkap hijsbalk nieuw.

Rechterzijgevel links twee vierpaneels staande vensters met segmentsboog en rechts een deurpoort met geklante houtendeur en een vierpaneels staande vensters. Beide met segmentsboog. (Op plaats waar nu de deur zit zat vroeger een vierpaneelsvenster). Gevel voorzien van shingle (in Nederland: potdeksel) waarin op de verdieping op drie plaatsen een smal liggende stroken venster. Deze kunnen afgesloten worden door oude droogluiken. Droog luiken zijn op diverse plaatsen nog aanwezig. Linkerzijgevel rechts groot segments vormig venster (vroeger zaten hier twee vierpaneels staande vensters met segmentsboog). Midden in een vierpaneels staande vensters met segmentsboog. Met daarlangs een groot staande venster met segmentsboog (vroegere enigste ingang met houten geklante deur naar looierij) . Boven deel gevel idem aan rechterzijde . Zinken mastgoten op ijzeren steunen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is, ondanks enkele ingrepen in de originele situatie, een goed voorbeeld van een voormalige leerlooierij zoals er velen in Gilze-Rijen hebben gestaan.

De oude situatie is nog duidelijk herkenbaar al storen

de grote nieuw aangebrachte vensters aan de westzijde duidelijk het totaalbeeld.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de industriële geschiedenis van Gilze-Rijen.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociaal-economische geschiedenis van Gilze(-Rijen)

Vanwege de industriële geschiedenis, de gaafheid en het latere gebruik van het gebouw is het object voor Gilze(-Rijen) van cultuurhistorisch belang.

Het object is beeldbepalend.

VERSTERSTRAAT 1

Kadasternummer:

Sectie L 375 (voorheen Sectie K 1205)

Typering: Herenhuis

Bouwgeschiedenis:

1844. Het bestaande object, een theehuis, wordt gekocht door de arts Dr. Petrus Johannes Loonen. Deze laat het pand door de aannemer/timmerman Petrus Beljaars uit Tilburg verbouwen tot een statig herenhuis met vijf vensterassen. Hiermee volgde de arts een traditie die in deze tijd vaak voorkwam. Het is door deze verbouwing dat men in het huidige pand de indruk heeft dat het gaat om een verbouwde boerderij. (Met dank aan J. de Vet, Gilze)

Toelichting:

Notabelen uit de stad of een dorp lieten in Nederland in en na de Franse tijd vaak in de natuur buiten de bebouwing een "buitenhuis" bouwen. Tot ca. 1800 ontstonden de buitenplaatsen nagenoeg alle uit voormalige boerderijen (Huis Trip van Zoutland en Huize Weilust). Deze huizen zien er dan ook a-symmetrisch uit. Er zijn in de 18e eeuw al huizen die wel symmetrisch over vijf vensterassen worden ontworpen zoals Huis Luchtenburg, Huis Valkrust en het Huis Vrederust. In de 19e eeuw worden gaandeweg steeds meer van dit soort huizen bewust ontworpen. Het gaat dan om panden over twee bouwlagen met een schilddak ge-legen in en omgeven door een grote tuin. Ook hier is Breda-Ginneken een prachtig voorbeeld. In Ginneken werden vanaf ca. 1820/30 in de 19e eeuw ca. 20 van deze panden door notabelen gebouwd. Tegelijkertijd echter is ook rond 1840 de Lindendorgh aan de Sprundelsebaan in Princenhage uit een herenboerderij ontstaan.

Over de bewoning van het object is verder bekend:

1. Bewoning door arts Loonen een (1844).
 2. De arts Dr. Ledel komt in het pand wonen (1875).
 3. Na de dood van Dr. van Ledel wordt zijn plaats ingenomen door de arts Dr. van Liemd (1921).
 4. De volgende bewoner is notaris Van der Reijt, bij leven de schoonzoon van Van Liemd.
1958. De architect J.J. Keusters komt in het pand wonen. Het object wordt verbouwd om het, naast bewoning, geschikt te maken voor de huisvesting van een architectenbureau.

Het voormalige koetshuis bij het pand wordt verbouwd tot garage. 1965. Het object wordt grondig gerestaureerd. Alle houten vloerdelen worden nagekeken, alsmede de dakpartij. Tevens wordt het object uitgebreid. Aan de achterzijde wordt de woonkamer vergroot met een uitbreiding over een bouwlaag. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters

zelf. (G.A. Gilze-Rijen, 1965-107)

Ook in dit jaar wordt de westelijke zijgevel (rechts) gewijzigd. Er wordt een venster bijgemaakt op de eerste verdieping en om alle bouwsporen uit het verleden te laten verdwijnen wordt de gevel witgepleisterd. (G.A. Gilze-Rijen, 1965-322)

1996. Het architectenbureau Goeiers en Piet Vermeer gaan samen met J.J. Keusters. Het architectenbureau vertrekt naar een nieuw pand in de Raadhuisstraat. Het huis doet daarna weer dienst als woonhuis.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij met de frontzijde aan een pleinstructuur, met de overige zijden omringd door een parkachtige tuin.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. Aan de achterzijde aanbouw woonkamer over een bouwlaag afgedekt met een lessenaarsdak met idem pannen.

Gevel: Opgetrokken van gele IJsselsteen. Zijgevels gepleisterd, toepassing stuc in gevelfries.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ---

Beschrijving exterieur:

Gevel symmetrisch over vijf vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij tot pand. Houten

paneeldeur met tweedelig bovenlicht. Deurpoort gevat tus-sen houten stijlen en bekroond met een hoofdgestel.

Op begane grond aan beide zijde van de ingangspartij twee hoge staande vensters, (schuiframen voorheen) met onderlicht met vierpanelen en bovenlichten als klepraam met tweepanelen glas. Houten kozijnen natuurstenen vensterbanken. Vensters alle voorzien van

Het object is een goed voorbeeld van een statig herenhuis over vijf vensterassen dat is ontstaan uit een voormalige boerderij. Het object uit 1844 komt in vorm en uitvoering overeen met een trend die in geheel Nederland vanaf de Franse tijd een hoge vlucht neemt. (Zie: Toelichting in tekst)

Het object is belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen)

Als artsenwoning vertegenwoordigt het object een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze(-Rijen) Het object is beeldbepalend.

geklampte (planken) luiken met zandlopermotief. Op de eerste verdieping vierkante vensters met vier panelen glas. Idem houten kozijnen en natuurstenen vensterbanken. Alle vensters omrand met geprofileerde stuclijsten.

Gevel staat op gecementeerde plint. Gevel afgesloten door gladde fries van stuc aan onderzijde afgezet met geprofileerde stuclijst.

Rechterzijgevels gepleisterd en voorzien geschilderde plinten. Op verdieping staande venster met openslaande ramen en op begane grond klein staand venster. In linker gevel hoofdbouw begane grond idem venster als in voorgevel.

In gevel oude koetshuis geklampte dubbele poort vervangen door dubbele deuren met zes panelen galas per deur. Links hier klein staande wc venster.

Langs hoofdbouw getoogde deurpoort met bovenlicht en deur met vier panelen glas

Op uiteinden hoofdbouw schilddak hoog opgemetselde schoorstenen.

Diverse typen (vernieuwd) vensters, achtergevel niet van toepassing.

Beschrijving interieur:

In het huis is de oude bebouwing van 1844 grotendeels bewaard gebleven. Het grote woonvertrek heeft een balken plafond. Schuifdeuren verdwenen, nu groot vertrek met gemetselde open haard.

Motivering tot plaatsing:

Versterstraat 3

Kadasternummer:

Sectie L 376, L 377 en L 380 (voorheen Sectie K 1373-1374 en Sectie K 1585)

Typering: Drie woonhuizen onder een kap nr. 3, nr 5 en nr.7.

Bouwgeschiedenis:

1922. Het object wordt gebouwd in opdracht van de architect C. van Beijsterveldt naar een ontwerp van de architect zelf. (G.A. Gilze-Rijen, 1922-9)

Opm. met betrekking tot Versterstraat 3 is noch in het Gemeente Archief, noch in het archief van Openbare Werken een bouwdoossier aanwezig.

Karakterisering:

Het object is geheel vrij gelegen.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze Mulderpannen. Aan linkerzijde aanbouw over een bouwlaag met met Mansarden kap (voorheen platdak).

Gevel: Opgetrokken van rode baksteen. Toepassing in gevelplint donkergele baksteen in hoofdbouw en donkerrode baksteen in aanbouw, en van donker gele baksteen in speklagen en strekken. Hardstenen vensterbanken (voorheen groene geglazuurde baksteen).

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Berlagiaans.

Beschrijving exterieur:

Bouwvolume drie woonhuizen symmetrisch opgezet met Mansardedak en Mansarde steekkap boven middelste woning en aanbouw met Mansardekap.

Gevelindeling nr. 3 object a-symmetrisch over drie vensterassen.

In derde vensteras ingangspartijen tot woningen. Paneel deur met bovenlichten. Paneel deur met aan bovenzijde vier kleine glaspaneeltjes en daaronder een smalle staande spion.

Groot staand venster met bovenlicht in tweede vensteras. Per schuifraam twee panelenglas. Hierboven in dakvlak dakkapel plat afgedekt met tweedelig venster en openslaande ramen T-type.

Terug liggende aanbouw voorzien van een staand venster met bovenlicht en schuifraam. In schuifraam twee panelenglas. Linkerzijgevel van aanbouw op begane grond een staand venster met bovenlicht en schuifraam met twee panelenglas. In topgevel twee staande

vensters met openslaande ramen.

Alle bovenlichten begane grond voorzien van gefigureerd geelglas. Strecken boven deur- en raampartijen decoratief gevat tussen steens

gemetselde rollaag van gele baksteen waarop een laag van gele baksteen. Houten kozijnen en hardstenen vensterbanken (voorheen van groene geglazuurde baksteen).

Gevel hoofdbouw staat op plint van donkergele en

gevel aanbouw op donker rode baksteen. Plint afgesloten met rollaag van gele baksteen en ter hoogte bovenstrekken vensters over gehele breedte gevelpartij speklaag halfsteens rollaag van gele baksteen

Lijstgoot op klossen.

Zijgevels door dak getrokken afgedekt zinkenkap

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van sociale woningbouw uit het eerste kwart van de eeuw gebouwd in een door de architectuur van H.P. Berlage geïnspireerde bouwtrant. Deze baksteenbouw kent slechts accenten van siermetselwerk in de vorm van tandlijsten of ander siermetselwerk.

Beschreven architectuur is voor Gilze(-Rijen) zeldzaam te noemen. Het object is daarom van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object neemt een belangrijke plaats in het oeuvre van de architect C. van Beijsterveldt.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Schilderijen.

Het object is beeldbepalend.

Versterstraat 5

Kadasternummer:

Sectie L 376, L 377 en L 380 (voorheen Sectie K 1373-1374 en Sectie K 1585)

Typering: Drie woonhuizen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1922. Het object wordt gebouwd in opdracht van de architect C. van Beijsterveldt naar een ontwerp van de architect zelf. (G.A. Gilze-Rijen, 1922-9)

1950. Achter Versterstraat 5 wordt in opdracht van de heer J.T. van Beijsterveldt een berging gebouwd naar het ontwerp van de architect G. Wagenmakers uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1950-58).

1950. Op de achterzijde van Versterstraat 5 wordt in opdracht van de Firma J.T. van Beijsterveldt en Zn. een dakkapel geplaatst. (G.A. Gilze-Rijen, 1965-187)

Gedurende de jaren zeventig wordt van Versterstraat 5 en 7 de indeling van de grote vensters in de frontgevel gewijzigd. De grote middenstijl verdwijnt en het oorspronkelijk tweedelig venster krijgt hier een groot paneel glas. Hetzelfde gebeurt met de roede-indeling van de dakkapel van Versterstraat 5.

Ook de voordeuren van Versterstraat 5 en 7 worden

in deze tijd vernieuwd.

Van deze wijzigingen is in het Gemeente Archief,

noch in het archief van Openbare Werken een dossier te vinden.

Karakterisering:

Het object is geheel vrij gelegen.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze Mulderpannen.

Gevel: Opgetrokken van rode baksteen. Toepassing van donkergele baksteen in gevelplint, speklagen en strekken.

Vensterbanken gestoken groene geglazuurde baksteen.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Berlagiaans.

Beschrijving exterieur:

Bouwvolume drie woonhuizen symmetrisch opgezet met Mansardedak en Mansarde steekkap boven middelste woning en aanbouw met Mansardekap.

Gevelindeling nr. 5 object a-symmetrisch over drie vensterassen.

In eerste vensteras ingangspartijen tot woningen met rechts gepolychromeerde gekleurde Mariategel.. Paneel deur met bovenlichten. Paneel deur met vier kleine glaspaneeltjes boven elkaar Groot staand venster met tweedelig bovenlicht in tweede vensteras.

In topgevel van de Mansarde steekkap twee staande vensters met openslaande ramen.

Alle bovenlichten begane grond voorzien van glas-in-lood. Strecken boven deur- en raampartijen decoratief bevat tussen steens gemetselde rollaag van donkergele baksteen waarop een laag van donkergele baksteen. Houten kozijnen en gestoken

vensterbanken van groene geglazuurde baksteen.
Gevel gebouw staat op plint van donkergele baksteen. Plint afgesloten met rollaag van gele baksteen en ter hoogte bovenstrekken vensters begane grond, vensterbank en bovenstrek vensters verdieping over gehele breedte gevelpartij speklaag halfsteens rollaag van gele baksteen
Lijstgoot en dakoverstek op klossen.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van sociale woningbouw uit het eerste kwart van de eeuw gebouwd in een door de architectuur van H.P. Belagen geïnspireerde bouwtrant. Deze baksteenbouw kent slechts accenten van siermetselwerk in de vorm van tandlijsten of ander siermetselwerk. Beschreven architectuur is voor Gilze(-Rijen) zeldzaam te noemen. Het object is daarom van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object neemt een belangrijke plaats in het oeuvre van de architect C. van Beijsterveldt. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen. Het object is beeldbepalend.

Versterstraat 7

Kadasternummer:

Sectie L 376, L 377 en L 380 (voorheen Sectie K 1373-1374 en Sectie K 1585)

Typering: Drie woonhuizen onder een kap.

Bouwgeschiedenis:

1922. Het object wordt gebouwd in opdracht van de architect C. van Beijsterveldt naar een ontwerp van de architect zelf. (G.A. Gilze-Rijen, 1922-9)

Karakterisering:

Het object is geheel vrij gelegen.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze Mulderpannen.

Gevel: Opgetrokken van rode baksteen. Toepassing van donkergele baksteen in gevelplint, speklagen en strekken.

Vensterbanken gestoken groene geglazuurde baksteen.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Berlagiaans.

Beschrijving exterieur:

Bouwvolume drie woonhuizen met Mansardekap symmetrisch opgezet en met Mansarde steekkap boven middelste woning

Gevelindeling nr. 7 object a-symmetrisch over drie vensterassen.

In tweede vensteras ingangspartijen tot woningen . Paneeldeur met bovenlichten. Paneeldeur met aan linkerzijde klein staande spionnetje

Groot staand venster met tweedelig bovenlicht in eerste vensteras.

Hierboven in dakvlak dakkapel plat afgedekt met tweedelig venster en openslaande ramen met smal paneelglas boven en groot glashand onder. Alle bovenlichten begane grond voorzien van glas-in-lood. Strecken boven deur- en raampartijen decoratief gevat tussen steens gemetselde rollaag van donkergele baksteen waarop een laag van donkergele baksteen. Houten kozijnen en gestoken

vensterbanken van groene geglazuurde baksteen.

Gevel gebouw staat op plint van donkergele van baksteen. Plint afgesloten met rollaag van gele baksteen en ter hoogte bovenstrekken vensters begane grond, vensterbank over gehele breedte gevelpartij speklaag halfsteens rollaag van gele baksteen

Lijstgoot op klossen.

Overige gevels niet van toepassing

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van sociale woningbouw uit het eerste kwart van de eeuw gebouwd in een door de architectuur van H.P.

Berlage geïnspireerde bouwtrant. Deze baksteenbouw kent slechts accenten van siermetselwerk in de vorm van tandlijsten of ander siermetselwerk.

Beschreven architectuur is voor Gilze(-Rijen) zeldzaam te noemen. Het object is daarom van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object neemt een belangrijke plaats in het oeuvre van de architect C. van Beijsterveldt.

Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen.

Het object is beeldbepalend.

VERSTERSTRAAT, huis

“In het Oude Nest”.

Kadasternummer:

Sectie L 1584 (voorheen Sectie K 1984 en L 1584 en Sectie K 1259-1260)

Typering: Woonhuis, voorheen Herenboerderij.

Bouwgeschiedenis:

De locatie kent een oude bouwgeschiedenis. In de 18e eeuw staat hier al bebouwing. Of het dan gaat om een gewone boerderij of een herenhoeve is onbekend.

Misleidend is het gevelsteentje uit 1876. Dit werd toevallig ergens gevonden en in de gevel gezet. Dit is niet de bouwdatum van het pand, maar markeert slechts de komst van de familie Verster op het huis. Wij kunnen pas iets met zekerheid over de ontstaansgeschiedenis van de huidige situatie zeggen aan de hand van de jaartallen 1801 en 1809. 1801/1809. Op de locatie staat een hoeve en een klein woonhuis (landarbeidershuis) bij elkaar. Of het hier gaat om dezelfde hoeve als het bouwwerk uit de 18e eeuw is niet bekend, maar vermoedelijk is dit niet het

geval. Bouwsporen in het oostelijk keldergedeelte onder het huidige huis wijzen duidelijk op twee verschillende bouwstructuren (Helaas een gedeelte van de onderkeldering van het object in latere tijd dichtgegooid).

Ook het kadaster geeft over de ontstane toestand vanaf 1840 geen uitsluitel. Toch moet het zo zijn dat naast het grote object (boerderij) en een object (landarbeidershuisje) aan de oostzijde van het pand in de periode 1809-1880 nog een klein landarbeidershuisje aan de oostzijde van de hoeve wordt gebouwd. Immers met zekerheid kan gezegd worden dat in 1881-82 genoemde drie objecten worden samengevoegd.

1881-82. Het pand wordt verbouwd. De drie objecten worden samengevoegd tot een woonhuis. Het object krijgt zijn huidige frontgevel. De werkzaamheden geschieden naar een ontwerpplan van de architect A.L. Botermans uit Gilze.

(Met dank aan de familie Botermans)

1906/08. Het object wordt opgeknapt. Op het dak komt aan de westzijde i.p.v. de oorspronkelijke tweedelige dakkapel een nieuwe driedelige dakkapel uitgevoerd in de stijl van het huis. De frontdeur wordt vernieuwd en het object krijgt electriciteit, inpandige toiletten en een waterleiding. 1925. Bij het pand wordt in opdracht van de heer

A. Verster een bergplaats gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1925-139)

1945. Vanwege de woningnood wordt het object in opdracht van de heer A. Verster verbouwd en gesplitst in twee woningen. Hierdoor ontstaan Verstersterstraat 9 en Versterstraat 11. De werkzaamheden brengen vooral op de verdieping van het hoofdhuis en

aan de oostelijke achterzijde veel veranderingen met zich mee.

In de westgevel wordt aan de zuidzijde een venster dichtgemetseld.

Op de verdieping wordt het oostelijk gedeelte afgesplitst, waardoor de plattegrond van de etage wordt gewijzigd. De achtergevel wordt verbouwd. Op de verdieping waren oorspronkelijk een balkondeur en twee vensters te vinden. De achtergevel blijft symmetrisch. In plaats van een venster komt nu een balkondeur waardoor de gevel nu twee balkonpartijen bevat met een venster ertussen. Op de begane grond wordt een van de vensters gewijzigd. Een van de, origineel zes panelen tellende, vensters wordt vergroot tot negen panelen glas.

In de oostgevel wordt aan de noordzijde een raam dichtgemetseld en er worden nieuwe openslaande tuindeuren aangebracht.

De oostelijke aanbouw, voorheen een kleine woning en op dat moment in gebruik als berging, wordt uitgebreid met een vensteras. In het oude bestaande gedeelte wordt een geklampte (planken) deur aan gebracht, in de uitbouw een nieuw zes paneelsraam aangebracht. Ook de hoofdingang tot deze achterwoning wordt opgewaarderd en krijgt een nieuwe uitdossing. Er komt een nieuwe deur en ze krijgt houten stijlen en een hoofdstel. (G.A. Gilze-Rijen, 1945-27)

Onduidelijk is wanneer en of de splitsing van de woning weer is opgeheven, maar vanaf ca. 1980 is weer sprake van alleen Versterstraat 11. Het archief van O.W. Gilze-Rijen geeft wel een aanwijzing. Op 8 februari 1983 krijgt de heer C.G.M.I. Gunneweg (hij bewoont op dat moment de achterwoning) toestemming tot de bouw van een vrijstaand woonhuis. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1983-101) Wanneer deze persoon uit het huis is vertrokken woont de heer J.B.L. Verster in het gehele huis. Op 15 april 1983 krijgt hij vergunning voor het aansluiten van een riolering op de achterbouw. De achterwoning is vanaf het vertrek van de heer Gunneweg weer in gebruik als berging.

1985. De achtervleugel wordt weer woonhuis. In opdracht van de heer Ir. W.B. Koekoek wordt de berging in de achtervleugel uitgebreid met een aanbouw onder een lessenaarsdak. In de achtervleugel worden een halletje (met traditioneel venster links naast de deurpartij) en een keuken aangelegd, terwijl de nieuwe aanbouw wordt bestemd tot studeerkamer. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1985-157)

Na 1985 zijn er geen grote wijzigingen in de bebouwing te constateren.

Merkwaardig is het gegeven, dat de aan de oostzijde aangebouwde woning door de inwoners van Gilze-Rijen in de wandeling steeds "dienstwoning" of voormalig "koetshuis" (MIP-rapport) wordt genoemd. Voor de kwalificatie "dienstwoning" of voormalig "koetshuis" is in het archief geen enkele aanwijzing te vinden.

Karakterisering:

Het object ligt geheel vrij.

Het object telt aan de voorzijde twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse

pannen. De linkerzij vleugel telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met rode Mulderpannen waaraan de zijdekant gedeeltelijk een aanbouw in een bouwlaag is afgedekt met een lessenaarstaak belegd met idem Mulderpannen.

Gevels: Frontgevel geheel gepleisterd, toepassing stuc in decoratie. Gevels achter frontgevel opgetrokken van rode baksteen.

Plattegrond: L-vormig.

Stijl: frontgevel eclectische stijl, achtervleugel Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel (voorgevel) symmetrisch over vijf vensterassen. In middelste vensteras ingangspartij tot pand. Houten paneeldeur (1906) in Art-Nouveaustijl met dubbele spionvenstertjes, met bovenlicht. Bovenlicht gevuld met glas-in-loodraam. Deurpoort omrand door geprofileerde stuclijst met schouderstijlen ter hoogte bovenlicht en voorzien van kuif. Ingangspartij gevat tussen pilasters, versierd met binnenvelden omrand door geprofileerde stuclijsten. Ingangspartij bekroond met een hoofdstel. Ingangspartij gevat in midden resaliet welke afgedekt wordt met een fronton. Op begane grond aan beide zijde van de ingang twee hoge staande getoogde vensters met vier paneels schuiframen en bovenlichten met twee panelen. Alle panelen zijn gevuld met blank glas-in-lood. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken doorlopend over gehele gevel. Vensters omrand met idem geprofileerde stuclijsten als deurpartij.

Op verdieping in topgevel drie idem type vensters met schuiframen, omlijsting en vensterbanken alleen lager uitgevoerd.

Gevel staat op plint van stuc. Gevel gevat tussen hoekpilasters voorzien van reuzeorde centrelismotieven. Hoekpilasters doorlopend tot

halverwege verdieping en om de hoek voortgezet in zijgevels (geeft van de zijkanten effect vierkante zuilen op hoeken gevel).

Vanaf de top van de pilasters inzwening tot afgeplatte top. (Afgeplat geveltype ontleend aan boerderijbouw in Langstraat). Inzwening afgedekt met natuursteen. Afgeplatte topgevel met fronton met kroonlijst. Afgeplatte topgevel voorzien van fries met binnenvelden en lijstgoot. Boven middelste venster verdiept veld. In terug liggende aanbouw met zadeldak in

topgevel klein staand rondboogvenster met zes panelen glas.

Topgevel afgewerkt met brede windveer.

In achterliggende gevel met lessenaarsdak recht een staand venster met schuifraam en bovenlicht.

Schuifraam vier en boven twee panelen glas.

Rechts in gevel deur met bovenlicht.

Rechterzijgevel en achtergevel uitgevoerd in schoonmetselwerk van rode baksteen.

In rechtergevel van hoofdbouw rechts en links een smalle hoge staande schuifvensters met bovenlicht schuifraam twee panelen glas. In deze gevels ook lange en korte rechte muurankers.

Op dak dakkapel met zadeldak afgedekt met zink.

Rechts een staand venster met zes glaspanelen en links een venster met openslaande ramen met zes panelen glas per raam.

Linkerzijgevel:

In de muur van het grote huis is eerst het grote bouwspoor te zien van een dichtgemetseld venster (1945), daarnaast bevinden zich openslaande tuindeuren (vernieuwd).

De linkergevel van de aanbouw met zadeldak staat is voorzien van een deurpartij uitgevoerd in de Traditionele Delftse Schoolstijl met bovenlicht waarin V-vormige roedeverdeling en omrand met houten stijlen en voorzien van motief hoofdgel. Bijlicht links naast deurpartij gevuld met glas-in-

lood en uitgevoerd in verdiept gevelveldje met siermetselwerk in boogveld. Aan linkerzijde bijlicht en rechter zijde deur een staand venster met schuifraam en bovenlicht. Schuifraam vier en bovenlicht twee panelen. Alle gevuld met blank glas-in-lood. Houten kozijnen en gestoken vensterbanken van baksteen. Ook aan deze zijde lange en korte rechte muurankers.

De aanbouw met lessenaarstaak begint pas halverwege de aanbouw met zadeldak In deze linkergevel een staand venster met schuifraam en

bovenlicht. Schuifraam vier en bovenlicht twee panelenglas

Lijstgoten alleen aan hoofdbouw.

Gemetselde schoorstenen met uitgemetselde rookranden.

Voor tuinpad ijzeren tuinhokje met spijlen en hangende zegg.

Tuin: Beuk, kastanje en walnoot uit 1881.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van een landhuis ontstaan uit een boerderij in de tweede helft van de 19e eeuw. De gevel van het object is zeer mooi en hoort tot de mooiste werken van A.L.

Botermans-van Gorp. Ze werd echt "op maat" gemaakt voor het deels reeds bestaande object. Het object is door dit alles uniek te noemen voor Gilze(-Rijen).

Het object is van groot belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans-van Gorp.

Het object is zeer beeldbepalend.

Het object is door zijn geschiedenis en uitvoering van grote culturele waarde voor Gilze(-Rijen). Het vertegenwoordigt als zodanig een aspect van de sociale geschiedenis van het dorp.

**WETHOUDER VAN DEN
WILDENBERGSTRAAAT 6**

Kadasternummer: Sectie I nummer 1107

Typering: Woonhuis

Bouwgeschiedenis:

1955. Het object wordt in opdracht van de heer A. Weterings uit Gilze gebouwd. Een en ander vindt plaats naar de ontwerp-tekening van de architect J. A. Jacobs uit Alphen. De bouwaanvraag vindt plaats op 25 juni 1955, de vergunning voor de bouw wordt 19 oktober 1955 door B & W van Gilze-Rijen verstrekt. (Dossier 1955-131, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

1956. De woning wordt intern verbouwd. Dit heeft noch op het exterieur, noch op de plattegrond enige invloed. Het gaat hier het open maken en vergroten van de keuken en het aanbrengen van een raam aan de zuidzijde van het object. (Dossier 1956-115, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een overstekende zadeldak belegd met rode Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van rode baksteen.

Toepassing gegoten beton in deuromlijsting.

Metselwerk: Onregelmatig verband in strekken.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Links in gevel deurpartij met bovenlicht gevuld met glas-in-lood.

Oorspronkelijke deur met strookvenster bewaard gebleven. Deurpoort omlijst met omranding van gegoten beton in vorm pilasters met rusticamotief bekroond door hoofdstel. Hardstenen dorpel.

Rechts in gevel groot venster z.g. "vitriene-model" Raam steekt uit gevel als etalagekast op houten klossen. Voorheen houten kozijn voorzien van twee smalle zijpanelen en een goot middenpaneel, heden een groot paneel glas en afgedekt met zinken kap. Op verdieping drie gelijke vensters. Kozijnen van hout met openslaande ramen. Gestoken vensterbanken van rode tegels. Vensterpoorten alle afgesloten met segmentboog in vorm rollaag.

De top van frontgevel bestaat uit schoonmetselwerk decoratief voorzien van rode tegel. Dakpartij in overstek aangelegd. Onder dakrand rand van siermetselwerk.

Zijgevels a-symmetrisch en idem verwerkt als frontgevel.

In rechter zijgevel op begane grond idem "vitriene"-venster als in gevelpartij met aan de rechterzijde kleinstaand venster.

In linker zijgevel dakkapel die door goot is getrokken. Dakkapel voorzien van kozijn met openslaande ramen afgedekt met zadeldakje met zink.

Zijmuren beide afgesloten met friesmotief bestaande uit siermetselwerk van 1/4/ en 1/2/ steens uitgemetselde strekken van rode baksteen onderlijst goot op klossen.

Langs zijgevels houten lijstgoten.

Achtergevel door aanbouw gewijzigd. Openslaande tuindeuren met bovenlicht. Houten kozijn en deurpoort afgesloten met rollaag.

Op verdieping drie vensters idem aan frontgevel.

Op nokeinden dakpartij grote, hoog opgemetselde schoorstenen voorzien van halfsteens uitgemetselde rookrand.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Delftse Schoolstijl.

A.2.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A. Waskowsky uit Breda.
- B.1. Het object maakt deel uit van een wijk die in zijn geheel is uitgevoerd in de jaren 50 in Traditioneel Delftse Schoolstijl.

**WETHOUDER VAN DE
WILDENBERGSTRAAT 13** (voorheen
Burgemeester Molstraat 1)

Kadasternummer: Sectie I nummers
1033 en 753, voorheen Sectie I nummer
1526

Typering: Winkel-woonhuis

Architectuurgeschiedenis:

1957. Het object werd gebouwd in 1957 in opdracht van de heer A.C. van Gils uit Gilze naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze voor de prijs van F. 35.000,-. (Dossier 1957-17, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1965. In 1965 wordt aan de achterzijde van het huis, langs de wethouder van de Wildenbergstraat een magazijn gebouwd. (Dossier 1965-207, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen) 1995. In 1995 worden de frontgevel en de garagegevel gewijzigd. De oude ingang tot de winkel wordt verbouwd met een nieuw kozijn tot venster. De oude garagedeur gaat eruit en wordt vervangen door een hardhouten pui met iso-glas. (Dossier 1995-34, Archief O.W. gemeente Gilze-Rijen)

Opm. Het winkelgedeelte doet vanaf 1995 als zodanig geen dienst meer.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt twee delen. Het woonhuis telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een schilddak belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen. De achtervleugel (aanbouw) telt een bouwlaag, is afgedekt met zadeldak/ schilddak eveneens belegd met donkergrijze verbeterde Hollandse pannen en de uitbouw is plat afgedekt. Gevels: Opgetrokken van rode baksteen, toepassing van gegoten beton in deuroplijstingen.

Metselwerk: Vlaams verband.

Plattegrond: L-vormig (woonhuis rechthoekig met achtervleugel)

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Het object telt twee delen te weten het hoofdlichaam van het object (woon-winkelhuis) met de lange zijde langs de Burgemeester Molstraat en de achtervleugel langs de Wethouder van den Wildenbergstraat.

De korte zijde van het object met de winkelingang aan de Burgemeester Molstraat werd bestempeld als de hoofd- of frontgevel van het object. De lange zijde van het hoofdlichaam met de ingang tot het

woonhuis ligt langs de Wethouder van den Wildenbergstraat en kreeg is vernummersd in nr. 13 per 1 januari 2009.

Frontgevel symmetrisch. Op begane grond links en rechts in gevel grote driedelige winkelvensters met in midden ingang met omlijsting van gegoten beton in vorm pilasters met een hoofdstel tot voormalige winkel. Deze is vervangen door een staand venster. Vensterpartijen met eenvoudige houten kozijnen.

Vensterbanken van gestoken bruine tegels, vensterpoorten afgesloten met eenvoudige strek (Heden onzichtbaar doordat rond alle vensterpoorten markiezen zijn aangelegd). Op verdieping vier staande vensters met openslaande ramen. Gestoken vensterbanken van bruine tegels, vensterpoorten afgesloten met strek. Gevel afgesloten door dunne fries van siermetselwerk in visgraatmotief wijkend vanuit centrum gevel waar in fries tegel is aangebracht in vorm staand ruitmotief.

Rechter zijgevel (westen) geheel blind.

Linker zijgevel a-symmetrisch. Ze bestaat uit: de zijgevel van het hoofdlichaam hoofdlichaam, aanbouw met kap (serre) en uitbouw voormalige garage en opslagruimte.

Zijgevel hoofdlichaam (winkel-woonhuis): A-symmetrisch. Links in gevel deurpartij met omlijsting van gegoten beton in vorm pilasters met een hoofdstel. Oorspronkelijke deur met twee panelen glas en siersmeedwerk bewaart gebleven. Hardstenen dorpel. Rechts groot tweedelig venster. Gestoken vensterbanken van bruine tegels, vensterpoort afgesloten met strek van rode baksteen.

Op verdieping twee staande vensters (vernieuwd) idem aan frontgevel.

Aanbouw een bowlaag met kap met tweedelig venster..

Uitbouw: Niet van toepassing.

Achtergevel: A-symmetrisch. Linker gedeelte achtergevel woon/winkelhuis idem behandeld als frontgevel inclusief fries. Hier openslaande tuindeuren met bovenlichten en twee staande vensters op de verdieping. Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van bruine tegels en deuren en vensterpoorten afgesloten met strek.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl en bevat alle stijlkenmerken van deze architectuurstijl.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6. Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect J.J. Keusters uit Gilze en neemt in de architectuurgeschiedenis van Gilze een belangrijke plaats in.

A.7. Het object neemt binnen het oeuvre van de architect J.J. Keusters een belangrijke plaats in. Het object wordt gezien als een van de mooiste voorbeelden uit de midden, z.g. "klassieke", periode van de architect.

B.1. Het object vormt een onderdeel van de bebouwing langs de Burgemeester Molstraat en Wethouder van den Wildenburgstraat die geheel tot stand is gekomen in de jaren vijftig van de 20^e eeuw.

C.3. Het object vormt als winkel/woonhuis een aspect van de economische en sociale geschiedenis van Gilze.

BISSCHOP DE VETPLEIN WATERPUT

Midden op het Bisschop de Vetplein staat een grote vitrine in de vorm van een achthoekige lantaarn van hout en glas ontworpen door de architect van Laarhoven uit Gilze in 1994. De vitrine is afgedekt met een achthoekig dakje waarop een zinken piron. In de vitrine zijn uit eikenhout gevormde holle boomstammen te zien van een waterput uit ca. 1000 na Chr.

De waterput werd gevonden tijdens een archeologische opgraving op het terrein ten noorden van de Petrus Bandenkerk waar heden een nieuw wooncomplex staat en uitgegraven op 31 mei 1994.

De houten put, bestaande uit twee nog complete tegen elkaar gedrukte holle boomstammen en er bovenop nog twee slechts gedeeltelijk aanwezige holle delen. De boomstammen werden eerst doormidden gezaagd en uitgehold om daarna weer met pennen aan elkaar verbonden te worden. Aan de jaarringen van de delen is nog te zien dat toen de eikenbomen gezaagd werden ze al ca. 300 jaar oud geweest moeten zijn. Voorheen stonden de holle boomstammen tot 4 meter diep in de grond omringd door water afsluitend leem.

De Heemkring Molenheide heeft zich na het veiligstellen van de putdelen over het object ontfermd

Om de oude waterput goed te laten zien werd ze centraal op het Bisschop de Vetplein geplaatst.

Motivering tot plaatsing:

Het gaat hier om een archeologisch monument bestaande uit een waterput gemaakt van holle boomstammen met pennen aan elkaar verbonden, voorheen tot 4 m diep in de grond, heden te zien in een lantaarnvormige vitrine boven de grond.

A. Algemeen. Het object vertegenwoordigt een aspect van het verre verleden van Gilze en is van grote cultuurhistorische waarde voor Gilze

A.4. Het object heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.

C.1. Het object bestaat uit een voormalige waterput gevormd uit uitgeholde eigen boomstammen verbonden door houten pennen die

Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.

C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociaal-religieuze geschiedenis van Gilze.

BISSCHOP DE VETPLEIN 4

(voorheen Pleinstraat 4 en Raadhuisstraat 35)

café "De Tip"

Kadasternummer: Sectie L 2054 (voorheen Sectie L 327-328 en Sectie K 1416)

Typering:

Café met woonhuis (voorheen herberg met twee woonhuizen).

Bouwgeschiedenis:

Ca. 1600. De bouwlocatie is zeer oud. Op de locatie van het huidige pand stond een oude boerderij die dateerde van rond 1600. Delen van het muurwerk in de kelder wijzen op een ontstaansgeschiedenis in deze tijd. Van nevenbebouwing langs de huidige Raadhuisstraat is dan nog geen sprake.

Ca. 1800. In de Franse tijd (rond ca. 1800) moet de toenmalige boerderij aan de plein zijde zijn uitgebreid met een vensteras. De verspringing in de rooilijn ten opzichte van die van de Kerkstraat is daarvan een gevolg. Er ontstaat een soort uitspanning/wachtlokaal voor reizigers per koets en voor vrachtwagen drijvers (paard en wagen) die er iets kunnen eten en drinken. Bouwsporen onder het huis (frontzijde) zijn uitgevoerd in gele IJsselsteen en dateren van deze tijd.

1851/52. Doordat de dorpskern groeit, verliest de boerderij zijn functie en wordt een groter deel ervan ingericht als herberg. Aan de achterzijde moet dan al de stal verbouwd zijn tot woongedeelte, maar daarvan zijn geen documenten, noch bouwsporen te vinden.

1873. Het object wordt eigendom van schoenmaker J. van de Korput, die er een herberg houdt. (1) 1879/80. De oude bestaande pand wordt in opdracht van J. van de Korput verbouwd. Het wordt daartoe

grotendeels afgebroken en krijgt nieuwe gevels en

een nieuw dak. De frontgevel krijgt een ingezwenkte topgevel (in vorm parallel aan die van Versterstraat 11) en vensters met ronde hoeken. Langs de huidige Raadhuisstraat krijgt het pand segmentvormige deur- en vensterpoorten. De plannen worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans-van Gorp uit Gilze.

Het pand wordt gebouwd als herberg met woongedeelte. De herberg krijgt een ingang aan het huidige Bisschop de Vetplein, de woning een ingang aan de huidige Raadhuisstraat.

Ca. 1900. Aan de huidige Raadhuisstraat worden achter de herberg de twee arbeidershuisjes gebouwd waarvan heden Raadhuisstraat 35 bij het object hoort. 1906/1908. Gedurende deze jaren krijgt het object een riolering, er worden nieuwe gasleidingen getrokken en het pand krijgt elektriciteit.

1912. De twee kleine woonhuisjes (Raadhuisstraat 33-35) krijgen een nieuwe keuken in de vorm van een aanbouw. Deze wordt uitgevoerd naar een ontwerp van de timmerman/aannemer A. Kerkhofs uit Breda.

Noten:

1. J. de Vet en J. Bruikman, Stap voor stap door Gilze, 1992.

Aantal bijgebouwen.: In latere tijd verdwijnt deze uitbouw weer, maar in het archief is niet te achterhalen wanneer de aanbouwen weer worden verwijderd.

1953. Het woonhuis Raadhuisstraat 35 en het café worden in opdracht van de heer C.J. Hamels verbouwd, terwijl een woning, Raadhuisstraat 33, wordt gesloopt. Waar precies de verbouwing van het woongedeelte uit bestaat is niet bekend. De tekening dienaangaande ontbreekt in het gemeente archief.

In het café worden nieuwe toiletten aangelegd. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de aannemer Fa. A. Vermeulen & Zn. uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1953-106)

1956. Het woonhuis en het café worden in opdracht van de heer C.J. Hamels verbouwd. Achter de caféruimte wordt een grote woonkamer met keuken ingericht. Aan de zuidzijde van het object wordt een deel aangebouwd dat dienst gaat doen als toiletruimte en een deel als berging. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerp van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1956-63)

1984. De toestand van het café is zo slecht dat het nodig wordt geacht er een bouwkundig rapport over uit te brengen. Een en ander leidt ertoe dat het café bijna gesloopt wordt. Protesten vanuit de bevolking

(met name de Heemkundekring) worden ter harte genomen door het gemeentebestuur. Een complete oriëntatie is het gevolg. Men heeft uiteindelijk oog voor de cultuurhistorische kwaliteit van het pand, met als gevolg dat de gemeente in de vorm van een subsidie hulp toezegt bij een “reddingsplan” voor het object.

1987. Het object wordt in opdracht van de heer A.P.J.M. van Enschoot opnieuw verbouwd. De grote woon/achterkamer wordt bij het café getrokken en bestemd tot zaaltje. Aan de zuidzijde wordt in de uit/aanbouw een buffet ingericht. De toiletten van 1956 worden bij de buffetruijme getrokken, terwijl nieuwe toiletten ernaast in de voormalige bergruimte worden aangelegd. De overgebleven ruimte van de berging wordt nu woonkamer met uitzicht op de Kerkstraat. De keuken naast het zaaltje achter in het café blijft bestaan, maar wordt wel gemoderniseerd. De werkzaamheden worden

uitgevoerd door de architect G.H.B. van de Grolsch Bierbrouwerij. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1987-92)

Karakterisering:

Vetplein-Raadhuisstraat-Kerkstraat.
Het café telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak met gekniktdak aan de noordzijde belegd met donkergrijze pannen (voorheen donkergrijze kruispannen). Uitbouw aan zuidzijde over een bouwlaag met lessenaarsdak belegd met idem pannen. Het woonhuisje erachter telt eveneens een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met rode pannen. Gevels: Opgetrokken van handvorm rode baksteen. Noord- en westzijde (frontgevel) pand geheel gepleisterd. Woonhuisje Raadhuisstraat 35 oorspronkelijk uitgevoerd in machinale rode baksteen met toepassing van stuc in speklagen en decoratie. Heden geveltje geheel witgesausd. Metselwerk: Alle metselwerk is uitgevoerd in

kruisverband.

Plattegrond: Zowel die van het café als die van het woonhuisje erachter rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel: A-symmetrisch over drie vensterassen. Ingangspartij tot café in derde vensteras (zuidzijde frontgevel). Deurpoort smaller dan vensterpoorten en voorzien van semi houten geklampte deur met bovenlicht met twee panelen glas. Hoge staande vensters met zes panelen glas, (voorheen schuiframen met bovenlichten T- type In topgevel twee kleiner idem uitgevoerde vensters. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken. Deur-en vensterpoorten met ronde hoeken en omrand door brede geprofileerde lijsten van stuc.

Gevel geheel gepleisterd. Gevel staat op geschilderde plint. Op verdiepinghoogte

natuurstenen waterlijst. Inzwenking topgevel afgedekt met natuursteen.

Top van gevel gewijzigd, heden twee treden afgedekt met natuursteenplaat.

In terug liggende frontgevel aanbouw venster met negen paneelglas.

Noordelijke gevel langs Raadhuisstraat café A-symmetrisch over vier vensterassen en woongedeelte over twee vensterassen.

Gevel geheel glad gepleisterd. In eerste, derde en vierde as hoge staande vensters met segmentsboog en zes panelen glas. Deurpoort afgesloten met een segmentboog. Semi houten geklampte deur met bovenlicht met

twee panelen glas.

Deur-en vensterpoorten omrand door brede geprofileerde lijsten van stuc

Gevel staat op idem plint als frontgevel, gevel afgesloten door gladde fries van stuc aan de onderzijde afgezet met een geprofileerde lijst.

Geveltje woongedeelte (voorheen Raadhuisstraat 35):

Geveltje heden geheel witgesausd (oorspronkelijk rode baksteen en speklagen van stuc). Twee vensterassen. In linker vensteras ingangspartij tot woonhuisje. Originele houten paneeldeur met bovenlicht. Rechts: hoog staand venster met segmentsboog en schuifraam met bovenlicht Type T-venster. Houten kozijn, natuurstenen vensterbank, hoek en sluitstukken..

Geveltje op plint van stuc, geveltje afgesloten door gladde fries aan onderzijde afgezet met geprofileerde stuclijst.

Op dak hoog opgemetselde schoorsteen met uitgemetselde rookrand.

Zinken mastgoot café en zinken bakgoot
woongedeelte

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is van grote betekenis voor Gilze(-Rijen) en uniek in zijn soort.

Het object is gelegen op een van de markantste plekken in het centrum van het dorp. Het object is zeer beeldbepalend.

Het object is gebouwd door de architect A.L. Botermans en heeft een zelfde ingezwenkte gevel gekregen als Versterstraat 11.

Aant.: De top van het huidige café is helaas gewijzigd en zou in de oude staat hersteld moeten worden

Het object is door zijn vormgeving van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect, waarbinnen het een bijzondere plek inneemt.

Als voormalige herberg en café in deze tijd vertegenwoordigt het object een belangrijk aspect van het sociaaleconomische leven van Gilze(-Rijen).

Het object heeft herinneringswaarde in de meest brede zin van het woord. Het is daarom van grote culturele waarde voor Gilze(-Rijen).

BISSCHOP DE VETPLEIN 5

Kadasternummer:

Sectie L 329 (voorheen Sectie K 1228)

Typering: Woonhuis met werkplaats.

Bouwgeschiedenis:

Ca. 1900. Het object wordt gebouwd naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze.

1916. Het object dat rechts naast het pand staat wordt gebouwd als slagerswinkel. Het object wordt gebouwd naar een ontwerp van A.L. Botermans uit Gilze. (Met dank aan de familie H. Brouwers) 1948. Aan het woonhuis wordt in opdracht van de H. Brouwer een kelder gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1948-36)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een Mansardedak belegd met donkergrijze kruispannen en het onderschild met leien in kruis- of koeverdekking.

Aanbouw over een bouwlaag met platdak.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing stuc in decoratie en van natuursteen in gevelplint.

Metselwerk: Kruisverband.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Eclectisch.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel (zonder terugliggende aanbouw) symmetrisch over vijf vensterassen. Ingangspartij met segmentsboog in middelste vensteras. Houten paneeldeur (jaren '30 in Art-Décostijl) met bovenlicht. Hardstenen aantrede.

Gehele gevel en middelste vensteras gevat tussen pilasters van stucwerk. Hoekpilasters om de hoek over de zijgevels doorgetrokken. Pilasters van stuc en versierd met voet- en kapiteelmotief en voorzien van rechte binnenvelden. Binnenveldjes voet pilaster gebosseerd en overige glad binnenpaneel..

Aan beide zijde van ingang twee hoge staande vensters met segmentsboog, T-type schuiframen. Alle bovenlichten gevuld met glas-in-lood. Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over gehele breedte van de gevel. Vensterpoorten afgesloten met segmentvormige strek voorzien van natuurstenen hoekblokken en sluitsteenmotieven.

In terug liggende aanbouw vensterpoort met segment boog en twee recht hoekige openslaande deuren (voorheen winkelpui met deur). Deur vensterpoort voorzien van segmentvormige strek voorzien van natuurstenen sluitsteenmotief. Houten kozijn, gestoken vensterbank van rode baksteen.

Gevel staat op plint van natuursteen. Gevel afgesloten door fries van stuc. Boven deurpartij fries getoogd en voorzien van gebosseerd binnenveld. Boven vensterpartijen in fries centralismotieven en op de hoek en in fries de kapiteelmotieven van de hoekpilasters opgenomen met gebosseerde binnenveldjes.

Lijstgoot, verspringend boven hoekpilasters en boven middelste vensteras.

Op onderschild dakpartij twee ovale dakkapellen.

In linkerzijgevel smal staand met segmentsboog venster met bovenlicht gevuld met glas-in-lood.

Smal staand venster met bovenlicht gevuld met glas-in-lood in rechtergevel hoofdbouw voor terug liggende aanbouw. Op verdieping twee staande venster met bovenlicht en openslaande ramen.

Vensterpoort voorzien van segmentsboog met strek. In rechtergevel aanbouw links versterpoort met segmentboog en staand venster met bovenlicht.

Rechts een segmentboog deurpoort met tweedelig bovenlicht en paneeldeur

Op uiteinden dak hoog opgemetselde schoorstenen. Zijgevels hoofdbouw door dak getrokken en afgedekt met zinken afdekplaat. Rechte muurankers.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de eclectische stijl en bevat alle kenmerken van die bouwtrant (vormgeving deur- en vensterpartijen, stucversiering).

Toelichting: Het object hoort thuis in de rij van panden gebouwd over een bouwlaag en voorzien van een frontgevel met vijf vensterassen ontworpen door met name A.L. Botermans en C. van Beijsterveldt. In het geval Bisschop de Vetplein hebben wij te maken met een wat rijkere uitvoering van dit type gevel. De gemeente Gilze(-Rijen) heeft van beide architecten alle varianten, die lopen van heel eenvoudig schoonmetselwerk tot en met een rijke stucdecoratie, binnen de gemeentegrenzen.

Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen). Het object is van belang voor het oeuvre van de architect A.L. Botermans uit Gilze. Het object maakt in feite de vier varianten (van heel sober naar zeer rijk uitgevoerd en gedecoreerd) die van dit type gevel in Gilze(-Rijen) bestaan compleet. Het object is beeldbepalend.

BISSCHOP DE VETPLEIN 10

(Betreft alleen de frontgevel hoofdgebouw van het gebouw)

Kadasternummer: Sectie L 1690

Typering: Voormalige pastorie, heden kantoorpand.

Bouwgeschiedenis:

1940. De oude pastorie wordt in opdracht van pastoor A. van de Noort verbouwd naar een ontwerpplan van de architect Ir. Alph. Siebers uit Ulvenhout. (G.A. Gilze-Rijen, 1940-3)

1944. De pastorie wordt grotendeels verwoest.

1946. De pastorie wordt in opdracht van het kerkbestuur van Gilze in zijn geheel weer opgebouwd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerpplan van de architect W.J. Bunnik uit Breda.

(G.A. Gilze-Rijen, 1946-46)

1958. Nadat twee eerdere verzoeken zijn afgewezen wordt bij de pastorie een garage gebouwd (G.A. Gilze-Rijen, 1958-102)

1997. Het object wordt op de frontgevel en rechterzijgevel na gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw van de Rabobank.

Karakterisering gevel:

Het object staat geheel vrij.

Gevel telt twee bouwlagen.

Gevel opgetrokken van rode handvorm baksteen. Toepassing donkerrode

baksteen in gevelplint en van blokken van gegoten

beton rondom portiekpoort en in dagzijde.

Metselwerk: Vlaams verband.

Stijl: Traditioneel Delftse Schoolstijl.

Beschrijving exterieur:

Gevel a-symmetrisch over zes vensterassen. In derde vensteras ingangspartij tot pand in ondiepe portiek. Dagzijde portiek en rondom portiekpoort decoratie in de vorm van grote blokken van gegoten beton.

Houten paneeldeur, versierde deurkalf en segmentvormig bovenlicht in viere gedeeld Portiekpoort segmentvormig afgesloten met strek. Boven portiek vroeger smeedijzeren lantaarn.

Op begane grond rechts van ingangspartij twee hoge en links drie staande kruisvensters. (Voorheen tweedelig venster met bovenlichten met openslaande ramen met vier staande panelen glas en bovenlichten gevuld met vier panelen groen glas-in-lood). Op de verdieping zes vierkante kruis vensters geplaatst recht boven onder liggen de vensters en deurpoort. (voorheen tweedelig vensters met zes

panelen glas per raam. Alle vensters: Houten kozijnen, gestoken vensterbanken van bruine tegels en vensterpoorten recht afgesloten.

Op verdiepinghoogte boven vensters begane grond in metselwerk ontlastingsbogen in strekverband.

Tussen vensters vierde en vijfde vensteras in muurdam nisje gemaakt met terracotta Mariabeeldje.

Gevel staat op halfsteens uitgemetselde plint van

donkerrode baksteen aan bovenzijde afgezet met rollaag en voorzien van lichtkleurig voegwerk.

Gevel wordt afgesloten door trapsgewijs

verspringende fries van siermetselwerk van imitatie handvorm rode baksteen.

1998

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing;

Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse Schoolstijl en bevat alle kenmerken van deze bouwtrant.

Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is beeldbepalend.

Bisschop de Vetplein 10 wordt omgeven door parkachtige tuin.

In de parkachtige achtertuin staan naast een magnolia, grote lindebomen en twee bijzondere beuken met een stamomtrek van meer dan 4 meter. Aan deze bomen is een legende verbonden. Deze gaat als volgt.

De legende van de twee vermeende pelgrims Gilze is sinds mensenheugnis vertrekplaats voor pelgrimages naar Santiago de Compostella. Vanaf de middeleeuwen verzamelden zich ieder jaar in het voorjaar een groep gelovigen uit de wijde omgeving om vanuit Gilze de lange tocht naar de Spaanse stad aan te vangen. Het was de gewoonte dat de bevolking van Gilze dan uitliep om de pelgrims wat etenswaren toe te stoppen en uit te zwaaien.

Op een dag (de legende zou spelen in de 15e eeuw) waren de mensen van Gilze in de kerk bij elkaar gekomen om de pelgrims voor de bedevaartstocht naar Santiago de Compostella uit te zwaaien. Op hetzelfde moment vond op korte afstand van de kerk in een boerderijhuisje een gruwelijke moord plaats. In het dorp was het verhaal rondgegaan dat een oud echtpaar dat er woonde veel geld zou bezitten. Twee zwervende mannen was dit ter ore gekomen. Zij maakten gebruik van de situatie dat

de bevolking van Gilze in de kerk zat. Omdat zij door andere mensen uit het dorp waren gezien besloten zij na hun daad niet te vluchten, maar zich onder de bevolking in de kerk te mengen. Zo zouden zij geen verdenking op zich laden en zij zouden, door zich aan te sluiten bij de pelgrims, op rustige wijze ongemerkt het dorp kunnen verlaten. De H. Mis ging uit en de pelgrims stonden op het kerkplein bij elkaar voor het vertrek toen hen de vreselijke boodschap bereikte. "Ze zijn vermoord ! Ze zijn vermoord ! Maar ga dan toch zelf kijken ! De boodschapper viel van emotie flauw neer. De mensen waren in rep en roer. Ook de twee misdadigers waren onder hen, maar niemand had wat in de gaten. De pelgrims moesten echter vertrekken en terwijl gezagsdragers gingen onderzoeken waar het onheil had plaatsgevonden zette de stoet

zich in beweging.

Via een zandpad tegenover de kerk liepen de pelgrims door het gebied waar zich heden de tuin van Bisschop de Vetplein 10 bevindt. Op de splitsing van de weg naar het westen en het zuiden stond daar toen een wegkruis. Toen de stoet bij het kruisbeeld aankwam en definitief zijn weg naar het

zuiden wilde kiezen, begon Christus aan het kruis opeens te spreken. "Gaat U allen op reis in vrede en in de naam van God. Maar voorwaar ik zeg U: Twee onder U zullen de reis die zij heden willen aanvangen niet voltooiën. Zij zullen Santiago de Compostella nimmer halen". De stoet stond als aan de grond genageld. Van schrik keek iedereen elkaar aan. Wie waren verdoemd ? Wie zouden de reis niet

voltooien? Even later knielde iedereen devoot neer. Iedereen? Twee personen bleven staan. De twee moordenaars waren zo geschrokken dat zij even de kluts kwijt waren. Toen zij weer beseften wat er om hen heen gebeurde wilden zich zo snel mogelijk uit de voeten maken. Zij begonnen zich een weg banen door de knielende mensen. Maar zie toen zij probeerden weg te rennen trof hen een licht uit de hemel. En terwijl het gestolen geld uit hun zakken rolden en de twee smeekten om vergiffenis zag iedereen hoe hun voeten in de grond verdwenen alsof een onzichtbare hand hen pakte en naar beneden trok. Langzaam veranderden hun voeten in wortels en daarna veranderden de lichamen van twee moordenaars in beuken. Terwijl dit gebeurde klonk opnieuw Christus' stem van het kruis die zei: "Jullie hebben zwaar gezondigd. Jullie straf zal eruit bestaan als levende wezens van de natuur steeds de plek te moeten aanschouwen waar jullie zoveel onheil brachten. Tegelijkertijd zullen pelgrims langs u trekken en zich koesteren in jullie schaduw". En zo gebeurde tot in de 19e eeuw het zandpad verdween en de bomen geïsoleerd in een tuin kwamen te liggen.

BISSCHOP DE VETPLEIN 1/

NIEUWSTRAATTAAT 1

(In de volksmond "Villa Mol" genaamd)

Kadasternummer: Sectie L 1858

Typering:

Villa, heden leeg staand (Voorheen burgemeesterswoning, gemeentehuis, hulpsecretarie gemeente met architectenkantoor, of bibliotheek, of muziekschool).

Bouwgeschiedenis:

1892. Het object wordt gebouwd in opdracht van de

weduwe Mol naar een ontwerp van de architect J.M. Marijnen uit Breda. Achter het huis wordt een grote parkachtige tuin aangelegd.

1904-06. Het huis wordt voorzien van elektriciteit, het krijgt in deze periode tevens waterleidingen waardoor wasbakken op diverse slaapkamers kunnen worden aangelegd. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de pomp in de keuken te verwijderen.

1911/12. De grote trap in de hal krijgt een nieuw bordes. Op het bordes wordt het grote venster gevuld met glas-in-lood waarin de familiewapens van de bewoners en een gezicht op Gilze omgeven door florale motieven.

1929. Het glas-in-loodraam vertoont gebreken. Het is

verkeerd "ingehangen". Tijdens een najaarsstorm valt

een groot deel van het venster naar beneden. Het raam

wordt niet meer hersteld en vervangen door gewoon glas. (Met dank aan familie J. Mol)

1941. In maart van dit jaar moet de villa op last van de Duitse Bezetter ontruimd worden. Na het vertrek van de Duitsers blijft de villa uitgewoond achter.

1944. Door oorlogshandelingen wordt schade aangebracht aan de dakpartij.

1946-1961. De villa is in gebruik als gemeentehuis.

1954. Achter het pand (tuinzijde) wordt op de wand een houten aanbouw geplaatst ten behoeve van de afdeling Financiën en Onderwijs. Het gemeentearchief krijgt een plekje op de zolderverdieping.

1961. De gemeente Gilze-Rijen koopt de villa aan voor F. 38.000,-.

In oktober van dit jaar wordt door het Architectenbureau Siebers en Van Dael uit Breda een onderzoek gedaan naar de onderhoudstoestand van het object. De toestand van het object wordt zorgelijk bevonden.

1963. Er wordt een begin gemaakt met de noodzakelijke reparatiewerkzaamheden aan het dak. Kosten

F. 15.000,-.

Het Architectenbureau Siebers en Van Dael uit Breda maakt een restauratie- en verbouwingsplan. De totale

kosten worden geraamd op F. 97.750,-. In het plan

worden de aanbouwen aan de achterzijde gesloopt, de grote trap in de hal verwijderd en vervangen door een nieuwe trap met aparte zij ingang in de zijgevel. Ook worden de schoorstenen in de diverse vertrekken afgebroken om vervangen te worden door c.v. Op de dakpartij wordt een aantal dakkapellen verwijderd. Aan het einde van de werkzaamheden wordt besloten de monumentale topgevel en de daklijst met balustrade te slopen vanwege de slechte conditie. Het object gaat gebruikt worden als hulpsecretarie.

1964. De gevels van rode baksteen afgewisseld met speklagen van stuc worden witgesausd.

1965-1982. De gemeente Gilze-Rijen verhuurt de bovenverdieping aan de Stichting Openbare Leeszaal, Gilze.

1977. Voor de ingang wordt een hellingbaan voor invaliden aangebracht.

1978. Het object krijgt een algemene opknapbeurt. Aan het herstel van dak, goten, regenpijpen en schilderwerk wordt F. 74.000,- besteed.

1986. Na vier jaar leegstand wordt de bovenverdieping van het object verhuurd aan het Architectenbureau Van Laarhoven.

1995. Het Architectenbureau Van Laarhoven heeft het object verlaten waarna de Muziekschool in het object een onderkomen vindt.

1997. Voor het object wordt door de heer J. Mattijssen een voorstel tot restauratie aanpak

gemaakt. Het initiatief daartoe gaat uit van de Sector Grondgebiedzaken, Afdeling Bouwen van de Gemeente Gilze en Rijen.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.
 Het object telt twee bouwlagen met een zolderverdieping onder een hoog schilddak belegd met leien in Maasdekking (Voorheen belegd met donkergrijze kruispannen).
 Gevels: Opgetrokken van rode machinale baksteen. Toepassing van orangerode baksteen, stuc en natuursteen in decoratie. Alle gevels heden witgesausd, strekken deur- en vensterpartijen donkergrijs geschilderd. Vensterbanken, doorgetrokken vensterbanken, hoek- en sluitstukken, diamantkopjes, geprofileerde onderrand fries lichtgrijs geschilderd
 Metselwerk: Kruisverband.
 Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.
 Stijl: Neorenaissance

Beschrijving exterieur:

Frontgevel:
 Asymmetrisch. Links (westzijde) voorgevel vooruitgeschoven. Gevel op begane grond bestaat uit driezijdige erker met afgeschuinde hoeken. Op verdieping erker L-vormige bouwmasa zonder afgeschuinde hoeken, waardoor overstekende geveldelen op verdiepinghoogte.
 In erker begane grond drie idem hoge staande vensters (voorheen Type schuiframen) met

bovenlichten (glasnost in bovenlichten ontbreekt heden).
 Voorgevel erker muurdam voorzien van twee diamantkopjes. Rechts naast vooruitgeschoven bouwmasa teruggelegen bouwdeel over drie mensenrassen. In oksel vooruitgeschoven bouwdeel ingangspartij tot pand. Paneel deur (modern) met

twalf ruitjes (vernieuwt) en bovenlicht.
Hardsteendorpel.

Rechts van paneeldeur twee hoge staande vensters schuiframen met bovenlicht, idem uitgevoerd als vensters erker.

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in plint over gehele breedte gevel doorlopend in alle gevels. Deur- en vensterpoorten segmentvorming afgesloten en voorzien omliggende strek met afhangende schouders. Boogvelden gevuld met siermetselwerk. Strekken voorzien van sluitsteenmotieven in vorm diamantkop en onder in afhangende schouders hoekblok met diamantkopjes.

Onder vensterbanken opliggende stucdecoratie met diamantkopjes.

In gevel erker op verdieping groot driedelig venster met bovenlichten. Vensterpoorten segmentvormig afgesloten en voorzien opliggende van strek met afhangende schouders. Boogvelden voorzien van schoonmetselwerk. Strek voorzien van vijf sluitsteen met motieven in de vorm van diamantkop.

Het grote venster is gevat tussen pilasters van baksteen met kapiteel van stucwerk onderaan, midden in twee blokken met diamantkop en bovenaan consoles van stucwerk aangebracht welke de gootlijst als het waren draagt. .

Rechts langs rechthoekige erker drie venster T-type schuiframen met bovenlichten. Vensterpoorten segmentvormig afgesloten en voorzien van opliggende strek met afhangende schouders met i sluitstenen en. onder in afhangende schouders hoekblok met diamantkopjes.

Houten kozijnen, natuurstenen vensterbanken opgenomen in uitstekende band over gehele breedte doorlopend over alle gevels behalve achtergevel. Ter hoogte van verdiepingsvloer geprofileerde uitstekende band doorlopend over alle gevels. Onderzijde schuine zijde erker afgewerkt met natuursteenblok.

Rechterzijgevel begane grond drie vensterassen. In eerste en twee as staande vensters dicht gemetseld en afgewerkt met stucwerk in de vorm van rolluiken.

In derde as (voorheen venster) deurpartij met boven licht. Deze deurpartij krijgt als adres Nieuwstraat 1

Op verdieping in eerste en twee as staande vensters dicht gemetseld en afgewerkt met stucwerk in de vorm van rolluiken en in derde as venster T-type schuiframen met bovenlicht. Alle vensterpoorten zijn afgesloten met segmenstbogen en idem verwerkt als in verdieping voorgevel verwerkt. Linkerzijgevel begane grond drie vensterassen. In alle assen staande vensters dicht gemetseld en afgewerkt met stucwerk in de vorm van rolluiken. Op verdieping drie vensterassen met staande vensters T-type schuiframen met bovenlicht. Alle vensterpoorten zijn afgesloten met

segmentsbogen en idem verwerkt als in voorgevel verdieping.

Achterzijde links erker met schuine zijde hierin stalen staande vensters met bovenlicht en aan voorzijde openslaande deuren met bovenlichten. Plat afgedekt.

Ongeveer middenin staand venster met bovenlicht idem verwerkt als vensters begane grond voorgevel. Op verdieping geheel gesloten gevel (voorheen diverse venster aanwezig allemaal dicht gemetseld) Alle gevels bevatten hetzelfde type vensterpartijen. Een aantal van deze vensters zijn in het verleden dichtgemetseld. Vensterpoorten segmentvormig afgesloten lichtgrijs geschilderde strek met afhangende schouders. Boogvelden gevuld met siermetselwerk. Strekken voorzien van sluitsteenmotieven in vorm diamantkop crème kleur geschilderd.

Gevels staan op donkergrijs geschilderde plint .

Uitstekende band waarin vensterbanken zijn opgenomen loopt geheel rondom pand met uitzondering van achtergevel. Geprofileerde waterlijst van stuc en fries loopt geheel rondom pand. Beide crèmekleurig geschilderd.

Geprofileerde gootlijst met boven elkaar een fijne en grove tandlijst alleen voorgevel en overige gevels hebben alleen fijne tand lijst. Beide voorzien van bakgoot op klossen met neuslijst Zowel op begane grond als eerste verdieping speklagen op hoogte onderdorpel, halverwege vensters en wisseldorpels en versierd met pyramides van stuc, heden haast onzichtbaar door witschildering gevel.

Noot. De schijnramen die zich heden in rechter- en linkerzijgevel vinden op begane grond en verdieping zij het gevolg van een vooroorlogse belastingmaatregel per venster aan straat moest worden betaald.

Aan achterzijde is het pand voorzien van een groot nieuw terras met bakstenen trap naar park en moderne (kiosk) gebouwd. Deze is geschonken door de Vrienden van het Mollenbos naar ontwerp van architect C. van Beijsterveldt uit Gilze. De namen van de gulle gevers zijn verwerkt in bronzenplaques welke in de bestrating zijn opgenomen.

Aan de voorzijde op het pleintje een grote kastanje met twee kleinere. Pleintje bestraat met natuursteen keien met baksteen looper naar voordeur.

Tuin aan achterzijde: 3 grote kastanjes van ca. 3 meter omvang

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

Het object is zeer monumentaal en een van de beste voorbeelden uit de gemeente Gilze(-Rijen) van een

grote villa gebouwd in eclectische stijl. Het object bevat alle kenmerken van deze bouwtrant (deur- en vensterpartijen, lijsten en plinten, decoratie, fries en gootpartijen)

Het object is gebouwd door de bekende Bredase architect J.M. Marijnen in een bouwtrant die de architect veel toepaste bij zijn ontwerpen voor de 19e Zeeuwse schil rond de oude kern van Breda. Panden van J.M. Marijnen vinden wij vooral aan het Van Kootbeen, de Nieuwe Winkelstraat, de Wilhelminastraat, de Parkstraat en de Baronielaan.

Toelichting:

Karakteristiek voor J.M. Marijnen is een “schilderachtige” manier van bouwen. In de praktijk wil dat zeggen de architectuur van J.M. Marijnen wordt gekenmerkt door een heldere indeling van de gevel met als kern de esthetisch zeer mooie tegenstelling tussen rode baksteen en helder witte stuc, aangevuld met veel decoratie van stuc verspreid over de gehele gevel (speklagen, hoekblokken, sluitsteenmotieven, stucdecoratie in boogvelden, etc.), hoektorentjes en dakpartijen van verschillende hoogten.

Ook Bisschop de Vetplein een was voorzien van een echte J.M. Marijnen gevelbeëindiging in de vorm van een dakbalustrade. Het is wenselijk bij een algehele restauratie van het pand deze

dakbalustrade, monumentale topgevel en dakkapellen terug te plaatsen. Hierbij zij gezegd dat het zeer nadrukkelijk aanbeveling verdient het object te ontdoen van zijn witte verflaag. Het object is van belang voor de

architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen) en voor het oeuvre van de architect J.M. Marijnen uit Breda.

Voor Gilze(-Rijen) is de architect van speciaal belang. Het was bij de architect J.M. Marijnen dat architecten als C. van Beijsterveldt en A.L.

Botermans stage liepen en veel van zijn architectuurjargon overnamen in hun ontwerpen.

De villa is zeer beeldbepalend en stedenbouwkundig van groot belang. De zichtlijnen op het plein zijn voor een groot gedeelte gericht of afgestemd op het object.

Als villa met een zeer lange bewonings- en gebruikersgeschiedenis vormt het object een aspect van de sociaaleconomische geschiedenis van Gilze(-Rijen) Het object heeft herinneringswaarde in de meest brede zin van het woord.

BISSCHOP DE VETPLEIN 9

Kadasternummer: Sectie K, nummer 369, voorheen Sectie K, nummers 1853, 974 en 2171

Typering: Verenigingsgebouw met conciërge woning, heden kantoorpand

Bouwgeschiedenis: 1954. Het object wordt gebouwd in opdracht van het R.K. Bestuur van de parochie Petrus Banden van Gilze naar een ontwerp

van de architect C.P. Schellekens uit Dongen. Kosten F. 67.000,-. (Dossier 1954-62, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen) 1997. Het object wordt in opdracht van de Wit-Gele Kruisvereniging Afd. Gilze ingrijpend verbouwd. De buitenkant van het object wordt niet gewijzigd, intern vindt n grote verbouwing plaats. Op de begane grond komen links en rechts spreekkamers in de uitbouwen en in de centrale ruimte komt een zaal voor activiteiten en achter een kamer om bloed te prikken en een boxruimte. Architect is Van Laarhoven Combinatie Architect BNA, BV uit Gilze. Kosten F. 170.375,-. (Dossier 1997-205, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij.

Het object telt deels twee (hoofdlichaam object) deels een bouwlaag (aanbouwen aan linker en rechter zijde). Het hoofdlichaam is afgedekt met een schilddak belegd met donkergrijze Hollandse pannen

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Metselwerk: Wild verband met ondiepe voeg.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: Typisch jaren 50-stijl (beton, baksteen, ijzeren kozijnen) met invloed van Traditionele Bossche

Schoolstijl (met name verdieping)

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch. Links, rechts en achter van hoofdbouw een aanbouw over een bouwlaag.

Voorgevel hoofdbouw

Links in gevel hoofdingang tot object.

Hoofdingang in uitgebouwde portiek van beton over een bouwlaag. Portiek aan bovenzijde afgesloten met overstekende platdak met

geprofileerde lijst. Betonnen zijkanten portiek versierd met aan iedere zijde drie verdiepte ronde gevelveldjes als decoratie. Beurspartij houtenkozijn met zijlichten. Deur met twee bobbelglas panelen en afgedekt met siersmeedijzerenhekje. Aan beide zijden deur verticale strook zijlichten. Aan rechter zijde twee panelen glas en midden in een houten paneel met brievenbus en links drie panelen glas. Hardstenen dorpel

Rechts van ingangspartij drie gekoppelde hoge staande vensters. Muurdammen tussen vensters van twee en een halve steen breed. Stalen vensters in hout. Alle vier panelen glas. Gestoken vensterbanken van platte rode baksteen en vensterpoorten recht

afgesloten met een betonnen latei waarboven in het gevelvlak per venster een segmentvormige ontlastingsboog van rode baksteen in strekverband. Halve meter boven verdiepinghoogte rondom gehele pand betonnen sierrand. Direct boven sierrand vier vierkante vensters met openslaande ramen, symmetrisch verdeeld over gehele frontgevel. IJzerenramen in kozijnen van hout. Vensterpoorten omrand door betonnen lijst. Voorgevel aanbouw rechts en links.

Aanbouw omrand door betonskelet. Gevelveld halfsteens een steens verdiept aangelegt met metselwerk en vensters.

Centraal in dit geveltjes staand venster met staand glas -in-lood. IJzerenramen in houtenkozijnen. Ramen gevuld met glas-in-lood. Gestoken vensterbanken van platte rode baksteen.

Vensterpoorten recht afgesloten met rij rode baksteen in strekverband. In linker aanbouw nog rechts van venster smal staand wc-raampje. Idem vensterbank en idem strek. Op uitbouw ijzeren hekwerk met per travée van betonskelet, rondjes van ijzer verbonden door ijzeren staande ruiten tussen onder- en bovenrand tussen staanders

In linkerzijgevel hoofdbouw op verdieping staand venster idem als in voorgevel. Op begane grond in aanbouw betonskelet (met smal verdiepte stroken in staanders) uitgebouwd met drie verdiepte binnenvelden van schoonmetselwerk en boven verdiepte velden een vierdelig liggend betonnen strookvenster

Op uitbouw ijzeren hekwerk met per travee in betonskelet, rondjes van ijzer verbonden door ijzeren staande ruiten tussen staanders.

In rechter zijgevel op begane grond gevel uitbouw idem betonskelet met drie verdiepte velden als in linker zijgevel. In de eerste twee velden hier binnenvelden alle gevuld met driedelige betonnen vensters met borstweringen met drie panelen.. Boven- en middenin gevuld met glaspanelen en onderin met betonnen dichten borstwering verhoogde cirkel met binnenveld als decoratie. In elk venster rechts onder een openslaand raam. In derde gevelveld tweedelig venster met boven- midden- en onder in een paneel idem verwerkt als in eerste en tweede veld.

Ook hier op uitbouw ijzeren balustrade idem aan linker aanbouw.

In gevel hoofdbouw eerste verdieping een groot liggend venster met driedelig stalen raam met onderlichten in houtenkozijn.

Vensterpoort is omrand met betonnen lijst. Onder deze lijst betonband welke doorloop over alle gevels.

Achtergevel:

Eenlaags aanbouw. Over gehele breedte object uitbouw over een bouwlaag met balkon erop. Betonskelet verdeeld in vier traveeën met verdiepte gevelvelden.

In eerste en tweede travee dubbele openslaande deuren met boven- en zijlichten. Zij lichten met driepanelen. Twee met glas en onderin een betonnen dichten borstwering met verhoogde cirkel met binnenveld als decoratie.

Travee twee vierdelig liggend betonnen venster met boven- midden- en onder in een paneel. Onderpaneel idem aan vorige.

In vierde travee staand venster met openslaande ijzerenramen venster in houten kozijn.

Op verdieping hoofdbouw hier links vierkant venster, tweedelig venster met ijzerenraam in houtenkozijn en vensterpoort omrand met betonnen

lijst. Ernaast houten balkondeur met twee panelen glas. In midden gevel twee kleine vierkante vensters met ijzeren ramen in houtkozijn en vensterpoorten omrand door betonnen lijsten en rechts groot staand venster idem aan voor gevel.

Betonnen lijsgoot.

Dicht bij hoeken nok schilddak hoog opgemetselde schoorstenen met half steens uitgemetselde rookranden.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de jaren 50 stijl die zich kenmerkt door de toepassing van een betonnen

skelet geheel of deels bekleed met rode baksteen, de toepassing van ijzeren kozijnen en vaak met speelse decoratie in betonskelet.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.

A.6.a. Het object is een goed voorbeeld van het jaren 50-werk van de architect C.P. Schellekens uit Dongen.

A.6.b. Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.

A.7. Het object neemt in het oeuvre van de architect C.P. Schellekens uit Dongen een

belangrijke plaats in. Het object wordt gerekend tot een van zijn mooiste scheppingen uit de jaren 50.

B.2. Het object maakt onderdeel uit van de historische bebouwing aan het Bisschop de Vetplein en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.

B.3. Het object is door zijn ligging en bijzondere architectuur beeldbepalend.

C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.

C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze.

BISSCHOP DE VETPLEIN 13

Kadasternummer:

Sectie L 70 (voorheen Sectie K 2245 en Sectie K 1196)

Typering:

Villa-woonhuis (inclusief bergplaats voormalig café).

Bouwgeschiedenis:

Op de locatie stond oorspronkelijk het Café "Dorpszicht", met dorpswinkel (levensmiddelen, etc.) en looierij. Dit was hier gebouwd in 1865. In een balk in de achterbouw is dit jaartal heden nog te zien.

1909-10. In dit jaar wordt in opdracht van de heer A.J. Hoevenaars de voorbouw van het complex "Dorpszicht" afgebroken voor de bouw van een nieuw villa-woonhuis. Dit wordt gebouwd in 1909-10 naar een ontwerp van de architect A.L. Botermans uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, 1909/12-61

en originele

bouwtekening in pand aanwezig)

Opm. De achterzaal, voorheen onderdeel van het café "Dorpszicht", was nog lange tijd in gebruik als wachtkamer met erboven een mangelkamer. De wachtkamer was bedoeld voor de ernaast gelegen betaalkamer in het café, waar boeren hun pacht betaalden voor de boerderijen en landerijen.

1955. In opdracht van de gebroeders Hoevenaars wordt rond het perceel Sectie K 2245 een erfafscheiding gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, 1955-137)

1989. Inpandig wordt het object in opdracht van de heer N.C.M. Koch verbouwd. (G.A. Gilze-Rijen, brief 21 augustus 1989)

1991. In opdracht van de heer N.C.M. Koch wordt een nieuwe tuinmuur gebouwd. (Archief O.W. Gilze-Rijen, 1991-134)

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij op een hoek.

De hoofdbouw telt twee bouwlagen en een halfsteens terug liggende

achterbouw aan rechterzijde telt drie bouwlagen met een plat dak even hoog als hoofdbouw. De oude achterbouw telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak belegd rode Oud-Hollandse pannen.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing van stuc in decoratie.

Metselwerk: Voorbouw hoofdgebouw staandverband, overige gevels kruisverband, beide met een geknipte voeg.

Plattegrond: Wigvormig. Achterbouw rechthoekig.

Beschrijving exterieur:

Het hoofd object met twee bouwlagen heeft een

korte hoekgevel over een vensteras en twee lange verspringende gevels over Linkergevel vier vensterassen en rechter gevels drie .

De hoekgevel is symmetrisch en monumentaal uitgevoerd. Op de begane grond een hoog staand venster met schuifraam en bovenlicht. Houten kozijn, natuurstenen vensterbank opgenomen in plint over gehele hoekgevel inclusief vensterbank eerste raam in zijgevels, als speklaag van stucwerk door gezet over andere gevels hoofdbouw. Decoratieve bovenlatei van gegoten beton. Onderraam voorgevel verhoogd veld van stucwerk. Ramen begane grond hoofdbouw voorzien van houten rolluiken.

Op de verdieping een balkonpartij met rijk bewerkte (neo-Barok van vorm) stucwerk consoles een met mannen- en een met vrouwenhoofd en een smet- ijzeren hekwerk in florale motieven. Openslaande balkondeuren met bovenlicht. Deurpoort rechtafgesloten en voorzien van een groot boogveld.

In boogveld bouwjaar pand: 1910.

Gevel gevat tussen gemetselde hoekpilasters. Gevel voorbouw staat op een natuurstenen plint.

Op begane grond ter hoogte van onderdorpel, halverwege venster, boven bovendorpel en op verdieping halverwege balkondeuren en ter hoogte van wisseldorpel speklagen van stuc.

Gevel monumentaal beëindigd met halfsteens uitgemetselde topgevel boven vensteras en decoratieve opbouw hoekpilasters met siersmeedwerk in vorm open bollen. Uitgemetselde topgevel met segmentsboog rollaag steunend op overhoeks gemetselde consoles met stucwerk eindstukken.

Topgevel voorzien van schouderdjes en overhoeks geplaatst zuiltje.

Flanken topgeveltje afgedekt met gegoten beton.

Op schouderdjes en op overhoeks geplaatst zuiltje drie obeliskken van natuursteen.

In oksels tussen voorbouw/achterbouw op begane grond aan rechterzijde staand venster met bovenlicht en aan linkerzijde open portiek waarin staand venster. Op de verdieping aan iedere zijde staand T-venster

In linkerzijgevel achterbouw rechts een diepe portiek ingangspartij tot pand.

Originele paneel deur met snijwerk en bovenlicht. Halletje belegd met tegelvloer uit jaren twintig met zwarte, grijze en okerkleurige tegels. Links hiervan twee staande vensters met bovenlicht

Op verdieping boven ondervensters twee staande vensters met bovenlicht. Bovenlicht een uitzetraam met twee panelen glas en onderlicht een uitzetraam met vierpanelen glas.

Rechterzijgevel achterbouw met twee

bouwlagen

Twee staande vensters met bovenlichten.

Op verdieping boven ondervensters twee staande vensters met bovenlicht. Bovenlicht een uitzetraam met twee panelen glas en onderlicht een uitzetraam met vierpanelen glas.

In rechter en linkerzijgevel hoofdbouw over twee bouwlagen houten kozijn, natuurstenen vensterbank opgenomen in speklaag over gehele gevel. . Decoratieve bovenlatei van gegoten beton.

Op begane grond ter hoogte van onderdorpel, halverwege venster, bij bovendorpel en op verdieping bij onderdorpel, ter hoogte van wissel- en bovendorpel, speklagen van stuc.

In halfsteens terug liggende aanbouw over drie bouwlagen op begane grond en eerste verdieping staand venster met bovenlicht. Bovenlicht een uitzetraam met twee panelen glas en onderlicht een uitzetraam met vierpanelen glas.

Op tweede verdieping twee staande kleinere vensters met zespanelen glas. Vensterpoorten afgesloten met natuurstenen vensterbank en een gemetselde strek van rode baksteen.

Daklijst van decoratie stucwerk loopt door over alle gevels hoofdbouw.

Een eenlaags onder zadeldak (bergplaats voormalig café) met rode oud Hollandse pannen vast aan drie laags deel. Gevel achterbouw straatzijde op zolderverdieping halfrondboog venster met vierpanelen glas in V vorm gescheiden door halfsteens rolaag met gegoten betonlatei, een staand venster met zes panelen glas, op de plek van een voormalig luik.

Achtergevel eenlaags aanbouw. In voormalig houten grote groot poort een halfrondboog houtendeur en een halfrondboog raam. Recht in gevel een halfrondboog raam. Beide met vierpanelen glas in V vorm

Achtergevel hoofdbouw begane grond rechts de ingangspartij met deur en bovenlicht met twee

panelen glas onder balkon. Links tweedelig venster met bovenlichten. Boven twee en onder vier panelen glas. Tussen venster en deur klein staand wc venstertje.

Op verdieping rechts een staand venster met bovenlicht. Bovenlicht een uitzetraam met twee panelen glas en onderlicht een uitzetraam met vierpanelen glas.

Op de verdieping een balkonpartij met betonnenvloer ondersteund door consoles van metselwerk en balkonhek van ijzerenbuizen. Open slaande balkondeuren (per deur twee panelen glas) met bovenlicht. Links hiervan klein staand venstertje. Links in gevel twee staande venster met bovenlicht. Een uitzetraam als bovenlicht met twee panelen glas en onderlicht een uitzetraam met vierpanelen panelen glas.

Tuinmuur aan linkerzijgevel met vijf verdiepte velden. Verdiept veld aan onderzijde rollaag en bovenzijde siermetselwerk muizentand. Bovenzijde betonplaten met schuine zijde. Kruisverband.

Beschrijving interieur:

Het interieur is interessant vanwege zijn plattegrond en plafonds. De plattegrond ontwikkelt zich via een bescheiden centrale hal. In de grote voor- en oostelijke zijkamer nog originele Durand-stucplafonds (Durand was firma voor interieurverzorging in Brussel/Antwerpen rond de eeuwwisseling.

Plafond zuid-westkamer geïnspireerd door Engels voorbeelden en delen ervan gepolychromeerd. Voorkamer oostzijde voorzien van florale motieven en delen ervan gepolychromeerd.

Vermeldenswaardig is verder dat in het interieur de oude pomp en de oude kookinrichting voor de was gaaf bewaard zijn gebleven.

Motivering tot plaatsing:

Het object is een goed voorbeeld van de eclectische stijl. De topgevel is neo-renaissance.

Het object bevat alle kenmerken van deze bouwtrant (deur- en vensterpartijen, decoratie, totale vormgeving). Het object is een goed voorbeeld van het werk van de architect A.L. Botermans uit Gilze(-Rijen).

Door zijn speciale plattegrond en ligging in het straatbeeld is het object belangrijk voor de architectuurgeschiedenis van Gilze(-Rijen).

Het object is, gelegen op een hoek van twee straten en aan een plein, zeer beeldbepalend.

